

HELYI TANTERV

1-4. OSZTÁLY

SZENT LÁSZLÓ KATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA

SÁRVÁR
2008.

TARTALOMJEGYZÉK

HELYI TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZÁRA.....	4
ISKOLÁNK CÉLJÁRÓL, FELADATÁRÓL	4
AZ 1-4. ÉVFOLYAM TANTÁRGYI RENDSZERE ÉS ÓRASZÁMAI	11
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	12
MATEMATIKA.....	69
HITTAN	89
KÖRNYEZETISMERET	105
ÉNEK-ZENE.....	118
RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA.....	133
TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL	143
INFORMATIKA	154
ANGOL ÉS NÉMET NYELV	163
ANGOL NYELV.....	169
NÉMET NYELV	178
TESTNEVELÉS.....	185
OSZTÁLYFŐNÖKI.....	202
VÉLEMÉNYEZÉS, ELFOGADÁS, JÓVÁHAGYÁS.....	209

HELYI TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZÁRA

(1-4. évfolyam)

Iskolánk céljáról, feladatáról

- Iskolánk az egyház küldetését szolgáló, szabadon választható nevelő - oktató intézmény.
- A hit és az alpműveltség találkozásának helye, amely az embert Emberré alakító érdekeket igyekszik közvetíteni, kialakítani, fejleszteni.
- Feladatunk a közösség minden tagjával életkori sajátosságaik figyelembe vételével megismertetni a keresztény világlátást, kibontakoztatni az összemberi értékeket, tanítványainknak az embertársak krisztusi szolgálatára - az emberi életre - felkészíteni.
- Biztosítani kell a hit és a tudás zavartalan együttlétét, de a tantárgyakat nem a hit együgyű alárendeltjének tekintve, hanem inkább olyan értékhordozóknak, amelyek segítségével a tanulók az Igazsághoz jutnak.
- Törekedni kell arra, hogy egyensúlyban legyen az egyetemes és vallásos műveltség. A hitben való érettség előfeltétele a jó katekézis. Ezt az itt tanítók szakmai jártassággal, krisztusi hittel, bölcsességgel, követendő emberi magatartással is serkenthetik.
- Biztosítani kell, hogy falaink között és azokon kívül is, a hit és az élet jól egymásra találjanak. Az a cél, hogy az egymásra találás a tanulóknak is létrejöjjön. Vállalják a keresztény emberi felelősséget, törekedjenek az erényesség, az állhatatosság, megbocsátás gyakorlására.
- Alakuljon ki Bennük az önismeret, önellenőrzés és az önuralom képessége.
- A feladatok megoldásában a katolikus iskola minden tagja legyen segítőtárs, "a felelősségteljes együttműködést a közösség minden tagja - tanárok, szülők, növendékek, hivatali személyzet - egyaránt lelkiismereti kötelességének tekintse, s ki-ki saját szerepe, feladatköre szerint valósítsa meg".
- Jellemezze diákjainkat az életkoruknak megfelelő (kommunikációs) készség.
- Cél, hogy minden tanuló adottságainak megfelelően tudása legjavát nyújtsa.
- A pedagógiai alapelvek közül hatványozottan érvényesüljön az egyéni bánásmód elve;
- Tehetségek felkutatása érdeklődési köröknek megfelelő foglalkozások (szakkörök) biztosítása. A szülők választási lehetősége!
- A kor kihívásaira fel kell készülni: pl. drogellenes programmal, környezetvédelmi neveléssel;

- Az iskola alapoktatási feladatokat lát el, ebben hasonlít az önkormányzati iskolákhoz. Önmagára nézve kötelezőnek tekinti az általános iskolai nevelési és oktatási dokumentumokat, figyelembe veszi a NAT irányelveit és a Törvény koncepcióját is.
- Az iskola működéséhez szükséges szakmai segítséget a Fenntartón kívül a Megyei Pedagógiai Intézet munkatársai és a szombathelyi Püspöki Általános Iskola tanárai adnak, az intézmény igénye szerint. A városi továbbképzéseken, szakmai konzultációkon, tanulmányi és sportversenyeken lehetőségeink szerint részt veszünk.

a) Speciális pedagógiai feladataink:

- minden évben két „sima” első osztály indítása; Tanév végén szülők igénye szerint tagozat választása: idegen nyelv, zenei tagozat
- biztosítani két idegen nyelv (német-angol) tanítását, évfolyamonként emelkedő heti óraszámban, nívócsoportok kialakítását megcélózva az alapfokú nyelvvizsgát; lehetőséget adva a két idegen nyelv együttes tanulására az „átjárhatóság” biztosításával;
- lehetőséget biztosítani a számítástechnika tanulására csoportbontásban ill. az alsó tagozaton szakköri keretben. A gyengébb tanulócsoportnak kevesebb a jobb képességűeknek emelt szinten, magasabb heti óraszámban;
- a napközi keretein belül illetlen tanítása, élethelyzetek teremtésével, szituációs játékokkal
- elősegíteni az iskolai könyvtár évenkénti bővítését;
- a tanulók tudásszintjének javítása
- a gyengébbek felzárkóztatása csoportfoglalkozással és korrepetálással;
- lényeglátásra nevelés;
- gondolkodás-fejlesztés;
- olyan emelt szintű zenei képzés nyújtása, melyben a tananyag elsajátításán kívül egyrészt néptánc oktatásban részesülnek a tanulók; másrészt olyan elméleti ismeretek birtokába jutnak, mely biztosítja felvételüket a zeneiskolába;
- szaktanárok végzik a készségtárgyak (rajz, ének-zene, tömegsport) tanítását már az alsótagozatban, hogy maximális lehetőség legyen a tehetséges gyerekek minél korábbi „felfedezésére”;
- a tehetséggondozás szakköri keretekben való biztosítása;
- a lehetőségekhez mérten megvalósítjuk a minden napos testedzést;
- egészséges életmódra nevelés, környezetvédelem
- tevékenykedtetéssel válnak a tanulók a tanítási-tanulási folyamat aktív részesévé, hozzájárulva értelmi erőik önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeik kialakulásához, fejlesztéséhez;
- középpontban az egész személyiség formálása áll
- napközit működtet;
- iskolai könyvtári ellátást biztosít;
- nemzeti etnikai kisebbségi feladatokat igény esetén ellát;
- informatikai oktatást, illetve e tantárgyból emelt szintű képzést biztosít csoportbontásban;
- külön bánásmódban részesíti a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókat,
- logopédiai szakszolgálatot lát el;
- a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára egyéni fejlesztési ütemterv szerinti haladást biztosít;
- vállalja „más fogyatékos” gyermekek képzését.

b) Általános nevelési feladatok

- A nevelés elválaszthatatlan az oktatástól, annak tartalmától, a tananyagtól. Ezért is építendő be a szaktárgyak anyagába a minél több keresztény katolikus ismeretanyag.
- A tanulókra vonatkozó elvárásokat a tanulók Háziarendje tartalmazza. Ebben, s ennek számonkérésében is a követelés és a kölcsönös tisztelet a mérvadó, aminek alapja a szeretet és a tolerancia kell, hogy legyen.
- A tanítók - tanárok elsősorban személyes példájukkal neveljenek. Ez a törekvés tükröződjön minden tevékenységükben, megnyilvánulásukban.
- A közös szentmisék, ünnepek, kirándulások, rendezvények és helytörténeti illetve nemzeti megemlékezések nevelő erejét ki kell használni.
- Nagyon fontos, hogy élő, szerves kapcsolatot teremtsünk a fenntartóval, a Püspökséggel, a lelkipástorral, a Sylvester Iskola nevelőivel, a helyi önkormányzat munkatársaival és a szülőkkel.
- Az iskola enteriőrjében is hordozzon keresztény tartalmú jegyeket (dekoráció, jelképek, stb.). Nyilvánuljon meg a keresztény hazafiság a tanórákon kívül is! A légkör hordozzon derűt, az élet és az értékek megbecsülése, Isten, a társak az Egyház és a kötelesség szeretete hassa át a felnőttek és a diákok viselkedését, cselekedeteit egyaránt.

c) Speciális nevelési feladatok

Hagyományteremtés

- Meg kell ragadnunk minden olyan lehetőséget, amely a keresztény közösség kialakításában segít.
- Ki kell alakítani olyan szokásrendszert, amely a tanulókat erős szálakká fűzi az iskolához.
- A visszaigényelt iskolaépület korábban is az egyházé volt. Össze kell gyűjteni a vele kapcsolatos tárgyi emlékeket, értékeket, dokumentumokat, s ezeket meg kell ismertetni az iskola tanulóival. A gyűjtés legyen folyamatos, az egész tanévre kiterjedő.
- Élénk kapcsolatot kell kialakítani az ország más keresztény és katolikus iskoláival.
- El kell mélyíteni a keresztény segítségnyújtás kötelességtudatát is a diákokban úgy, hogy bekapcsoljuk őket a karitatív mozgalomba.
- A városban működő Hollós Mátyás Cserkészcsapat életébe lehetőség szerint a tanulóinkat is bevonjuk.
- Kialakítandó olyan igény is, amellyel a tanuló önmaga is eljut oda, hogy a jeles napokat, ünnepköröket saját énjéből fakadóan is szentmisével szentelje meg, s ne csak az iskolai közös miséken vegyen részt.

d) Pedagógiai feladatok

1. Gördülékennyé kell tenni az óvodából érkezett gyerekek átállását. Sok türelemmel és szeretettel "észrevétlenül" alakítani ki a kisiskolások szokásait, lehetőleg az első két hónapban. Harmonikus együttműködéssel mindez elérhető. Az osztálytanító és a napközis csoportvezető folyamatos kapcsolattartásával biztosítható ez az együttműködés.
2. Mindezek érdekében is alapos, átgondolt tervezőmunka előzze meg a felkészülést.
3. Mély, intenzív gyakorlásokra is szükség van a felzárkóztatás érdekében tanórákon és tanórán kívül is.
4. Az ellenőrző órarészeket is alaposan meg kell tervezni, úgy, hogy az már hordozza a majdan bevezetendő vizsgarendszer koncepcióját is. Legyen az ellenőrzés hármassága állandóan gyakorlat: mennyiség, minőség és folyamatos ellenőrzésekkel lehetünk hatékonyak. Ennek alaptárgyakban kell leginkább kidomborodnia (matematika, magyar).
5. Csak a megtanított anyagot kérjük számon! Az anyagot viszont 70-80%-ban az órán tanítsuk meg! Ez elemi, általános iskolai feladat! A korszerű szakmai munka a differenciált óratervezésben is látszódjon, de ne jelentse a jól bevált évszázados memoriteres tanulás száműzését!
6. Tekintsük mindahányan kötelességnek a tanulói gondolkodás fejlesztését! (A problémafelismertetés, - felfogás és az összefüggések felismertetése, lényeglátás, - alkalmazás képességének fejlesztése minden tantárgy tanításában alapkérdés, alapfeladat.)

Az iskola hagyományainak kialakításában a vallásos nevelésre törekszik. A mindennapi életbe beépülő lehetőségek:

- A tanévet közös ünnepélyes szentmisével kezdjük és fejezzük be (Veni Sancte, Te Deum).
- Napi ima: a tanítás kezdetén és végén a tanulók az éppen azt az órát tanító pedagógussal közösen imádkoznak.
- A misén részt vevő gyerekek olvassák fel az olvasmányt, könyörgést. Előtte a hittan órán az osztály közösen készül a szentmisére. (Misénekeket gyakorolják, a könyörgésbe saját kérésüket is megfogalmazhatják)
- Alkalmanként a szülői értekezleten a plébánia káplánja szól a szülőkhöz a vallásos
- neveléssel kapcsolatos feladatokról, nevelési elvekről.
- Az egyházi kiadású könyvek vásárlásával próbáljuk az iskola könyvtárát bővíteni.
- A plébánia az iskolának rendszeresen járátja a katolikus újságokat, folyóiratokat.
- Az osztályfőnöki órák tartása a katolikus kerettanterv szerint történik.

A katolikus iskolákban kitüntetett helyet foglal el a hitoktatás. Ennek elsődleges célja a hit ébresztése, a diákok személyes Istenskapcsolatra vezetése. Hisz a megtanult hittételek csak megalapozott Istenskapcsolatban nyernek életet és értelmet. Ezért a hitoktatás "alapvetően különbözik a többi tantárgy oktatásától, mert nemcsak az a célja, hogy az értelmet elvezesse a vallási igazságokhoz, hanem az egész embert Krisztus tanítványává tegye. " (Kat.Isk.50.) Ezt csak a személyes példaadással, imával és türelemmel lehet elérni. Mindig tekintettel kell lenni

a gyermekek életkorára, és eddigi vallási műveltségükre. S ha mindent megtettünk, akkor is Isten kegyelme ad minden fejlődést a diákok lelkében.

A tanév jeles napjai évről évre visszatérnek az iskola életében. Megünneplési módjuk szokásrendet, hagyományt alakít ki. Ezek kereszténységünk elmélyítésében és magyarságtudatunk kialakításában jelentős szerepet játszanak: megtanítanak az ünnep szerepére, az ünneplés módjaira, megerősítik gyökereinket, a folytonosság tudatát, és stabilitást adnak.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A bevezető és kezdő szakaszban

Énkép, önismeret

A bevezető, kezdő iskolaszakaszban az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet és tevékenység változását lassú átmenettel szükséges segíteni, és minél inkább törésmentessé kell tenni.

Fejlődés-lélektani szempontból a 6-8 éves kor az énkép és az önértékelés alakulásának érzékeny fázisa. Az iskolába lépő gyermek nem tudja teljesítményét és személyiségét elkülöníteni. A tanító biztonságérzetet fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, a feladatokkal való megküzdés élményét, kipróbálhassák fejlődő önállóságukat, s ne végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulással éljék meg sikertelen próbálkozásaikat is.

A sokféle közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el a gyerekek leginkább azokat az alapvető magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív viszonyulásaikat, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét.

Hon- és népismeret

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési területen. Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget – pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést – célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltsé tartalommal, gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására. Példáinak megmutatása mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is teremtsen feltételeket. Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem felkeltése, a nyitottság megalapozása, a kulturális értékekkel való ismerkedés, valamint az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás.

A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az egyetemes kultúra iránti fogékonyság, mert a gyerek olyan kitekintés, élmény és tapasztalás birtokába jut, amely a későbbiekben utat nyit, és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez.

Környezettudatosságra nevelés

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az alsó tagozat tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos magatartás formálásához.

A kisiskolások környezeti nevelésében kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételten átélt élethelyzeteknek. Szükség van ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a vélemények ütköztetésének és a pozitív magatartásformák folyamatos megerősítésének, gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk megoldására szervezett – a gyerekek öntevékenységre, ötleteire építő – kreatív feladatok és projekt jellegű tevékenységek.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A bevezető és a kezdő iskolaszakasz tanulási tevékenységeinek egyik leglátványosabb eredménye az új nyelvhasználati módok, az olvasás és az írás megtanulása és használatának eszközzé fejlesztése. Tekintettel arra, hogy a nyelvhasználati módok megtanulása egymásra épül, fejlesztésük pedig szorosan egymáshoz kapcsolódik, a velük való foglalkozás helyes arányainak kialakítása különös figyelmet igényel a tanítótól.

Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók saját olvasatuk szerint értelmezhessék a szöveget, kapjanak ösztönzést arra, hogy felépítsék magukban annak képi világát. Az értő olvasás fejlődésében fontos lépés az a tapasztalat, hogy a szöveg nemcsak irodalmi élményt nyújthat, hanem ismeretforrás is, s az így megszerzett tudás felhasználható újabb feladatok megoldásához. Az aktív állampolgári léthez szükséges ismeretek tapasztalati háttérét a kezdő évek élményei alapozzák meg. A közösségben végzett feladatok ellátása, a közösségért vállalt szerepeknek megfelelő viselkedés megtanulása együtt formálható az együttműködés képességeivel. Az iskola demokratikus életvitele, a tanulók aktív részvételére építő tanítás-tanulás hozzájárul az állampolgári neveléshez.

A különféle ismeretforrások hasznának és felhasználhatóságának korai felismerése, s ennek részeként az elektronikus média használatának megalapozása, a számítógép elemi szintű kezelésének megismerése a kommunikációs kultúra nélkülözhetetlen összetevője.

A tanulás tanítása

Kisiskolás korban a tanulási képesség az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében: problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető leginkább. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi – felnőttkori – munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarat jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség-összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, önértékelés stb.) is.

Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem szabadon választható témákban, kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is kipróbálhassák képességeiket a tanulók.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében néhány elemi tanulási technika tapasztalati megismerése és többszöri kipróbálása, valamint alapvető tanulási szokások (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) alakításának megindítása is hozzátartozik.

Testi és lelki egészség

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játékokra és a szabad levegőn szervezett mozgásra.

A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérnie – a testi-lelki egészség védelmében – a gyermekek testi fejlődését és otthoni nevelését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait.

A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítsége indirekt irányítása is szükséges. Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangneme, a kölcsönös megbecsülés.

A tanulók – bármilyen szinten vannak is – a tevékenységeket a nekik megfelelő követelményszinten szükséges megfogalmazni. Egyre inkább felértékelődik az egyéni fejlesztési programok kidolgozása minden egyéni foglalkozást igénylő tanuló számára.

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapidokumentuma.

A tanulók között fennálló különbségeket az iskolák a helyi pedagógiai programok kialakításakor veszik figyelembe. A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni az intézmény pedagógiai programjában, a helyi tantervben, valamint a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban, az egyéni fejlesztési tervben. Ebben foglalnak állást az intézmények a tanulók értékeléséről is. A tervkészítésnél figyelembe kell venni a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelveiben* foglaltakat.

Az 1-4. évfolyam tantárgyi rendszere és óraszámai

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
	Évi/heti óraszámok			
Magyar nyelv és irodalom	296/8	296/8	296/8	259/7
Történelem és állampolgári ismeretek				
Angol nyelv				111/3
Angol nyelv emelt szint				
Német nyelv				111/3
Német nyelv emelt szint				
Matematika	148/4	148/4	148/4	111/3
Informatika				37/1
Informatika emelt szint				
Környezetismeret	37/1	37/1	37/1	74/2
Fizika				
Biológia és egészségtan				
Kémia				
Földrajz				
Ének-zene	37/1	37/1	55,5/1,5	37/1
Rajz	55,5/1,5	55,5/1,5	55,5/1,5	55,5/1,5
Technika és életvitel	37/1	37/1	37/1	37/1
Testnevelés és sport	111/3	111/3	111/3	92,5/2,5
Osztályfőnöki				18,5/0,5
Hittan (Etika)	74/2	74/2	74/2	74/2
Szabadon tervezhető (fejlesztő foglalkozás)	18,5/0,5	18,5/0,5		
Nem kötelező tanóra: Matematika				37/1
Kötelező óraszám a törvény alapján	740/20	740/20	740/20	832,5/22,5

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZ

1–4. évfolyam

Alapelvek, célok

Az általános iskola kezdő szakaszában a magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

Az anyanyelvi nevelésnek – már kisiskolás korban is – alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, valamint az önálló ismeretszerzés és tanulás.

Az anyanyelvi nevelés elsődleges feladata a szóbeli és az írásbeli kommunikáció önálló és kreatív használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle szinterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása. A tanulási tartalmak feldolgozása megteremti az anyanyelvi hagyomány megismerésének, a különféle kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel gyakorlásának, valamint az önálló tanulás és önművelés képesség- és szokásbeli alapjainak a feltételeit.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években mégsem az elméleti rendszerezés a tanító feladata, hanem a változatos és egyre magasabb szinten fellépő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés és a másik megértésének igényére és képességére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A fejlesztés területei

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása: megalapozza a társas együttműködés nyelvi képességeit és a kulturált nyelvi magatartást.

Olvasás-szövegértés; bevezetés az irodalmi kultúrába: az olvasás jelrendszerének elsajátításával és az olvasástechnika eszközzé fejlesztésével feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít

az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, az idegen álláspont elfogadásának, a saját álláspont megfogalmazásának képességét, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az önálló tanulás képességének fejlesztése: feladata az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztése, tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

Írás-helyesírás: az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

Írásbeli szövegek alkotása: a tanulók a gyakorlatban sajátítják el az írásbeli nyelvhasználat néhány alapvető műfajának normáit. Az önálló vélemény kifejezése különféle szövegformákban történik, s lehetőség nyílik az átírás, a kiegészítés és a kreatív írás alkalmazására.

Ismeretek az anyanyelvről: a tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

KULCSKOMPETENCIÁK

Az anyanyelvi kommunikáció

A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. Az iskola feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

A bevezető szakasz legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, mely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tudományokban való továbbhaladás.

A kezdő szakasz anyanyelvi nevelésének több területe van, melyeket arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása és a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismerése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete. Másik fontos terület a nyelvtan tanítása, mert ez tudatosabbá teszi az ösztönös nyelvhasználatot, s így megalapozza a szövegértés és szövegalkotás összetettebb műveleteit. A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákban a hétköznapiakban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv tanulása elképzelhetetlen az anyanyelvi kompetenciák magas szintű és tudatos birtoklása nélkül. Az idegen nyelvi kommunikáció alapvető feladata az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan a szövegértési és szövegalkotási kompetencia fejlesztése változatos tevékenységformák, különféle kommunikációs helyzetek révén.

Digitális kompetencia

A jelen társadalmi helyzetben a legkisebbek egy része már az iskolába lépés előtt is rendelkezik a digitális kompetencia egyes – sokszor igen esetleges – elemeivel. A tanító építhet ezekre, illetve a gyerekek érdeklődésére az IST (az információs társadalom technológiái) iránt. Ugyanakkor a számítógép és a mobil kommunikációs eszközök használata során az iskolában a tudatosságra, a kritikai attitűdre, a szelekció képességére, az értelmes és ésszerű felhasználásra kell nevelni. A digitális médiumok révén elérhető információtömeg kezelése, szűrése, kritikája és az ezekre épülő használat elképzelhetetlen az anyanyelvi kompetenciák, a tudatos nyelvhasználat, a kritikai és morális érzék nélkül, ezek elsődlegesek a technikai kezelhetőséggel szemben.

A hatékony, önálló tanulás

Az önálló tanulás képességének megalapozásához szükséges a tanulók önálló, kreatív és magabiztos feladatvégzésének kialakítása és bátorítása. Ennek legfőbb eszköze a folyamatos, egymásra épülő és differenciált egyéni vagy csoportos tevékenységtípusok bevonása a pedagógiai folyamatba.

Ugyancsak fontos az önálló tanulás technikai ismereteinek bővítése, az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, a hatékony tanulási szokások megerősítése.

Ösztönözni kell a tanulókat arra, hogy a tanórán és azon kívül egyaránt igényük és képességük legyen a legkülönbözőbb források kreatív használatára, összehasonlítására és kritikájára.

Fokozni kell a különböző nyelvi tevékenységekben a tanulók tudatosságát, a kitartását és az igényességét, segíteni kell őket, hogy a tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban és mind önállóbb tájékozódással legyenek képesek irányítani.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az anyanyelvi nevelés szempontjából a gyermek alapvető környezetének számít az iskola.

Fontos, hogy a tanító elfogadó, pozitív légkört biztosítson az anyanyelvi munkához, amelyben a tanulók magabiztosan és örömmel vesznek részt a tevékenységekben, ahol a normasértés nem pusztán hiba, de a kommunikációs folyamat gyakori, gyakran visszatérő eseménye. Konstruktív légkörben kell szervezni, folytatni az anyanyelvi tevékenységeket, hogy a tanulók elsajátíthassák a konstruktív kritika gyakorlatát és a konfliktuskezelés alapjait. Erre építve alakítható ki a nyelvi kifejezéshez szükséges igényesség és magabiztosság.

1. osztály

Tanítási hetek száma: 37

Évi összes óraszám: 296

Ebből 80 %, 237 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása

20 % 59 óra az iskola érték és célrendszerében meghatározott tananyag feldolgozására, vagy a kerettantervben szereplő anyag elmélyítése, rendszerezése, illetve képességek, készségek fejlesztése.

	80 %	20% a helyi sajátosságokra, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére	
Tematika			
1. Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés	10		
2. Olvasás – írás előkészítése	20	10	
3. Az olvasás jelrendszerének megtanítása	80		
4. Az írás jelrendszerének megtanítása	80		
5. Irodalomolvasás, szövegértés	22	24	
6. Társadalmi ismeretek	10	5	
7. Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat	5	5	
8. Tánc és dráma	10	5	
Év végi összefoglalás, felmérés		10	
Összesen:	237 óra	59 óra	296 óra

★ Az első év végén a NAT nem köt továbbhaladáshoz szükséges feltételeket. Az 1. és a 2. évfolyamot egy fejlesztési szakasznak kell tekinteni.

A vastag betűvel szedett részek az éves órakeret 20% képezik, melyet iskolánk a helyi sajátosságok feldolgozására, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére használ fel.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
A tanulók megfigyelése. Kulturált nyelvi magatartás. Beszédművelés. 10 óra	A beszéd akusztikus és nyelvi jellemzőinek megfigyelése: a helyes hangképzés, a beszéd folyamatossága, szókinccse, nyelvi helyessége. A beszédhibások kiszűrése. Kijelentő és kérdő mondat hanglejtése Tájékozódás: testsémán, térben, síklapon. A viszonyszók ismerete. Analizáló és szintetizáló képesség. A szem és a kéz mozgásának összehangoltsága. Ritmusérzék. A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatai.	A gyermekek megfigyelése (beszéderítés, beszéd, általános és speciális részkészségek, attitűd, kezesség, dominancia, tájékozódás, finommozgások stb.) Megfigyelés spontán és utasításra végrehajtott tevékenységben A köznyelvi kiejtés kialakítása, (legalábbis közelítés a köznyelvi kiejtéshez) Légzőgyakorlatok A beszédtevékenység fejlesztése (szókinccse, mondatalkotás, mondatkapcsolás), az argó szavak és kifejezések kerülése	Pontos artikuláció, jó ritmusú, közepes tempójú, érthető és tagolt beszéd; a beszédhangok időtartamának megtartása. Az életkornak és az olvasmányoknak megfelelő szókinccse, ép mondatok alkotása, néhány összefüggő mondat alkotása. A beszéd tartalmának megértése. A mindennapi nyelvi érintkezés formáinak ismerete, a tanító utasításainak követése, a korcsoportban kommunikációs kapcsolat létesítése, a kortársakkal és a felnőttekkel való megfelelő kommunikáció.	<i>A helyes levegővétel, a hangok tiszta artikulációja.</i> <i>Igyekezzen a szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat helyesen hangsúlyozni, megfelelő hangerővel, tempóval kiejteni.</i> A pontos nyelvhasználat igényének megalapozása Kommunikációs helyzetekhez való igazodás. Udvarias nyelvi viselkedés szabályai.	Ének-zene Világlátó Bábjáték Népi játékok Napközis foglalkozások

	Szókincsfejlesztés	Szómagyarázat Mesehallgatás Utasítások végrehajtása Bábjáték Ritmus, tempó: mondókák, versek tanulása, előadása. Alapvető kommunikációs és illemszabályok kialakítása. Köszönés, kérés, bemutatkozás... Szituációs játékok: felelgetős mondókák, érzelmek kifejezése némajátékkal. Képolvasás, mesemondás A szóbeli és az írásbeli szövegalkotás előkészítése.	Néhány összefüggő mondat alkotása képek és/vagy kérdések segítségével; néhány összefüggő mondat leírása.	Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket. Ismerje a mindennapi kommunikáció alapformáit, és alkalmazza őket a következő helyzetekben: bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, kérdés, köszönetnyilvánítás. Tudja értelmezni a nem nyelvi jeleket a gyakorolt kommunikációs helyzetekben. Tudjon 2-3 összefüggő mondatot alkotni szóban képek, élmény és olvasmány alapján.	
--	--------------------	--	---	--	--

Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
Az olvasás – írás tanulásának előkészítése. 20 óra +10 óra 30 óra	A figyelem, és az emlékezet megfigyelése. A beszéd, a beszédészlelés és – értés fejlesztése. A mondat felbontása szavakra, a szavak szótagokra, a szótagok hangokra. A <i>mondat</i>, a <i>szó</i>, a <i>szótag</i>, a <i>hang</i> szavak használata a gyakorlatban. A jelfunkció. A hangok sorrendisége a szavakban. Tájékozódás a testsémán, térben, síkban; a relációs szókincs használata. Az alakfelismerés. A szem és a kéz	A beszédészlelés és – értés gyakorlása mesehallgatással. Mondókák. Hangok, zajok felismerése, megnevezése. Mondókák utánmondása. Szövegmondás. Szerepjátékok. Mozgások végrehajtása utánzással. A nyelvi tudatosság fejlesztése: analízáló gyakorlatok Szótagolás, hangokra bontás; szintetizáló gyakorlatok: szótagok, szavak alkotása. Mondatalkotás a mondat fölbontása szavakra.	A tudatos nyelvszemlélet alapozása Az írás képességének megalapozása	Szabályosan alakítja és kapcsolja a tanult vonalelemeket. Tud tájékozódni az első osztályos vonalrendszerben. Tanítói segítséggel írásmunkáját képes esztétikusan elhelyezni, és önellenőrzéssel javítani.	Oktató játékok Kéz- és ujjlazító feladatgyűjtemény Testnevelés Világlátó

	mozgásának összehangolása. A kézhasználat dominanciája. Nagymozgások és finommozgások képességének megfigyelése. Finommozgások fejlesztése.	<i>Mondatalkotás eseményképről.</i> <i>Ritmus tapsolása.</i> <i>Ritmikus sorok rajzolása.</i> A beszédértés fejlesztése, folyamatos beszéd. Társalgás. Mese reprodukálása. <i>Tájékozódás az olvasókönyvben.</i> <i>Mondatalkotás eseményképről.</i> Tájékozódás az osztályban. <i>A helyzetet meghatározó kifejezések használata.</i> Formák fölismerése, különbségeik és azonosságaik			
--	---	--	--	--	--

		megállapítása. A tájékozódás gyakorlása térben és síkban. Az olvasáshoz, íráshoz szükséges helyes testtartásra szoktatás, a megfelelő írásszokások alapozása. Az írástevékenység megkezdése, betűelemek alakítása, kapcsolása. <i>Betűelemek írása.</i> <i>Tanult elemek elhelyezése a vonalrendszerben.</i> <i>Betűelemek kapcsolása.</i> <i>A megkülönböztető képességet fejlesztő feladatok megoldása a tankönyvben, munkafüzetben.</i>			
--	--	---	--	--	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
<i>Az olvasás jelrendszerének megtanítása</i> 80 óra	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása és felhasználása, szavak, szószerkezetek, mondatok, rövid szövegek hangos és néma olvasása. Nyelvtani fogalmak tapasztalati úton való megismerése: a mondat, a szó, a magánhangzó, a mássalhangzó, rövid és hosszú hangok, egy-, két-, háromjegyű betű, az ábécé. A nagybetűk, a mondatzáró írásjelek használatának megfigyeltetése.	A betűknek megfelelő hangok helyes ejtése. <u><i>Az olvasás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A hangok és írott jeleik, a kis és nagy nyomtatott betűk megismertetése. Összeolvasás.</i></u> Szavak, szószerkezetek, mondatok hangos olvasása, értelmezése. A hangos olvasás gyakorlása szövegeken. Az olvasás pontosságának fejlesztése. <i>A néma olvasás megalapozása feladatok</i>	<i>A pontos és folyamatos olvasás elsajátítása.</i> <i>Az értelmező, a kritikai olvasás megalapozása.</i> <i>A kifejező olvasás gyakorlása.</i>		Ének-zene Testnevelés Világlátó Matematika Rajz Bábjátékok Napközis tevékenység

		<i>megoldásával és követő olvasással.</i> <i>A hangos és néma értő olvasás gyakorlása különböző nyelvi szinteken. A súlyos olvasástechnikai hibák megelőzése, korrigálása.</i>			
--	--	--	--	--	--

Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
<i>Az írás jelrendszerének megtanítása</i> <i>80 óra</i>	Kis- és nagybetűk írásának elsajátítása. A szabályos betűalakítás és – kapcsolás: valamennyi betűkapcsolási típus gyakorlása. Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok írása	Szabályos betűalakítás és – kapcsolás gyakorlása. Írástechnikai hibák kiküszöbölése. Valamennyi betűkapcsolási típus gyakorlása. Az írásfüzetben való elhelyezése: margó, arányos elhelyezés.	<i>Az írásbeli nyelvhasználat megalapozása.</i> <i>Betűformák, betűkapcsolások megtanulása.</i>	<i>A tanuló legyen képes tájékozódni a vonalrendszerben tanítói segítséggel. Az írott kis- és nagybetűk, valamint a leggyakoribb írásjelek ismeretében tudjon olvashatóan (betűi és azok kapcsolása legyen felismerhető), kevés hibával 6-7 szót vagy legfeljebb 6-7 szóból álló rövid mondatot lemásolni.</i> <i>Javítsa hibáit tanítói segítséggel.</i>	<i>Testnevelés</i> <i>Kézműves foglalkozások</i> <i>Napközis foglalkozások</i> <i>Kéz és ujjlázító feladatgyűjtemény</i>

	<i>másolással írott vagy nyomtatott mintáról.</i>	<i>Szavak, szó szerkezetek, mondatok írása másolással írott vagy nyomtatott mintáról. Helyes írásszokások megerősítése.</i> <i>Legalább két, legfeljebb hat betűből álló szavak írása: látó/halló előkészítés után tollbamondásra és emlékezetből.</i>		Alkalmazza a mondatkezdő nagybetűket, a mondatvégi írásjelet, a szókezdő nagybetűt. Készség szinten jelölje az „ly”-t 15-20 szóban. Írásterjedelem: 4-6 sor. Teljesítményszint: 8-11 betű/perc.	
--	---	--	--	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
<i>Irodalomolvasás, szövegértés</i> <i>22 óra</i> <u>+24 óra</u> <i>46 óra</i>	Népköltészeti és mőköltsészeti alkotások: mesék, mondókák, sorolók, rövid gyermekjátékok. A mindennapi életből, a természeti környezetből vett ismeretterjesztő témájú rövid művek.	A szereplők, a helyszín, az események elmondása. Kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között.	A szövegértés bizonyítása a kérdésekre adott válaszokkal, a tartalom elmondásával, feladatok megoldásával. A kifejező olvasás gyakorlása.	<i>A tanuló legyen képes a kis és nagy nyomtatott betűk ismeretében előzetesen megbeszélt és gyakorolt rövid, egyszerű (3-4 mondatos) szöveget hangosan, kevés hibával felolvasni.</i>	<i>Dramatikus játékok</i> <i>Szituációs játékok</i> <i>Gyermekversek és azok megzenésítései</i> <i>Színházlátogatás</i> <i>Diaképek</i>

	Versek és prózai alkotások, ismeretterjesztő művek. <i>Az olvasottak tartalmának és címének összefüggése.</i> <i>Szöveg értelmezése rajzzal.</i> <i>A próza és a vers különbsége.</i> <u>Hangos olvasás és szövegértés vizsgálata.</u> A választott tankönyvcsalád Anyagából 5-6 vers, vagy népköltészeti alkotás megtanulása.	<i>Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással.</i> Mesemondás, képolvasás. Az olvasmány eseményeinek elmondása kérdésekre. <u>Kapcsolat keresése az olvasottak és a tanuló meglévő saját tapasztalatai között.</u> Illusztráció készítése. A vers hangulatának fölismerése, ritmizálása tanítói segítséggel.	A tanult műfajok felismerése. A vers és a próza felismerése. A magyar nyelv rendszerére vonatkozó alapvető nyelvtani ismeretek. Fogékonyság alakítása az irodalmi művek érzelmi, erkölcsi, esztétikai értékei iránt.	<i>Olvasás közben képezze helyesen a hangokat. Tanítói segítséggel tudja javítani olvasási hibáit.</i> <i>Tudjon némán 3-4 mondatból álló, ismert szavakat tartalmazó rövid szöveget olvasni. Tanuljon meg néhány verset, mondókát kívülről utánmondással.</i>	<i>Rajzfilmek</i> <i>Meseillusztrációk</i> <i>Világlátó óra</i>
--	--	---	--	--	---

Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
Társadalmi ismeretek 10 óra + 5 óra 15 óra	<i>A szűkebb és a tágabb család, a családtagok kapcsolatai, a gyerekek helye a családban.</i> Közösség élete. Egyházi és állami ünnepek. Jeles napok. Templomunk.	A gyermek környezetében élők cselekedeteinek megfigyelése. Beszámoló saját életének eseményeiről. A családi élet bemutatása szerepjátékkal. Az irodalomban megjelenített gyermek – felnőtt kapcsolat megbeszélése. Részvétel közösségi tevékenységben. Az ünnepekre, megemlékezésekre való aktív felkészülés. Részvétel a családi közösség tevékenységében. Családjának megörökítése rajzban.	<i>Az irodalmi művek erkölcsi értékei iránti fogékonyság folyamatos kialakítása.</i> Az ünnepélyeken való helyes viselkedési mód: ünnepi öltözet... Himnusz	Tudjon felszabadultan, a szereppel azonosulva szerepeket megformálni. Az adott helyzetnek megfelelően viselkedni spontán és megrendezett szituációkban. Fegyelmezetten hallgassa végig mások beszédét és jelezze, ha mondanivalója van. <i>Ismerje családi kapcsolatait, a családban elfoglalt helyét, kötelességeit.</i>	<i>Az osztályfőnöki kerettanterv ajánlásai.</i> <i>Hittan órák.</i> <i>Didaktikus játékok.</i> <i>Osztály programok.</i> <i>Családlátogatás.</i> <i>Szabadidős tevékenységek</i>

Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat 5 óra + 5 óra 10 óra	Az önálló feladatvégzés lépéseinek alapozása. A tankönyvhasználat tanulása: a tartalomjegyzék használata. A füzetvezetés alapjainak megismerése. A tanulók olvasási, televíziózási és rádiózási szokásainak megismerése. Ismerkedés a gyermeklexikonnal, néhány gyermekfolyóirattal. Városi könyvtár felkeresése. Viselkedési és kölcsönzési szokások. Olvasási szokások alakítása a könyvtárban. Az olvasmány- és filmélmények megosztása.	Az önálló feladatvégzés lépéseinek gyakorlása. Kérdésekre válasz keresése ismert szövegből. Látogatás az iskolai könyvtárban. Válogatás a korosztálynak készült könyvekből: képeskönyvek, mesekönyvek, ismeretterjesztő művek megismerése. A könyvtárban szokásos viselkedési szabályok tanulása. Szavak magyarázata gyermeklexikon használatával Beszámolók olvasásélményekről. Könyvsarok kialakítása az osztályteremben.	<i>Ismerkedés az ismeretszerzés írásbeli forrásaival.</i> <i>Könyvtárhasználat alapvető ismerete: beiratkozás, kölcsönzés.</i>	Legyen képes önállóan tájékozódni a saját tankönyveiben. Látogasson el az iskolai vagy a helyi könyvtárba. tanítójával, majd önállóan is <i>Tudjon helyesen viselkedni, ismerje meg a könyvtár használati szabályait.</i> <i>Tudja használni a gyermeklexikont.</i>	Világlató <i>Matematika</i> <i>Napközis foglalkozások</i>

Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Megjegyzés Kapcsolódások
Tánc és dráma 10 óra + 5 óra 15 óra	Érzékelő-, utánzó- és memóriafejlesztő játékok. A beszéd, az ének, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. Történetek feldolgozása a báb és a dráma eszközeivel <i>Sváb dalok és gyermekjátékok.</i>	Utánzó játékok. Énekes népi gyermekjátékok összekapcsolása mozgással, előadása társakkal. <i>Az olvasott történetek reprodukálása bábozással, szerepjátékokkal.</i>	<i>Népi gyermekjátékok megismerése.</i> <i>Szereplési bátorság fejlesztése</i>	<i>Aktív részvétel a közös játékokban, szereplésekben.</i> <i>Szabályok betartása.</i>	<i>Testnevelés</i> <i>Helytörténetei szakkör</i> <i>Nemzetiségi német órák</i> <i>Napközis foglalkozások</i>

2. osztály

Tanítási hetek száma. 37

Évi összes óraszám: 296 Ebből 80 % 237 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása
 20 % 59 óra az iskola érték és célrendszerében meghatározott tananyag feldolgozása
 vagy a kerettantervben szereplő anyag elmélyítése,
 rendszerezése, illetve képességek, készségek fejlesztése

Ajánlott heti órabontás: 4 olvasás
 3 nyelvtan
 1 írás

	80 %	20% a helyi sajátosságokra, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére	
Tematika			
1. Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés	10		
2. Irodalomolvasás, szövegértés	45		
3. Az olvasási készségek fejlesztése	45	10	
4. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	20	10	
5. Íráskészség fejlesztése	28	5	
6. Nyelvtani és helyesírási ismeretek	59	10	
7. Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat	12	5	
8. Társadalmi ismeretek	8	5	
9. Tánc és dráma	10	4	
Év végi összefoglalás, felmérés		10	
Összesen:	237 óra	59 óra	296 óra

A vastag betűvel szedett részek az éves órakeret 20% képezik, melyet iskolánk a helyi sajátosságok feldolgozására, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére használ fel.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei ★	Kapcsolódások
Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés 10 óra	Helyes beszédlegzés. A hangkapcsolatok helyes ejtése, a hangok időtartama. A mondat-és szövegfonetikai eszközök szerepe. Szókincsfejlesztés Udvarias szokások a felnőttekkel és kortársakkal való érintkezésben. A megszólítás.	Légző gyakorlatok: szavak, szószerkezetek, mondatok, mondókák utánmondása. A hangok időtartamának érzékeltetése a szavakban. Mondat-és szövegfonetikai eszközök alkalmazása a beszédben és hangos olvasáskor. Szótagolás. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése, értelmezése. A gyűjtött szavakkal	A helyes beszédlegzés alkalmazása. A beszédhangok időtartamának megtartása. Mondanivalónak megfelelő hangsúly és hanglejtés. A tanulók szókincsének minőségi és mennyiségi fejlesztése. Tapasztalatok megfogalmazása. Konkrét helyzetekben az életkornak és az illemszabályoknak megfelelő kommunikáció.	Tudja a szavakat, szókapcsolatokat, mondatokat Helyes beszédlegzéssel felolvasni. Alkalmazza a mondatok közti szünettartást. Érthető és tagolt beszéd. Az életkorban elvárható szókincs alkalmazása. Ép mondatok alkotása. 5-6 mondatos összefüggő szöveg alkotása. A gondolkodás és a beszéd kapcsolata. Használja jól a mindennapi kommunikáció	Világító- környezetismeret: Életfeltételek. Testünk működése. Bármilyen spontán és tanulási szituáció. Világító- környezetismeret: Élőlények, élettelen dolgok tulajdonságai. Képfelismerés. Fogalmazás előkészítése. Dramatikus játékok. Szituációs játékok. Bábozás.

		mondatalkotás, hiányos szövegek kiegészítése. Beszélgetés adott vagy választott témáról. A beszélgetőtársához igazodó udvarias nyelvhasználat, a nem verbális eszközöknek a beszédhelyzethez alkalmazkodó használata. Szituációs játékok a kulturált nyelvi viselkedés gyakorlására.		alapformáit. (Köszönés, megszólítás, bemutatkozás, kérdezés, kérés, köszönés.)	
--	--	--	--	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
Irodalomolvasás, szövegértés 45 óra	Népköltészeti és műköltészeti alkotások a klasszikus és kortárs, hazai és határon túli magyar irodalomból. Népmesék és műmesék, népdalok, találós kérdések, népi játékok. Mese és valóság különbsége. Történetek a mindennapi éltből, a gyerekek	A mű témájának, eseményeinek, szereplőinek megállapítása. A szereplők cselekedeteinek értékelése. A szereplők cselekedeteiből való következtetés a tulajdonságaikra. Az események	Ismerkedés a nép- és műköltészeti alkotásokkal. Az olvasott mű tartalmának megértése. A közmondások, a szólások átvitt jelentésének magyarázata.	Ismert szöveg gyakorlás utáni folyamatos fölolvása. Legyen képes a tanuló a feldolgozott szöveg tartalmának elmondására a tanító kérdéseinek irányításával.	Világlátó-környezetismeret Múzeumlátogatás. Népművészeti alkotások. Bábkészítés. Népi dallammotívumok.

	környezetéből. A cím és a tartalom viszonya. A zeneiség eszközei a versben: ritmus, rím, ismétlődések.	összefoglalása, a lényeges gondolatok kiemelése. Az olvasott művek szóhasználatának megfigyelése. A cím és a tartalom összefüggéseinek megfigyeltetése. Ismeretlen kifejezések értelmezése. A verses forma fölismerése. A ritmus jelzése tapssal.	Rövid szóbeli beszámolás az olvasottakról. A környezettel és a társadalommal kapcsolatos ismeretek megalapozása irodalmi és ismeretterjesztő olvasmányokon keresztül. Szövegelemző eljárások. Szövegértés gondozása.	2-3 találós kérdés, népi játékok. Szövegértés. Legyen képes a cím és tartalom közti kapcsolat megnevezésére. Vers és szöveg megkülönböztetése. <u>Kötelezően megtanulandó memoriterek:</u> Kölcsey: Himnusz 1. vsz. Petőfi Sándor: Anyám tyúkja, Itt van az ősz.. József Attila: Altató Weöres Sándor: Buba éneke És 2 tetszőleges mű a tanítói választás alapján.	Klasszikus, kortárs, hazai és határon túli magyar mesék (irodalom). Néhány alapvető motívum fölfedezése különböző műfajokban, más művészeti ágakban. Magyar nyelv és kultúra kapcsolata. Meseillusztrációk. Címadás. Fogalmazás előkészítése. Ablak- Zsiráf
--	---	--	--	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
Olvasási készség 45 óra + 10 óra 55 óra	A helyes hangsúlyozás és hanglejtés.	Szavak, szószerkezetek, mondatok helyes hangsúlyozása. Toldalékos szavak pontos kiolvasása.	Folyamatos hangos és néma olvasás.	Ismert és gyakorolt szövegek kiejtési normáknak megfelelő olvasása.	Gyermekversek hallgatása népszerű előadóművészek tolmácsolásában.
	A szünnettartás és a ritmus.	Szünnettartás a mondatokon belül és a mondatok között. Helyes hanglejtés gyakorlása a kijelentő és a kérdő mondatokban.	Az irodalmi művek érzelmi, erkölcsi, esztétikai értékei iránti fogékonyság erősítése.	Legyen képes ismert szöveg gyakorlás utáni folyamatos fölolvására megfelelő olvasástechnikával (pontosság, helyes ejtés, természetes beszédhez közelítő tempó.)	Légzőgyakorlatok. Fonetikai gyakorlatok. Ének: Szünet
	Hangos és néma olvasás. A folyamatos olvasás. <i>A szövegérő olvasás képességének fejlesztése.</i>	A hangos és néma olvasás gyakorlása. Hangos olvasás előzetes felkészülés után. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok helyes olvasása. A sorvégi átmenetek megszakítás nélküli olvasása. A természetes beszéd tempójának megfelelő hangos olvasás.	Szövegelemző Eljárások.	A néma olvasás feladatvégzéses ellenőrzésének szóbeli megismétlése. Némán olvasott fél vagy egyoldaltípusú szöveg megértésének igazolása feladatmegoldással.	Az önálló, értelmes tanulás tanításának megalapozása. Önálló tanulási képesség fejlesztése. A tanulói kreativitás fejlesztése. Klasszikus, kortárs, hazai és határon túli magyar mesék (irodalom).

	Vázlatkészítés segítséggel. A figyelem megosztásának megtanulása és gyakorlása. Tudatos közlés kialakítása.	megfogalmazása. Az olvasott művekről vázlatkészítés tanítói segítséggel. <u>Vázlatok kiegészítése, vázlatpontok rendezése.</u> Írás-és helyesírási hibák javítása tanítói utasításra és önellenőrzéssel. A társas kommunikáció gyakorlása, udvarias, illetudó kapcsolatteremtés.	Tapasztalatok megfogalmazása. Tanítói segítséggel tudjon vázlatot készíteni. Vázlatkészítés képek segítségével. A tartalom elmondás a vázlatpontok segítségével.	megértésének bizonyítása a vázlatpontok segítségével. Hibajavítás tanítói irányítással.	Meseillusztráció készítése vázlatpontoknak megfelelően
--	---	--	--	---	---

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
Íráskészség 28 óra + 5 óra 32 óra	Betűismeret és-kapcsolás.	A betűismeret megerősítése. Betűalakítás, betűkapcsolások gyakorlása.	A betűismeret megerősítése. Betűalakítás, betűkapcsolás gyakorlása.	A tanuló tudjon leírni szavakat, szó szerkezetet, két-három mondatot helyesen másolással és tollbamondással.	Testnevelés: lendületes nagymozgások, finom mozgások gyakorlása. Világlató-környezetismeret: agyagozás,

	Az eszközszintű íráshasználat alapozása. Írásszokások. <u>Figyelem és igényesség kialakítás az írásmunkákban.</u>	Szavak, szószerkezetek, két-három mondat leírása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Válogató másolás és önálló írás. Helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás). Az írás és a tartalmi tevékenységek fokozatos összekapcsolása	Az írásbeli nyelvhasználat megalapozása. Az írás eszközjellegű használatának, kialakításának elkezdése. Az írás automatizálása. A képi közlés szerepének vizsgálata (tagoltság, tipográfia eszközök, ábrák, jelek figyelembe vétele a szöveg jelentésének megértésében.) Lendületes írás kialakításának elkezdése. Az írásmunka gazdaságos és esztétikus elhelyezése a papíron.	A kiejtéssel megegyező rövid szavak biztos helyesírása. Rendezett, tiszta, olvasható íráskép. Helyesen rögzült írástechnikai szokások megléte. Készség szinten jelölje az „ly”-t 20 szóban és a gyakorolt esetekben. Írásterjedelem: 6-8 sor. Teljesítményszint: 13-16 betű/perc.	gyurmázás. Tanulási képességek fejlesztése! Az ismeretszerzés írásbeli lehetőségeinek bemutatása, gyakoroltatása.
--	--	--	--	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
<i>Nyelvtani és helyesírási ismeretek</i> 59 óra +10 óra 69 óra	A beszéd / írás részei: mondat, szó, hang és betű. A magyar ábécé, a betűrend, a magán –és mássalhangzók megkülönböztetése. Az időtartam jelölése. A kiejtés szerinti és a kiejtéstől eltérő írásképű szavak. A j	Tagolatlan szöveg mondatra tagolása. Tagolatlan mondatok szavakra tagolása. A szavakat alkotó hangok megfigyelése. A társak nevének ábécébe állítása. Hangoztatási, helyesejtési, beszédművelési gyakorlatok. A hosszú és rövid hangok felismerése a beszédben, megfelelő jelölésük írásban. A kiejtéstől eltérő írásképű szavak egyszerűbb eseteinek	Magán-és mássalhangzók ismerete, időtartamuk tudása. A tudatos nyelv- szemlélet kialakítása. A szókincs mennyiségi és minőségi bővítése (rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavak megismertetése) A kibővített ábécé tudása. Szavak sorberendezése. Magán-és mássalhangzók ismerete, időtartamuk tudása. Az ékezet jelentést módosító szerepe. <i>A másképp írjuk- másképp ejtjük</i> alapeseteinek helyes	Mondatkezdés nagybetűvel. Mondatok szavakra tagolása. A szó, a mondat és a szöveg megkülönböztetése. Tudja, hogy a szóhoz jelentés társul. Ábécérend biztos ismerete. Magán és mássalhangzók ismerete. Hosszú és rövid hangok megkülönböztetése szóban és írásban. A j hang biztos megjelölése a tanulók által gyakran használt 20 szóban.	Más tantárgyak megfelelő szövegeinek felhasználása. Szótárak, lexikonok használata. Testnevelés: ritmus Ének: ritmus

	hang kétféle jelölése. A szavak szerkezete: a szótő és a toldalék. A szótagolás, elválasztás. A kijelentő és a kérdő mondat. Az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele, hangtani, szótani és mondattani ismeretekkel.	helyesírása szótagolással és szóelemzés segítségével. Egyszerű szavak elválasztása. Az egyalakú szótövek és a toldalék megkülönböztetése egyszerűbb szavakban. A kijelentő és a kérdő mondat fölismerésének gyakorlása. Mondatvégi írásjelek pótlása. A tanult ismeretek gyakorlása. Az ismereteknek megfelelő elemzési képesség kialakítása felismeréssel és gyakoroltatással.	leírása a szótagolás segítségével. Szótőkeresési gyakorlatok. A szótagolás és az elválasztás tudása (alapszabályok, összetett szavak). Szótövek és toldalékok megkülönböztetése egyszerű szavakban. Toldalékos szavak pótlása mondatokban. Mondatfajták beszélő-szándékának felismerés Példák alapján egyszerű nyelvtani szabályok megfogalmazása.	A szavak szerkezeti elemeinek felismerése egyszerűbb esetekben. Ismereteknek megfelelő elemzési képesség megléte. Szótagolási szabályok.	
--	--	--	--	--	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
<u>Tanulási képesség,</u> <u>könyv és</u> <u>könyvtárhasználat</u> 12 óra + 5 óra 17 óra	A kép és a szöveg kapcsolata. Könyvtárhasználat alapvető szabályai. A könyvek jellemző adatai. Gyermekújságok jellemzői. Katolikus gyermekújság	Szövegekben kép és a szöveg együttes értelmezésének gyakorlása. A könyvek jellemző adatainak megfigyelése (író, cím, kiadó, a kiadás éve.) Eligazodás a könyvekben a tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikon betűrendjében. A könyvek jellemző adatainak megfigyelése (író, cím, kiadó, a kiadás éve). Ismerkedés gyermekújságokkal a könyvtárban.	Szövegekben a kép és szöveg egységének értése. A szövegértés megfelelő színvonala. Következtetések levonása a könyv tartalomjegyzéke alapján. A gyűjtött adatok célszerű elrendezése. Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával a tanult anyag bővítése. A könyv megkeresése a szerző és a cím szerint. Szépirodalmi ismeretterjesztő könyvek ismerete. Ismerkedés a gyermekújságokkal.	Ismerkedjen a tanuló a könyvtár használatával. Tudjon tájékozódni a gyermeklexikonokban. Újság és könyv megkülönböztetése. Tartsa be a könyvtári viselkedés szabályait.	Világlátó- környezet: Diaképek, diafilmek. Meseillusztrációk készítése. Könyvtárlátogatások. Napközös irodalmi foglalkozások.

	megrendelése az osztály részére (Szív) Elektronikus információhordozók megismerése, a KPSZTI Talentum versenyében való részvétel szorgalmazása.				
--	--	--	--	--	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
Társadalmi ismeretek 8 óra <u>+ 5 óra</u> 13 óra	A barátok, a baráti kör, az iskola és egyéb kisebb közösségek. Részvétel német nyelvű szent misén. Régi sváb gyermekjátékok felkutatása és megtanulása. Tanári segítséggel és irányítással	Felnőttek és gyermekek társas kapcsolatának gyakorlása. <u>Kapcsolatfelvétel családtagokkal és ismerős felnőttekkel.</u> Baráti kapcsolatok ábrázolásának megfigyelése olvasmányokban, véleményalkotás a szereplők viselkedéséről. Beszélgetés az iskolai életéről, az osztályközösségről.	Szóbeli kifejező-képesség fejlesztése. Szóbeli szöveg-alkotó képesség fejlesztése. Ismerjen 1-2 közösen felkutatott sváb gyerekjátékot, aktívan vegyen részt a játékokban.	Használja jól a mindennapi kommunikáció alapformáit. (Köszönés, megszólítás bemutatkozás, kérdezés, kérés, köszönés.) Legyen képes egyszerű szóbeli közlések megfogalmazására, más kommunikációs szituációban azok megértésére.	Szituációs játékok. Dramatizálás. Világító – környezetismeret: megfelelő témáival. Osztályfőnöki: társas kapcsolatok, közösség-fejlesztés.

	búvárkodás a sváb gyermekjátékok körében.	Részvétel a mindennapi élet különböző helyzeteit felidéző szerepjátékokban.			
--	--	---	--	--	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Kapcsolódások
Tánc és dráma 10 óra + 4 óra 14 óra	Érzékelő-, utánzó és memóriafejlesztő játékok. Népi mondókák, gyermekjátékok. Népszokások. Dramatizált mesék, történetek feldolgozása a báb és a dráma eszközeivel. <i><u>Német népi játékok bemutatása.</u></i>	A szövegmondás összekötése ritmikus mozgással. Egyszerű lépésekkel kísért énekes népi gyermekjáték előadása. Rövid mesék, történetek dramatizálása, a szereplők és a főszereplő megkülönböztetése. Improvizációs játékok tanári irányítással.	A kommunikációs képességek fejlesztése. Az önkifejezés fejlesztése. Hagyományok ápolása.	Főszereplő, szereplők megkülönböztetése.	Testnevelés: tánc Ének: Zenehallgatás Énekes gyermekjátékok előadása.

Az 1-2 osztályban elérendő, a továbbhaladáshoz szükséges fejlesztési feltételek:

Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés. Pontosságra törekvő folyamatos olvasás. Az olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. Önállóan alkotott mondatok / tartalmi / összekapcsolása.

Az ábécé használata feladatmegoldáshoz.. A hangok hosszúságának helyes jelölése begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése kb.30 – a tanulók által gyakran használt – szóban. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel, szavakra tagolt leírás segítségével. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása. Egyszerű mondatok, rövid szöveg írása másolással, tartalmi és helyesírási előkészítés után tollbamondásra és emlékeztetből. Hibajavítás tanítói irányítással.

3. osztály

Tanítási hetek száma. 37

Évi összes óraszám: 296

Ebből 80 % 237 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása

20 % 59 óra az iskola érték és célrendszerében meghatározott tananyag feldolgozása

vagy a kerettantervben szereplő anyag elmélyítése, rendszerezése, illetve képességek, készségek fejlesztése

Ajánlott heti órabontás: 3,5 olvasás (4/3)

3 nyelvtan (3/3)

1,5 fogalmazás (1/2)

	80 %	20% a helyi sajátosságokra, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére	
Tematika			
1. Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés	10		
2. Irodalomolvasás, szövegértés	30		
3. Az olvasási készségek fejlesztése	23	5	
4. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	20	20	
5. Íráskészség fejlesztése	37		
6. Nyelvtani és helyesírási ismeretek	89	10	
7. Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat.	10	5	
8. Társadalmi ismeretek	10	5	
9. Tánc és dráma	8	4	
Év végi összefoglalás, felmérés		10	
Összesen:	237 óra	59 óra	296 óra

A vastag betűvel szedett részek az éves órakeret 20% képezik, melyet iskolánk a helyi sajátosságok feldolgozására, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére használ fel.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés 10 óra	A különféle mondatfajták jelentésének és a mondatfonetikai eszközöknek az összefüggése.	Mondatfajták megfelelő ejtésének gyakorlása felolvasással és az élőbeszédben. Helyes beszédlégzés a különféle mondatok felolvasása és élőbeszédbeli használata során. Helyes beszédlégzés a bővülő mondatokban.	A tanulók szókincsének minőségi és mennyiségi fejlesztése. A mondatfajtáknak megfelelő fonetikai eszközök alkalmazása.	Képes az életkorának megfelelő témájú és színvonalú beszéd folyamatok közvetítésére. Tudja a különféle mondatfajtákat helyes beszédlégzéssel felolvasni.	K: Világlátó-környezetismeret: Testünk működése. A helyes légzés. K: Ének: Népszokások, népdalok M: Törekedjünk a tudatos gyakorláson kívül a spontán szituációk kihasználására is.
	A szavak és a nem verbális eszközök (testbeszéd) szerepe különféle kommunikációs helyzetben.	A nem verbális eszközök megismerése. Szerepük felismerése, azok értelmezése mások megnyilatkozásaiban. A nem verbális eszközök összehangolása a tartalommal szövegmondáskor.	A verbális és a nem verbális kommunikatív eszközök összehangolása.	Tudjon beszélgetni, a helyzethez igazítani hangerejét, testtartását, szabályozza a térbeli távolságot beszélgető partnereitől.	Bármilyen spontán és tanulási szituáció. Dramatikus játékok. Szituációs játékok. <i>Bábozás.</i>
	A szavak jelentésárnyalata, stílusértéke, szerepe a beszédben.		Szókincsbővítés.		.

	Szólások, közmondások jelentése.	Versek, mesék kifejező felolvasása, előadása. Szókincsbővítés. A szavak jelentése, stílusértéke. A szavak jelentésének vizsgálata. Tanult közmondások, szólások használata az élőbeszédben és a fogalmazásban. Szóbeli szövegalkotás különféle kommunikációs helyzetekben.	Rokon értelmű, ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. A gyűjtött szavak mondatba foglalása.	Versek, mesék felolvasása során törekedjen a hallgatósággal való kapcsolattartásra. Hat-nyolc szólás, közmondás megtanulása. Erre spontán beszéde során is törekedjen. Az elvárható szókincs alkalmazása. Adott szituációs helyzetben néhány mondatos összefüggő szöveg alkotása. A feldolgozott irodalmi művekkel kapcsolatos kérdések és válaszok megfogalmazása.	
--	---	--	---	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Irodalomolvasás és szövegértés 30 óra	Prózai művek és versek a magyar és külföldi nép-és műköltészetből. Mesék, mondák, legendák, történelmi elbeszélések, valamint s gyerekek mindennapi életéről szóló elbeszélések, regényrészletek klasszikus és kortárs szerzőktől.	A szereplők megnevezése, cselekedeteik, tulajdonságaik megfigyelése, az események időrendje. A mű szerkezetének fölismerése. Lényegkiemelés – vázlat készítése tanítói segédlettel. Kérdések és válaszok megfogalmazása. A mesék bevezető és befejező fordulatainak, jellemző szókapcsolatainak felismerése, használata. Az ismétlődő motívumok megfigyelése. A szereplők	A tanulók fogékonyságának erősítése, a irodalmi művek esztétikai értékek iránt. Szövegelemző eljárások a megértés segítésére. <i>Az olvasott szövegek értelmezése, a szereplők megnevezése, cselekedetük, tulajdonságaik értékelése. Érzelmek kifejezésének megfigyelése.</i> Az események sorrendjének követése, visszaadása, az olvasmányok szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, vizsgálata.	Az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések reprodukálása. A mindennapi kommunikáció szövegeinek értelmezése. A feldolgozott művek témájával, szerkezeti jellemzőivel kapcsolatos kérdések megválaszolása. Kötelezően megtanulandó memoriterek:	K: Testnevelés: népi játékok, körjátékok, táncok. K: Világlátó-környezetismeret: ünnepi népszokások. K: Ének: népdalok. K: Rajz. Népi díszítő motívumok.

	Népi játékok, dramatizált szövegek, ismeretterjesztő művek, a mindennapi kommunikáció szövegei (meghívó, recept, hirdetés). Versek feldolgozása, elemi poétikai és verstani ismeretek.	megnevezése, cselekedeteik, tulajdonságaik megfigyelése, az események időrendje. Lényegkiemelés – vázlat készítése tanítói segédlettel. Kérdések és válaszok megfogalmazása. Néhány jellegzetes irodalmi téma felismerése az olvasott művekben. (Például: hazaszeretet, család, iskola, barátság, szülői szeretet.) Szövegek, mesék, elbeszélésrészletek dramatizálása. Versek művészi eszközeinek felfedezése: ritmus, rím, refrén, hasonlat.	Ismerje meg a lakóhely irodalmi vonatkozásait.	Vörösmarty: Szózat 1.2. vsz. Arany: Rege a csodaszarvasról (részlet) Mátyás anyja (részlet) Nagy László: Balaton-parton Még négy – hat szabadon választott vers, szövegrészlet vagy népköltészeti alkotás. A vers és a próza megkülönböztetése jellemzőik alapján.	Nagy László: Dióveés Szabó Lőrinc: Esik a hó
--	--	--	---	---	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Olvasási készség fejlesztése 23 óra + 5 óra 28 óra	<i>A pontos és folyamatos olvasás.</i> Felolvasás. Helyes tagolás és hangsúlyozás. Értelmező és folyamatolvasás.	Az olvasás pontosságának, folyamatosságának fejlesztése beszéd-és olvasástechnikai gyakorlatokkal, néma olvasási feladatok megoldásával. Az összetett mondatok helyes tagolása, hangsúlyozása mintakövetéssel. Az értelmező (interpretáló) olvasás fejlesztése tanítói és tanulói kérdések segítségével. Hosszabb szövegek (házi olvasmányok) olvasására való felkészítés folyamatolvasással. Olvasónapló. A kötelező olvasmányok közös, majd önálló feldolgozása. Kastner: Két Lotti, Fekete I.: Vuk	Folyamatos hangos és néma olvasás. Felkészülés után folyamatosan és szöveghűen olvas 6-10 soros szöveget a mondatfonetikai eszközök alkalmazásával. Egy-másfél oldalnyi szöveget egybefüggően elolvas néma olvasással. <i>Globálisan felfogja az olvasott szöveg értelmét.</i> Nevelői segítséggel elemző műveleteket végez.	A feldolgozott művek témájával kapcsolatos kérdések és válaszok megfogalmazása. Ismert feladattípusok írásbeli utasításainak megértése, végrehajtása. Fél oldal terjedelmű ismert témájú szépirodalmi és ismeretterjesztő szöveg néma olvasása. <i>Az olvasott szövegek megértésének bizonyítása egyszerűbb feladatok önálló elvégzésével.</i>	M: Gyermekversek népszerű előadóművészek tolmácsolásában. K: Ének: Légzőgyakorlatok. Fonetikai gyakorlatok. M: Az önálló, értelmes tanulás tanításának megalapozása. Önálló tanulási képesség fejlesztése. A tanulói kreativitás fejlesztése. <i>Klasszikus, kortárs hazai és határon túli magyar mesék (irodalom).</i> <i>Ajánlott irodalom:</i> <i>Móra F.: Kincskereső</i> Garagnon: Jázmin és az élet szent rejtelvei

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Szóbeli és írásbeli szövegalkotás 20 óra + 20 óra 40 óra	Szóbeli szövegalkotás, mint az írásbeli fogalmazás alapozása. A szövegalkotás műveletei: anyaggyűjtés, címadás, a megfelelő lényeges gondolatok kiválogatása és elrendezése. <u>A fogalmazás kommunikációs szándékának tudatosítása.</u> Időrend megállapítása. A szöveg tagolása, bekezdések. Az elbeszélő fogalmazás írásának tanítása. Az elbeszélés részei: bevezetés, tárgyalás, befejezés.	Szövegalkotás szóban. Az olvasókönyv szövegmintáinak megfigyelése műfaji és szövegszerkesztési szempontból. <u>A szövegek szerkezeti elemzése, tagolás, mondatkapcsolások megfigyeltetése.</u> Címek vizsgálata, a jó cím ismerveinek összegyűjtése. Események elrendezése időben. Bevezetés (előzmény, színhely, időpont) és befejezés (következmény, tanulság, egyéni vélemény) készítése	Beszámoló, személyes élmények elmondása több összefüggő mondatban. Események időrendi megfelelése szóbeli beszámolóban, tartalom elmondásakor. Tanult fogalmazási ismeretek felhasználása közös és önálló fogalmazás készítésekor.	Öt-tíz mondatos (kb. 1 oldal) elbeszélő fogalmazás írása ismert témáról. A tanult fogalmazási ismereteket igyekszik felhasználni a szövegalkotó feladatok megoldás során. Mondatai értelmesek, sorrendjük megfelel az események időrendjének. A fogalmazás tartalmi egységeit bekezdéssel jelzi. Fogalmazási hibáit tanítója útmutatásai alapján önállóan javítja. Tudjon egyéni tempóban rendezett külalakkal írásbeli	Képolvasás. Párbeszéd. Szituációs játék. Bábjáték. Diafilmek. Ezek a tevékenységek mind hozzájárulnak az önkifejezés igényének és képességének fejlődéséhez.

	<u>Események sorba rendezése Sárvár múltjából.</u> A párbeszéd szerepe a szövegben.	szóban és írásban. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. Stilisztikai tevékenységek, a témának megfelelő szavak gyűjtése, felesleges szóismétlés elkerülése. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. A fogalmazás ellenőrzésének megtanítása, a javított változat tisztázása. Ismert mese elmondása tömörített és bővített változatban.	Megkezdett párbeszéd folytatása. Megkezdett párbeszéd folytatása adott témában. Hibajavítás tanítói gyakorlása útmutatás alapján. Típushibák közös megbeszélés utáni egyéni javítása-tükörjavítás.	munkát készíteni.	
--	---	---	---	--------------------------	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Íráskészség 37 óra	Gazdaságos írásszokások magtanítása. Az írott szöveg (vázlat, fogalmazás) elrendezése a lapon.	Betűkapcsolások gyakorlása, típushibák kiküszöbölése. Tempógyorsító gyakorlatok az írás eszközszintű használatának, a figyelem megosztásának fejlesztésére. Szósorok, bővülő mondatok írása másolással, tollbamondásra, emlékezetből és önálló írással. Fogalmazások javított leírása. Meghívók készítése. Nyomtatványok kitöltése. A rendezett, tiszta és olvasható írás gyakorlása.	Az írás eszközjellegű használatának, egyéni szintje. Megfelelő írástempó megválasztása, amely alkalmas az írás eszközszintű használatának fejlesztésére. Az írás automatizálása. Szabályos betűtípusok egyéni vonások megjelenése. Igényes füzetvezetés. A képi közlés szerepe. Tagoltság. Tipográfiai eszközök, Ábrák, jelek figyelembe vétele a szöveg jelentésének megértésében. Olvasónapló vezetése.	Tudjon egyéni tempóban rendezett külalakkal írásbeli munkát készíteni. Írása legyen lendületes, jól olvasható, füzetvezetése rendezett, munkái tiszták.	K: Testnevelés: Lendületes Nagymozgások, Finom mozgások Gyakorlása. Technika: agyagozás, gyurmázás. Tanulási képességek Fejlesztése! Az ismeretszerzés Írásbeli lehetőségei.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Nyelvtani, helyesírási ismeretek 89 óra + 10 óra 99 óra	A felkiáltó, a feltételes, óhajtó és felszólító mondat és azok mondatvégi írásjelei.	A felkiáltó, a feltételes, óhajtó és felszólító mondat felismerése. A mondatvégi írásjelek használata az egyszerű mondatok végén.	A felkiáltó, a feltételes, óhajtó és felszólító mondat felismerése. A mondatvégi írásjelek használata az egyszerű mondatok végén.	A beszélő szándéka szerint a mondatok felismerése, megkülönböztetése. Mondatfajták felismerése és megnevezése. Készség szinten alkalmazza, hogy a mondatot nagybetűvel kezdi és a megfelelő írásjellel zárja.	K: Más tantárgyak Megfelelő szövegeinek felhasználása. Szótárak, lexikonok használata.
	Az ige jelentése (cselekvés, történet, létezés). Rokon és ellentétes jelentésű igék. Az ige személyragjai és a személyes névmások. Az igeidők és jelentésük. Igealakok helyesírása szótagolással és/vagy szóelemzéssel.	Az igeidők megfigyelése és helyes használatuk gyakorlása történet elmondásakor.	Az igéket felismeri, szófajukat megnevezi. Az igeidőket helyesen használja. Szóbeli és írásbeli szövegalkotásban használni tudja az ige rokon értelmű és ellentétes jelentésű alakjait. A korosztály szókincsében megtalálható és használt igéket,	Jelentés alapján felismeri és megállapítja, megnevezi a szavak szófaját a tanult szófajok körében. Helyesírási hibáit a tanító jelzései, illetve önellenőrzés alapján felismeri, azokat javítja.	
	Az igekötő szerepe az	Adott ige mondatba			

	ige jelentésében. Az ige és az igekötő kapcsolásának esetei.	helyezése változó igekötőkkel, az igekötő jelentésmódosító szerepének megfigyelése. Az igealakok helyesírásának, valamint az igekötő és az ige egybe- , illetve különírásának gyakorlása.	igekötős igéket helyesen írja.		
	A főnév jelentése, fajtái: köznév, tulajdonnév. A főnév toldalékolásai. A tulajdonnevek helyesírása. A <i>-ba,-be</i>, <i>-ban,-ben</i> rag helyes használata. A <i>-ból,-ből, tól,-től,- ról,-ről</i> rag helyesírása. A melléknév és fokozása. A fokozott melléknév helyesírása. A <i>j</i> hang kétféle jelölése igékben, főnevekben.	Főnevek felismerése a szövegben, megkülönböztetése, helyesírásuk gyakorlása. A tulajdonnevek helyesírásának alapos gyakorlása. A főnév <i>t</i> ragjának és a múlt idő jelének felismerése, megkülönböztetése.	A főneveket felismeri, szófajukat megnevezi. A korosztály szókincsében megtalálható és használt főneveket helyesen írja. A tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írja. A melléknevet felismeri, szófajukat megnevezi. A korosztály	Begyakorolt szókészletben helyesen jelöli a <i>j</i> hangot. Képes legyen újabb 25-30 szóban is	

		A melléknév fölismerése, az összehasonlítás és fokozás alkalmazása szóbeli és írásbeli szövegalkotásban. A fokozott melléknév helyesírásának gyakorlása. A nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának gyakorlása a nyelvhasználatban. A tanított helyesírási ismeretek begyakorlása, és készség szintű alkalmazása.	szókincsében megtalálható és használt mellékneveket helyesen írja. A nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a nyelvhasználatban.	helyesen jelölni.	
--	--	---	--	-------------------	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás Feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat 10 óra + 5 óra 15 óra	Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom. A szótárak szerkezeti jellemzői. A sztárhasználat módja. A szótár és a lexikon eltérő vonásai. Osztálykönyvtár létesítése, kézikönyvekkel, gyermekkönyvekkel és folyóiratokkal.	Rövid szóbeli beszámoló ismeretterjesztő műből egyéni vagy csoportos anyaggyűjtésből. <i>Az olvasott szövegben előforduló ismeretlen szavak értelmezése gyermeklexikon, vagy szótár segítségével.</i> Tetszés szerint választott helyesírási szótár használata tanítói segédlettel. Könyvek keresése szabadpolcon szerző és cím szerint. Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek témájának megállapítása cím és tartalomjegyzék alapján. Az olvasott könyvek adatainak fölsorolása (író, cím, kiadó, a kiadás éve).	Eligazodik az iskolai könyvtárban. Röviden ismerteti egy általa olvasott könyvet, vagy bemutat egy gyermekújságot, folyóiratot. <i>Konkrét esetekben fel tudja sorolni a könyv adatait. A gyűjtött adatokat elrendezi.</i>	Tudjon adatokat gyűjteni a könyvtárból. Könyvtári ismereteit alkalmazza. Olvasmányairól beszámol. Nevezze meg a mű témáját a cím és a tartalomjegyzék segítségével. Szükség esetén szótár és kislexikon használata.	K: Rajz: Diaképek, Rajzfilmek. Meseillusztrációk Készítése. M: Könyvtárlatogatás Képes diákszótár Tótfalusi István: Szokatlan szavak szótára

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Társadalmi ismeretek 10 óra + 5 óra 15 óra	A magyar nemzet nagy történelmi eseményei, például, honfoglalás, államalapítás, Mátyás kora, a török idők.	Versek, legendák, történetek olvasása a nemzeti múlt nagy eseményeiről. Az olvasottak, látottak reprodukálása, szóban, illusztrálása, csoportos megjelenítése szituációsjátékokkal.	Történelmi események megismerése az irodalmi alkotásokon keresztül.	Tudja megnevezni az olvasottak alapján nemzeti múltunk nagy eseményeit.	Situációs játékok. Dramatizálás. K: Világlátó-környezetismeret: megfelelő témáival. Osztályfőnöki: Társas kapcsolatok, közösségfejlesztés.
	Ünnepeink: családi, egyházi, nemzeti ünnepek.	Műsorok összeállítása nemzeti és egyházi ünnepeinkre. Szóbeli beszámoló a családi ünnepekről.	Részvétel a nemzeti és egyházi ünnepekre készített műsorok összeállításában. Legyen tudatában a magyar nyelv és kultúra elválaszthatatlanságának.	Vegyen részt az iskolai nemzeti és egyházi ünnepeken, az iskolapanapokon.	
	A magyar nemzet jelképei.	Beszámoló nemzeti jelképeinkről. A Szózat két versszakának megtanulása.	A Szózat két versszakának kifejező előadása.	A Szózat két versszakának tudása.	
	A lakóhely hagyományai, emlékei. Nemzeti emlékhelyeink.	Tájékozódás Sárvár hagyományos ünnepi szokásairól, irodalmi, történelmi emlékhelyeiről.	Beszámoló a lakóhely hagyományos ünnepi szokásairól, irodalmi és történelmi emlékhelyeiről.		
	Látogatás a sárvári múzeumban.				

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás Feltételei	Megjegyzés Kapcsolódások (K)
Tánc és dráma 8 óra <u>+ 4 óra</u> 12 óra	Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok. Fantáziajátékok. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával, bábjátékkal. Dramatizált elbeszélések, népszokások. Részvétel a Nemzetiségi napok rendezvényein. Nemzetiségi táncok tanulása.	Ritmikus mozgással és szöveggel összekapcsolt gyakorlatok. Gyermekversek előadása ritmus- és mozgásváltással. Játék elképzelt tárgyakkal, tárgyfelidéző gesztusok, elképzelt személyek megjelenítése. Csoportos improvizációs játékok, rögtönzések alapszintű elemző megbeszélése.	Ritmus és mozgás összekapcsolása a szöveggel.	Részvétel a közös drámajátékokban, illetve a játékok készségfejlesztő gyakorlataiban. Vegyen részt a történetek feldolgozásában, azok megjelenítésében.	K: Testnevelés: tánc Ének: Zenehallgatás énekes gyermekjátékok előadása.

4. osztály

Tanítási hetek száma. 37

Évi összes óraszám: 259

Ebből 80 % 207 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása

20 % 52 óra az iskola érték és célrendszerében meghatározott tananyag feldolgozása
vagy a kerettantervben szereplő anyag elmélyítése,
rendszerezése, illetve képességek, készségek fejlesztése

Irodalom: 3 óra

Nyelvtan: 2,5 óra (2/3)

Fogalmazás: 1,5 óra (2/1)

	80 %	20% a helyi sajátosságokra, a helyi tantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, képességek, készségek fejlesztésére	
Tematika			
1. Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés	9		
2. Irodalomolvasás, szövegértés	30		
3. Az olvasási készségek fejlesztése	10	5	
4. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	20	20	
5. Íráskészség fejlesztése	21		
6. Nyelvtani és helyesírási ismeretek	89	5	
7. Társadalmi ismeretek	10	3	
8. Tanulási képesség, könyv-és könyvtárhasználat	10	5	
9. Tánc és dráma	8	4	
Év végi összefoglalás, felmérés		10	
Összesen:	207 óra	52 óra	259 óra

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
<i>Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés</i> 9 óra	A szövegjelentés kifejezése mondat és szövegfonetikai eszközökkel. A szöveg jelentésének megfelelő helyes dallam és nem verbális eszközök (testbeszéd) használata. Párbeszéd a mindennapi kommunikációban.	Az élőbeszéd és a fölolvadás tagolása helyes beszédlégzéssel, szünetekkel a szöveg jelentésének megfelelően. Az aktív és a passzív szókincs folyamatos gyarapítása különféle szövegekből és más tantárgyakban előforduló szakkifejezésekkel. Állandó szókapcsolatok gyűjtése. Részvétel a tanulócsoporthoz beszélgetéseiben, vitáiban. Párbeszédben a kommunikációs szerephez, szerepcseréhez való alkalmazkodás.	A tanulók aktív-passzív szókincsének mennyiségi, minőségi fejlesztése. A mondatfajtáknak megfelelő fonetikai eszközök alkalmazása az élőbeszéd és a fölolvadás során.	Életkorának megfelelő témájú és színvonalú beszéd folyamatok közvetítése. Folyamatos, érthető beszéd a mindennapi kommunikációban. A tanult udvarias nyelvi fordulatok használata a mindennapi beszédhelyzetekben. Tudjon alkalmazkodni a kommunikációs szerepcseréhez.	K: Természetismeret Testünk működése. A helyes légzés. Népszokások K: Ének: népdalok M: Törekedjünk a tudatos gyakorláson kívül a spontán szituációk kihasználására is. Bármilyen spontán és tanulási szituáció. Dramatikus játékok. Szituációs játékok. Személyiségfejlesztő játékok. Bábozás.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Irodalomolvasás, szövegértés 30 óra	Prózai és verses népköltészeti alkotások a magyar és a hazai etnikumok népköltészetéből. Népmesék, mondák, legendák, népdalok, népi játékok, népszokások. Irodalmi mesék. Tündérmese, állatmese, tréfás és láncmese. A mesék szerkezeti és nyelvi jellemzői, mesemotívumok. A népdalok jellegzetes témái. Ritmus, rím, refrén. Elbeszélések, regényrészletek, versek a klasszikus és kortárs magyar irodalomból.	Érzelmek, emberi kapcsolatok felismerése, értékelése a művekben. Szövegelemző műveletek bővítése: szerkezet, tér, idő, összefüggések, kulcsszavak kiemelése, tömörítés, bővítés. Hangulatok, érzelmek felfedezése, megfogalmazása.	Az irodalom, a művészet, érzelmi, erkölcsi és esztétikai értékeire való fogékonyság. A különféle műfajokban az alapvető téma és motívum felismerése. Az alapvető téma és motívum felismerése a népdalokban.	Elemi tájékozottság legnagyobb költőink, íróink és – a tanulók szempontjából kitüntetett – műveik körében (szerző – mű címe – témája) A művek által keletkezett élmények megfogalmazása. A népdalok üzeneteinek felismerése, megfogalmazása. <i>Kötelezően megtanulandó memoriterek:</i> Kölcsey Ferenc: Himnusz (részlet) Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Csatadal Petőfi: Tisza részlet József A. Mama <u>Vörösmarty : Szózat</u> (részlet)	K: Testnevelés: népi játékok, körjátékok, táncok. K: Természetismeret: ünnepi népszokások. K: Ének: népdalok. K: Rajz. Népi díszítő motívumok. Mesehősök ábrázolása Bábkészítés különféle technikákkal. Dramatizálás, szituációs játékok.

	Egyszerű szerkezetű gyermekregény. Az irodalmi szöveg művészi eszközei: megszemélyesítés, ritmus, rím, refrén.	A házi olvasmány előkészítése folyamatolvasással, otthoni elolvasása és megbeszélése közösen. Az olvasmányélmény megosztása a társakkal. <i>Több szempont figyelembevétele a szereplők viselkedésének megfigyelésében. Olvasónapló.</i> A kötelező olvasmányok közös, majd önálló feldolgozása. E. Porter: Az élet játéka. Tatay Sándor: Kinizsi Pál. Művészi eszközök felismerése lírai és elbeszélő művekben. Nyelvi eszközök megfigyelése, gyűjtése. A népköltészetről és a műköltészetéről tanultak összefoglaló rendszerezése.	Életkornak megfelelő igényes alkotásokból válogassunk!	<u>Még hat- nyolc szabadon választott vers, népköltészeti alkotás.</u> Az olvasottakkal kapcsolatos vélemény, álláspont önálló megfogalmazása.	Ajánlott: Eric Knight: Lassie hazatér Fekete I.:Tuskevár Móra F.: Kincskereső
--	---	--	---	---	---

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Olvasási készség 10 óra + 5 óra 15 óra	A kifejező olvasás előkészítése olvasástechnikai gyakorlatokkal. Kritikai és kreatív olvasás. A szövegű olvasás képességének fejlesztése.	A kifejező olvasás gyakorlása és a szövegben rejlő érzések kifejezése mondat és szövegfonetikai eszközökkel. Párbeszéd és közbeékelődések elkülönítése fölolvasskor mintakövetéssel. Az értelmező, a bíráló és az alkotó olvasás fejlesztése. A szöveg tagolásának jelölése, tartalmi elemzés és a jelölések összekapcsolása.	A szövegértések gondozása. Hat-nyolc sor prózai szöveg megtanulása. <u>A későbbi tanulás megalapozása.</u> <u>(Pl: Dobó esküje, Kossuth beszéde, Mindszenty szavai)</u> Értelmezés és véleményalkotás tanítói segítséggel, majd önállóan.	Egy-másfél oldal terjedelmű, az életkornak megfelelő néma olvasás útján történő megértése. Tartalmilag tisztázott és megértett szöveg felkészülés utáni olvasása. A szövegértés bizonyítása a lényeg kiemelésével. Szövegű olvasás képessége.	K: Gyermekversek népszerű előadóművészek tolmácsolásában. K: Ének: Légzőgyakorlatok. Fonetikai gyakorlatok. M: Változatos olvasástechnikai gyakorlatok. Az önálló, értelmes tanulás tanításának megalapozása. Önálló tanulási képesség fejlesztése. A tanulói kreativitás fejlesztése.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
<i>Szóbeli és írásbeli szövegalkotás</i> 20 óra + 20 óra 40 óra	Tájékoztató szövegek: hirdetés, értesítés. A leírás, jellemzés tartalmi, szerkezeti jellemzői, nyelvi eszközei, a bemutatás sorrendje. A szemléletes leírás. A levél, levelezőlap tartalmi és formai jellemzői, megszólítás, elbúcsúzás, dátum. A levélboríték címezése.	Az elbeszélő fogalmazás kiegészítése párbeszéddel. <i>Olvasmányok reprodukálása szóban, tömörítéssel, nézőpontváltással.</i> Hirdetés, értesítés, meghívó megfogalmazása és tolmácsolása élőszóval társnak vagy közösségnek. A leírás, jellemzés megfigyelése irodalmi példákban. Szemléletes leírás készítése tárgyról, növényről, állatról, emberről. A bemutatás sorrendje az egésztől a rész felé. Leíró fogalmazások témája: iskolánk, Sárvár,	Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. A leírás és jellemzés műfaji jellemzőinek megtanítása. Az írásbeli nyelvhasználat alapozása.	Legyen képes mondanivalója értelmese megfogalmazására. Ismerje a leírás és a jellemzés sajátosságait. Adott témáról 6-10 értelmes, összefüggő mondat írása olvasható formában, elfogadható helyesírással.	Képolvasás. Párbeszéd. Szituációs játék. Bábjáték. Diafilmek. Ezek a tevékenységek mind hozzájárulnak az önkifejezés igényességének és képességének fejlődéséhez.

	A tartalomnak megfelelő szóhasználat kialakítása.	Szent László király. Levél, levelezőlap írása választott partnernek. A címzésre vonatkozó szabályok megtartása. A címzetthez alkalmazkodó stílus. Szokásos nyelvi fordulatok, megszólítások használata. <i>Közös, majd egyre inkább önálló levelek megírása partneriskolánkba.</i> Fogalmazástechnikai gyakorlatok, szövegjavítás segítséggel.			Illusztrációs képsorozat készítése a kötelező olvasmányokhoz.
--	---	---	--	--	---

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Íráskészség 21 óra	Eszközszintű egyéni írás.	Olvasható, tetszetős és rendezett írás. Az írott szöveg (vázlat, fogalmazás) elrendezése. Lapszél, betű-és sortávolság megtartása Eszközszintű írástechnika.	Az írás eszközszintű használata. Az íráskép tetszetős, esztétikus elrendezése.	Szövegírás a nyelvtan-helyesírás követelményeinek , helyesírási normáinak megtartásával. Önellenőrzés a szokás szintjén.	K: Rajz-technika: Betűtípusok. Iniciálék. Illusztrációk. Címlapok, Könyvborítók tervezése Tanulási képességek Fejlesztése. Az ismeretszerzés írásbeli lehetőség

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Nyelvtani és helyesírási ismeretek 89 óra + 5 óra 94 óra	A szófajokról tanult ismeretek összefoglalása és kibővítése. Az igemódok. A tulajdonnév fajtái. A főnév ragos alakjai. A val, -vel ragos, névelős, névutós	A tanult szófajok felismerése, megnevezése. A jövő idő változatos kifejezése. A különböző módú igealakok felismerése és helyesírásuk gyakorlása. Az olvasmányokban és a tanulók környezetében	A tudatos nyelvszemlélet kialakítása. Nyelvtani és helyesírási ismeretek folyamatos	Szófajok felismerése és megnevezése. Szavak csoportosítása jelentésük szerint. <i>A tanult szófajok biztos felismerése.</i> Ismerje a tulajdonnevek tanult	K: Más tantárgyak megfelelő szövegeinek felhasználása szógyűjtéshez, szövelemzéshez. Szótárak, lexikonok használata.

	főnevek. A tulajdonnévből képzett melléknév egyszerűbb esetei. A számnév fajtái. Határozott, határozatlan számnevek. A határozatlan	előforduló tulajdonnevek fajtáinak ismeretét, helyesírásuk gyakorlása, helyes alkalmazása a fogalmazásokban. A leggyakoribb névutók ismerete, a névutós főnév helyesírása. A tanult hagyományos írásmódú személynevek biztos helyesírása, a lakóhely földrajzi nevének helyes lejegyzése. A val, -vel ragos, névelős, névutós főnevek felismerése, helyesírásuk gyakorlása. A tulajdonnevekből képzett egyszerűbb -i képzős mellékevek helyesírása. A határozott és határozatlan számnév fölismerése, a számok	gyakorlása. A tanult nyelvtani ismeret alkalmazása az írásbeli nyelvhasználatban. A tanult nyelvtani ismeret alkalmazása az írásbeli nyelvhasználatban	eseteinek helyesírását. Legyen képes a szótő és a toldalékok felismerésére. A nyelvtani ismeretek tudásának és alkalmazásának összekapcsolása. A határozatlan számnév fokozott alakjának fölismerése. Tudjon pontosan	
--	--	--	---	--	--

	sámnevek fokozása. Mondatfajták ismétlése, kapcsolatuk az igemódokkal.	betűkkel való leírása. Keltezés írása. <i>Az állító és a tagadó mondat.</i> Az igemódok tudatos használata a különféle mondatfajtákban. A ly-s szavak körének bővítése. A szóalakok helyesírásának gyakorlása szótagolással és/vagy szóelemzéssel. <i>Szójelentések, szavak átvitt értelme.</i> Az alsó tagozat anyanyelvi ismereteinek rendszerező összefoglalása, rögzítése.	A tanult ismeretek rendszerezése. Begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a magyar helyesírás elveit.	keltezést írni. A nyelvtani ismeretek tudásának és alkalmazásának összekapcsolása. Legyen képes munkájának önkorrekciónak.	
--	--	--	---	--	--

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Tanulási képesség, könyv- és könyvtárhasználat 10 óra <u>+ 5 óra</u> 15 óra	Különböző információhordozók a lakóhelyi és iskolai könyvtárban. Ismerkedés a folyóiratokkal. A katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információhordozók keresésében. Közmondások, szólások, állandó szókapcsolatok jelentésének megismerések könyvekből, önállóan.	Információk gyűjtése ismeretterjesztő művekből, folyóiratokból. A gyűjtött adatokkal a tanultak kiegészítése. Beszámoló egyéni olvasmány-élményekről. Mesegyűjtemények, gyermekek részére készült verseskötetek keresése a szabadpolcon. Eligazodás a gyermekek részére készült segédkönyvek használatában. O. Nagy Gábor: Mi fán terem? – önálló használata.	Segítséggel, majd önállóan használja az ismeretszerzés írásbeli forrásait. A gyűjtött anyag célszerű elrendezése. Elemi gyakorlottság az információ felhasználásában. Segédkönyvek használata egyre növekvő önállósággal. Források jelölése, azonosítása. Az olvasottakról feljegyzés készítése.	Az iskolai könyvtárban könyvek önálló keresése. Tudja a tankönyvek tartalomjegyzékét önállóan használni. <i>Részvétel a csoportos történetalkotásban.</i> Elemző beszélgetésekbe való bekapcsolódás.	M: Könyvtárlátogatás osztályközösségben, majd önállóan.

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Társadalmi ismeretek 10 óra + 3 óra 13 óra	A magyar nemzet nagy történelmi eseményei: Rákóczi kora és alakja. A XIX. és XX. század nagy államférfiai, művészei, tudósai, felfedezői, utazói. <i>Sárvár híres szülöttei.</i> Sárvár közigazgatása.	Történetek megismerése a magyarság múltjának nevezetes eseményeiről, tetteiről. Tájékozódás a történelmi időben, évezred, évszázad.	Szókinccsgyarpítás. Szembesülés emlékezetes történelmi eseményekkel.	Az olvasottak megértése, a tartalom értelmes elmondása. Történelmi időben való tájékozódás.	Szituációs játékok. Dramatizálás. K: Természetismeret Megfelelő témáival. Osztályfőnöki: Társas kapcsolatok. Közösségfejlesztés <i>Tanulói kiselőadások, híres sárváriak bemutatása, meghívása.</i> Aktuális videofilmek megtekintése

Téma	Tartalom	Belépő tevékenységek	Fejlesztési követelmények	A továbbhaladás feltételei	Megjegyzés (M) Kapcsolódások (K)
Tánc és dráma 8 óra <u>+ 4 óra</u> 12 óra	Ritmus-, mozgás és beszédgyakorlatok, kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok. Fantáziajátékok. Egyszerűbb drámai konvenciók megismerése. A színházi formanyelv alapjai. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával. Színházi, bábszínházi előadás megtekintése. Szekszárdi Nemzetiségi Német Nyelvű Színház előadásának megtekintése. Részvétel a városi Német Nemzetiségi Napokon.	Szöveggel összekapcsolt mozgásos gyakorlatok Egész csoportos és kiscsoportos játékok. Állóképek. A szerkezet érzékelése (jelenet, felvonás) A kezdet és a vég felismerése térbeli és időbeli struktúrákban. A színházi előadás formai elemei.	A mozgás és a szöveg összekapcsolása. Kiscsoportos játék elképzelt, vagy valós helyzetekről. Valós vagy elképzelt történetek feldolgozása. Színházi előadás megtekintése.	A ritmus-, mozgás-, és beszédgyakorlatokban való aktív részvétel. A csoportos, kiscsoportos játékokban a különböző helyzetek aktív megjelenítése. Képességeknek megfelelő aktív részvétel a városi Német Nemzetiségi Napokon.	K: Testnevelés: tánc Ének: Zenehallgatás Énekes Gyermekjátékok Irodalmi előadások, összeállítások megtekintése.

MATEMATIKA

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A matematikai nevelés célja az általános iskola kezdő szakaszában azon képességek fejlesztése, melyek segítségével a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre. Ennek elérésére életkoruknak megfelelő, tapasztalaton nyugvó megismerési módszereket sajátítanak el. Tapasztalatgyűjtés keretében foglalkozunk:

- az alapvető matematikai képességek kialakításával,
- a gondolkodás fejlesztésével,
- a helyes tanulási szokások kiépítésével,
- az ismeretszerzés során alkalmazott önállóság mértékének fokozásával,
- a matematika tanulása iránti érdeklődés felkeltésével,
- a pozitív attitűd alapozásával,
- az életkornak megfelelő matematikai szaknyelv elsajátításával.

A matematika tanulásának alapja a tapasztalatszerzésből kiinduló induktív megismerés. Ennek keretében kerül sor a megfigyelés irányítására, a spontán megfigyelésből a tudatos, célirányos megfigyelésre való felkészülésre, az észrevételek megfogalmazására, rendezésére, értelmezésére és lejegyzésére, valamint a szerzett tapasztalatok más tanulási helyzetekben való alkalmazására.

A matematika tanulása az első négy évfolyamon alapozó jellegű. A nevelési-oktatási feladatok sorában a képességfejlesztésnek kiemelt szerepet szánunk.

Az ismeretnyújtás a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, a kisiskolás korosztály fejlődési ütemének figyelembevételével történik.

A fejlesztés fontosabb területei:

- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képessége, megfigyelőképesség,
- emlékezet (mozgásos, tárgyi, fogalmi),
- válogató, osztályozó és rendszerező képesség,
- adatok gyűjtése, rögzítése, rendezése,
- lényegkiemelő képesség,
- absztraháló és konkretizáló képesség,
- összefüggések felismerése, oksági és egyéb kapcsolatok feltárása,
- probléma felismerése, problémamegoldás tárgyi tevékenységgel és egyszerűbb esetekben gondolati úton,
- tevékenységekhez kötött alkotó gondolkodás,
- kreativitás,
- analógiák felismerése, követése,
- algoritmikus gondolkodás, algoritmusok követése,
- logikai gondolkodás elemi szinten,
- tapasztalatok kifejezése különféle módokon (megmutatással, rajzzal, adatok rendezésével, példák, ellenpéldák gyűjtésével stb.), megfogalmazása saját szókinccsel, egyszerűbb esetekben matematikai szaknyelv, illetve jelrendszer alkalmazásával,
- a munkavégzéshez szükséges általánosabb képességek (pl. pontosság, rendszeresség, megbízhatóság, a részletszámítások és az eredmény ellenőrzése).

A kezdő szakasz feladata az alapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a kötelező oktatás keretében. Az alapozás a

matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő. Ezért kiemelten kezeljük azokat a tanítási tartalmakat, amelyekre a következő iskolaszakasz tananyaga épül:

- a természetes szám fogalmát gazdag tartalommal építjük ki tízezres számkörben,
- segítjük a biztonságos eligazodást a tízes számrendszerben,
- kidolgozzuk és fejlesztjük a biztonságos szám- és műveletfogalomra épülő számolási készségeket,
- formáljuk a sík- és térbeli tájékozódási képességet,
- alakzatok megismerésével, formai és mennyiségi tulajdonságok felismerésével, egyszerű transzformációkkal alakítjuk a geometriai szemléletet,
- tapasztalati függvények és sorozatok vizsgálatával, ábrázolásával segítjük a problémalátást, a problémamegoldási képesség fejlődését,
- valószínűségi játékokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel a valószínűségi szemléletet alapozzuk meg,
- konkrét szituációkkal, példákkal alakítjuk a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról.

Alapvető fontosságú, hogy nem mennyiségi, hanem minőségi fejlesztés történjen, tehát a tanulók tempójának megfelelően haladjunk, ne a többre, hanem az alaposabbra helyezzük a hangsúlyt.

A matematika tanítása kettős célrendszerre épül. Egyrészt a kognitív képességek fejlesztésére szolgál, és lehetőséget teremt a gondolkodási módszerek alkalmazására. Másrészt a tanulási szokások kiépülését segíti, rendszerességre, tudatosságra, a megismerési módszerek önálló alkalmazására nevel. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

A matematikai képességek kiépítését és folyamatos fejlesztését az iskolai kezdő szakasz alapvető feladatának tekintjük. A fejlesztés eredményeként azt várjuk, hogy a 4. évfolyam befejezése után a tanulók a megismerési módszerekben gazdagodva, a matematika és a matematikatanulás iránt pozitív beállítódással, érdeklődéssel, a továbbhaladáshoz szükséges ismeretek birtokában folytathassák tanulmányaikat.

Fejlesztési követelmények

A matematika tanulása segítse elő a kisgyermek tájékozódását térben és időben, az őt körülvevő közvetlen környezetben. A tájékozódási viszonyok megjelenítésére használja pl.: a mellett, mögött, alatt, előbb, ezután, korábban kifejezéseket. Hasonlítsa össze tárgyakat, személyeket, alakzatokat, jelenségeket mennyiségi tulajdonságok alapján. Értelmezze a számokat a valóság mennyiségeivel (mérőszám, darabszám).

Szerezzen tapasztalatot a környező világ tárgyainak, jelenségeinek megismerésében. Megfigyeléseit közölje, igazolja tárgyi tevékenységgel, értelmet, rögzítse, rajzzal, írásban.

A képzelet és fantázia segítségével képes legyen ábrázolt, elmondott, olvasott történetet megjeleníteni és azokról matematikai összefüggéseket leolvasni, majd ennek analógiájára önállóan is összefüggéseket alkotni, megfogalmazni, kifejezni.

Motorikus, képi és történetre utaló emlékezetét alkalmazza az adatok és azok összefüggéseinek együttes felidőzésében, ismeretek memorizálásában, tanult algoritmusok alkalmazásában.

A matematikai **gondolkodás fejlesztése** a gondolkodási műveletek (összehasonlítás, azonosítás, következtetés, megkülönböztetés, osztályozás, rendezés, megítélés, döntés) rendszeres és tudatos alkalmazásával, gyakorlásával folyik. A matematika tanulása során használja fel a gondolkodási műveleteket az ismeretek szerzésére, megőrzésére, alkalmazására. Értse az alapvető ismeretek köréből származó szaknyelvi kifejezéseket, pl.: műveletek, mértékegységek, geometriai tulajdonságok). Képes legyen az önálló gondolkodás elemi szintű gyakorlására.

Szerezzen biztonságot a **menyiségi viszonyok értelmezésében** a tízes számrendszeren belül. Alkalmazza a tanult algoritmusokat az ismeretek elsajátításában. Legyen tapasztalata **az alá- és fölérendeltségi viszony**, a mellérendeltség fogalmának alapvető értelmezésében.

Önállóan használja a matematika tanuláshoz szükséges elemi eszközkészletet, életkorának megfelelő könyveket, **ismerethordozókat**, egyszerű számológépeket, **alkalmazza azokat a problémamegoldásokban, gyakorlati életben, más tantárgyak keretében.**

Legyen jártas a matematikai **problémák felismerésében**, matematikai modellek alkalmazásában, többféle megoldási mód keresésében, a **problémák megoldásában**. Képes legyen matematikai problémák önálló megfogalmazására (szöveges feladatok, kérdések). Hozzon létre geometriai alakzatokat másolással, adott feltételek szerint.

Vegyen részt öntevékenyen az **alkotó képességet és kreativitást** fejlesztő tevékenységekben.

Az elsajátított matematikai fogalmak alkalmazása

A matematikai szemlélet fejlesztése

Az általános iskola első négy évfolyamán a matematikai fogalmak elsajátításának alapozása történik. Gyakorlati tevékenységre, konkrét tapasztalatszerzésre épül. A számfogalom és műveletfogalom építése, a számolási készség fejlesztése az alpműveletek körében az életkornak megfelelő mélységben, fokozatosan bővülő számkörben folyik.

A mennyiségek közötti kapcsolatok felfedezése, a változások, összefüggések megfigyelése tárgyi tevékenység során történik. A tapasztalatok megfogalmazásával a szóbeli kifejezőképességet fejleszthetjük.

A tér- és síkgeometriai szemléletet a gyermekek konkrét tárgyi tevékenységével, a valóságot bemutató, a legkülönbözőbb technikákkal nyert anyagok, modellek segítségével alakítjuk (pl. fotók, videó, számítógép).

A matematikai logika legegyszerűbb elemeinek (pl. „vagy”, „és”, „nem”) használatával fejlesztjük az összefüggések belátásának és pontos megfogalmazásnak képességét.

A matematika életkornak megfelelő elemi fogalmait (pl. több, kevesebb, mértékegységek) a mindennapi életben való előfordulásnak megfelelően használjuk. Folyamatosan fejlesztjük a modellalkotás képességét, a lényeges és lényegtelennek tűnő dolgok szétválasztását. Egyszerű esetekben vizsgáljuk a „modell jóságát”.

Felhívjuk a figyelmet a hétköznapi és a matematikai nyelv különbségeire.

A sokoldalú gondolkodásmód fejlesztése érdekében konkrét tevékenységgel, kísérletezéssel példákat gyűjtünk a biztos, véletlen, lehetséges esetekre.

Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére a matematikai összefüggések szöveges megfogalmazását, modellezését (kirakás, eljátszás) alkalmazzuk.

A matematikai szövegértő képesség alapozása és folyamatos fejlesztése összetett feladat. A beszédértésre épül, és az értő olvasás színvonalának megfelelően fejlődik. A szövegösszefüggések értelmezése, az adatok kiválasztása a szövegből, az adatok közötti kapcsolatok felfedezése tevékenység, ábrázolás keretében történik, majd fokozatosan térünk át a számokkal, műveletekkel való kifejezésére. A megoldásban a próbálgatásnak, következtetésnek, logikus gondolkodásnak elsődleges szerepet tulajdonítunk. Csak ezután következhet az algebrai úton történő megoldás alkalmazása. A mérés témakörének tanításakor kiemelt szerepet tulajdonítunk a konkrét mérési tevékenységben való jártasságnak.

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

Az ismeretszerzésben az életkornak megfelelő induktív eljárások alkalmazása, a konkrétból való kiindulás, a sokféle tevékenységből származó tapasztalat összegyűjtése vezet el az általánosabb összefüggések megfogalmazásáig, elvontabb ismeretek rögzítéséig. Az általánosítás az iskolázási szakasz befejezéséhez közeledve, bőséges tapasztalati alapozás után következhet.

A gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek következetes alkalmazásán keresztül történik. Ilyenek: az egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, a megadott vagy választott szempont szerinti csoportosítás, osztályozás, néhány elem sorba rendezése, bizonyos feltételeknek eleget tevő elemek kiválasztása, adatok gyűjtése, lejegyzése, grafikonok készítése, értelmezése, szabályszerűségek észrevétele.

A matematikai problémák megoldását konkrét tevékenységen való értelmezéssel és ugyancsak a konkrét tárgyi tevékenységben való megoldáskereséssel, a matematikai modellalkotás aprólékos kidolgozásával, esetenként egy-egy feladat apró lépésekre bontásával, elemi algoritmusok alkalmazásával segítjük.

A helyes tanulási szokások fejlesztése

A matematikai tevékenységek megszerettetése, a matematikai szemlélet formálása a kezdő szakasz alapvető feladata. A helyes tanulási módok kialakítása a gondolkodási képességek fejlődését eredményezi, mely a tanulás más területén is hasznosítható. A kognitív képességek együttes fejlesztéséhez a matematika a következő területeken járulhat hozzá: az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata, a megértett és megtanult fogalmak, eljárások eszközként való használata, megoldási tervek készítése, kellő pontosságú becslések, számítások a mérések előtt, feladatmegoldások helyességének ellenőrzése, indoklások, érvelések, kérdésfeltevések, kételkedések, igazolás keresése, a megértés igénye, tapasztalatok gyűjtése a matematika érdekességeiről, tankönyvek, feladatlapok önálló használata.

A matematika tanulásának szokásrendjébe tartozik a pontos munkavégzés, a fegyelmezett számjegy- és jelírás, a rendezett írásbeli munka és az értelmes, rendezett szóbeli megfogalmazás.

1. évfolyam

Évi óraszám: 148

Számтан, algebra	98 óra
Sorozatok, függvények	23 óra
Geometria, mérések	23 óra
Valószínűség, statisztika	4 óra

Számтан, algebra

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Számfogalom a húszas számkörben		
A megfigyelőképeség fejlesztése konkrét tevékenység útján. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása a 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.	Természetes számok 0–20-ig. A számfogalom építésének előkészítése: tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján. Tárgyak hosszúságának, szélességének, tömegének, edények űrtartalmának összehasonlítása, összemérése. Tárgyak meg- és leszámllása egyesével, kettesével, számnevek sorolása növekvő és csökkenő sorrendben.	Tárgyak, személyek, dolgok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, válogatás közös és eltérő tulajdonság alapján. Számfogalom a 20-as számkörben; biztos számlálás, mérés.
A gondolkodás fejlesztése a különbözőség és azonosság felismerésével.	Számok tulajdonságai: a számok jele; összeg- és különbségalakjaik, a számok bontott alakja, számjegyek száma, páros, páratlan számok.	Számok írása, olvasása. A számok kéttagú összeg- és különbségalakjainak felsorolása. Páros és páratlan számok felismerése.
	A számok összeg és különbség alakjainak előállítása kirakással, rajzzal, leolvasása kirakásról, rajzról.	
Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása.	Számok kapcsolatai: nagyságrend, számszomszéd. Viszonyítások, rendezések, számok helyének megkeresése a számegyenesen.	A számok szomszédainak ismerete. Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
A számok közötti összefüggések felismerése; a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és az ezt felidéző szöveg alapján.	A hozzáadás/összeadás és elvétel/kivonás értelmezése tevékenységgel, rajzzal és szöveges feladattal. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége. Háromtagú összeadások. Két halmaz egyesítése: hozzátevéssel konkrét esetekben. Egy halmaz felbontása: elvétellel konkrét esetekben.	Hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban. Valamennyi kéttagú összeg és különbség ismerete a húszas számkörben.
	Számok bontása két szám összegére, pótlás. Szóbeli számolási eljárások készségszintű alkalmazása a 20-as számkörben.	

A képzelet fejlesztése a valóság és a matematika kapcsolatának felfedezésével	Képről művelet megfogalmazása, művelet megjelenítése képpel, kirakással. Összefüggések a számok körében. Állítások igazságtartalmának megítélése. Több megoldás keresése.	Gyakorlottság az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában kirakás segítségével, lejegyzés számokkal. Egyszerű összefüggések megfogalmazása szóban és lejegyzése írásban.
Összefüggések szöveges feladatokban		
Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Tevékenységről, képről szöveges feladat alkotása. Szöveges feladat megjelenítése tárgyi tevékenységgel, rajzzal. Szövegről számfeladat alkotása. Számfeladatról szöveg alkotása. Műveletek értelmezése szöveg alapján. Matematikai szöveg alkotása adott számfeladatokhoz.	Egyszerű szöveges feladat értelmezése tevékenységgel; modell választása. Szövegösszefüggés lejegyzése számokkal, művelettel.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Összefüggéseket felismerő és rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. A változások felismerése, értelmezése tárgyi tevékenységek alapján, kifejezése számokkal. Számok, mennyiségek közötti elemi kapcsolatok megjelenítése, összefüggések megfogalmazása.	Tárgysorozatok képzése; ismétlődések, tulajdonságok megfigyelése. Sorozatok folytatása megadott, választott, felismert szabály alapján. Számsorozat képzése növekvő, csökkenő sorrendben. Több szabály keresése megadott elemű sorozatokhoz. A változások megfigyelése, felismert szabályok követése, ismétlődések, ritmus értelmezése mozgással, hanggal, szóval, számmal.	Egyszerű sorozat képzése kirakással, rajzzal. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, képzése adott szabály alapján.
Megismerő és tájékozódó képesség fejlesztése, konkretizálás, absztrahálás.	Kapcsolatban levő elemek (tárgyak, személyek, hangok, szavak, számok) össze-keresése, párosítása egyszerű esetekben. Számok, mennyiségek közötti kapcsolatok jelölése nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Grafikonok, szabályjátékok (gépjátékok). Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése.	Összetartozó elempárok keresése egyszerű esetekben.

Geometria, mérés

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Testek, síkidomok		
A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével; különböző érzékszervek együttműködése; kifejezése megmutatással, szóban; ilyen tartalmú közlések megértése, követése.	Testek építése szabadon, majd modell alapján. Testek, alakzatok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, azonosságok és különbözőségek kifejezése megmutatással, válogatással, sorba rendezéssel, szavakkal. Síkidomok előállítás tevékenységgel. Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságok alapján. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel.	Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása és megkülönböztetése néhány megfigyelt geometriai tulajdonság alapján.

	Tájékozódás, helymeghatározás; irányok, irányváltoztatások.	Helymeghatározás a tanult kifejezések alkalmazásával (pl. alatt, fölött, mellett).
	Geometriai tulajdonságok felismerése, összehasonlítások.	
Mérés		
A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Az összehasonlító, megkülönböztető képesség alakítása mennyiségek tevékenységgel történő rendezése útján.	Összehasonlítások, összemérések a gyakorlatban (pl. magasabb, rövidebb). Mérési eljárások: kirakás, egyensúlyozás. Mérőeszközök. Mérés alkalmilag választott egységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel.	Összehasonlítás, mérés gyakorlati tevékenységgel, az eredmény megfogalmazása a tanult kifejezésekkel.
	Mértékegységek: méter, kilogramm, liter.	A m, kg, l egységek használata szám- és egyszerű szöveges feladatokban.
	Az idő: hét, nap, óra.	A hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása.
	Kapcsolatok felismerése mennyiségek, mértékegységek és mérőszámok között. Mérési tapasztalatok megfogalmazása.	

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. A megfigyelő és rendszerező képesség fejlesztése valószínűségi játékokkal.	Események, ismétlődések játékos tevékenység során. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagram építésével (tárgyi tevékenység formájában).	

2. évfolyam

Évi óraszám: 148

Számтан, algebra	88 óra
Sorozatok, függvények	23 óra
Geometria, mérések	31 óra
Valószínűség, statisztika	6 óra

Számтан, algebra

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Számfogalom a húszas számkörben		
A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenység útján. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása a 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.	Természetes számok 0–20-ig. A számfogalom építésének előkészítése: tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján. Tárgyak hosszúságának, szélességének, tömegének, edények űrtartalmának összehasonlítása, összemérése. Tárgyak meg- és leszámlálása egyesével, kettesével, számnevek sorolása növekvő és csökkenő sorrendben.	Tárgyak, személyek, dolgok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, válogatás közös és eltérő tulajdonság alapján. Számfogalom a 20-as számkörben; biztos számlálás, mérés.
A gondolkodás fejlesztése a különbözőség és azonosság felismerésével.	Számok tulajdonságai: a számok jele; összeg- és különbségalakjaik, a számok bontott alakja, számjegyek száma, páros, páratlan számok.	Számok írása, olvasása. A számok kéttagú összeg- és különbségalakjainak felsorolása. Páros és páratlan számok felismerése.
	A számok összeg és különbség alakjainak előállítása kirakással, rajzzal, leolvasása kirakásról, rajzról.	
Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása.	Számok kapcsolatai: nagyságrend, számszomszéd. Viszonyítások, rendezések, számok helyének megkeresése a számsorban.	A számok szomszédainak ismerete. Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
A számok közötti összefüggések felismerése; a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és az ezt felidéző szöveg alapján.	A hozzáadás/összeadás és elvétel/kivonás értelmezése tevékenységgel, rajzzal és szöveges feladattal. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége. Háromtagú összeadások. Két halmaz egyesítése: hozzátevással konkrét esetekben. Egy halmaz felbontása: elvétellel konkrét esetekben.	Hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban. Valamennyi kéttagú összeg és különbség ismerete a húszas számkörben.
	Számok bontása két szám összegére, pótlás. Szóbeli számolási eljárások készség szintű alkalmazása a 20-as számkörben.	

A képzelet fejlesztése a valóság és a matematika kapcsolatának felfedezésével	Képről művelet megfogalmazása, művelet megjelenítése képpel, kirakással. Összefüggések a számok körében. Állítások igazságtartalmának megítélése. Több megoldás keresése.	Gyakorlottság az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában kirakás segítségével, lejegyezés számokkal. Egyszerű összefüggések megfogalmazása szóban és lejegyzése írásban.
Összefüggések szöveges feladatokban		
Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Tevékenységről, képről szöveges feladat alkotása. Szöveges feladat megjelenítése tárgyi tevékenységgel, rajzzal. Szövegről számfeladat alkotása. Számfeladatról szöveg alkotása. Műveletek értelmezése szöveg alapján. Matematikai szöveg alkotása adott számfeladatokhoz.	Egyszerű szöveges feladat értelmezése tevékenységgel; modell választása. Szövegösszefüggés lejegyzése számokkal, művelettel.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Összefüggéseket felismerő és rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. A változások felismerése, értelmezése tárgyi tevékenységek alapján, kifejezése számokkal. Számok, mennyiségek közötti elemi kapcsolatok megjelenítése, összefüggések megfogalmazása.	Tárgysorozatok képzése; ismétlődések, tulajdonságok megfigyelése. Sorozatok folytatása megadott, választott, felismert szabály alapján. Számsorozat képzése növekvő, csökkenő sorrendben. Több szabály keresése megadott elemű sorozatokhoz. A változások megfigyelése, felismert szabályok követése, ismétlődések, ritmus értelmezése mozgással, hanggal, szóval, számmal.	Egyszerű sorozat képzése kirakással, rajzzal. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, képzése adott szabály alapján.
Megismerő és tájékozódó képesség fejlesztése, konkretizálás, absztrahálás.	Kapcsolatban levő elemek (tárgyak, személyek, hangok, szavak, számok) össze-keresése, párosítása egyszerű esetekben. Számok, mennyiségek közötti kapcsolatok jelölése nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Grafikonok, szabályjátékok (gépjátékok). Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése.	Összetartozó elempárok keresése egyszerű esetekben.

Geometria, mérés

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Testek, síkidomok		
A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével; különböző érzékszervek együttműködése; kifejezése megmutatással, szóban; ilyen tartalmú közlések megértése, követése.	Testek építése szabadon, majd modell alapján. Testek, alakzatok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, azonosságok és különbségek kifejezése megmutatással, válogatással, sorba rendezéssel, szavakkal. Síkidomok előállítása tevékenységgel. Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságok alapján. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel.	Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása és megkülönböztetése néhány megfigyelt geometriai tulajdonság alapján.
	Tájékozódás, helymeghatározás; irányok, irányváltoztatások.	Helymeghatározás a tanult kifejezések alkalmazásával (pl. alatt, fölött, mellett).
	Geometriai tulajdonságok felismerése, összehasonlítások.	
Mérés		
A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Az összehasonlító, megkülönböztető képesség alakítása mennyiségek tevékenységgel történő rendezése útján.	Összehasonlítások, összemérések a gyakorlatban (pl. magasabb, rövidebb). Mérési eljárások: kirakás, egyensúlyozás. Mérőeszközök. Mérés alkalmilag választott egységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel.	Összehasonlítás, mérés gyakorlati tevékenységgel, az eredmény megfogalmazása a tanult kifejezésekkel.
	Mértékegységek: méter, kilogramm, liter.	A m, kg, l egységek használata szám- és egyszerű szöveges feladatokban.
	Az idő: hét, nap, óra.	A hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása.
	Kapcsolatok felismerése mennyiségek, mértékegységek és mérőszámok között. Mérési tapasztalatok megfogalmazása.	

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. A megfigyelő és rendszerező képesség fejlesztése valószínűségi játékokkal.	Események, ismétlődések játékos tevékenység során. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagram építésével (tárgyi tevékenység formájában).	

3. évfolyam

Évi óraszám: 148

Számтан, algebra	85 óra
Sorozatok, függvények	20 óra
Geometria, mérések	33 óra
Valószínűség, statisztika	10 óra

Számтан, algebra

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Számfogalom a százaz számkörben		
Tulajdonságok felismerése, megnevezése. Analógiás gondolkodás. A megfigyelések kifejezése rajzban, szóban, írásban.	Elemek szétválogatása saját és megadott szempont szerint. A természetes szám fogalma a százaz számkörben. A szám, mint halmazok tulajdonsága.	
Összefüggések felismerése. Viszonyítási képesség fejlesztése. Eligazodás a tízes számrendszerben. Absztrakció a számfogalom kiépítéséhez.	Halmazok összehasonlítása: számlálás. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb elemet tartalmaz, hányszor annyit. Számolás tárgyi tevékenységgel kettesével, hármassal, négyesével, ötösével, tízesével. Darabszám, mérőszám, sorszám.	Halmazok összehasonlítása, meg- és leszámlálás. Viszonyítások: nagyobb, több, hányszor akkora megfogalmazása. Darabszám, mérőszám helyes használata. Biztos számfogalom 100-ig.
Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Kreativitás, önállóság fejlesztése.	Számok írása, olvasása 100-ig. Számok bontása tízesek és egyesek összegére. Számok nagysága, számszomszédok. Számok helye a számegyenesen.	A számok írása, olvasása. Az egyes, tízes fogalmának ismerete. Tájékozottság a tízes számrendszerben.
	Számok közelítő helye a többféle beosztású számegyenesen. Számok tulajdonságai: páros, páratlan. Oszthatóság megfigyelése például 3-mal, 5-tel, 10-zel.	Számok helye a számegyenesen, nagyság szerinti sorrendje.
Összefüggések felismerése, megfogalmazása.	Számok kapcsolatai, számok nagyságának vizsgálata.	A számok néhány tulajdonságának ismerete: adott szám jellemzése a megismert tulajdonságokkal. A számok közötti kapcsolatok felismerése.
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
A tevékenységgel megjelenített művelet megértése, leolvasása. Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése. Értelmezés rajzról, jelekről. Összefüggések felismerése. Emlékeztetfejlesztés. Analógiás gondolkodás. Szóbeli számolási képesség fejlesztése. Kétkedés, ellenőrzés, igazolás megmutatással. Indoklások megfogalmazása.	Műveletfogalom építése tevékenységgel: kikadások, darabszám, mérőszám megállapítása. Összeadás, kivonás értelmezésének kiterjesztése a százaz számkörre. Szorzás bevezetése az egyenlő tagok összeadásával, számlálás kettesével, ötösével, tízesével. Szorzás, osztás, bennfoglalás értelmezése a	Alapműveletek (összeadás, kivonás, szorzás, részekre osztás, bennfoglalás, maradékos osztás) értelmezése kikadásal. Műveletek megoldása szóban. A kisegyszeregy biztonságos ismerete. A számok közötti kapcsolatok műveletekkel történő megjelenítése.

Szóbeli beszámolás a megfigyelésekről. Megfigyelések a szorzó- és bennfoglaló tábla esetei körében.	százaz számkörben. Részekre osztás, bennfoglalás kirakással, jelölés bevezetése (részekre osztás 15/5, bennfoglalás 15:3). Maradékos osztás kirakással, maradék jelölése.	
Számolási képesség fejlesztése algoritmusok segítségével, majd önálló problémamegoldással.	Összeadás: a tagok felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összefüggés a tagok növelése, csökkenése és az eredmény változása között. Szorzás: a tényezők felcserélhetősége.	Tagok felcserélhetőségének ismerete. Fordított műveletek alkalmazása.
	Műveletek sorrendje. A tényezők felcserélhetőségének értelmezése, leolvasása tárgyi tevékenységről. Az összeadás, kivonás kapcsolatai: pótlás, hiányos kivonás, összeg, különbség elvétele, a zárójel használatának bevezetése. Szorzás és osztás kapcsolata. Összeg és különbség szorzása, zárójel használata. Háromtagú összegek kiszámítása.	A zárójel ismerete.
Összefüggések, kapcsolatok		
Megfigyelés. Önállóság a mennyiségek közötti kapcsolatok felismerésében. Tevékenységek kifejezése szóban. Igaz, hamis állítások megfogalmazása, az igazság megítélése.	Számok, mennyiségek jellemzése állításokkal. Nyitott mondat kiegészítése, igazsághalmazának keresése. Nyitott mondatok egy-két változóval.	Állítások megfogalmazása tevékenységről, rajzról. Állítások igazságának megítélése. Nyitott mondat kiegészítése igazzá tévése. Nyitott mondat készítése ábráról.
<u>Problémamegoldó képesség, kreativitás.</u>	Összefüggések, kapcsolatok megállapítása rajzról, lejegyzés számokkal. Egyszerű szöveges feladatok ábrázolása, megoldása. A szöveges feladatok megoldási lépéseinek alkalmazása. Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz szerepe a nyitott mondat megoldásában. Nyitott mondatokat igazzá, hamissá tevő elemek keresése próbálgatással. Nyitott mondat felírása ábra alapján. Egyenes és fordított szövegezésű feladatok megoldása. feladat megfogalmazása. Nyitott mondatról, műveletről szöveg készítése. A szöveges feladatok megjelenítése, értelmezése, leírása, számokkal. Becsülés, megoldás, válaszadás szóban és írásban. A megoldás lépéseinek visszaidézése.	Szöveges feladatok értelmezése, megoldása: – lejegyzés (ábrázolás), – műveletek kijelölése, – számolás, – ellenőrzés, – válasz megfogalmazása.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Összefüggések, szabályosságok értelmezése. Szabályok megfogalmazása a sorozat elemei közti különbségek megállapításával. Periodikusság megértése. Kreatív gondolkodás.	Tárgy-, rajz- és jelsorozatok kiegészítése, folytatása adott vagy felismert összefüggés szerint. Sorozatok készítése önállóan választott szempont alapján. Egyenletesen növekvő vagy csökkenő sorozatok. Szabályok felismertetése, követése. A kapcsolatok szavakkal való kifejezése. Sorozat elemeinek megfigyelése, megállapítások (növekedés, csökkenés, periodikusság). Sorozat szabályának megfogalmazása szóban. <i>Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz.</i> Egyszerű tapasztalati függvények. Összefüggések keresése az adatok között. Számpárok, számhármak közötti kapcsolatok megállapítása, táblázatba rendezése, összefüggések megfigyelése, lejegyzése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Sorozatok képzése.

Geometria, mérés

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Testek, síkidomok, tükrözés		
Megfigyelési képesség fejlesztése a rész és egész felismerésére. Tulajdonságok felismerése. Összehasonlítás. Formafelismerés, azonosítás megkülönböztetés. Alkotóképeség.	Testek válogatása, osztályozása megadott szempont szerint. Építések kockákból, téglatestekből; geometriai tulajdonságok érzékelése az alkotások során. Testek másolása modellről. Építés különféle helyzetben, tükrökép építése egyszerű esetekben.	Testek létrehozása másolással megadott egyszerű feltétel szerint. Élek, csúcsok, lapok felismerése, számbavétele a kocka és a téglatest esetében.
Tudatos eszközhasználat. Pontosság. Kommunikáció, önállóság, véleményalkotás, önértékelés. Sík- és térbeli tájékozódás.	Síkidomok másolása, előállítás egy-két feltétel szerint: kirakás, befedés, másolás átlátszó papírral. Vonalzó, sablon használata.	Síkidomok létrehozása másolással, megadott egyszerű feltétel szerint. Csoportosítás, válogatás tulajdonságok szerint.
Tulajdonságok megnevezése. A megfigyelések megfogalmazása, kifejezése válogatással.	Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról, a megfigyelések megfogalmazása.	

	Téglalap, négyzet, kocka, téglatest előállítás. Kerület mérése tevékenységgel. Sokszögek néhány tulajdonsága. Egyszerű tükrözés megfigyelése, tükrökép előállítása hajtogatással.	
	Mérhető tulajdonságok, mérés	
Megfelelő pontosság elérése, a pontatlanság felismerése, ítéletalkotás, vélemény megfogalmazása. Helyes eszközhasználat. Összefüggések felismerésének képessége.	Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mérése. Alkalmilag választott és szabványegységekkel (m, dm, cm, kg, l, dl, óra, perc, nap, hét, hónap, év). Gyakorlati mérések az egység többszöröseivel.	Gyakorlati mérések a tanult egységekkel. A tanult szabványmértékegységek ismerete, használata.

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A következő tanévi fejlesztés feltételei
A valószínűségi szemlélet alapozása. A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, kommunikáció társakkal, felnőttel. Ábrázolási képesség. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Kombinatorikus képességek fejlesztése, tapasztalatok megfogalmazása, összegzés.	Adatok gyűjtése (megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok). Adatok ábrázolása táblázat, grafikon, oszlopdiagram segítségével, megállapítások leolvasása. A „biztos, nem biztos, valószínű, lehetséges” fogalmak alapozása játékkal, tevékenységgel, példák gyűjtése. Az elképzelés és a valóság összehasonlítása.	

Számтан, algebra

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A következő tanévi fejlesztés feltételei
	Számfogalom 1000-es számkörben	
Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás, konkretizálás képességének fejlesztése a periodikusság megfigyelésével. A gondolkodás és a nyelvi kifejezés kapcsolatának felfedezése, alkalmazása.	Számfogalom bővítése. Elemek szétválogatása, osztályozása, rendezése. A „mindegyik”, „van olyan”, „egyik sem”, „nem mind” kifejezések használata konkrét tevékenységek kíséretében. Számok helye, közelítő helye a számszámkörben, nagysága, számszomszédai. Számok tulajdonságai, nagyságrendje, oszthatóság. Számok képzése, számjegyek helyi és alaki értéke. Számok kapcsolatai: osztója, többszöröse. Számok összeg-, különbség-, szorzat, hányados- és összetett alakjai.	Halmazok tulajdonságainak felismerése, részhalmaz jellemzése. Biztos számfogalom 1000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyiértékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.

Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
A rugalmas gondolkodás fejlesztése többféle megoldás keresésével. Műveletek értelmezésének képessége tárgyi megjelenítéssel és szóban. Matematikai modellek megértése. Adott modellhez példa, probléma megfogalmazása. Oksági kapcsolatok keresése. A becslés képességének fejlesztése.	Műveletek értelmezése tevékenységgel, rajzzal, elvontabb ábrákkal. Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő érték” fogalmának bevezetése számok körében.	Műveletek leolvasása ábráról, megjelenítése tevékenységgel.
	Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti sorrend. Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás és kivonás, szorzás és osztás, összeg, különbség szorzása. A műveleti eljárások kiterjesztése az írásbeli műveletek körére. Becslés értelmezése és gyakorlati alkalmazása. Számolási eljárások: össze-adás, kivonás, szorzás, osztás tízzel, százzal szóban; összeadás és kivonás írásbeli művelettel, írásbeli szorzás egyjegyűvel. Összefüggések felismerése, kapcsolatok leolvasása ábráról, rendezések, becslések.	Az alpműveletek eljárásainak alkalmazása szóban és írásban.
Összefüggések, kapcsolatok		
A logikai gondolkodás fejlesztése az igaz és hamis állítások megítélésével. A kreativitás fejlesztése többféle megoldás keresésével. Matematikai szövegértő és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.	Állítások igazságának eldöntése. Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése próbálgatással, véges alaphalmazokon. Nyitott mondatok lejegyzése, megoldása. Megoldási algoritmusok megismerése, alkotása, alkalmazása. Szövegek megjelenítése tevékenységgel, ábrázolással.	Egyszerű nyitott mondat kiegészítése igazzá, hamissá.
	Szöveges feladatok értelmezése, megoldása modell segítségével. Szöveges feladatról nyitott mondat készítése, többféle megoldási mód keresése. Matematikai modell (sorozatok, táblázatok, rajzok, grafikonok) használata a szöveges feladatok megoldásához.	Szöveges feladatok értelmezése, adatainak lejegyzése, megoldási terv készítése. Szöveges feladat megoldása közvetlenül az értelmezésre szolgáló tevékenységgel, ábrákkal és matematikai modellel. A számítások helyességének ellenőrzése és az eredmény értelmezése.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
A döntési képesség formálása. A becslő, felismerő és alkotóképesség fejlesztése problémafelvetésekkel.	Adott szabályú sorozat folytatása. Sorozat szabályának felismerése, megfogalmazása Néhány elemével elkezdett sorozathoz többféle szabály	Egyszerű sorozatok szabályának megállapítása. Egyszerű sorozat folytatása. Kapcsolatok keresése táblázatok

	alkotása. Tapasztalati adatok táblázatba való lejegyzése, rendezése. Grafikonok. Hozzárendelések, megkezdett párosítások folytatása.	adatai között.
--	--	----------------

Geometria, mérés

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A következő tanévi fejlesztés feltételei
Testek, síkidomok, egyszerű transzformációk		
Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek másolása modelltől. Testek szétválogatása egy és két tulajdonság szerint.	Testek építése modelltől.
	Síkidomok előállítása szabadon, másolással és egy-két feltétel megkövetelésével. (Kirakás, papírhajtogatás, nyírás, vonalzó és körző használata.) Tengelyesen tükrös alakzatok előállítása tevékenységgel. Tájékozódás vonalon, síkban, térben.	Síkidomok előállítása tevékenységgel.
	A téglalap és négyzet tulajdonságai: oldalak, csúcsok száma. A tulajdonságok összehasonlítása. Nagyítás, kicsinyítés, tükrözések, eltolás egyszerű esetekben.	Téglalap, négyzet tanult tulajdonságainak felsorolása modell segítségével.
Mérhető tulajdonságok, mérés		
Tapasztalatgyűjtés. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A matematika és a valóság kapcsolatának építése.	Mérések alkalmi egységekkel a már megismert mennyiségek körében. Terület, térfogat, szög fogalmának alapozása konkrét tevékenységgel, tapasztalatok gyűjtésével. Kerületmérés körülkerítéssel, területmérés lefedéssel. Térfogat mérése alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, cm, dm, m, km, hl, l, dl, cl, ml, t, kg, g. Az idő mérése (óra, perc, másodperc). Egység, mennyiség és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel.	Mérés alkalmi és szabvány egységekkel. A gyakorlatban végrehajtott mérések alapján a mértékegység és mérőszám kapcsolatának megállapítása.
	Érzékszervi megfigyelés alapján összehasonlítások végzése. Át- és beváltások gyakorlati mérések esetében. A mértékegységek használata és átváltása szóves és számfeladatokban.	Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel gyakorlati mérésekhez kapcsolódva. A tanult szabvány mértékegységek gyakorlati alkalmazása.

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A következő tanévi fejlesztés feltételei
A matematika és a valóság kapcsolatának folyamatos figyelemmel kísérése. Kifejezőképesség fejlesztése a sejtések megfogalmazásával. Logikus gondolkodás fejlesztése.	Adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása, elemzése. Két adat számtani közepének értelmezése. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése. Próbálgatások tárgyi tevékenységek kíséretében, sejtések, indoklások megfogalmazása.	A biztos és a véletlen megkülönböztetése konkrét tapasztalatszerzés útján.

4. évfolyam

Évi óraszám: 111

Számtan, algebra	75 óra
Sorozatok, függvények	12 óra
Geometria, mérések	17 óra
Valószínűség, statisztika	7 óra

Számtan, algebra

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A továbbhaladás feltételei
Számfogalom 10 000-es számkörben		
Összefüggések megfogalmazása a matematika nyelvén. Rendszerező, absztraháló képesség fejlesztése. Becslés, kételkedés, bizonyítás, elemzés, ellenőrzés a feladatok megoldásakor.	A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak továbbépítése. Számfogalom bővítése 10 000-ig, számok írása, olvasása. Számok tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Számok bontása, képzése a számjegyek alaki, helyi, valódi értékének értelmezése. Kapcsolatok keresése változó mennyiségek között. Római számok leolvasása, írása (I,V,X,C,D) a logikai felépítést tükröző egyszerű esetekben, pl.: IV,XII,XC.	Biztos számfogalom tízezres számkörben. <u>Számok helyi érték szerinti írása, olvasása.</u> Számok képzése, bontása.
	A számok nagysága, számok közelítő értéke. Kerekített értékek a halmazok, mennyiségek közvetítésével, számegyenés használatával, a számrendszeres alak tudatos értelmezésével.	Számok nagyságának és a számjegyek különféle értékének biztos ismerete.

	A számok tulajdonságai, kapcsolatai, szomszédai, összeg-, különbség-, szorzat-, hányados és összetett alakjai. A törtszám fogalmának tapasztalati úton való előkészítése. Előállítás tárgyi tevékenységgel; értelmezése különféle mennyiségek mérőszámaként. A negatív szám fogalmának tapasztalati úton való előkészítése.	A tízes, százaz, ezres számszomszédok meghatározása.
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
Biztonság a szóbeli műveletek végzésében kerek számok körében. A becslés és kerekítés önálló alkalmazása. A szóbeli és írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. Jártasság az egyszerű számológép használatában.	A műveletek értelmezése tevékenységgel, ábrával és szöveggel. Szóbeli műveletvégzés a tanult számolási eljárásokkal. A műveletfogalom kiterjesztése az írásbeli műveletek körére. <i>Becslés, közelítő érték keresése.</i>	Szóbeli és írásbeli műveletek értelmezése és megoldása. A becslés, ellenőrzés eszközként való alkalmazása.
	Műveleti tulajdonságok kiterjesztése a tízezres számkörre. A műveletek közötti kapcsolat tudatosítása. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóbeli számolással kerek számok esetében. Írásbeli összeadás, kivonás négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás kétjegyűvel, osztás egyjegyűvel. A zárójel használata, műveleti sorrend. Egyszerű számológép használata a számolás ellenőrzéséhez.	A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében. A zárójel alkalmazása.
	Összefüggések, kapcsolatok	
A problémamegoldó gondolkodásban való gyakorlottság és eredményesség fokozása: – önállóság növelése a feladatok szövegének értelmezésében, – megoldási algoritmusok kialakítása és alkalmazása, – szöveges feladathoz többféle megoldás keresése. Tanulási szokások továbbfejlesztése: – kerekített értékekkel végzett becslés, – az ellenőrzés többféle módjának ismerete, – megoldási terv készítése feladatokhoz, – írásbeli válaszadás szöveges feladathoz.	A nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon; egyszerű esetekben következtetéssel. A tervszerű próbálgatás (közelítő módszer) alkalmazása a megoldás keresésére. Egyszerű állítások tagadása, nyitott mondat kiegészítése. Szöveges feladatok értelmezése, az adatok ábrázolása, modell készítése. Többféle megoldási mód keresése. Szöveges feladatok tevékenységhez, rajzhoz kapcsolódva. Szöveges feladatok megoldása. Értelmezés, adatok kigyűjtése, rendszerezése, modellkészítés (keresés, választás), összefüggések elemzése, a probléma megoldása, válasz megfogalmazása, az eredmény összevetése a valósággal.	Szöveges feladathoz tartozó számfeladat alkotása, és ezzel a szöveges feladat megoldása. Adott halmaz elemeinek szétválogatása adott szempont szerint. Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon. Szöveges feladatok megoldása. A megoldás algoritmusainak alkalmazása.

Sorozatok, függvények

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A továbbhaladás feltételei
Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Lényegkiemelő és általánosító képesség, következmények meglátására való képesség fejlesztése. Összefüggések észrevétele és megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőképesség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Absztrakciós képesség alapozása.	Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok képzési szabályának megállapítása. Többféle folytatás lehetősége. Adatok sorozatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Hozzárendelések. Grafikonok készítése, olvasása. <i>osztályozás, szabályfelismerés, grafikonkészítés, elemi algoritmus alkalmazása).</i>	<u>Sorozat szabályának felismerése, sorozat folytatása.</u> A szabály megfogalmazása egyszerű formában. Összetartozó elemek táblázatba rendezése. Összefüggés felismerése a táblázat elemei között.

Geometria, mérés

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenységek	A továbbhaladás feltételei
	Testek, síkidomok, transzformációk	
Konstrukciós képesség alakítása. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével. A megkülönböztetés, tér- és formalítás képességének fejlesztése a rész és egész viszonyának megértésével. A helymeghatározás képességének fejlesztése.	Testek másolása modelltől. Testek építése adott feltételek szerint testekből, lapokból. Testháló kiterítése, tervezése, összeállítása: téglatest, kocka. Síkidomok előállítás párhuzamos és merőleges vonal-párok segítségével. Az egybevágóság fogalmának tapasztalati előkészítése: síkidomok másolása, eltolás, tengelyes tükrözés, elforgatás például másolópapír segítségével. Nagyítás, kicsinyítés négyzetrácsos papíron. A hasonlóság fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adott feltételeknek megfelelő geometriai alakzatok építése síkban, térben. Geometriai tulajdonságok felismerése, alakzatok kiválasztása a felismert tulajdonság alapján. Transzformációk létrehozása eltolás és tükrözések segítségével.
	Mérhető tulajdonságok, mérés	
Tapasztalatgyűjtés, tulajdonságok felismerése, megkülönböztetése, osztályokba sorolása, rendezése. Az érzékelés pontosságának fejlesztése.	Összehasonlítások, viszonyítások. A hosszúság, űrtartalom, tömeg és idő mérése alkalmi és szabvány egységekkel. A mennyiségek szabvány mértékegységeinek használata szám- és szöveges feladatokban. A terület mérése lefedéssel, a terület kiszámítása a területegységek összeszámolásával, térfogatmérés kirakással, építéssel. Téglalap területének mérése; számolás a kirakást felidéző módon.	Mérés szabvány egységekkel. Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel gyakorlati mérésekhez kapcsolva, illetve ilyenek felidézése nyomán. Számítások a kerület és terület megállapítására.

Valószínűség, statisztika

Fejlesztési feladatok	Tananyag és tanulói tevékenység	A továbbhaladás feltételei
Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése (a biztos, a lehetséges és a lehetetlen események, törtszámok).	Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása grafikonon. Táblázatok, grafikonok készítése, leolvasása, értelmezése.	Adatgyűjtés táblázatok leolvasásával. Példák megfogalmazása a biztos, a lehetséges és a lehetetlen

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése. Az „átlag” használata. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések A gyakoriság, valószínű, kevésbé valószínű értelmezése konkrét példákon.. A véletlen események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérlettel. Eredmények összevetése a sejtéssel, az esetleges eltérés megállapítása és magyarázata.	fogalmának használatával.
--	--	---------------------------

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Megismerési módszerek alkalmazása

- Érzékelhető tulajdonságok felismerése, megfogalmazása.
- Összehasonlítások, viszonyítások rendezések, válogatások.
- Összefüggések megjelenítése tárgyi tevékenységgel.
- Alakzatok előállítás, modellek építése.
- Számok tulajdonságainak ismerete.

Matematikai összefüggések felismerése, alkotása

- Számfogalom biztonsága.
- Eligazodás a tízes számrendszerben.
- Számsorozatok folytatása, alkotása.
- Műveletek értelmezése.
- Műveletek megoldása szóban és írásban.

A gondolkodási műveletek alkalmazása

- Összefüggések leolvasása képről, szövegről.
- Matematikai problémák felismerése, értelmezése.
- Matematikai problémák megoldása.
- Következtetések, oksági kapcsolatok bizonyítása tárgyi tevékenységgel.

Mennyiségi viszonyok értelmezése

- Mérési tevékenységben való jártasság.
- Szabvány mértékegységek alkalmazása.
- Mértékegység, mérőszám kapcsolatának felismerése.
- Át- és beváltások a mérések gyakorlatában.

Önállóság, alkotó képesség

- A megértett matematikai fogalmak használata.
- Pontosság, megbízhatóság a számolásban.
- Az ellenőrzés, indoklás, érvelés, igazolás, kételkedés alkalmazása a problémák megoldása során.
- Kreativitás a feladatok megoldásában.

- Rendezett, gondos írásbeli munka.

HITTAN

1–4. évfolyam

„...a hitoktatás feladata, hogy segítse az embereknek megvalósítani... az Istennel való közösséget, a keresztény örömhírt úgy kell előadnia, hogy nyilvánvalóvá váljék: általa kerül biztonságba az emberi élet legnagyobb értéke.”(D23) „Ezért a hitoktatásnak ápolnia kell és meg kell világítania az istenszeretet növekedését... és ennek az erénynek a megnyilvánulásait” (D23)

Meggondolásunkat a **Catechesi Tradendae** (Budapest, 1980. Szent István Társulat) irányelvei alapján igyekeztünk felépíteni.

Az évi anyag összeállításában előtérbe helyeztük, hogy „Krisztus vezeti el az embert az Atyához azzal, hogy elküldi a Szentlelket Isten népéhez”. Ezért tanításunkban mindig Krisztus áll a középpontban, hiszen „az Egyház alapja Őbenne van”.

A rendszeresség és a folyamatosság didaktikai alapelvét követve és az életkori sajátosságokhoz igazodva kisebb ciklusokban építkeztünk.

A kisiskolás kor érzelmi-értelmi-akaratú jellemzőit figyelembe véve a vallási ismereteket csupán alapozzuk és megindítjuk a gyermeket a keresztény életgyakorlatban. Az oktatásban közvetlen környezetükben (család, rokon, osztály és templomközösség) szerzett tapasztalataira és ismereteire építünk.

Bevezetés

A katolikus iskola - fenntartója szerint - új iskolaszervezetként jelent meg napjainkban, de nem gyökértelenül. Előzményei mélyen belenyúlnek az ezeréves magyar hagyományba. Éltető szála a négy szerzetesrend által fenntartott gimnáziumban fennmaradt rossz emlékű félmúltunkban is. A rendszerváltás újból megadta a lehetőséget (1990) a teljes oktatási időre, a 6-18 éves korig való tervezésre-szervezésre. Katolikus iskolapolitikánkban így sokféle új feladatot kell megoldania. Ezek közül az egyik legfontosabb a hittantanterv cél- és feladatrendszerének kialakítása. Ez nemcsak az egységes keresztény szemlélet és gyakorlat alapját nyújtja - mint a szaktárgyak egyik részeleme -, hanem azok valláspedagógiai elv- és gyakorlatszemléleti irányvonalát is meghatározza.

A tanterv készítésénél a következő szempontokat vettük figyelembe:

a.) Ügyeltünk az iskolatípus szervezeti felépítésére. A fejlődéslélektan a 12 éves kort tartja a gyermekek fejlődésében a racionális gondolkodás kezdetének. Ezért a 7. évfolyamtól kezdődően egységes üdvtörténeti szemléletben mutatja be a kerettanterv a tanítandó tananyagot. Az Ó- és Újszövetségi üdvtörténet megismertetése után az egyház történelmét mint üdvtörténetet mutatjuk be, majd az üdvtörténet misztériumait megjelenítő liturgia kereteiben tárgyaljuk a dogmatika alapvető tételeit, ezt követi az üdvtörténet erkölcsi tanulságainak bemutatása, végül az utolsó tanév anyagaként az üdvtörténet alapjait az ész fényében tárjuk fel a tanulók előtt.

b) A hittan kerettantervet a **Catechesi Tradendae** (Budapest, 1980. Szent István Társulat) és az Országos Hitoktatási Bizottság által kiadott kerettanterv irányelvei alapján igyekeztünk felépíteni és életre váltani, amely követendő célként jelöli meg az alábbiakat:

„A tanításnak kerek egésznek kell lennie... minden komolyságával és éltető erejével” (CT 30). „Az anyag épsége iránti igény nem zárja ki a különböző részek egyensúlyban tartását, megfelelő elrendezését és rangsorolását.” - De „más nyelvet igényel a tanítás továbbadása az egyik embercsoport esetében, mint a másikonál” (CT 31).

c) Az ismeretanyag kiválasztásánál figyelemmel voltunk az Oktatási Minisztérium által kiadott Kerettanterv célkitűzéseire és a katolikus iskolák kerettantervében szereplő más tantárgyblokkok anyagmegjelölésére is, hogy a vallásismeretek kellő tapasztalati anyagot kapjanak, és az elért készségszintekre támaszkodhassanak a feldolgozás és az alkalmazás során.

d) A hittan tantárgy cél- és követelményrendszerét természetesen a katolikus iskolatípus is meghatározza, amelyben a hitoktatás a tantárgyi rendszer szerves része kötelező óraszámmal: évi 74 órában, heti 2 órás bontásban (Ktv. 81. § (1) a), Kerettantervi rendelet 8. § (3). Az elért eredményeket érdemjeggyel minősítjük, amelyet a tanulók bizonyítványában is feltüntetünk.

Cél- és feladatrendszer

A tantárgy célkitűzéseit az Általános Katekétikai Direktórium (Budapest, 1980. SZIT) alapján terveztük meg, amely határozottan mutatja a hitoktatók feladatát. A Direktórium a következő gondolatokat hangsúlyozza:

„A keresztény életet minden életkorban és minden történelmi helyzetben Isten Igéjével világítsák meg” (D 20).

Mivel „a hitoktatás feladata, hogy segítse az embereket megvalósítani... az Istennel való közösséget, a keresztény örömhírt úgy kell előadnia, hogy nyilvánvalóvá váljék: általa kerül biztonságba az emberi élet legnagyobb értéke” (D 23). „Ezért a hitoktatásnak ápolnia kell és meg kell világítania az istenszeretet növekedését... és ennek az erénynek a megnyilvánulásait” (D 23). Tehát „nem elegendő, ha a hitoktatás csupán felébreszt valamilyen - jóllehet igaz - vallásos tapasztalatot: oda kell eljuttatnia az embert, hogy lassanként felfogja az isteni igazság teljességét” (D 24).

A tanévek anyagának összeállításában nem feledkeztünk meg arról, hogy „Krisztus vezeti el az embert az Atyához azzal, hogy elküldi a Szentlelket Isten népéhez.” Ezért tanításunkban mindig Krisztus áll a középpontban, hiszen „az Egyház alapja Őbenne van” és „Őbenne nyeri el minden a megújulását”. Krisztus által jutunk el az Atyához. De ez az „Atyához vezető út a Szentlélekben nyílik meg” (D 41).

Részleges célkitűzéseinket annak a zsinati tanításnak szellemében fogalmaztuk meg, amely hangsúlyozza, hogy összefüggéseket kell látnunk Isten és Krisztus misztériuma, valamint az emberi lét és az ember végső célja között, és eközben egyáltalában nem kell lekicsinyelnünk azokat a földi célokat, amelyeket egy-egy ember vagy közösség közvetlenül el akar érni Istentől kapott hivatása szerint.

A rendszeresség és folyamatosság didaktikai alapelvét követve és az életkori sajátosságokhoz igazodva egy-egy fejlődési szakasz követelményének megfelelően az alsó hat évfolyam tananyagát alapnak tekintve építkeztünk.

A kisiskolás kor érzelmi-értelmi-akaratit jellemzőit figyelembe véve a vallási ismereteket csupán alapozzuk, és megindítjuk a gyermeket a keresztény életgyakorlatban. Az oktatásban a gyermekek közvetlen környezetükben (család, rokonok, emberek, osztály és templomi közösség) szerzett tapasztalataira és a Világlátó (a sajátosan keresztény szemléletű környezet- és természetismeret) tantárgy ismereteire építünk.

A személyiségfejlődés következő szakaszában - figyelembe véve a közösségi élet felé fordulás, a szociális érzés és a tettekkészség tényezőinek megjelenését - a keresztény életgyakorlattal kapcsolatos problémák és megoldási lehetőségek ismeretkörét bővítjük és mélyítjük. Figyelembe vesszük, hogy ezek a gyermekek már képesek akaratit életükben a jó és a rossz differenciáltabb szemléletére és ennek alapján gyakorlatuk formálására. Nevelésükben az önnevelés és a lelkiismeret-formálás feladatának fontosságát is hangsúlyozzuk.

A serdülőkorúak adottságait figyelembe véve e korosztály tagjainak korábbi ismereteit hatékonyan bővítjük, és hangsúlyozzuk az ifjúkorban tudatosan vállalt katolikus életszemlélet és gyakorlat fontosságát.

A tanterv követelményrendszere az elmélet és a keresztény élet összhangjának fontosságát hangsúlyozza. A tanulóktól elvárjuk, hogy minden életszakaszban - az életszakasz sajátosságainak megfelelően - szavakban és cselekedetekben tegyenek tanúságot Krisztus mellett.

A tanterv megvalósításhoz módszertani szempontból az Általános Direktórium útmutatásait ajánljuk segítségül:

A legfontosabb módszertani alapelv: „A jó emberi és keresztény kvalitások sokkal termékenyebbé teszik a katekézist, mint bármelyik módszer” (D 71).

A hitoktatónak „mindig az írott vagy hagyományozott kinyilatkoztatást és az egyházi tanítást kell szem előtt tartania. Ezen kívül, bármelyik részletről is legyen szó, a katekétának pontosan kell tudnia, hogy az éppen tárgyalt anyagnak hogyan áll középpontjában Krisztus misztériuma; hogyan tanít ebben a részletkérdésben az egyház,... hogyan ünnepli ezt a liturgiában, és hogyan valósítja meg hívei életének gyakorlatában” (D 45).

A „katekézis anyaga egészének Szentháromság-központúnak kell lennie” (D 41).

A katekézis történhet deduktív és induktív módszerrel: vagy az isteni világból indul ki, és eljut az emberig; vagy az emberi világból (bibliai események, liturgikus történések, az egyház és a mindennapi élet eseményei) indul ki, és eljut az isteni világhoz.

„Olyan pedagógiai módszert kell kiválasztani, amely megfelel a hitoktatásban részt vevők közösségi körülményeinek” (D 46).

„Minden emberi tanítás első követelménye,... hogy lehetővé tegye és felébressze a belső tevékenységet abban, akire irányul. A katekézissel tehát a hit belső aktusát kell felébreszteni” (D 75).

A modern pedagógiai eszközök és a tanítás-technológiai ismeretek nagy segítséget nyújtanak az ismeretek elsajátításához és mélyebb, tartósabb megszilárdításához. Egyben segítséget nyújtanak az alkalmazásnál is. Így használható a foglalkozásokon az audiovizuális eszközöknek széles skálája, a rajz, a kép-meditáció a dramatizálás megoldásaival együtt.

Az ellenőrzési és értékelési alapelvek megvalósításában a didaktika nyújtotta lehetőségekkel kell élnünk. Többek között a feladatlapos vizsgálódás különböző formáit is használhatjuk. Értékelésünkben figyelembe kell vennünk, hogy csak a vallásismeret elsajátítása mérhető és értékelhető. A hitbeli fejlődés foka, mértéke, annak őszintesége a kegyelem kérdése és Isten ítéletére tartozik. Alapszabályunk, hogy értékelésünk mindig nevelő szándékú legyen. Érdemjegyekkel büntetni igen veszélyes és a személyiség fejlődése szempontjából nagyon káros.

Évfolyamonkénti témakörök

1. évfolyam (7 évesek)

ISTEN GYERMEKEI VAGYUNK
(keresztény környezetismeret)

2. évfolyam (8 évesek)

JÉZUS HÍV
(Jézus élete)

3. évfolyam (9 évesek)

TALÁLKOZÁS JÉZUSSAL
(felkészülés az elsőáldozásra)

4. évfolyam (10 évesek)

NÉPEM VAGYTOK – MONDJA AZ ÚR
(erkölcstani ismeretek)

Évfolyamonkénti részletes témakörök

1. évfolyam

Isten gyermekei vagyunk

/keresztény környezetismeret/

Heti 2 óra, évi 74 óra

Csatlakozva a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő „Világlátó” elnevezésű komplex tárgyhöz, a „keresztény környezetismeret” koncepcióban gondolkodunk. Gyermekeink mentális állapotához és élethelyzetéhez igazodva teljes egészet kívánunk nyújtani: rálátást hitünk alapjára és lényegére, Isten atyaságára, Jézus Krisztushoz való kapcsolódásunkra és az Egyházban való életünkre. - Szándékunk szerint eme alapvetés alkalmas kell legyen arra, hogy a további évfolyamok ide visszanyúlva bonthassák ki, részletezhessék és mélyíthessék el a hitbeli ismereteket és az élő kapcsolatokat.

Cél- és feladatrendszer

A foglalkozások segítsenek feldolgozni a gyermekek mindennapi tapasztalatait, élményeit. A fogalmi jellegű feldolgozást érzelmi megközelítéssel is ki kell egészítenünk.

a.) Oktatási cél: Ismerkedjenek meg a gyermekek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust mint az Atya küldöttét (kapcsolódva a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörhöz).

Ismerjék meg a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd feldolgozásának tükrében. Váljanak számukra ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjenek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel.

b.) Nevelési cél: Közös élmények, cselekvések kapcsán az osztályközösség tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítatélmények révén váljanak képessé személyes imádságra, de gyakorolják a közösségben végzett ima kötött, fegyelmezett formáit is. Jézus tanításának ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

c.) Módszertani alapelvek és javaslatok:

Az első évben beiskolázott gyermekeket csak rövid időre köti le az alapvetően fogalmi gondolkodásra épülő ismeretszerzés: ebben az évfolyamban különösen fontos tehát a személyiség sokoldalúságát tekintetbe vevő, komplex módszerek alkalmazása. A jó hittanóra később sem törekedhet elsősorban ismeretközlésre és az ismeretek ellenőrzésére: a hitbe, a keresztény életbe kell bevezetni, beleygőkereztetni a gyermekeket.

Az anyag feldolgozásánál alkalmazzuk: az érzelmileg motivált, személyes jellegű beszélgetéseket; megfigyelések végeztetését; értékelések és ítéletalkotások ütköztetését; a dramatizálást; az élményrajzokat; az énekes-mozgásos és zenés gyakorlatokat; a rendszerezés, összefoglalás és értékelés rejtvénytű és játékosan tesztelő feladatait; az áhítat perceinek képelmélgésekkel s egyéb ihletett megoldásokkal történő motiválását.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet

Tanári segédletek:

Gyurkovics - Eisenbart: Isten gyermekei vagyunk /módszertani segédanyag/ Jel 1996
Szemléltető képek Jézus életének legfőbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

Világunk, embertársaink

Ismerkedünk (tervek, feladatok).

Ismerkedünk (kapcsolatteremtő játékok).
 Ismerkedünk (bemutatjuk családjainkat).
 Ismerkedünk (megosztjuk eddigi életünk élményeit).
 Beszélgetünk környező világunkról, amelyet Istentől kaptunk.
 Az élővilágról beszélgetünk (Isten az élet ura).
 A ránk bízott világról társalgunk (környezetvédelem).
 Az emberiségről - nemekről, emberfajtákról - beszélgetünk (testvérek vagyunk!).
 Részösszefoglalásként bemutatjuk a teremtet Istent.
 A családi életre figyelünk (kinek mi a szerepe, feladata; szeretet, egymás segítése; családi ima).
 A családi életre figyelünk (konfliktusok és feloldásuk: kiengesztelődés).
 Felidézzük a családi ünnepeket (megajándékozunk egymást).
 A családi vendégeskedésekről (vendégszeretetről, a javak megosztásáról) beszélgetünk.
 Templomba megy a család.
 Kilépünk a családból: a szomszédokra, az utca embereire gondolunk. (a bizalom, az óvatosság, a megítélés kérdései).
 A betegekről és az öregekről (a másság elfogadásáról) beszélgetünk.
 Felidézzük az élet örömteli és szomorú pillanatait (Halottak napja kapcsán: a halál problémáját is érintjük).
 A gyermekek együttlétlétének örömeiről, szabályairól beszélgetünk.
 A gyermekek egymás közti konfliktusairól és a konfliktusok feloldásáról beszélgetünk.
 Részösszefoglalóként arra gondolunk, hogy embertársak között élünk.

2. témakör

Isten Fia emberré lett
 advent: az angyali üdvözlés (Isten megajándékoz minket);
 Mikulás-óra (megajándékozunk egymást);
 Mária és József várja a gyermeket: várakozás, felkészülés;
 előkészület a karácsonyi történet dramatizálására;
 további előkészületek: ajándékkészítés;
 ünnepi karácsonyi óra;
 a napkeleti bölcsek látogatása (Jézus minden emberhez jön);
 összefoglaló óra a karácsonyi ünnepkörrel;

3. témakör

Isten Fia köztünk élt
 Jézus a világ elé lép (tanítványok választása, a tanítványok életmódja);
 Jézus az Atya szeretetéről tanít (a tékozló fiú története);
 a tékozló fiú története: elmélyítés, dramatizálás;
 Jézus az emberszeretetről tanít (az irgalmas szamaritánus);
 az irgalmas szamaritánus története: elmélyítés, dramatizálás;
 Jézus részt vesz az emberek életében (a kánai mennyegző, a kenyérszaporítás);
 Jézus segít barátain (a vihar lecsendesítése);
 Jézus segít a betegeken és szomorkodókon (csodás gyógyítások);
 Jézus azt akarja, hogy boldogok legyünk;
 összefoglaló: a köztünk élő Istenember;
 ráhangolódás a szenvedéstörténetre: Jézus ellenségei;
 a rossz, a bűn az emberek életében;
 bevonulás Jeruzsálembe és az utolsó vacsora;
 Jézus szenvedett értünk és meghalt a kereszten;

Jézus feltámadása: ünnepi húsvéti óra;
Jézus feltámadása után találkozik övéivel;
mi is találkozhatunk Vele: embertársainkban;
mi is találkozhatunk Vele: az eucharishtiában;
mi is találkozhatunk Vele: Igéjében (a Szentírásról);
a Lélek pünkösdi eljövetele: ünnepi pünkösdi óra;
részösszefoglaló a húsvéti ünnepkörből;

4. témakör

Isten népe

Isten családjának tagjai leszünk: a keresztelezés;
a keresztelezést meghívót kapunk Isten országába;
Jézus pásztorokra bízta népét: papok, püspökök, pápa;
Isten népének ünnepi együttléte: a szentmise;
mindennapjaink megszentelése: imamódok, imaformák (keresztvetés, Miatyánk);
Jézus anyát is adott nekünk: Mária (Üdvözlégy...);
élet az egyházközségben;
részösszefoglalás az Egyházzal (más keresztény felekezetekre való kitekintés az ökumené szellemében);
összefoglaló az ünnepekről, ünnepkörökről (az egyházi év);
csapatversenyek, tesztek az év folyamán tanultakból;
rajzaink, munkáink összegyűjtése, rendezése kapcsán emlékezünk az év folyamán tanultakra;
ünnepi hálaadó óra (kitekintés a nyári szünidőre);

B) Alapkövetelmények

Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén. Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel. Válgja tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte. Ismerje a karácsony, húsvét, pünkösdi ünnepeinek tartalmát. Ismerje és értse a legjelentősebb vallási jeleket, szimbólumokat. Ismerje és szeresse az egyházat mint Isten népét, a Jézus Krisztusban hívők nagy családját, amelynek látható feje a római pápa. Ismerje a templom főbb liturgikus tárgyait, s tudjon a templomban megfelelő módon viselkedni, illetve a közös liturgiában részt venni. Tudja az alapvető imádságokat, az egyszerűbb egyházi énekeket.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Kérdéssel, beszélgetéssel ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetében végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat részesítjük dicséretben: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jópont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, elismerő kézfogás, stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jó! megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

Ajánlott tankönyv:

Gyurkovics- Eisenbarth: Isten gyermekei vagyunk

Ajánlott irodalom

Eva Petrik: Gyermekeimmel (OMC, 1979)

Heinz Manfred Schulz: Mit csinál a Jóisten egész nap? (OMC, 1980)

Hilda Laible: Az első évek (OMC, 1971)
Lene Mayer Skumanz: Jakab és Katalin (Herder, 1994)
Lene Mayer Skumanz: Wenn du meinst, lieber Gott (St. Gabriel, 1987)
Marielene Leist: Erste Erfahrungen mit Gott (Herder, 1981)
Monika Nemetschek: Isten a gyermek életében (OMC, 1979)

2. évfolyam

Jézus hív

Heti 2 óra, évi 74 óra

A második évfolyamos gyerekek már többnyire rendelkeznek az aetas discretionis adta tudással. Ez annyit jelent, hogy 8 éves korában a gyermek már meg tudja különböztetni a jót a rossztól, és kialakítható benne - természetesen megfelelő neveléssel - a helyes lelkiismeret. A keresztény gyermeknevelés szerint ebben a korban tudatosodik a bűn, a bűnbánat, a lelkiismeret fogalma. Ha lelkiismeretét helyesen formáljuk, a következő életkori szakasz, a kiskamaszkor különösebb problémát nem jelent. Nem lesz szükség korrekcióra, azaz a helytelen bűntudat vagy a rosszul értelmezett lelkiismeret átalakítására.

A Jézus hív c. hittankönyv a 2. évfolyamba járó gyermekek számára készült. E tankönyvből a gyermek megismerheti Jézust, megtanulhatja a hitvallást és a főbb imádságokat.

Cél- és feladatrendszer

a.) Oktatási cél: a 2. évfolyamban a gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Emellett meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet (elemeiben), a szentmise főbb részeit és ismerniük kell a keresztség szentségét.

b.) Nevelési cél: Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készségessé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

c.) Módszertani javaslatok: a Tanári kézikönyv tartalmazza a 2. év anyagával kapcsolatos segítséget a hitoktató számára. Az óravázlatokban kitérünk az imádságokra, énekekre. Az elsajátítás megkönnyítésére és az életkori sajátosságokat figyelembe véve játékos, mozgásos, kreatív elemeket építünk be a foglalkozásokba. - Alkalmazott szemléltető módszerek: rajzos magyarázó; poster-kép; dia vetítés; flanel tábla. Az elmélyítéshez javasoljuk a bábozást és a dramatizálást.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet

Tanári segédletek: szemléltető képek Jézus nyilvános működésének főbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

Jézus követésre hív

az első tanítványok meghívása (Mk 1,16-20); te is Jézushoz tartozol, téged is hív;

Jézus és a gyermekek (Mk 10,13-16); Jézusnak te mindig fontos vagy: meg akar áldani, vár a templomban;

Lévi, a vámos meghívása (Mk 2,13-17 vagy Lk 5,27-32); Jézus mindenkit hív (ne ítéld el a másikat, hanem segíts neki jobbá válni; kövesd Jézust);

a gazdag ifjú találkozása Jézussal (Mk 10,17-22); jó gyerek vagy; - mi az, ami még elválaszt Jézustól? (gumimaci);

2. témakör

Örömré hív

a kánai menyegző (Jn 2,1-11); Jézus megmutatja isteni hatalmát (Isten és ember);
a csodálatos kenyérszaporítás; a szentmise felajánlási része (Jn 6,1-15);
összefoglaló ismételés a meghívásokról;
Jézus imádkozni tanít (Mt 6,7-9; Mt 6,9-16); akit szerettek, azzal jó beszélgetni;

3. témakör

A mennyei Atyához hív

Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a Te neved... (Abba - mennyország - szenteltessék meg);
Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod (ki kell nyitni szívedet!);
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma... (mi az, ami igazán fontos? - mindennapi kenyér - szentáldozás);
Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is... (ne légy haragtartó - Mt 6,14-16);
Mindenszentek - halottak napja (liturgikus óra);
összefoglaló ismételés - Jézus imádkozni tanít;
számonkérés - feladatlap;
Péter vallomása (Mt 16,13); Jézus az Isten Fia, aki értünk emberré lett;

4. témakör

Jézus testvéreként hív

Jézus születésére várva... (régől fogva békülésre vár az ember Istennel);
az angyali üdvözlés (Lk 1,26-38); Mária IGEN-t mond; te is kaptál Istentől feladatot; Ő a te igenedre is vár;
Mária látogatása Erzsébetnél (Lk 1,39-57); a megosztott öröm - nagyobb öröm, sietve segíteni - a Magnificat;
várakozásunk - advent (örömteli készülődés - adventi koszorú - feladat);
Szent Miklós - a szent élete (az ajándékozó, osztó szeretet példaképe);
Szent József - Mária segítője - a családok védőszentje; szeretet a családban (a 4. és 9. parancsot); úton Betlehem felé - a szálláskeresés (Lk 2,1-7); te is készítsd szívedet a Kisjézusnak;
készülődés Jézus születésének megünneplésére; a legfontosabb a szeretet (mi kell egy kisbabának?);
Jézus születése és első látogatói - a pásztorok;
karácsonyi készülődés, szívmengetés;
Jézus bemutatása a templomban (Lk 2,22-35); a közösségnek bemutatják a Gyermekeket - Simeon és Anna vágyakozása;
a napkeleti bölcsek látogatása (Mt 2,1-12);
Jézus az egész világ Megváltója - az Egyház egyetemes (katolikus) jellege;
ismétlő összefoglalás - Jézus születése;
tudáspróba;
a názáreti otthon (Lk 2,39-41); növekszik bölcsességben és kedvességben.. ; neked is ezt kell tenned!;
a 12 éves Jézus a templomban (Lk 2,41-52); számára Isten ügye a legfontosabb, de engedelmes is!;
Jézus ma is köztünk van szavával; a szentmise igeliturgia része;

5. témakör

Példájával hív

Jézus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17); mindenben vállalta emberi természetét; a Szentháromság; egy Istenben három személy;
Jézus elvonul a pusztába; ima, böjt, kísértés; neked is szükséged van csendre, önfegyelemre; küzdeni kell a kísértés ellen;
„ez az én szeretett Fiam, Őt hallgassátok” (visszacsatoló ismétlés);
a nagyböjt - elcsendesedésünk ideje; a hamvazószerda jelentése (böjt, változások a liturgiában, jófeltételeink);
nem mindenkinek tetszik Jézus tanítása (Lk 11,37-40; 53-54); az ember belseje a lényeg, nem a külső;
bevonulás Jeruzsálembe (az évnek megfelelő A, B vagy C év szerinti evangélium alapján);
Jézus, a béke királya; a kereskedők kiűzése a templomból (Jn 2,13-16); emészt a házadért való buzgalom (ismered a templomod?);
az utolsó vacsora; lábmossa - Jézus az egymás iránti alázatos szeretetre tanít;
Jézus imádkozik az emberekért; (Jn 17,8-9; 15-19; 17,20-21); az oltáriszentség elrendelése (Mk 14,22-25); ez ismétlődik ma is a szentmisében;
Jézus elfogása, pere (Mk 14,32-43); most is gyógyít; te is tarts ki Jézus mellett (virrassz);
Jézus a kereszten - János és Mária (Jn 19,25-27); Mária a mi Anyánk is;
keresztút - a szeretet útja (összefoglaló liturgikus foglalkozás);

6. témakör

Közösségbe hív

Jézus feltámadt (Jn 20,1-10); a tanítványok öröme, a mi örömünk;
nevéen szólítja Mária Magdolnát (Jn 20,11-18); láss, ne csak nézz! - a bűn elhomályosítja a látást;
az emmauszi tanítványok (Lk 24,13-35); az Írásokat magyarázza, megtöri a kenyeret (ma is!; szentmise!);
Tamás apostol hitetlensége (Jn 20,19-29); boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek...;
Jézus a Tibériás tavánál (Jn 21,1-14); a feltámadt Jézus békét, szeretetet hoz - ez az új élet;
Jézus búcsúzik (Jn 21,15-17); Péterre bízta az Egyházat, a tanítványok közösségét;
az Egyház ma (ismétlés; a te egyházközséged);
a tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után; imádság, öröm, közösség (Lk 24,50-53 és ApCsel 1,12-14);
a Mária-tisztelet (május hónapban égi édesanyánkat is köszöntjük);

7. témakör

Tanúságtételre hív

az első Pünkösöd - a Szentlélek eljövetele; Péter példát mutat a bátor tanúságtételből;
a Szentlélek ajándéka bennünk; az ajándékok és gyümölcseik;
összefoglalás: az Egyház indulása;
imádságok ismétlése (Hiszekegy, Üdvözlégy, Miatyánk);
a szentmise részei - ismétlés az eddig tanultak alapján;
év végi értékelés;

B) Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fő részeit.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk.

Ajánlott tankönyv

Jézus hív (Szent István Társulat)

Elsőáldozók könyve (Szent István Társulat)

Ajánlott irodalom

100 eljárásmod a ker. csoportmunkához (Prugg)

Fredi Ehrat, Felix Mattmüller-Frick: A nehezen kezelhető gyermekek (Gondolat, 1991)

Házi színpad sorozat (Unió Kiadó)

Hogyan tartsunk gyermekbiblia-órát? (Ref. Zsin. Ir.)

Ross Campbell: Életre szóló ajándék (Harmat, 1991)

Teleki Béla: Az ünneplés művészete (Forrás, Debrecen)

Teleki Béla: Kisiskolás a családban (Szent Gellért, 1992)

3. évfolyam

Találkozás Jézussal

Heti 2 óra, évi 74 óra

Általában a harmadik évfolyamban készítjük fel a gyermekeket a kiengesztelődés szentségére és az elsőáldozásra. - A „Találkozás Jézussal” című tankönyv segítségével a gyermek rácsodálkozik Jézus tetteire, találkozásaira és példabeszédeire. Felismeri, hogyan kell megfigyelni a csodákat, hogyan kell találkozni Istennel és emberekkel, és megtanulja, hogyan kell gyakorlatban értelmezni a példabeszédeket.

A tankönyv figyelembe veszi a gyermek magyar nyelv és irodalmi tudását, környezetismeretét, rajzkészségét, az énekeknél pedig a kornak megfelelő hangfekvéseket. A 3. évfolyamos tananyag az 1. és 2. évfolyamos anyagra épül, azokat mintegy körkörösén bővíti. A gyermek tudásszintjét vertikálisan és horizontálisan fejleszti.

Cél- és feladatrendszer

a.) Oktatási cél: A 3. évfolyamban a gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat, és tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsolatát. - Harmadikos korban a gyerekek számára feltétlenül biztosítani kell az Újszövetségi Szentírás használatát és az órákon mintegy bele kell nőniük a Szentírás rendszeres olvasásába.

b.) Nevelési cél: A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válasza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az Eucharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebb lehessen az Eucharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelően tudatosan válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet, Biblia

Tanári segédletek: szemléltető képek Jézus tanításáról, példabeszédeiről, életének főbb eseményeiről.

A) Témakörök

1. témakör

A találkozás - öröm

év eleje - találkozásunk öröme;

Jézussal találkozni öröm; Mária, Simeon, bölcsek (ismétlésként);

a tanítványok öröme; a halászok és Máté meghívása (ismétlés);

találkozni öröm, de nem mindenki örül; a gazdag ifjú (ismétlés); Zakeus (Lk 19,2-10);

2. témakör

A találkozás - változás

a bűnös asszony Simon farizeus házában (Lk 7,26-50); menj, és többé ne vétkezzél!;

Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52); akar Jézussal találkozni és aztán mindenhova követi; neked is ezt kell tenned!;

Mária-tisztelet - rózsafüzér - liturgikus foglalkozás;

Jézussal találkozni - az örök élet ígérete - Nikodémus (Jn 3,1-21); Isten a Fiát küldte, hogy aki hisz benne, örökké éljen;

a szamáriai asszony (Jn 4,7-26); Jézus az örök élet forrása;

Péter vallomása (Jn 6,48-71); kihez mennénk; az örök élet igéi Nálad vannak!; szentáldozásra készülünk;

Mindenszentek, halottak napja - liturgikus foglalkozás;

3. témakör

A találkozás - kapcsolat

példabeszéd a szőlőtőről (Jn 15,1-11); ne engedd magad levágni a szőlőtőről!;

Jézus: a jó Pásztor (Jn 10,11-21); terel, véd, gondoskodik, szeret;

Jézus: a kapu (Jn 10,7-10); meditáció a kapuról;

Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet (Jn 14,6); senki sem juthat az Atyához, csak én általam - mondja az Úr;

Jézus a gondviselésről tanít (Lk 12,22 és Mt 10,29); a mennyei Atya tudja, hogy sok mindenre szükségünk van;

példabeszéd a tékozló fiúról (Lk 15,11-32); Isten mindig megbocsát; (első beszélgetés a szentgyónásról - kiengesztelődés);

adventi készüllet - bűnbánati idő;

Isten annyira szeretett minket, hogy Fiát küldte közénk; ismétlő jelleggel a karácsonyi idő eseményei;

karácsonyi óra;

4. témakör

A találkozás - növekedés a bölcsességben

példabeszéd a sziklára épült házról (Lk 6,46-49); életünk alapja az Istenről szóló tanítás;

a talentumokról szóló példabeszéd (Mt 25,14-30); az Istentől kapott ajándékokat neked is hasznosítanod kell;

a szűk kapu, keskeny út (Mt 7,13-14); tarts ki akkor is Jézus mellett, ha környezeted másfelé vinne;

Jézus megtanít arra, hogy ki ad többet (Mk 12,41-44); nem az a fontos, hogy mennyit adsz, hanem ahogyan adod;

Jézus lecsendesíti a vihart (Mk 4,35-41); minden helyzetben meg kell őriznünk Jézusba vetett hitünket;
a csodálatos halfogás (Lk 5,1-11); Jézus bizalmat vár;
a bénát Jézus elé viszik barátai (Lk 5,17-26); a tetőbontó szeretet - szeretet és közös hit barátaiddal együtt;
Jézus meggyógyítja a tíz leprást (Lk 17,11-19); fontos a hála és a köszönet;
a magvetőről szóló példabeszéd (Lk 8,4-15); az Istenről szóló tanítást úgy kell hallgatni, hogy a mi szívünk is jó föld legyen;
látogatóban Máriánál és Mártánál (Lk 10,38-42); fontos a munka is, de Jézus tanítása még fontosabb;
ki tartozik igazán Jézushoz? (Lk 8,19-21); te is, ha a mennyei Atya akaratát teljesíted;
a farizeus és a vámos imádsága (Lk 18,9-14); ne légy öntelt; hibáidat Istennek megvallani nem gyengeség!;
a nagyböjt kezdete - liturgikus foglalkozás; csendesedni, befelé fordulni, jobban Jézusra figyelni;
az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37); döntéseidben a szeretet legyen az első szempont;
Jézus az igazi szeretetre tanít (Lk 6,27-36); azt is szeretni kell, aki nem kedves hozzánk;
Jézus megbocsátásra tanít (Mt 18,21-22); mindig meg kell bocsátani (Miatyánk!);
mit kell tennem, hogy Jézus barátja legyek? (Mt 25,31-46); mindenki benn vedd észre Jézust!;

5. témakör

A találkozás - szeretetből vállalt áldozat

Virágvasárnaptól Nagycsütörtökig (ismétlés); ezt cselekedjétek az én emlékezetemre (Lk 22,19-23);

a húsvéti szent három nap eseményei; nevek, jelentések, szokások;

a keresztút mint a találkozások útja a feltámadás fényében; elmélkedés;

Krisztus feltámadt, alleluja!; találkozások (miből ismerik fel Jézust?; és te hogyan találkozol vele?);

6. témakör

A találkozás - megváltás

Mitől vált meg minket Jézus? (a bűn mint Isten szeretetének visszautasítása)

a főparancs (Mt 22,34-40); szeresd Istent és felebarátodat!;

a Tízparancsolat; az I-III. parancsolat; számodra is Isten legyen a legfontosabb!;

a IV-VI. parancsolat; a család, a felebarát és önmagam helyes szeretete;

a VII-X. parancsolat; keresztény magatartás a közösségben;

a bűnbánat - a kiengesztelődés szentsége; Jézus nem ítél el (Jn 8,1-11); hatalmat ad az

apostoloknak a bűnbocsánatra (Jn 20,19-23); felkészülés az első szentgyónásra;

lelkiismeretvizsgálat a parancsolatok alapján a szeretet szemszögéből;

7. témakör

A találkozás - élet

Jézus az élet kenyere Jn 6,48-51, 53-59

aki engem eszik, én általam él...; közvetlen felkészülés az első szentáldozásra;

8. témakör

A találkozás - küldetés

az első keresztények élete;

te is vegyél tudatosan részt a keresztény közösség életében!;

B) Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az Oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat. Tudja fejből a tízparancsolatot. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Tudjon fejből idézni legalább 20 evangéliumi részből egy-egy verset. Ismerje Jézus új parancsát.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Kérdésekkel és megbeszéléssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve tették magukévá az órán elhangzott tanítást. A füzetvezetést, házi feladatokat is rendszeresen ellenőrizzük. A helyes válaszokat, az órai aktivitást, jó meglátásokat dicséretben részesítjük, jutalmazzuk. A hibát a szeretettel és nagy tapintattal javítjuk.

Az értékelés változatos módon történik: szóbeli feleletek, rajzok, memoriterek, szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve osztályzattal történő minősítése.

Az első áldozáshoz szükséges vizsgakérdéseket a tanév során folyamatosan magyarázzuk, tanítjuk és ellenőrizzük.

Ajánlott tankönyv:

Találkozás Jézussal (Szent István Társulat)

Elsőáldozók könyve (Szent István Társulat)

Ajánlott irodalom

100 eljárásmod a keresztyény csoportmunkához (Prugg)

A Katolikus Egyház Katekizmusa (Szent István Társulat)

Fredi Ehrat, Felix Mattmüller-Frick: A nehezen kezelhető gyermekek (Gondolat, 1991)

Gál Ferenc: Beszélgetések az evangéliumról (Szent István Társulat)

Házi színpad sorozat (Unió Kiadó)

Herbert Haag: Bibliai Lexikon (Szent István Társulat)

Hogyan tartsunk gyermekbiblia-órát? (Ref. Zsin. Ir.)

Kézikönyv a Bibliához (Lilliput)

Mérei F. - V. Binét Á.: Gyermeklélektan (Gondolat)

Puskely Mária: Bibliai tájakon (Szent István Társulat)

Ross Campbell: Életre szóló ajándék (Harmat, 1991)

Szegedi Bibliakommentár

Teleki Béla: Az ünneplés művészete (Forrás, Debrecen)

Teleki Béla: Kisiskolás a családban (Szent Gellért, 1992)

4. évfolyam

Népem vagytok - mondja az Úr

Heti 2 óra, évi 74 óra

A negyedik évfolyamban ószövetségi elbeszélések alapján szeretnénk megéreztetni a gyermekekkel Isten végtelen, ajándékozó szeretetét, amelynek csúcaként egyszülött Fiát adta értünk, hogy "mindaz, aki hisz benne, meg ne haljon, hanem örökké éljen". Az összeállítás anyaga beleillik e korosztály színes képzeletvilágába. - Az ószövetségi elbeszélések a legrégebbi idők óta a katekézis alappéldatárát jelentik. A történetek kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy Istenünknek az egész történelmen végigvonuló szeretetét láttassuk meg: azt a végtelen jószágot, amellyel minden hűtlenség és engedetlenség ellenére sem hagyja az embert magára, hanem hű marad ígéreteihez, és nem vonja meg tőlünk gondoskodását.

Negyedik évfolyamosként az “arany életkor” idejét élik meg a gyermekek. Ennek jellemzői: nyílt bizalom a felnőttek iránt, szellemi szomjúság, elvont igazságok helyett a konkrétumra figyelés. Az ószövetségi elbeszélések konkrét eseményeket rögzítenek, s belőlük a minden körülmények között szerető Isten üzenetét olvashatja ki a negyedik évfolyamos gyermek.

Cél- és feladatrendszer

- a.) Oktatási cél: A gyermekek ismerjék meg az ószövetségi elbeszéléseket, ismerjék meg az elbeszélések erkölcsi üzenetét, valamint a belőlük sugárzó végtelen isteni szeretetet. Törekednünk kell arra is, hogy a tanulók észrevegyék az elbeszélések Újszövetségre mutató jellegét. - Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ebben az életkori szakaszban a gyermekek még nem rendelkeznek történeti ismeretekkel, nem képesek történelmi távlatban gondolkodni. Jóllehet a történetek bizonyos időrendiségben következnek egymásra, nem célunk az üdvtörténeti sorrendiség bemutatása.
- b.) Nevelési cél: Alapcélkitűzésünk az, hogy megragadjuk a gyermekek bizalommal teli érdeklődését és azt Isten szeretetére irányítsuk. Tudatosítanunk kell bennük, hogy miként az ószövetségi ember élete, az ő életük is Isten kezében van. Segítsük őket abban, hogy mindennapi életükben bizalommal hagyatkozzanak a mennyei Atya gondviselő jóságára. Alakítsuk ki bennük a készséget, hogy figyeljenek a népet féltő szeretettel vezető és a minden problémára válaszoló Úr szavára.
- c.) Módszertani szempontból ajánljuk az induktív eljárást, a szemléltetést, a dramatizálást és a rajzos önkifejezést.

Szükséges taneszközök: tankönyv, füzet, Biblia

Tanári segédletek: szemléltető képek

A) Témakörök

1. témakör

Nagy néppé teszlek - mondja az Úr
Mi Isten terve énvelem? (Ábrahám meghívása)
Ábrahám legnagyobb próbatétele
Ábrahám könyörög a bűnösökért (Lót megmenekülése)
Szabad-e veszélyeztetni örök életünket? (Jákob és Ézsau)
Jákob idegenben
Elfeledkezik-e rólunk az Isten? (József és testvérei)

2. témakör

Kimentí népet az Úr
Legyőzhetjük-e a rosszat? (a csipkebokor)
Mózes küldetése
az egyiptomi csapások;
Ki szabadít meg minket bűneinktől? (a húsvéti bárány)
átkelés a Vörös-tengeren;
Számíthat-e rád az Isten?
Hol vannak a te bálványaid? (az aranyborjú)
Milyen táplálék erősíti lelkünket? (a manna)
Alkalmas eszköze vagy-e az Úrnak? (a képek)
Ki lehet Isten papja? (Kóré lázadása)
Ki szólhat bele Isten terveibe? (Bálám)
Mi a győzelmi jelvényünk? (a rézkígyó)

3. témakör

Vezeti népét az Úr
Mire való a böjt és a lemondás? (Gedeon)
Mit adsz te Istennek? (Jefte)
Adhat-e örömet a bűn? (Sámson)
Meghallod-e az Úr hívását? (Sámuel)
Mit jelent neked az Úr hívása? (Héli fiai)
Vereséget szenvedhet-e Isten? (a frigyláda sorsa)
Milyen ember vagy? (Saul, a király)
Kik az Isten kedvencei? (Dávid felkelése)
Győzhetnek-e a kicsinyek is? (Dávid és Góliát)
Mi a legszebb győzelem? (Dávid és Saul)
Igazságosak-e az emberek?
Szabad-e vétkezniük a hatalmasoknak? (Dávid és Uriás)
Nem élsz vissza a szeretettel? (Absalon lázadása)
Ki az igazán bölcs ember? (Salamon imája)
a salamoni ítélet;
Kitől kérünk tanácsot? (Roboam és Jeroboám)

4. témakör

Népének oltalma és menedéke
Lehet-e kölcsönt adni Istennek? (Illés próféta)
Az élő Isten megmutatkozik (Illés áldozata és megmenekülése).
Mit kaptál a keresztségben? (Elizeus, Námán gyógyulása)
Mennyibe kerül a lelki gyógyulás? (Gizei bűnhődése)
Meghálálod-e az Isten jószágát? (Izaiás próféta)
Ki áll melletted, mikor szenvedsz? (Jeremiás)
Van-e élet a halál után? (Ezekiel)
Hogyan vallom meg a hitemet? (Dániel)
Kell-e félni az emberektől? (a három ifjú hűsége)
Kiderül-e minden rosszaság? (a bálványok leleplezése)
Szabad-e megtagadni az Istent? (Dániel és az oroszlánok)
Szabad-e szent dolgokkal tréfálni? (Baltazár lakomája)

5. témakör

Mindvégig szereti népét
Mindig a többségnek van igaza? (Matatias)
Mi értékesebb az életnél? (A Makkabeusok)
Elfutsz-e Isten elől? (Jónás menekülése)
Hányszor bocsát meg Isten? (a béketűrő Jób)
Meddig kell bízni Istenben? (Judit bátorsága)
Jótettért jót várj? (Tóbiás vaksága)
Hogyan vigyáz ránk az Isten? (Tóbiás gyógyulása)
Kérdezz még többet! (Ezdrás)

B) Alapkövetelmények:

Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket. Tudják fejből az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket könyv nélkül. Ismerjék az erény és a bűn fogalmát, a három isteni erényt, azok jelentőségét az ember életében. Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán. Tudják a négy sarkalatos erényt. Ismerjék a főbűnöket, illetve

az ezekkel ellentétes erényeket. Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit. Tudják hitünk fő igazságait.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket minden órán számon kérjük. A könyv nélkül tudott szentírási részletet, a bibliai történet értelmes és értelmezett elmondását osztályzattal minősítjük.

A tanórai beszélgetések során fény derül arra, mi nem világos a tanulók számára, mi érdekli őket különösképpen a hallott bibliai történetek kapcsán. Így ellenőrizhetjük tudásuk helyességét és hitbeli fejlődésüket.

Ajánlott tankönyv:

Bindes Ferenc: Válaszol az Úr (1989)

Tanári kézikönyv (A Hitoktatási vázlatok 8. füzet a hittan tankönyv használatához készült, 1989)

KÖRNYEZETISMERET

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A tantárgy célja, hogy felkeltse a tanulóknak a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Bátorítson a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek „felfedezésére”. Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket alakítson ki a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről. Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységet, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

A környezetismeret tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával. Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.

A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk. Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő. Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt.

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat elemi fokon tájékozódni a térben és az időben. Kiemelt cél az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása s ezzel a személyes biztonság növelése. Nyújtson ismereteket az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segítse észlelni és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait. Fejlessze helyes egészség szokásaikat, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segítse a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását.

Fejlesztési követelmények

Tájékozódás a természettudományról, a megismerés módszereiről

A tanuló váljék nyitottá a természet szépségei, értékei iránt. Érdeklődésének megfelelően jusson ismeretekhez a valóság megtapasztalásával, valamint különböző képi és szöveges ismerethordozók segítségével. Legyen képes a természet tárgyait, élőlényeit, jelenségeit és folyamatait észlelni és azokat elemi szinten megfigyelni, a természeti és technikai tárgyakkal, jelenségekkel összefüggő elképzeléseket megfogalmazni. Aktívan vegyen részt a

megfigyelések elemzésével kapcsolatos megbeszéléseken. Építsen előzetes ismereteire, tanítói segítséggel tájékozódjon egyszerű forrásanyagokból. Tanítói irányítással végezzen egyszerű kísérleteket, vizsgálatokat a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelésére. Ismerje fel a vizsgálódásokhoz, mérésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, és használja azokat balesetmentesen. Szerezzen gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában.

Szerezzen jártasságot a jelenségek, folyamatok egy-egy körének megadott szempontú csoportosításában. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival, egyszerűen fogalmazza meg, és rajzban, írásban rögzítse. Értelmezze az egyszerű képi és szöveges információkat.

Korának megfelelő nyelvi megformálással számoljon be megszerzett ismereteiről.

Legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában. Vesse össze a természeti és az ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással, rendezze azokat különböző csoportok szerint. Vizsgálódásainak eredményeit elemezze, értelmezze.

Ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Alkalmazza a tanultakat a mindennapi élet problémáinak megoldásában.

Lássa be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismeretei ébresszék rá, hogy felelős a természet védelméért, és ezért becsülje meg környezetének értékeit. Tájékozódjon a biztonságot szolgáló szervezetek (mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem) munkájáról. Fejlődjön alkalmazkodó képessége veszélyhelyzetben (menekülés, segítségkérés).

Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Érzékszervi megfigyelés segítségével szerezzen információkat a környezetében előforduló fontosabb élő és élettelen anyagokról. Felismert tulajdonságaik alapján tudja csoportosítani azokat. Különböztesse meg a tárgyakat és anyagokat tulajdonságaik alapján és tudja ezt életkorának megfelelő nyelvhasználattal kifejezni. Ismerje fel a használati tárgyak anyagát, készítsen egyszerű használati tárgyakat. Fedezze fel – gyermeki elképzelésének megfelelően – az anyag szerkezeti tulajdonságait. Tapasztalat alapján ismerje fel a halmazállapotokat, a tudományos értelmezésnek megfelelően.

Kísérletek kapcsán ismerkedjen az anyagok kölcsönhatásával, figyelje meg az ebből adódó változásokat. Játékos tevékenységek keretében szerezzen tapasztalatot a hang, a fény, és a hő terjedésével kapcsolatban. Ismerkedjen az a háztartásban előforduló energiahordozó és technikai eszközökkel és ismerkedjen meg a működésükkel kapcsolatos balesetforrásokkal. Legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetünk egészséges fejlődéséhez. Tartózkodjék az élvezeti és kábítószeres kipróbálásától. Érdeklődjön az iránt, hogy mely anyagok szennyezhetik leggyakrabban a környezetét, mely anyagok, eszközök a háztartás leggyakoribb veszélyforrásai.

Tájékozódás az időben és térben

A tájékozódás alapját a természeti jelenségek megfigyelése képezze. Figyelje meg a ciklusok ismétlődését, a mozgásban megnyilvánuló állandóságot és változást, mutassa be azokat egyszerű példákon. Tájékozódjon a mindennapok időviszonyaiban. Figyelje meg a napszakok és évszakok változását. Szerezzen gyakorlatot az idő mérésében, a mindennapi életünket meghatározó időtartamok becslésében. Saját tapasztalat alapján vegye észre az idő múlását, az élőlények – közöttük saját maguk – változását, a változások szabályszerűségét, annak okait.

Fejlődjön térérzékelése és térérzete az irányok, távolságok, hosszak, nagyságrendek becslésével, mérésével. A környezetében előforduló tárgyak méretét viszonyítsa saját testméreteihez, majd szabvány mértékegységekhez. Tájékozódjon a lakóhelyén, és annak környékén tudjon útbaigazítást adni. Térkép segítségével figyelje meg, hogy Magyarországon belül hol található meg saját lakóhelyét. Ismerkedjen meg az őt körülvevő táj jellegzetességeivel, felszínének formáival, az ottani élőlények jellemző tulajdonságaival.

Hasonlítsa össze lakóhelye tájképi sajátosságait más hazai tájakkal. Beszélgetés szintjén legyen fogalma a földön kívüli térségek létének felismeréséről, az égitestekkel kapcsolatos elképzelésekről. A hozott elemi információk és ismeretek gyűjtése alapul szolgáljon a tudományos kép formálására.

Információhordozók az ismeretek szerzésében

Az érzékelést, mint alapvető információszerzést használja az ismeretek összegyűjtéséhez. Tudatosuljon benne, hogy a természetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük meg. Legyen tájékozott arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek és a média segítségével is fejlesztheti, de sok téves nézettel is találkozhat. Fejlődjön elemző, kritikai képessége életkorának megfelelő kommunikációs helyzetekben.

Fogalmazzon meg kérdéseket különböző információhordozó eszközökből szerzett ismereteiről. Érdeklődjön a tudósok munkája iránt.

Emberismeret, önismeret, honismeret

Aktívan vegyen részt az élet értelmezésére vonatkozó elképzelésekkel kapcsolatos beszélgetésekben. A születéssel, egyedfejlődéssel, öröklődéssel kapcsolatos elképzeléseit vitassa meg tanítójával és társaival. Ez alapul szolgáljon a tudományos nézetek későbbi közvetítéséhez. Legyen igénye a személyes higiéniára, a test és a ruházat gondozására. Alkalmazza az egészségmegőrzés alapvető szabályait. Ismerje a korszerű táplálkozás, az egészséges életmód feltételeit. Ismerje fel, hogy a környezet állapota az ember egészségére is hatással van. Fogadja el a fogyatékkal élő embereket. Figyeljen meg emberi magatartásformákat és élethelyzeteket.

Ismerkedjen szűkebb környezetének kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival. Gyakorolja azokat a tevékenységeket, szokásokat, amelyek az otthona, a lakóhelye, a szülőföldje és a hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezetnek. A tapasztalatok összegyűjtése után képes legyen azokról beszélgetni, kérdéseket megfogalmazni, véleményt alkotni. Fejlődjön önismereti képessége, ismerje fel saját külső és belső tulajdonságait, tudjon azonosításokat és különbözőségeket megfogalmazni. Életkorának megfelelően ismerje hazája természeti és társadalmi adottságait, legyen tisztában azzal, hogy mit jelen a nemzet, haza, magyar fogalma. Gyűjtsön információkat a tananyaghoz kapcsolódóan híres emberekről.

1. évfolyam

Évi óraszám: 37

Témakörök, tartalmak

Fejlesztési feladatok, tevékenységek

A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.

A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban tanítói segítséggel.

Tapasztalatszerzés a környezetről az osztályteremben és az osztálytermen kívül séták és kirándulások során.

A megfigyelték pontos megfogalmazása szóban. Saját korábbi élményeikről néhány mondatos beszámoló szóban.

A tanuló közvetlen környezetében élőlények megfigyelése a tanító irányításával. Tapasztalatok rajzos rögzítése, a korábbi személyes élmények beépítése.

A valóságban megfigyelt jellemzők felismerése fényképen és rajzon. Anyagok, tárgyak, képek, szókártyák csoportosítása tetszőleges és megadott szempont szerint. Csoportosítási szempont észrevétele. A megismert élőlények, jelenségek felismerése képeskönyvek, diaképek, filmfelvételek segítségével. Feladatértés bizonyítása aláhúzással, összekötéssel, színezéssel.

Tájékozódás az élettelen természetről

A nap időtartama, a napszakok váltakozása, jellemzői.

Az időjárás elemeinek megfigyelése: napsugárzás, hőmérséklet, szél, felhőzet, csapadék. A víz megjelenési formái a természetben.

Egyszerű beszámoló szóban a napi időjárásról, a különböző napszakokban történetekről.

Az időjárás elemeinek és változásának megfigyelése, rajzos rögzítése. Az időjárás megfigyelése során a víz különböző megjelenési formáinak felismerése: eső, hó, zúzmara, dér, jég, hó, köd, pára. A szélsőséges időjárás okozta veszélyhelyzetek és a védekezés lehetőségei.

Az évszakok jellemző időjárása.

Az évszakok sorrendje, a hónapok neve és sorrendje.

Napszakok, hónapok, évszakok sorba rendezése időrend alapján. Évszakok jellemző időjárásának és a szélsőséges időjárás okozta veszélyhelyzeteknek (villámcsapás, vihar, hóvihár, áradás stb.) a felismerése képről, filmről.

Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások.

Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, szokások megismerése (pl. szüret, Márton-nap, karácsony, regölés, húsvét, madarak és fák napja), részvétel a helyben hagyományos ünneplésben, népszokásban.

Tájékozódás az élő természetről

Az élő és az élettelen közötti különbség. A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények megfigyelése (mérete, alakja, színe, illata, jellemző részei, élőhelye). Elemi

A tanuló közvetlen környezetében gyakran előforduló növények és állatok megfigyelése, érzékszervi tapasztalatszerzés a tanító irányításával. A sokféleség bemutatása.

ismeretek a növénygondozásról (magvetés, ültetés, öntözés).

A közvetlen környezetben gyakran előforduló állatok, társállatok megfigyelése (mérete, alakja, színe, szaga, hangja, mozgása, táplálkozása, jellemző tevékenységei, szaporodása).

Állatmesék és a valóság.

Az ember és egészsége

Testünk főbb részei.

Szervezetünk megfigyelhető ritmusai (*szívdobogás, lélegzés, alvás és ébrenlét, mozgások*). Érzékszerveink szerepe a környezet megismerésében.

Az egészség és a betegség.

Az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködés.

A tisztálkodás.

A leggyakoribb balesetek megelőzésének módja. Segítségkérés balesetkor (*mentők, tűzoltók, rendőrség*).

Tájékozódás térben és időben

Saját testhez viszonyított irányok (*előtte, mögötte, mellette, fölötte, alatta, jobbra, balra*).

Az iskola neve. Az iskola legfontosabb helyiségei, azok rendeltetése. Az iskola környékének jellemző közterei.

A település (településrész) neve. A tanuló lakóhelyének pontos címe. Az iskola pontos címe.

A környék nevezetes épületei. A lakóhely jellegzetességei.

A tanterv az első és a második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti, ezért a következő tanévi fejlesztés feltételeit a 2. évfolyam végén határozza meg.

A valóságban megfigyelt jellemzők felismertetése fényképen és rajzon.

A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények, állatok, növényi részek (pl. levelek, termések) közül néhány megfigyelése, lerajzolása, egyszerű csoportosítások hasonló tulajdonságaik alapján. Növények gondozása az osztályban, az iskolakertben (öntözés, tápoldat készítése, ültetés, magvetés). Tanítói kérdésre egy-egy élőlény jellegzetességeinek felsorolása.

A mese és a valóság összevetése dramatikus helyzet-játékokban.

Tájékozódás a saját testen. Játékos gyakorlatok az irányok, helyzetek megkülönböztetésére. Testük működésének megfigyelése különböző hatásokra.

Óvodai szokások folytatása, gyakorlása. A helytelen szokások megbeszélése. Játékok, dramatikus helyzetgyakorlatok a helyes öltözködéssel, a tisztálkodással, a betegséggel, balesettel kapcsolatban.

Játékos gyakorlatok az alatta, fölötte, mellette, között, előtte stb., a bal, jobb irányok helyes használatára.

Az iskola épületének megismerése. Tájékozódás az iskola épületében. A különböző helyiségek rendeltetésének megbeszélése. Beszámoló az otthontól az iskoláig vezető útvonalról.

Az iskola környékének bejárása.

Ismerkedés a lakóhely jellegzetességeivel.

2. évfolyam

Évi óraszám: 37

Témakörök, tartalmak

Fejlesztési feladatok, tevékenységek

A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.

Becslések, egyszerű mérések alkalmilag választott és szabvány egységekkel (m, dm, cm; kg, dkg; l, dl; óra, perc, nap, hét, hónap, év; °C) tanítói segítséggel.

A tapasztalatok kifejezése előszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

A dolgok érzékelhető tulajdonságainak megtapasztalása. Összehasonlítások az érzékek alapján (pl. nagyobb, hangosabb). Megfigyelések rögzítése tanítói irányítással írásban. A tanuló környezetében – a természetben, a háztartásban, a lakóhelyen – található gyakori tárgyakból (pl.: lehullott levelek, száraz termések, kavicsok, üres csigaházak, kelmedarabok, címkék, kupakok) különböző gyűjtemények készítése és rendezésük.

Mérések, mértékegységek használata.
A közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés megkülönböztetése.

A tanulói tapasztalatok rögzítése tanítói segítséggel rajzban és írásban. Szóbeli vagy írásbeli kérdésre rövid írásbeli válasz adása önállóan. Nem tanórán szerzett ismeretekről rövid szóbeli beszámoló adása. Kérdések megfogalmazása az összefüggések keresésekor. Vélemények megfogalmazása helyzetelemzéskor.

Tájékozódás az élettelen természetről

Érzékszerveink szerepe a környezetünk megismerésében. A környezetben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságainak (színének, alakjának, hőmérsékletének, felületének, keménységének, rugalmasságának, ízének, szagának) megfigyelése. Megmérhető és nem megmérhető tulajdonságok.

Az anyagok csoportosítása (fa, kelme, üveg, papír, cserép, fém, ásvány stb.).
Az anyagok tulajdonságai és a felhasználásuk, hatásuk közötti kapcsolat.
Élelmiszerek.

A tanuló közvetlen környezetében lévő tárgyak és élelmiszerek érzékelhető tulajdonságainak (alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang stb.) megtapasztalása. Az érzékszervi tapasztalatokra épülő felismerő gyakorlatok.

Összehasonlítások, sorba rendezések az érzékek és mérések alapján.
Kapcsolat keresése a tulajdonság és a funkció között. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Az anyagok azon tulajdonságainak észrevétele, amelyek miatt a környezetet szennyezhetik, veszélyeztethetik.

Tájékozódás az élő természetről

A termesztett növények megfigyelése, leírása, vizsgálata. Csoportosításuk felhasználásuk szerint. Növényi táplálékaink. Gyümölcsök, zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban.

A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből vagy társaként tartott állatok élete közötti különbség.
Az állatok viselkedésének megfigyelése, leírása, összehasonlítása.

Tapasztalatszerzés előzetes megfigyelési szempontok alapján a különböző élőhelyek (a település, a kert, az erdő, a mező, a vízpart) élővilágáról.

Tájékozódás az időben. Időmérések végzése, mértékegységeinek használata. Az élőlények változásának megfigyelése az időben (növekedés, fejlődés, pusztulás). Az idő és az életmód kapcsolatának észrevétele (téli álm, költöző madarak, lombhullatás, több évig élő növények).

Élőlények csoportosítása a jellemző jegyek alapján (pl. növény, állat, fásszárú, lágy szárú, egy évig élő, több évig élő; emlős, madár). A megfigyelt jelenség okainak keresése, annak észrevétele, hogy egy adott ok megléte befolyásolja a jelenség létrejöttét (életfeltételek). Az ismétlődő jelenségek, tevékenységek észrevétele.

Az ember és egészsége

Életműködéseink főbb jellemzői (*mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés*). Legfontosabb szerveink szerepe életünkben.

A helyes fog- és testápolás. A fogorvos és az orvos gyógyító munkája. A környezet szervezetünkre gyakorolt leggyakoribb ártalmas hatásai (pl. *napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény, a képernyő hatása, vérszívó élősködők*). Foggyógyítás, sérült embertársaink.

Tájékozódás térben és időben

Út az otthontól az iskoláig. Az iskola környékének megfigyelése (*közterületek, közlekedési eszközök, üzletek, a szabadidő eltöltésének helyei, intézmények, nevezetes és érdekes épületek, helyek, a felszín formái*).

A település és környéke felszínének jellemző formái, vizei.

A településhez fűződő hagyományok, mesék, mondák, történetek. A település utcái, házai egykor. A település lakóinak élete régen és most.

A 8-9 éves gyermek helyes napirendjének kialakítása. Különböző mérések elvégzése saját testen. Fogalomalkotás belső szerveinkről, szerepükről.

Fog- és testápolási technikák gyakorlása. Beszélgetések, dramatikus gyakorlatok a sérülés, betegség, gyógyítás, gyógyulás, a fogyatékos, sérült emberekhez fűződő viszonyok témakörében.

Tapasztalatgyűjtés az iskola környékén: Séta, kirándulás a település környékének nevezetes helyeire. Az iskola környékének, nevezetes épületeinek, természeti formáinak megfigyelése, számbavétele, sorba rendezése. Rajz- és képgyűjtemények készítése.

A település jellemző természeti formáinak megfigyelése (*síkság, dombok, hegyek, völgyek, patakok, folyók*), elnevezése, felismerése. Természeti értékeinek, szépségének felfedezése.

Helytörténeti bemutatóhely, kiállítás megtekintése. Történetek, emlékek, mondák gyűjtése, olvasása. Helyi hagyományok ápolása.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján. Tapasztalatait rögzítse tanítói segítséggel. Ismerje fel a tanult jelenségeket rajzról, képről. Ismert témakörben megadott szempont szerint csoportosítson. Legyen képes méréseket végezni, használja helyesen a tanult mértékegységeket.

Használja helyesen a napszakok nevét. Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben. Nevezze meg az évszakok jellemző időjárási jelenségeit. Mutasson be a tanult élőlények közül egyet, sorolja fel jellemző jegyeit. Tájékozódjon jól saját testén. Ismerje és használja pontosan a helyet, helyzetet jelentő (*előtte, mögötte, között, alatta, fölött, mellett*) kifejezéseket. Ismerje lakóhelye főbb jellegzetességeit. Ismertessen egyet a település hagyományai közül. Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén.

3. évfolyam

Évi óraszám: 37

Témakörök, tartalmak

Fejlesztési feladatok, tevékenységek

A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése.

Becslések, egyszerű mérések szabvány egységekkel (m, dm, cm, mm; t, kg, g; l, dl, cl, ml, hl; óra, perc, másodperc; °C) tanítói segítséggel.

A tapasztalatok általánosítása. Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló- és mozgóképek). A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

Tájékozódás az élettelen természetről

A környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai.

A változások megfigyelése.

A hőmérséklet változása. Halmazállapot-változások a mindennapi életben.

Az időjárási jelenségek és az anyag tulajdonságainak változása. Fagyás, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése. Az olvadás és az oldódás megkülönböztetése.

Vizsgálódás mágnesekkel.

Éghető és éghetetlen anyagok. Az égés mint veszélyforrás. Veszélyre figyelmeztető jelek, jelzések.

Tájékozódás az élő természetről

A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak (pl. fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére.

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Egyszerű kísérletek megfigyelése és elvégzése. Oksági összefüggések keresése a kísérletek tapasztalatai és a mindennapi tapasztalatok között.

Mérések, méréssorozatok végzése.

Tapasztalatok megjelenítése egyszerű ábrával, rajzzal. Saját korábbi tapasztalatok beépítése. Gyermek-enciklopédiák, könyvek használata adott feldolgozási algoritmus segítségével.

Tévéműsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése (pl. táplálkozás, gyógymódok).

Megfigyelések, tapasztalatok, mérési eredmények rögzítése írásban önállóan, előzetes megbeszélés után. Mondatok, rövid szövegek igazságtartalmának eldöntése tapasztalatok, megfigyelések alapján. Rövid szóbeli beszámoló a megfigyelésekről, tapasztalatokról. Tapasztalatszerzés a különböző anyagok halmazállapotainak főbb jellemzőiről. A halmazállapot-változás megfigyelése, feltételeinek előállítása.

Oksági összefüggés keresése a halmazállapot-változás és egyes hétköznapi jelenségek között. Az anyagok változása, az ennek folyamán megfigyelhető tulajdonságok észrevétele (pl. égés, oldódás, forrás).

Teendők tűz (pl. épülettűz, erdőtűz, ruhatűz) esetén. Önmentési gyakorlat.

A növények változásának folyamatos megfigyelése. Egyszerű kísérletek az életfeltételek bizonyítására.

A növényi élet évszakos ritmusa.

Az állatok életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése.

A növények és állatok kapcsolata, egymásrautaltsága.

Helyes viselkedésünk a természetben.

Különböző állatok viselkedésének, életmódjának, az élőhelyükhöz és más élőlényekhez fűződő kapcsolataiknak a megfigyelése a valóságban, valamint álló- és mozgóképeken.

Az ember szerepének tisztázása a környezetében élő más élőlények életfeltételeinek alakításában. Tetteink következményeinek kutatása.

Az ember és egészsége

Testünk mérhető tulajdonságai. Életünk nélkülözhetetlen környezeti feltételeinek vizsgálata. A környezet változásainak hatása életünkre. Egészséges életmód. Helyes napirend. Az egészség és a sport.

A betegség tünetei (*rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés*).

A leggyakoribb fertőző betegségek és megelőzésük. A védőoltások fontossága.

A beteglátogatás, betegápolás szabályai.

A kuruzslás veszélyei.

Az életjelenségek változásainak megfigyelése, mérése. Saját tapasztalatok megbeszélése, összehasonlítása a társakival.

A magatartási és illemszabályok, valamint a betegségek, balesetek megelőzése közötti oksági összefüggések keresése (*pl. kézmosás, zsebkendőhasználat*).

Dramatikus játék során a helyes egészségszokások gyakorlása.

Tájékozódás térben és időben

A tárgyak alaprajza. Kicsinyítés rajzolással.

Útvonalrajzok, térvázlatok, térképszerű ábrázolások ismert terepről.

A valóság térképi ábrázolása jelekkel.

A négy fő világtáj. Az iránytű.

Egyszerű alaprajzok készítése. Útvonalak berajzolása az alaprajzba. Térképszerű képes ábrázolások, térképvázlat készítése az iskola környékéről.

A térképvázlaton útvonalak bejelölése, bejárása. Szimbolikus jelek alkalmazása. Tájékozódás iránytű segítségével.

Országismeret

Élet a fővárosban és az ország más vidékein. Hazánk fővárosa Budapest.

Ismerkedés a főváros nevezetes és a gyerekek szempontjából érdekes épületeivel, létesítményeivel, helyeivel.

Közvetlen vagy közvetett (*tv, videó, dia, könyv, könyvtár*) tapasztalatszerzés: Duna, Vár, Gellérthegy, Országház, hidak, nagykörút, üzletek, színházak, bábszínház, Állatkert, Margitsziget, közlekedés.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

A tanuló írásban rögzítse tapasztalatait, megfigyeléseit, méréseit az előzetesen megbeszélteknek megfelelő módon. Tapasztalatai alapján döntsön mondatok, rövid szövegek igazságtartalmáról. Olvassa le helyesen a hőmérőt. Használja helyesen a tanult mértékegységeket.

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét. Közvetlen környezetéből nevezzen meg példákat a halmazállapot-változásra. Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat. Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb, jellemző élőlényfajt. Sorolja fel az élőlények életfeltételeit.

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.

Tájékozódjon az iskola környékéről készített térképvázlaton. Állapítsa meg helyesen iránytű segítségével a fő világtájakat. Nevezze nevén a település jellemző felszíni formáit, felszíni vizeit, nevezetes épületeit. Ismertessen egyet a település hagyományai közül. Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén.

4. évfolyam

Évi óraszám: 74

Témakörök, tartalmak

Fejlesztési feladatok, tevékenységek

A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése, a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, következtetések, egyszerű összefüggések felismerése.

Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával.

Az ismeretforrások (*gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképe, álló és mozgóképek*) felhasználása a megismeréshez tanítói segítséggel.

A tapasztalatok rögzítése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése, elemzése tanítói segítséggel. Folyamatos megfigyelés.

Méréssor megtervezése, végzése.

Az egyéni ismeretszerzés megalapozása. Búvárkodás a könyvtárban. Önálló beszámolók a könyvtári tájékozódás eredményéről.

Összefüggő feleletek tanítói kérdésekre. A jelenségek megfigyelésével, okok keresésével következtetések levonása.

Tájékozódás az élettelen természetről

Az otthon tisztasága, szennyező forrásai. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége.

A lakóhely levegőjének, vizeinek tisztasága, szennyezettsége. Szennyező források a környezetben, a szennyezés hatása az élőlényekre, az emberre. A megelőzés, a védekezés lehetőségei.

Különválogató hulladékgyűjtés.

Folyamatos megfigyelések egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz a talaj tisztaságáról.

Környezetünkben vett vízminőség egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A lakóhely levegőtisztaságának megfigyelése. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel (pl. nagyító, szűrőpapír).

A különválogató hulladékgyűjtés jelentőségének felismerése és szükségességének belátása.

A környezet szennyeződése miatt kialakuló A lakóhely környezetében előforduló anyagok

veszélyhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségének megismerése.

összetettségének észrevétele. Kapcsolat keresése az egyes anyagok tulajdonságai és a környezetszennyezés között. Jelenlegi viselkedésünk, szokásaink és azok jövőbeli környezeti hatásai közötti egyszerű összefüggések felismerése.

Tájékozódás az élő természetről

A tanuló környezetében megfigyelhető élőhelyek jellemzői. Az erdő, a füves és vizes élőhelyek néhány gyakori növény- és állatfajának jellemzői (*mérete, testfelépítése, jellemző részei, szervei, táplálkozása, szaporodása, változása, illetve viselkedése, alkalmazkodása*).

Egyszerű összefüggések keresése az élőlény élőhelye, életmódja és testfelépítése között. A helyi környezet és az élőlények környezetalakító hatásának vizsgálata. A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágy- és fásszárú növény, valamint néhány emlős, madár, gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezett megismerése, ezek táplálékláncba sorolása.

Az ember hatása az élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, védett helyi természeti értékek.

Annak észrevétele, hogy jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között.

Az ember és egészsége

Az ember életkori szakaszai.

A különböző korú emberek szervezetének, életműködéseinek, viselkedésének összehasonlítása.

Megfigyelés, mérés a testen. A mérések rögzítése tanítói segítséggel.

Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (*dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószerhasználat*) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra. A reklámok hatása életmódunkra.

Dramatikus játékok az életkorok jellemzőiről, helyes és helytelen szokásainkról. A reklámok elemzése az elérni kívánt hatás és a valóság összevetésével.

Tájékozódás térben és időben

A domborzat és a vízrajz ábrázolása a térképen. Különböző domborzatú tájak, legnagyobb folyóink, tavaink felismerése Magyarország domborzati és vízrajzi térképén.

Közvetlen tapasztalatszerzés a lakóhely jellemző felszíni formáiról és felszíni vizeiről. Közvetett tapasztalatszerzés a helyben nem megfigyelhető felszíni formákról és vizekről.

A lakóhely elhelyezése a térképen.

Tájékozódási gyakorlat a lakóhely térképével, iránytűvel (egyszerű tájolóval). Elemi szintű tájékozódás Magyarország domborzati térképén. A lakóhely megkeresése Magyarország térképén.

Tájaink képekben.

Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján.

Utazás megtervezése.

Egyszerű utazás megtervezése menetrend segítségével.

Országismeret

Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Településtípusok (*város, falu,*

A lakóhely és környékének természeti és kulturális értékeinek megkeresése a térképen, felismerése

tanya).

képről. Jellemző képek gyűjtése, rendezése.

Népcsoportok, kisebbségek hazánkban.
Magyarok a határon túl.

Tájékozódás arról, hogy a magyarokon kívül más népek is élnek határainkon belül, és élnek magyarok határainkon kívül is.

Híres magyarok, hírünk a világban. A lakóhely nevezetes szülőttei.

Híres emberek fennmaradt emlékeinek felkutatása a lakóhely múltjából.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló keressen a tankönyvön kívül más ismerethordozókból a tananyaghoz kapcsolódó információkat. Tanítói kérdésre néhány mondatos összefüggő felelettel válaszoljon. Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőt, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből. Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait. Legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket. Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.

Ismerje a domborzat jelölését a térképen. Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén. Ismerje lakóhelyének védett természeti értékeit. Mutassa be a lakóhelyéhez közeli kirándulóhelyek egyikét. Nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között. Tudja, hogyan lehet megközelíteni a szomszédos településeket. Nevezze meg a lakóhelyén élő népcsoportokat.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Tájékozódás az élő és élettelen természetről

- Az érzékszervi megfigyelés pontossága.
- Tulajdonságok megnevezése.
- Csoportosítások, rendezések adott és önállóan választott szempontok szerint.
- A tapasztalatgyűjtés gyakorlatában való aktív részvétel.
- Érdeklődés a közvetlen környezet jelenségei iránt.
- Érzékenység a környező természet megóvására.

Tájékozódás időben és térben

- A természet változásainak érzékelése, megfogalmazása.
- A megfigyelések elemzése, a természeti jelenségek megismerése.
- A tájékozódás, viszonyítás, összehasonlítás képességének bizonyítása a gyakorlatban.
- Alapvető térképismeret: térképjelek leolvasása.
- Érdeklődés, kíváncsiság, tájékozottság a tanultakat kiegészítő információk gyűjtésében.

Információhordozók az ismeretek szerzésében

- A megfigyelésben, vizsgálódásban, kísérletezésben való aktivitás.
- Tájékozottság a tananyagot érintő írásos és audio -vizuális információkban.
- Kritikai képesség bizonyítása.
- Kommunikáció fejlettsége a tájékozottság bizonyítására.

Emberismeret, önismeret, honismeret

- A beszélgetésekben való aktív részvétel.
- Kérdések megfogalmazása, véleményalkotás.
- Magatartásformák, élethelyzetek megfigyeléséről való beszámolás.
- Mások iránti érdeklődés, nyitottság, a másság elfogadása, segítségnyújtás.
- Tájékozottság hazája, lakóhelye, otthona földrajzi, történeti és társadalmi jellemzőiről
- Igényesség a személyes életvitelben (tisztaság, táplálkozás, mozgás)
- Önmagát helyesen megítélő képesség fejlődésének mértéke.
- Önállóság fejlődése a természeti és társadalmi környezethez való alkalmazkodásban.
- Nyitottság és érdeklődés társadalmi környezete megismerése iránt.
- Együttműködés tanítóval, társakkal.
- Alapvető viselkedési formák (tisztelet, udvariasság, elfogadás, megbecsülés, kötelességtudat, segítőkészség, szeretet) tiszteletben tartása és alkalmazása spontán élethelyzetekben.

ÉNEK-ZENE

1-4. évfolyam

Célok és feladatok

Az iskolai zenei nevelés fontos szerepet vállal a gyermekek érzelmi, értelmi és jellemnevelésében. A zene örömet ad, lelkesít és megnyugtat. A gazdag érzelmi hatás a beleélés – átélés és a közvetlen cselekvés által színesíti a fantáziát, formálja az ízlést, és fogékonnyá teszi a gyermekeket más emberek, közösségek és kultúrák befogadására.

A zenét nem a fogalmi, racionális oldalról kell megközelíteni. Az ének –zenetanítás alapja nem az ismeretközlés és a számonkérés. Az énekóra az élményszerzés ideje. Olyan maradandó zenei élményt kell adni a gyermekeknek, ami egy életre megnyitja a lelküket a zenére, belső igényt támaszt bennük a további muzsikálásra.

A zene megszerettetéséhez az egyes zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén át vezet az út. Ehhez nélkülözhetetlen a felszabadult alkotó légkör, a játékoság, a zenei élményt gátló feszültségek feloldása, a jó iskolai környezet, valamint a tanulók pozitív viszonya tanítójukhoz, zenetanárukhöz. A sokszínű, igényes és céltudatos zenei élmények alakítják az éneklés, az aktív muzsikálás igényét és a zenehallgatási szokásokat.

Az énekhang minden gyermek veleszületett „hangszere”. Ezért az énekes tevékenységek a zenei foglalkozások alapját képezik. Azt, hogy ki, milyen módon, milyen szinten tud majd saját „hangszerén” játszani, azt az első iskolai évek határozzák meg. Nincs ugyanis „botfűlű” gyermek, csak olyan, akinek képességeit még nem bontakoztatták ki.

A gyermek ösztönszerű, természetes kifejezési módja az éneklés, mely a zenei élmény elsődleges forrása és az ismeretszerzés tapasztalati alapja. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés a közös muzsikálás, az egymásra figyelem és a közösségformálás mással alig pótolható lehetőségét kínálja. Minél kisebb egy gyermek, annál inkább jellemző rá, hogy belső gondolatait, érzéseit, esetleg indulatait szavakkal nem tudja még megfogalmazni, de örömeit, bánatait, feszültségeit ki tudja magából énekelni, muzsikálni.

A ritmuskészség fejlődése, amely a ritmusjátékok és az énekléshez kapcsolódó különféle mozgások nyomán gyorsan és látványosan történik, segíti az esztétikus, jól koordinált mozgás, szép testtartás, jó légzés, jó fizikai állóképesség kialakítását, ill. erősödését.

Az éneklési kultúra megalapozása, a szöveg tartalmának megfelelő érzelmek, karakterek zenei kifejezése az előadói készséget gazdagítja.

A néphagyománynak, népszokásoknak, a szűkebb zenei környezet kultúrájának fontos szerepe van a zene megszerettetésében, a zenei anyanyelv megismerésében. A népi játékdalok által a magyarság tudatalatti elemei ültetődnek a gyermekekbe.

A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét. A gyermekek csoport előtti éneklése, előadása módot ad az egyéni készségek kibontakoztatására, a helyes önértékelés kialakítására és a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére.

A gyermekhangszerek használata fejleszti a hangszín hallást és kedvet ébreszthet a rendszeres hangszertanuláshoz.

A zenehallgatás az auditív befogadó készség fejlesztésének eszköze és a gyermeki élményvilág fontos része. A gyermekek ösztönös rácsodálkozása a remekművekre, az értékes

zenére, fejleszti a művészi fogékonyságot. A közvetlen zenei élmény: élő hangszeres előadás, átélt, jól megformált tanári ének, mély nyomot hagy bennük, mely segíti kialakulni a jó zenei ízlést.

Az alsó tagozat dalanyaga alapozza meg a gyermekek zenei anyanyelvét. Ezért kiemelten fontos, hogy a tanítandó énekek kiválasztása mindig körültekintő zenei igényességgel történjen.

Az imádság egyik legkifejezőbb módja az éneklés. A katolikus iskolákban kiemelkedően fontos szerepe van az énekes imádságoknak. A gyermekeknek meg kell ismerniük, meg kell tanulniuk az iskolai liturgiák és a misék énekes anyagát ahhoz, hogy a liturgikus cselekményeknek ne szemlélői, hanem szereplői, átélői legyenek.

Fejlesztési követelmények

Éneklés

Az énekhangra épülő tanítás első lépése a kifejező "saját hangszer" megformálása, vagyis az éneklési készség fejlesztése és az éneklési kultúra kialakítása. Fejlesztési követelménye a csoport egységes, szép közös éneklése helyes légzéssel, értelmes szövegkiejtéssel, helyes artikulációval, pontos dalkezdéssel és zárással. Énekes játékok, táncos dallamok előadása mozgással, jó ritmusban, a dalok hangulatának megfelelően. Daléneklés könnyű osztató kísérettel emlékezetből és kottából. Könnyű kétszólamú művek éneklése.

Improvizáció

A kreativitás és a fantázia fejlesztése az önkifejezés sajátos formáinak megtapasztalása, kipróbálása a megismert zenei kifejező eszközök felhasználásával. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.

Zeneértés

A zeneértő és – érző képesség fejlesztésének követelménye többször meghallgatott zeneművek felismerése, megnevezése, az emberi hangfajok, hangszerek hangszínének megkülönböztetése, a zenei karakterek különbségének, kifejező erejének megfigyelése.

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallás fejlesztése a dallamhallás, a ritmusérzék, a tempó- és dinamikaérzék kialakítására irányul, tanult dalokon. A hangszínhallás fejlesztése tegye képessé a gyerekeket hangszerek és énekkari szólamok felismerésére. A belső hallás megalapozása, a zenei memória fejlesztése, a zenei élmény szóbeli, vizuális és mozgásos megfogalmazása is fejlesztési követelmény.

A zenei olvasás- írás fejlesztésének követelménye ebben az életkori szakaszban a tanult dallami és ritmikai elemek felismerése betűkottáról és kottaképről. Ismert dalok szolmizált olvasása és felismerése kottaképről, kézjelről. A megismert szolmizált hangok éneklése dalokban, motívumokban, írása a tanult dó- helyekkel.

Óraterv

1. évfolyam		2. évfolyam	
Évi óraszám:	37 óra	Évi óraszám:	37 óra
Éneklés:	37 óra	Éneklés:	37 óra
Zenehallgatás:	5 óra	Zenehallgatás:	5 óra
Improvizáció:	4 óra	Improvizáció:	4 óra
Zenei hallás és kottaismeret:	20 óra	Zenei hallás és kottaismeret:	20 óra
Egyházi ének:	8 óra	Egyházi énekek:	8 óra

3. évfolyam		4. évfolyam	
Évi óraszám:	55,5 óra	Évi óraszám:	37 óra
Éneklés:	55,5 óra	Éneklés:	37 óra
Zenehallgatás:	8 óra	Zenehallgatás:	5 óra
Improvizáció:	6 óra	Improvizáció:	4 óra
Zenei hallás és kottaismeret:	26 óra	Zenei hallás és kottaismeret:	20 óra
Egyházi ének:	15,5 óra	Egyházi ének:	8 óra

1. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységek	Tartalom	Óraszám
ÉNEKLÉS		37 óra
Dalos játékok előadása Éneklés szöveggel emlékezetből Ismert dallami fordulatok kézjeles éneklése tanári irányítással Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása Megfelelő tempóválasztás, tempótartás Helyes testtartás, levegővétel alkalmazása Megadott hangmagasság (kezdőhang) felismerése, átvétele	Magyar népi mondókák Népi gyermekjátékok Kis hangterjedelmű magyar népdalok Ünnepkörök dalai (mikulás, lucázás, karácsony, márc. 15., Anyák napja) Művészi értékű komponált gyermekdalok (pl.: gyermek és környezete: természeti és emberi környezet témákban)	
IMPROVIZÁCIÓ		4 óra
Énekes és ritmikus variációs játék elemi ritmusértékek felhasználásával Énekes párbeszéd – visszhangjáték (névéneklés) Ritmus és dallammotívum variálása	Dallammodellként: Tanult mondókák, gyerekversek, énekes játékok Tanult dallami elemek	
ZENEHALLGATÁS		5 óra

Dinamikai ellentétpárok (halk- hangos) megkülönböztetése	Tárgyi, környezeti zajok, zörejek
Alapvető tempókülönbségek (gyors- lassú) összehasonlítása	Énekes anyaghoz kapcsolódó vokális és hangszeres feldolgozások
1-2 perces zenei bemutatás (ismert gyermekdal feldolgozásának) figyelemmel kísérése	Karakterdarabok
Hangszínhallás fejlesztése:	Bartók: Gyermekeknek
a) Emberi hangfajták hallás utáni megkülönböztetése (gyermek- női- férfi)	Kodály: Gyermekkarok
b) Hangszerek felismerése hangzás alapján (ritmushangszerek, metallofon, furulya, zongora, hegedű)	
Zenei karakterek hallás utáni megfigyelése	
ZENEI HALLÁS ÉS KOTTAISMERET	20 óra

Ritmikai ismeretek

Egyenletes lüktetés érzékeltetése.
Tapasztalatok a motívum-és ütem súlyról. A kettes ütem megfigyelése.
Elemi ritmusértékek (negyed és szünetjele, páros nyolcad), ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel megismerése.
Ritmusvisszhang, ritmusfelelgetős.

Dallami ismeretek

Magas- mély képzet.
Pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok megismerése (szó-mi, lá-szó-mi).
A tanult szolmizációs hangok kézjele.
Tájékozódás a vonalrendszerben: a megismert hangok elhelyezése az öt vonalon.
A betűkotta és a hangjegy kapcsolatának megerősítése.

Előadási ismeretek

Hangos –halk (f-mf-p) megkülönböztetése.
Gyors- lassú tempó felismerése.

EGYHÁZI ÉNEK

8 óra

Népelemek, taizei dalok éneklése szöveggel emlékeztetből

A liturgia énekei.
Kis hangterjedelmű népelemek, taizei énekek, mise-ordinárium.

A továbbhaladás feltételei

Első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz feltételt, az első és a második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

DALANYAG JAVASLAT AZ ELSŐ OSZTÁLY SZÁMÁRA:

I. Népi gyermekdalok

1. Zsipp- zsupp	14. Ég a gyertya, ég
2. Hinta palinta	15. Cirmos cica
3. Csiga-biga gyere ki	16. Ha én cica volnék
4. Én kis kertet kerteltem	17. Csíp, csíp csóka
5. Szólj síp, szólj	18. Csön, csön gyűrű
6. Koszorú, koszorú	19. Bújj, bújj zöld ág
7. Mackó, mackó ugorjál	20. Esik az eső
8. Hej, a sályi piacon	21. Gyertek lányok ligetre
9. Lipem, lopom a szőlőt	22. Fehér liliomszál
10. Aki nem lép egyszerre	23. Kinyílt a rózsza
11. Éliás, Tóbiás	24. Kis kece lányom
12. Süss fel nap	25. Iglice szívem
13. Kék selyem kendő	

II. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Ó, aki Szent Miklóst szereti
2. Karácsonynak éjszakáján
3. A kis Jézus aranyalma
4. Esik eső karikára
5. Már megjöttünk ez helyre
6. Serkenj fel kegyes nép

III. Egyházi népénekek:

1. Harmatozzatok
2. Boldogasszony anyánk
3. Szívem Uram
4. Uram irgalmazz EE482
5. Szent vagy EE448
6. Isten báránya EE461

IV. Taizei énekek:

1. Ahol szeretet
2. Várj, és ne félj

V. Mondókák, versek ritmusfeladatokhoz:

1. Mese, mese mátká
2. Gyerekek, gyerekek
3. Kicsi kocsi, három csacsi
4. Jákobnak volt hat fia
5. Weöres Sándor: Haragosi
6. Weöres Sándor: Kacsa- úsztató
7. Weöres Sándor: Biztatás

Javasolt tankönyvek, kiegészítő könyvek:

Lantos Rezsőné- Lukin Lászlóné: Ének- zene az általános iskola 1. osztálya számára
Ádám Jenő- Kodály Zoltán: Énekes könyv- általános iskola, 1. osztály

Forrai Katalin: Ének- zene az óvodában
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Éneklő Egyház
 Liturgikus dallamgyűjtemény
 Imádkozzunk együtt- Taizei énekek

2. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységek	Tartalom	Óra- szám
Éneklés		37 óra
Népi gyermekjátékok, népszokások előadása	Újabb népi mondókák	
Éneklés osztinatoval	Népi gyermekjátékdalok, népszokások	
Ritmuskánonok megszólaltatása csoportos osztásban	Magyar és rokon népek dalai	
Zenei hangsúlyok kifejezése az énekes előadásban	Nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai	
Pentaton dallamok éneklése, tanulása	Ünnepkörök dalai (új esztendő, farsang, húsvét, iskolai ünnepek)	
kézjelről	Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva)	
Dallamváltozatok felismerése hallás után		
ZENEHALLGATÁS		5 óra
Újabb zenei együttesek és felismerése hangzás alapján (gyermekkar; vonós- fúvós zenekar; hegedű, fuvola, fagott)	Ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális-hangszeres)	
Különböző karakterek, hangmagasságok hallás utáni megfigyelése	Magyar, tanult kisebbségi és rokon népek népzenei felvételei	
Egyszerű zenei kérdés- felelet motívumpár hallás utáni felismerése	Gyermekdalok és magyar népzene, feldolgozásokban	
	Cselekményes zenék	
IMPROVIZÁCIÓ		4 óra
Ritmusosztinato szerkesztése és előadása	Dallammodellként:	
Ritmusfelelgetős	Magyar gyermekdalok	
Ritmuskíséret rögtönzése	Népzenei - műzenei énekes anyag	
Irányított improvizáció a zenei kérdés-felelet formájára	Olvasógyakorlatok	
ZENEI HALLÁS ÉS KOTTAISMERET		20 óra
Ritmikai ismeretek	A félértékű ritmus és szünetjel megismerése. Ritmuskánon. Osztinato. Ritmushangszerek használatával egybekötött ritmusgyakorlatok	

Dallam ismeretek

Új pentaton dallamhangok (ré- dó- lá,),
és kézjelük megismerése.

Tájékozódás a vonalrendszerben, a
tanult pentaton dallamelemek körében,
a hang, kézjel, betűkotta, hangjegy
kapcsolatának megerősítése.

Hangok lejegyzése a vonalrendszerbe a
tanár utasításai szerint.

Első alsó pótvonallal megismerése.

EGYHÁZI ÉNEK

8 óra

Népelemek kifejező éneklése csoportban

A liturgia énekei:

Kis hangterjedelmű népelemek

T aizek énekei

A mise prefáció és kánon feleletei

A következő tanévi fejlesztés feltételei:

Népi mondókák, népi játékok, népdalok, műdalok tartalom kifejezésre törekvő,
csoportos éneklése emlékeztetőből. Gyerekdalokhoz tartozó játékok ismerete, eljátszása
csoportban. Résztétel tanult népszokások dramatikus előadásában.

Egyenletes lüktetéshez alkalmazkodó éneklés, járás. Dallammotívumok csoportos
éneklése szolmizációs kézjellel.

Játékos, egyszerű ritmikai és dallami improvizálás.

Vokális és hangszeres hangszínek felismerése. A zenekari előadás és a hangszerszóló
megkülönböztetése.

Dalritmusok és pentaton relációk olvasása és írása a tanító irányításával. A tanult
ritmusértékek és hangkészlet körében.

A tanult egyházi énekek kifejező tiszta éneklése, pontos szöveggel csoportban.

DALANYAG JAVASLAT A MÁSODIK OSZTÁLY SZÁMÁRA:

I. Népi gyermekdalok:

1. Bújj, bújj itt megyek

2. Gólya, gólya gilice

3. Katalinka szállj el

4. Ti csak esztok isztok

5. Egyél libám egyél már

6. Tüzet viszek

7. Túrót ettem

8. Elvesztettem zsebkendőmet

9. Hej vára, vára

10. A tokaji szőlőhegyen

11. Mész, méz, méz

12. Körtéfa

13. Háp, háp, háp

14. A part alatt

15. Szegény legény

16. Kicsiny vagyok én

17. Harcsa van a vízben

18. Megismerni a kanászt

19. Cifra palota

20. Anyám, édesanyám

21. Este van már, nyolc óra

22. Virágéknál ég a világ

23. Még azt mondják

24. A búzamezőben

II. Gyermekműdalok:

1. Hervad már a lombnak
2. Jön a kocsi, most érkezünk
3. Hull a hó, hull a hó
4. Mély erdőn
5. Eresz alól fecskefia
6. Sándor napján

III. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. A hajnali harangszónak
2. Újesztendő, vígság szerző
3. Farsang, farsang
4. Ma van húsvét napja
5. Jön Kossuth

IV. Egyházi énekek:

1. Ó, jöjj, ó, jöjj
2. Dicsőség mennyben az Istennek
3. Királyi zászló jár elől
4. Krisztus virágunk
5. Immár a nap leáldozott
6. A mise prefáció és kánon feleletei: EE.:447;450;453;459;463+470;468

V. Taizei énekek:

1. Jó az Úrban bizakodni
2. Jézus, majd gondolkodj rám

VI. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Regélő
2. Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok
3. Weöres Sándor: A kutya-tár
4. Weöres Sándor: Fiúk lányok

Javasolt tankönyvek, kiegészítő könyvek

Lantos Rezsőné- Lukin Lászlóné: Ének-zene az általános iskola 2.osztálya számára
Kodály Zoltán- Ádám Jenő: Énekes könyv – általános iskola 2.osztály

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Gryllus Vilmos :Dalok 1.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások

Éneklő Egyház

Liturgikus dallamgyűjtemény

Imádkozzunk együtt – Taizei énekek

3. évfolyam

Évi óraszám: 55,5

Belépő tevékenységek	Tartalom	Óraszám
ÉNEKLÉS		
		55,5 óra
<i>Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal</i> Alkalmazkodó ritmus szerinti népdaléneklés Több versszakból álló népdalok előadása emlékezetből Népdalkánonok csoportos előadása Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása Ritmushangszerekkel kísért éneklés Az eddig tanult zenei kifejezőeszközök alkalmazása a zenei tartalom közvetítésére	<i>Szerepjátszó gyermekjátékok</i> <i>Magyar népdalok, népszokások dalanyagának bővítése</i> <i>Európai gyermekdalok</i> <i>Nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb dalai</i> <i>Újabb műdalok</i> <i>Ünnepkörök dalai (regölés, tavaszi népszokások)</i> <i>Iskolai ünnepek újabb dalai</i> <i>Könnyű kétszólamúság (kánonok)</i>	
IMPROVIZÁCIÓ		
		6 óra
Játékok a dinamikával, tempóval Hiányzó ritmus- vagy dallammotívum pótlása Azonos dallamhoz különböző befejezés rögtönzése	Dallammodellként: Olvasógyakorlatok Magyar népzene, műzene, más népek dalai	
ZENEHALLGATÁS		
		8 óra
<i>Hangulatok, előadásmódok (pl. parlando), karakterisztikus elemek megállapítása</i> <i>Tartalom és zenei kifejező eszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenék hallgatásában</i> <i>Hangfajok (nőikari, férfikari), kórustípusok hallás utáni megnevezése</i> Hangszerek hallás utáni azonosítása (kürt, üstdob)	Eredeti népzenei felvételek (kisebbségi és nemzetiségi) Cselekményes zenék Nőikari, férfikari, vegyeskari művek Műzenei szemelvények	
ZENEI HALLÁS ÉS KOTTAISMERET		
		26 óra
Ritmikai ismeretek	Egész értékű hang és szünetjele; önálló nyolcad és szünetjele megismerése. A négyes ütem megismerése. Az átkötött hang. Kétszólamú ritmusgyakorlatok.	
Dallamismeretek	Felső dó, alsó szó megismerése, kézjele és elhelyezése a vonalrendszerben.	

	Utószolmizálás.	
Olvasás- írás:	Az eddig tanult ritmusok felismerése kottaképről, olvasása és leírása. Új ritmusmotívumok és dallammotívumok leírása tanári irányítással. Daltanulás betűkottáról.	
EGYHÁZI ÉNEK		15,5 óra
Magyar népdalok kifejező éneklése több versszakkal. Alleluja dallamok stílusos éneklése. Taizei kánonok éneklése csoportban	A liturgia énekei Taizei énekek	

A továbbhaladás feltételei

Dalok szövegtartalmát, érzelmeket kifejező közös éneklése emlékeztetőből, a tanult tempójelzések és dinamikai jelek alkalmazásával.

Azonos dallamhoz (motivikus szerkezetű) befejezés rögtönzése.

Beszámolás többször meghallgatott zenemű részletek- szempontokkal irányított- megfigyeléséből származó tapasztalatokról. A megismert hangszerek és kórustípusok megnevezése hangzásuk felismerése alapján.

Ritmusképletek elrendezése, értelmezése ütemmutató szerint. Megismert dallamrelációk felismerése, éneklése kottaképről.

A tanult egyházi énekek kifejező tiszta éneklése emlékeztetőből, egyszerű gregorián dallamok stílusos éneklése.

DALANYAG JAVASLAT A HARMADIK OSZTÁLY SZÁMÁRA:

I. Magyar népdalok, népi gyermekdalok:

1. Láttál-e már valaha	11. Csillag Boris
2. Ettem szőlőt	12. Hopp Juliska
3. Most viszik, most viszik	13. Hol jártál, báránykám
4. Én elmentem a vásárba	14. Cickom, cickom
5. Három éjjel, három nap	15. Elszaladt a kemence
6. Én Istenem, minek élek	16. Itt a három itt, itt
7. Volt nekem egy kecském	17. Ugyan édes komámasszony
8. Itt ül egy kis kosárba	18. Csipkefa bimbója
9. Kis kertemben uborka	19. Két szál pünkösdrózsa
10. Szántottam gyöpöt	20. Zöld erdőben a tücsök

II. Kánonok, népdalkánonok:

1. Fut a kicsi kordé	4. A bundának nincs gallérja
2. Szélről legeljtek	5. Udvarom, udvarom
3. Úgy tetszik, hogy	6. Egy boszorka van

III. Más népek gyermekdalai:

1. Fa fölött, fa alatt (szlovák nd.)
2. Száll a hinta (román nd.)
3. Nyuszi, nyuszi (horvát nd.)
4. Áll egy ifjú nyírfa (orosz nd.)
5. Júlia kisasszony (lengyel nd.)

IV. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Betlehem kis falucskában
2. Adjon az Úristen
3. Szent Gergely doktornak
4. A pünkösdek jeles napján
5. Elhozta az Isten
6. Huszárgyerek

V. Egyházi énekek:

1. Hív minket most egy tiszta szó EE.: 8.
2. Csordapásztorok EE.: 41
3. Krisztus feltámadott EE.: 107
4. Jöjj, Szentlélek EE.: 126
5. Itt jelen vagyon EE.: 163
6. Az Úristent magasztalom EE.: 190
7. Isten hazánkért EE.: 258
8. Áldjon meg minket EE.: 361
9. Alleluja dallamok EE.: 424; 426; 430
10. Miatyánk EE.: 456; 457
11. Dicsőség a magasságban EE.: 422

VI. Taizei énekek:

1. Áldott légy Uram
2. Magnificat- kánon
3. Glória, glória- kánon

VII. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Forgós- ropogós
2. Weöres Sándor: Szüret után

Javasolt tankönyvek, kiegészítő könyvek:

Lantos Rezsőné- Lukin Lászlóné: Ének- zene az általános iskola 3. osztálya számára
Kodály Zoltán- Ádám Jenő: Énekes könyv általános iskola 3. osztály

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok I-II.
Gryllus Vilmos: Dalok I-II.
Kerényi György: Magyar énekes népszokások
Bodza Klára- Paksa Katalin: Népi énekiskola I.
Éneklő Egyház

Liturgikus dallamgyűjtemény I. (szerk.: Semjénné Menus Gabriella és Sirákné Kemény Kinga)

Imádkozzunk együtt- Taizei énekek

4. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységek	Tartalom	Óraszám
ÉNEKLÉS Fokozatos halkítás-erősítés műzenei példákon, a zenei mondanivaló kifejezésére Bicíniumok csoportos előadása Szolmizált éneklés kottaképről Hétfokú dallam éneklése szolmizálva, kézjelről Ritmusjátékok, ritmusgyakorlatok az eddig tanult ritmusértékekkel és –képletekkel, a tanult ütemformákban	<i>Újabb magyar népdalok (eltérő stílusrétegből)</i> <i>Európai népdalok</i> <i>Nemzetiségi és etnikai kisebbségek újabb dalai</i> <i>Egyházi népénekek</i> <i>Jeles napok, ünnepkörök dalai (betlehemes játékok)</i> <i>Iskolai ünnepek újabb dalai</i> <i>Könnyű kétszólamúság (kánonok, bicíniumok)</i> <i>Himnusz</i>	37 óra
IMPROVIZÁCIÓ Variációs készség fejlesztése a megismert ritmikai, dallami elemekkel Ritmuskíséret rögtönzése ismert dallamhoz az újonnan tanult ritmusokkal Rögtönzés tanult népdalok mintájára (kezdő sorának megtartásával) Mozdulatrögtönzés a zenehallgatáshoz	Dallammodellként Tanult ritmikai, dallami elemek Olvasógyakorlatok Magyar népdalok és más dallamok Zenehallgatási szemelvények	4 óra
ZENEHALLGATÁS <i>A vegyeskar szólamainak felismerése és megnevezése</i> <i>Hangszerismeret bővítése (klarinét, cselló)</i> <i>A zeneművekben megszólaló ismert hangszerek megnevezése</i> <i>Fokozatos halkítás, erősítés (crescendo – decrescendo) megfigyelése műzenei példákon</i>	Karművek (tanult énekes anyag vegyeskari feldolgozásai) Népdalfeldolgozások (giusto karakter), Szülőföld dalkincse Hangszeres karakterdarabok Műzenei szemelvények	5 óra
Zenei hallás és kotta ismeret:	Tanult dalanyag Öt- és hétfokú olvasógyakorlatok Zenehallgatási szemelvények	20óra
Ritmikai ismeretek	Pontozott félértékű kotta és szünetjele megismerése. Tapasztalatok a hármas ütemről és a váltakozó ütemről. A nagy éles- és nyújtott ritmus megismerése	

Dallami ismeretek	A fá és ti hangok megismerése, kézjelük, elhelyezésük a vonalrendszerben. Tapasztalatok a hétfokúságról.
Olvasás- írás	Dallamolvasás az ismert hangokkal, a tanító irányításával. Hétfokú dallamfordulatok kottaképi elhelyezése.
Zenei hallás	Az ismert hangszerek hangjának felismerése zenehallgatás közben, szerepük megfigyelése a zenei kifejezésben. A tapasztalatok közös megbeszélése.
EGYHÁZI ÉNEK	8 óra
<i>Oktávot meghaladó hangterjedelmű népénekek éneklése.</i> Zsoltárdallamok. Taizei énekek többszólamú éneklése.	A liturgia énekei. Taizei énekek.

A továbbhaladás feltételei

Dalok élményből fakadó, érzelmeket kifejező, egységes, szép, örömteli éneklése. A Himnusz éneklése pontos szöveggel, tiszteletadással.

Ritmussor szabad és adott szempontok szerinti rögtönzése (maximum 8 ütem terjedelemben).

A meghallgatott zenés mesék tartalmának felidézése, a tartalom és a zene összhangjának felismerése. Zenei karakterdarabok szóbeli jellemzése. Tanult népdalok felismerése zeneművekben, feldolgozásokban.

A tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről, hármassal is. Dalrészletek olvasása és kottába írása tanítói segédlettel.

A tanult egyházi népénekek kifejező, átélt, tiszta éneklése. Zsoltárszöveg éneklése megadott dallamra. Taizei énekek többszólamú éneklése csoportban.

SZEMPONTOK A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ:

Éneklés:

- a dalismeret nagysága, biztonsága
- az intonálás tisztasága
- a ritmikai és a dallami pontosság
- a közös éneklésben való részvétel motiváltsága, együttműködés
- az éneklés örömtelisége, felszabadultsága

Improvizáció: -

- a tevékenység motiváltsága, játékosága
- a tanult zenei ismeretek felhasználása az improvizációhoz

Zeneértés: -

- a megfigyelő képesség fejlettsége (hangfajták, hangszínek, karakterek felismerése)

- a zenehallgatás iránti igény
- a zenehallgatási szokások kialakultsága

Zenei hallás és kottaismeret: -

- a dallam és a ritmus felismerése, felidézése, hangoztatása
- tempó és dinamika követése
- gyakorlottság a zenei élmények megfogalmazásában dallami és ritmikai elemek felismerésében, olvasásában, írásában

Egyházi ének:

- a tanulók teljesítményének értékelési szempontjai megegyeznek az „Éneklés” fejezetben írottakkal

DALANYAG JAVASLAT A NEGYEDIK OSZTÁLY SZÁMÁRA:

I. Magyar népdalok:

1. Gyéren vettem kenderkémet	12. Hej, Jancsika
2. Kösziklán felfutó	13. Kelj fel, juhász
3. Csömödéri falu végén	14. Béreslegény
4. Virágos kenderem	15. Ábécédé
5. Új a csizmám	16. Hej Vargáné
6. Szánt a babám	17. Este van már
7. Szép szatmári lányok	18. Széles a Duna
8. Erdő mellett estvéledtem	19. Kis kacska fürdik
9. Ez a kislány	20. Tücsöklakodalom
10. Falu végén van egy ház	21. Az árgyélus kismadár
11. Azt hallottam	

II. Kánonok, népdalkánonok:

1. Esik eső, zúg a gát
2. Komáromi kisleány
3. Kispircsi falu végén
4. Ébred már a hajnaltündér (angol kánon)
5. Hayes: Lenn a mély völgy ölén

III. Más népek dalai:

1. Nincs szebb állat, mint a lúd (vogul nd.)
2. Kapitány úr megizente (cseremis nd.)
3. Egy kis malac (cseremis nd.)
4. Zöld fű közt árva kék ibolyácska (olasz nd.)
5. Volt egyszer hej, de rég (francia nd.)

IV. Ünnepekhez kapcsolódó énekek:

1. Himnusz
2. Kossuth Lajos táborában
3. Jól van dolga a mostani huszárnak
4. Csöndes, csöndes az éjszaka
5. Aludj el, aludj el
6. Pásztorok, keljünk fel

V. Bicíniumok:

1. Kodály Zoltán: A török és a tehenek
2. Kodály Zoltán: Volt nekem egy kecském
3. Kodály Zoltán: Zöld erdőben
4. Kodály Zoltán: Mély erdőn
5. Szőnyi Erzsébet: Sárga csikó

VI. Egyházi énekek:

1. Ébredj ember mély álmodból EE.: 7
2. Jézus, világ Megváltója EE.: 84
3. Jézus, megváltó Istenünk EE.: 102
4. Leborulva áldlak EE.: 161
5. Fényességes mennybéli nagy Isten EE.: 191
6. Mint a szép hűvös patakra EE.: 208
7. Oltalmad alá futunk EE.: 220
8. Hozzám kiállt EE.: 530
9. Békességet hagyok rátok EE.: 553
10. Örvendezzünk mindnyájan az Úrban EE.: 646
11. Ízleljétek és lássátok EE.: 598

VII. Taizei énekek:

1. Jézus életem
2. Ne félj, ne aggódj
3. Jubilate, servite- kánon

VIII. Versek ritmusfeladatokhoz:

1. Weöres Sándor: Száncsengő
2. Weöres Sándor: Aranyágon ül a sármány
3. Weöres Sándor: Nyári este
4. Weöres Sándor: Galagonya
5. Weöres Sándor: Barangolók
6. Weöres Sándor: Hold és felhő

Javasolt tankönyvek, kiegészítő könyvek

Tegzes György: Ének- zene az általános iskola 4. osztálya számára
Kodály Zoltán- Ádám Jenő: Énekes könyv- általános iskola 4. osztály

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok I-II.

Kerényi György: Magyar énekes népszokások

Bodza Klára- Paksa Katalin: Népi énekiskola

Éneklő Egyház

Liturgikus dallamgyűjtemény I. (szerk.: Semjénné Menus Gabriella és Sirákné Kemény Kinga)

Imádkozzunk együtt- Taizei énekek

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A vizuális nevelés látni és láttatni tanít. Átfogó célja a tanulók látáskultúrájának megalapozása. Feladata a vizuális *megismerő*-, *befogadó*-, *alkotó*képesség fejlesztése, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. Különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi az eligazodást a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban, és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti a síkbeli, térbeli ábrázoló-, kifejező-, közlő-, alakító-, alkotóképességeket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki-tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, szín-, dinamikai és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, a technikai információk korábban a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a kritikus befogadóképesség megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia fejlesztésével, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, segíti a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

Az 1–4. osztályban a vizuális nevelés célja – az érzelmekkel kísért önkifejezés elmélyültségének megőrzése mellett – az egyre céltudatosabb megismerés ösztönzése. A képi gondolkodás fejlesztése, a vizuális képzetkincs bővítése, az érdeklődés ébrentartása érdekében a tantárgy feladata a tanulók vizuális formakészletének gazdagítása, megfigyelőképességük, tér- és időérzékük fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezéssel; szín-, forma- és szerkezeti érzékük alakítása rajzolással, festéssel, mintázással, konstruálással. Az esztétikai érzékenység fejlődését a manuális munka, a látványélmények és a bemutatott műalkotások szolgálják. Az alkotó és befogadó tevékenységek erősítik a szabálytudatot, az akaratot, javítják az önértékelést, a csoportmunka az együttműködési készségeket fejleszti.

A képességek fejlesztése három fő képzési területen folyik. A *kifejezés, képzőművészet* témakör a gyermekek személyes, kifejező-expresszív tevékenységének és az elvárható műelemzési, művészeti ismereteinek leírását tartalmazza. A *vizuális kommunikáció*hoz a vizuális megismerést szolgáló tevékenységek köre és a köznapi, informatív, tudományos képi közlésekkel kapcsolatos tananyag tartozik. A *tárgy- és környezetkultúra* témaköre a használati tárgyakkal, a tárgyalakító művészetekkel és az építészettel kapcsolatos alkotó- és elemző tevékenységeket tartalmazza. A *vizuális nyelv* a témakörök kifejező elemeit és rendező elveit sorolja fel, a *technikák* fejezete pedig az anyagokra, technikákra, eszközökre, eljárásokra tesz javaslatot.

A tananyag bővülő, spirális elrendezésű, a témakörök és a fő tevékenységi formák évenként ismétlődnek, tartalmukban gyarapodnak, műveleti szintjük emelkedik. A tananyag jellegét tekintve mind a négy évfolyamon gyakorlati, tevékenység-központú. A kerettantervi követelmények a leghatékonyabban a több témakör szempontjait egyesítő komplex feladatokkal teljesíthetők.

Fejlesztési követelmények

Jelenítse meg a tanuló gondolatait, érzéseit, élményeit vizuális nyelvi eszközökkel saját kifejezési céljai szerint és a tanuláshoz szükséges formában. Használja ehhez egyre magasabb szinten a megismert technikákat. Ismerje fel műalkotások, képi közlések, tárgyak életünkben betöltött szerepét. Értelmezze a tankönyveiben és a környezetében található vizuális közlő, eligazító jeleket. Ízlésítéletét indokolja néhány szempont alapján. Becsülje meg a saját és mások munkáját. Szerezzen tapasztalatokat a kultúra és a környezetvédelem fontosságáról. Legyen nyitott az esztétikai élmények iránt. Fedezzen fel különbségeket az értékes és az értéktelen között.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődés várható a tanulóktól. Ennek tényét kinek-kinek önmaga év eleji szintjéhez, valamint saját korosztálya jellemzőihez viszonyítva ítéld meg helyesen.

Megismerő-, befogadó képességek

Legyen nyitott a gyermek a látható világ jelenségei és az esztétikai értékekkel kapcsolatos élmények iránt. Alaposan vegyen szemügyre, pontosan figyeljen meg élőlényeket, tárgyakat, képeket, jelenségeket. Őrizzen meg emlékezetében látványélményeket, könnyedén idézze fel azokat. Vizuális emlékezetére építve végezzen gondolkodási, képzeleti műveleteket (összehasonlítás, elemzés, képzeleti átalakítás). A látványban rejlő jelentést, művészi kifejezést, valamint a közlések tartalmát olvassa, elemezze adott szempontok alapján. Ítéld meg látható (tér, forma, szín, változás, mozgás) viszonylatokat. Fedezzen fel lényeges összefüggéseket (külső és belső forma, forma és tartalom, forma és funkció). Fogalmazzon meg ábrázolásbeli és szóbeli magyarázatokat, melyeket erős szubjektivitás, egyéni látásmód jellemezzen. Műalkotások nézegetése, adott szempontok szerinti elemzése során mozgósítsa formálódó vizuális, esztétikai, művészeti képzeit.

A látáskultúra fejlődése segítse a gyermeket tapasztalatainak rendezésében, a tanulásban, a művelődésben és a mindennapi életben. Készítse fel az információk áttekinthető, tagolt elrendezésére, az ábrák megértésére és létrehozására. Sajátítsa el a tanuló a vizuális információk formáit és ismerje meg lelőhelyeiket (könyvekben, kiállításokon és egyéb ismerethordozókon).

Kreativitás

A vizuális nevelés irányítsa a gyermek figyelmét a látható világ új, érdekes, szép jelenségeire. Képzelőereje az eleven, a konkrét belső képekben, képzetekben való gondolkodásban, valamint képzettársításai könnyedségében, tartalmi gazdagságában és a képi-plasztikai kifejezés, a sík-és térbeli konstruálás bátorságában, eredetiségében nyilvánuljon meg.

Kapjon ösztönzést szokatlan, egyéni megoldások kipróbálására. Ábrázolási jelrendszerében jelenjenek meg árnyalt, egyéni vonások. Kifejezőképessége, expresszivitása mutakozzon meg szubjektív arány-és színkezelésben, fokozásban, kiemelésekben. Kreativitását a konkrét tevékenység motiválja, szükség szerint igényt tartva a tanító segítő közreműködésére is.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Az alkotó tevékenység jelentsen élményt a gyermeknek, mert így érvényesülhet annak gazdag személyiségfejlesztő hatása (érzelmi gazdagodás, az empátia, az intuíció fejlődése, az önálló ízlés és a belső igényesség megalapozása). Az alkotás öröme tegye képessé munkája kidolgozására. Alkotásait segítségadás mellett elemezze, értékelje, s a társak munkáit is kísérje figyelemmel.

A vizuális kultúra tantárgyra jellemző, hogy a fő tevékenységformák kezdettől fogva jelen vannak, a fejlesztés eredményeképpen azonban ezek művelleti szintje fokozatosan emelkedik. A szintemelkedés a *Belépő tevékenységformákban* követhető, a tevékenységeket, ismereteket a *Témakörök, tartalmak* című tantervi egység foglalja magában.

Az egyes évfolyamoknál a *műalkotás elemzéshez* felsorolt alkotások *ajánlások*, melyekből a pedagógiai célnak és a témának megfelelően válogathat a tanító az alábbi szempontok figyelembevételével:

- a példák az egyetemes és a magyar művészettörténet. kiemelkedő műveit mutassák be;
- legyen közöttük - lehetőség szerint - történeti és mai alkotás is;
- a magas művészet példái mellett kerüljenek bemutatásra a magyar népművészet, a nemzetiségek és etnikai csoportok népművészetének alkotásai és a mindennapi környezet tipikus tárgyai, épületei;
- a helyi, a regionális értékek bemutatása kiemelt fontosságú feladat.

1. évfolyam

Évi óraszám: 55,5

Vizuális kommunikáció	18 óra
Kifejezés, képzőművészet	19 óra
Tárgy- és környezetkultúra	18 óra

Belépő tevékenységek

Személyes élmények, látvány, történet kifejezése síkban és térben, rajzolással, festéssel, mintázással. Műalkotások, illusztrációk szemléltetése, megbeszélése. Látványok megfigyelése és értelmezése. Vizuális jelek felismerése, megértése. Tárgyak csoportosítása, rendezgetése, formájuk és rendeltetésük megfigyelése. Tárgykészítés, díszítés, környezetalakító tevékenység.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
<i>Nyelv</i> Formák, vonalak és színek használata, megnevezése. Kiemelés mérettel és színnel. Képi elemek helyének meghatározása és rendezése.
<i>Alkotás</i> Élmények személyes hangú kifejezése rajzokban, festményekben, szobrokban (pl. emberekhez, állatokhoz, növényekhez kötődő vagy családi, iskolai témák). Szépirodalmi téma (pl. meseélmény) megjelenítése síkban, térben.
<i>Befogadás</i> Szemléltetés, beszélgetés a látványról, az ábrázolt tárgyról, élőlényekről, színekről, formákról, tanulói munkákról és műalkotásokról.

Megfigyelés, beszélgetés <i>(lehetőleg eredeti)</i> szoborról, festményről. Szépirodalmi illusztrációkon a cselekmény és a szereplők jellemzőinek összekapcsolása.
Vizuális kommunikáció
<i>Nyelv</i> Vonalak és foltok a képeken, ábrákon. A vizuális jelek tulajdonságai.
<i>Alkotás</i> Tárgyak, élőlények témába ágyazott ábrázolása legjellemzőbb vonásaik egyéni megragadásával, mozdulatok egyéni megjelenítése síkon és térben.
<i>Befogadás</i> Látványok megfigyelése, leírása (formák, arányok, színek, felületek). Elemi térviszonyok megfigyelése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul). Testmozgások, gesztusok legfontosabb jellemzőinek megállapítása. Jelek, ábrák gyűjtése, válogatása, csoportosítása a közlés rendeltetése szerint <i>(pl. közlekedési jel, kereskedelmi márka)</i> .
Tárgy- és környezetkultúra
<i>Nyelv</i> A természeti és a mesterséges forma. Tárgyak térbeli helyének meghatározása.
<i>Alkotás</i> Egyszerű tárgyak <i>(pl. játékok)</i> készítése elképzelés alapján és mintakövetéssel. Díszítés.
<i>Befogadás, megismerés</i> Tárgyak formája és rendeltetése közötti összefüggés felfedezése, megbeszélése, tudatosítása. Tárgyak csoportosítása rendeltetésük, nagyságuk, színük, formájuk, anyaguk szerint.
Technikák
Ceruza-, filctoll-, kréta- és ecsetrajz. Vízfestés (ecsettel, újjal), vegyes technikák <i>(pl. kréta és festék keverése)</i> . Mintázás agyagból, plasztilinból. Tárgykollázs, konstruálás, anyagalakítás, hajtogatás, vágás <i>(pl. papírból, textilből)</i> . Nyomat készítés <i>(pl. krumplinyomat, frottázs)</i> .

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Lásd a 2. évfolyam tananyagában.

2. évfolyam

Évi óraszám: 55,5

Vizuális kommunikáció	20 óra
Kifejezés, képzőművészet	17 óra
Tárgy- és környezetkultúra	18 óra

Belépő tevékenységek

Egyéni élményfeldolgozás. A kifejezőeszközök (vonalak, foltok, színek, felületek, ritmusok, síkbeli és térbeli formák) árnyaltabb alkalmazása. Műalkotások megismerése, alkotók és művek megnevezése. Ábrázolás közvetlen szemléletre támaszkodó emlékezet alapján. Képzetépítés, az egyéni formakincs gazdagítása érzéki-tapasztalati úton, a természet és a mesterséges környezet látványának és emberi gesztusoknak a megfigyelésével. Tárgyformálás, díszítés, a tárgyalakító folyamat, a forma és a rendeltetés viszonyának tapasztalati megismerése.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK	
Kifejezés, képzőművészet	
<i>Nyelv</i>	Árnyaltabb vizuális minőségek (többféle színárnyalat, vonalvastagság, szabályos és szabálytalan forma). Formák, színek szimmetrikus elrendezése, egyensúly. Egyszerű vonal-, folt-, színritmusok.
<i>Alkotás</i>	Személyes és közös élmények képi-plasztikai feldolgozása. Elképzelten jelenet ábrázolása rajzban, festményben, szoborban. Művészeti élmény (pl. bábszínház) megjelenítése síkban, térben.
<i>Befogadás</i>	Egymás munkáinak és műalkotásainak a megfigyelése, az élmény összetevőinek (pl. anyag, forma, tér, szín, elhelyezés, téma) megbeszélése. A legismertebb festészeti műtípusok (pl. csendélet, portré) megismerése, felismerése. A körplasztika és a dombormű jellemzőinek összevetése (azonosságok, különbségek). Néhány festmény és szobor alkotójának, a mű címének megnevezése.
Vizuális kommunikáció	
<i>Nyelv</i>	A síkbeli ábrázolás elemei (pontok, vonalak, foltok, színek). A vonalfajták (egyeneselek, görbék, vékonyabbak, vastagabbak, határolók és felületkitöltők).
<i>Alkotás</i>	Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján. Mimika, grimasz tanulmányozása, utánzása. Érzés, személy megjelenítése. Változások tudatosan megfigyelt vizuális jellemzőinek megjelenítése (pl. évszak, időjárás). Saját információközlő jelek létrehozása (pl. a tornazsák, az öltözőszekrény megjelölésére).
<i>Befogadás, megismerés</i>	Élőlények, tárgyak adott szempontok szerinti vizsgálata (pl. anyag, jellemző forma és szín). Egyszerű, mindennapi magyarázórajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. tankönyv ábrái, újságképek, reklámképek). Karakteres emberi gesztusok (testbeszéd, mimika) olvasása.
Tárgy- és környezetkultúra	
Nyelv	
Funkcionális és díszítő formálás. A díszítés mintái, elemei.	
<i>Alkotás</i>	Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (pl. játékhöz, ünnephez, meséhez). Csomagolás készítése mintakövetéssel, csomagolóanyag díszítése egyénileg (pl. ajándékhoz). Környezetalakító tevékenység.
<i>Befogadás</i>	Köznapi és ünnepi tárgyak formája, díszítése és rendeltetése közötti összefüggések. Tárgyak megadott szempontok szerinti csoportosítása, vizsgálata. Közismert tárgyak üzenetének megfejtése.
Technikák	
Ceruza-, filctoll-, golyóstoll-, kréta- és ecsetrajz. Vízfestés és vegyes technikák. Formálás agyagból, plasztilinból (pl. mintázás, hurkafelrakás, formába nyomás, pecsételés). (Origami jellegű) papírhajtogatás. Papírvágás, ragasztás. Dúckészítés, nyomtatás, nyomhagyás (pl. papír, termés, levél). Egyesű bábkészítési technikák (pl. síkbáb, ujjbáb, hengerbáb). Fonás, nemezelés.	

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

1–2. osztályban: Steindl Imre: Országház, Thököly vár–Késmárk; Medgyessy Ferenc: Anyaság; Kolozsvári testvérek: Szt. György szobra; Kovács Margit: Szamaras, Sámson dombormű; Szőnyi István: Este; Csontváry Kosztka Tivadar: Mária kútja; Pablo Picasso: Maia arcképe; Ferenczy Noémi: Noé bárkája–gobelinrészlet; Népművészet: Kispaládi parasztház, Cifraszűr, Bölcső, Csengős népi játék.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

A tanuló érthetően fejezi ki élményeit, megrajzol egyszerű helyzeteket, változásokat. A képelemeket elrendezi. A színeknek többféle árnyalatát is használja. Megold mintaképzési, sorolási feladatokat. Elkészít egyszerű tárgyakat. Felismeri a különbségeket a használati és a dísz tárgy között. Megnevez néhány, sokszor megfigyelt műalkotást.

A vizuális képességek fejlettségének színvonala nem akadály a továbbhaladásnak.

3. évfolyam

Évi óraszám: 55,5

Vizuális kommunikáció	19 óra
Kifejezés, képzőművészet	17 óra
Tárgy- és környezetkultúra	19 óra

Belépő tevékenységek

Formák, szín- és tónusárnyalatok megfigyelése, kompozíció, ritmus tudatosabb megválasztása. Események illusztrációja, történetek kifejezése képsorozatokban. Műalkotás vizsgálata adott szempont szerint. Műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, életkép) ismerete, műélmény megfogalmazása. Nézetek alkalmazása a térábrázolásban. Tárgyábrázolás megfigyelés alapján. Mozgásábrázolás, változás fázisainak rögzítése. Ábra és üzenet kapcsolatának vizsgálata. Térkép, alaprajz megértése. Önálló tárgykészítés adott rendeltetésnek megfelelően. Mai és régi tárgyak formájának, funkciójának összevetése. A lakóhely egy jelentős emlékének, közgyűjteményének megismerése. Könyvtárhasználat.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
Nyelv Az ábrázolási szándék, a vizuális nyelvi elemek és az elrendezés viszonya. Vonal-, folt-, forma- és színritmusok. A képmező. Komponálás különböző formákban (pl. álló, fekvő téglalapon). Az elbeszélő ábrázolás, a lényeges mozzanat kiemelésének eszközei.
Alkotás Egyéni és közös élmények (pl. szépirodalmi) feldolgozása, színben, rajzban, plasztikában. Térviszonyokat és mozgást kifejező ábrázolások a téma feldolgozásában. Események, történetek ábrázolása egy képben és képsorozatokban (pl. útinapló).
Befogadás Műalkotás olvasása, összehasonlítása szempontok szerint; a műélmény megfogalmazása. Képzőművészeti műfajok (pl. festészet) és műtípusok (pl. tájkép) jellemzőinek elemzése. Néhány tanult műalkotás, valamint szerzőjének és a mű címének ismerete. Könyvtárhasználat, elérhető helytörténeti vagy közgyűjtemény felkeresése.
Vizuális kommunikáció
Nyelv A jellemző nézet és a forma jelölése, a körülhatároló vonal. A folt a felület betöltésének eszköze. A folt mint a forma jele (pl. árnykép).
Alkotás Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, valamint elől- és oldalnézetből. Elképzelte tér ábrázolása felülnézetből (pl. várkastély), esetleg makettjének közös elkészítése. Konkrét útvonal megrajzolása emlékeztetőből. Változások, folyamatok, jellegzetes állapotok, helyzetek ábrázolása képsorokkal.

Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal.
<i>Befogadás</i> A közvetlen természeti és mesterséges környezet szemléltetése, jellegének elmondása. Tárgyak vizuális jellemzőinek megállapítása (sík jellegű és tömörszerű forma). Tárgy jellemző nézete, a látvány és az ábra megfeleltetése. Egyszerű alaprajzok és térképek olvasása, értelmezése, összevetésük a valós terekkel. Történet sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján (<i>pl. képregény</i>). Képi információk értelmezése: egyszerűség, érthetőség, a jel és a jelentés viszonya.
Tárgy- és környezetkultúra
<i>Nyelv</i> A használati tárgyak megjelenése, jelentése, ennek kifejezőeszközei (alak, szín, anyag).
<i>Alkotás</i> Funkciónak megfelelő egyszerű tárgy készítése (<i>pl. játékok, bábok, edények, taneszközök</i>). Csomagolás készítése minta után és egyéni elképzelés alapján (<i>papírból, textiltől</i>). Az egyszerű tárgyalakító folyamat végigvitele: ötlet (gondolati terv), elkészítés, kipróbálás. Környezetalakító tevékenység (<i>pl. díszletkészítés</i>).
<i>Befogadás</i> A rendeltetés (tartalom) és a forma összefüggéseinek megfigyelése, elemzése, a jelen és a múlt néhány tárgya és a lakóhely jellegzetes építményei kapcsán. A tárgyalakítás, a konstruálás lépései, a funkcionális és anyagszerű formaképzés. Építmények összehasonlítása megadott szempontok (<i>pl. rendeltetés</i>) alapján. Az alaprajz fogalmának megismerése, értelmezése.
Technikák
Rajzolás rosttollal, krétával, ceruzával. Viaszkarc. Festés temperával, vízfestékekkel, krétával, vegyes technikával. A mintázás újabb technológiai változatai: építés lapokból szabásminták alapján, díszítés nyomhagyással. Különféle tárgy- és anyagnyomatok, kollázs technikák. Papírtárgyak, papírmunkák (kivágások, papírmetszet, mozaik, montázs). Konstruálás modellező anyagokból (textil, papír, agyag, talált tárgyak). Műalkotás-technikák: akvarell, olajfestmény, kő-, agyag-, bronzszobor.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Hollókői ház, füstös konyha, matyó tisztaszoba, mai lakóház külső és belső képe; Árva vára; Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum; Schaár Erzsébet: Kirakat; Constantin Meunier: Teherhordó munkás; Ferenczy Béni: Játzó fiúk; Albrecht Dürer: Nyúl, Önarckép – ezüstvessző rajz, Hónapok – Berry herceg óraskönyvéből; Eugène Delacroix: Villámtól megriadt ló; Paul Cézanne: Csendélet; Ferenczy Károly: Festőnő; Fényes Adolf: Testvérek; Vaszilij Kandinszkij: Festmény három foltal; Bálint Endre: Vándorlegény útrakél Kentaur alakú aquamanile, Ember alakú butella.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

A tanuló jellegzetes formákat képes ábrázolni. Visszaadja a színeket. Magyarázó rajzokat készít szövegekhez, előkészítés után rendeltetésű tárgyat konstruál. Megérti egyszerű magyarázó rajzok, ábrák értelmét, fotók, illusztrációk, reklámképek üzenetét. Megfogalmazza műélményét, megnevezi a többször megfigyelt műveket és alkotójukat. Felismeri és megnevezi lakóhelyének néhány nevezetes épületét, szobrát.

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek elért fejlettségi szintje nem akadályozhatja meg.

4. évfolyam

Évi óraszám: 55,5

Vizuális kommunikáció	21 óra
Kifejezés, képzőművészet	13 óra
Tárgy- és környezetkultúra	21 óra

Belépő tevékenységek

Ellentétek megjelenítése, hangsúlyozás kiemeléssel. Vizuális nyelvi elemek árnyalt alkalmazása, tudatos komponálás. A gondolat, hangulat kifejezéséhez az eszköz megválasztása: a formák, foltok, tömegek elrendezése. Műalkotások hatása, témája és technikája közötti összefüggés jellemzőinek felismerése. Képzőművészeti műfajok rendszerezése, népművészeti tárgyak megismerése. A térábrázolás új eleme a közvetlen megfigyelésen alapuló forma- és színtanulmány, a takarás megfigyelése, a dinamikus mozgásábrázolás. Nézetrajzok, útvonalrajzok, térképek készítése. Tárgykészítés adott elvárásnak megfelelően. Tárgyelemzés, épületelemzés az anyag, a rendeltetés és forma kapcsolatának feltárásával.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
<i>Nyelv</i> Ellentétek, színkontraszt, vonalkontraszt. A színek hangulati hatása. Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. Komponálás, egyensúly és feszültség, szimmetria és aszimmetria.
Alkotás Adott témához kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkon és térben. Élmények, emlékek, gondolatok és történetek feldolgozása közös alkotásokban (<i>pl. illusztrációban, képsorozatban, szoborkompozícióban</i>). Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megszemélyesítéssel.
<i>Befogadás</i> Képzőművészeti alkotások ismertetése: téma, kompozíció, hatás értelmezése. Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (<i>pl. vallásos, életkép, illusztráció, lovas szobor</i>). Festmény, grafika és szobor szerzője, címe, műfaja, technikája, műtípusa. Egy közeli kiállítás megtekintése, a lakóhely nevezetes szobrainak, épületeinek megismerése. Könyvtári munka, a múzeumok szerepe.
Vizuális kommunikáció
<i>Nyelv</i> A formák és színek közlési szándéknak megfelelő elrendezése a képmezőben, illetve a térben. Foltok és tömegek, mint a testesség hangsúlyozásának eszközei. A vázoló vonalak, a körvonal, vonalrendszerek, szerkesztett és szabadkézi vonalak. A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege.
<i>Alkotás</i> Modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (színbeli és tónusos megjelenítés). Megtapasztalt folyamatok jellegzetes állapotainak ábrázolása (<i>pl. egy növény élete</i>). Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképrajzi vázlatok készítése. Jelalkotás forma-, vonal- és színredukcióval.
<i>Befogadás</i> Térkifejezési módok: nézőpont jelölése, takarás, feljebb-lejjebb helyezés. A felülnézet. Magyarázó rajzok, folyamatábrák, funkciója; olvasásuk, üzenetük értelmezése. Sík- és térformák geometriai és hangulati jellemzői. Színismeretek összefoglaló áttekintése. Ábra és látvány kapcsolatának elemzése.
Tárgy- és környezetkultúra

Nyelv A tárgyakat használó (fogyasztó) egyéni stílusa, formajegyei. A rendeltetés, az anyag, a forma és a méret összehangolása, célnak megfelelő megválasztása. Az épület külső kifejezőeszközei (méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely).
Alkotás Egyéni igényt kielégítő tárgyak használatnak megfelelő elkészítése. Egyszerű tárgy, épület modellezése (pl. jármű). Környezetalakító tevékenység (pl. kiállítás rendezés).
Befogadás Köznapi és ünnepi tárgy elemzése a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma szempontjából. Épülettípusok (pl. középület) elemzése a rendeltetés (pl. iskola) és a forma szerint. A helytörténeti gyűjtemények, közgyűjtemények rendeltetése, anyaga.
Technikák Az előző években már tanult technikák újabb technológiai változatai. Kollázs és montázs. Fonás (pl. madzagszövés), gyöngyfüzés. Textil-, drót- és papírpasztikák és tárgykonstrukciók. Művészeti technikák (pl. egyedi rajz, olajfestés, kőfaragás, agyagmunkák).

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

A mű kiválasztását témában és technikában egyaránt a tananyag feldolgozáshoz igazítsuk!
Magyar koronázási jelvények; Hősök tere, Vajdahunyad vára; *Ligeti Miklós*: Anonymus; *Ferenczy Béni*: Bem érem; *Götz János*: Szarvas; *Cseh László*: Táncolók; *Michelangelo*: Ádám teremtése; *Ferenczy Károly*: Október; *Fényes Adolf*: Babfejtők; *Kosztai József*: Tányértörölgető; *Wagner Sándor*: Dugovics Titusz; *Glatz Oszkár*: Birkózók; *Makovecz Imre*: Sárospataki Művelődési Ház; mai lakóház belső és külső képe; *Népművészet*: kerített ház – Pityerszer; Botpaládi ház, faragott, festett, oromzatos ház – Hegyhátszentpéter; hollókői ház, füstös konyha, matyó tisztaszoba, kapatisztító, kunsági gyapjúhímzés, hímes tojás, mézese skalácsbáb, aratókorsó, tálak, Miskakancsó.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló gyakorlott a tanult vizuális nyelvi és kompozíciós készsége használatában. Élményeinek kifejezéséhez önállóan választja meg a megoldást. Motívumai változatosak. Megjelenít egyszerű mozdulatokat. Részt vesz a műalkotások és környezete vizuális üzeneteinek közös elemzésében, önállóan is megfogalmazza véleményét, tetszésítéletét indokolja. Felismeri a képzőművészet több műtípusát. A gyakran megfigyelt és elemzett művek címét és alkotóját megnevezi. Felkeresi a lakóhelyén vagy annak környékén található múzeumot vagy néprajzi gyűjteményt. Ott irányított megfigyeléseket végez. A könyvtár zenei témájú könyveit, művészeti albumait felhasználja feladatmegoldásaihoz. Adott modelleket értelmesen ábrázol megfigyelés után, jellemző formáik, főbb arányaik megragadásával. Felismeri a nézetek összefüggéseit, és fel is vázolja ezeket. Alapvető színismerteit felhasználja alkotásaihoz. Egyszerű képi közléseket alkot és megért. Ötletesen és egyre önállóbban készíti el a különféle rendeltetésű tárgyakat. Felismer és megnevez kapcsolatokat az elemzett tárgyak, eszközök, épületek formája és funkciója között. Alkotó tevékenysége során alkalmazza a tanult technikákat és ábrázolási módokat. Gyakorlott az egyszerű, eszköz nélküli vagy kéziszerszámmal végzett anyagalakításban. A tanuló továbbhaladását nem akadályozhatja meg vizuális képességei fejlettségének aktuális színvonala.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

- **Megismerés, befogadás**
 - a megfigyelés, a vizuális emlékezet fejlettsége,
 - gyakorlottság a gondolkodási, képzeleti műveletekben,
 - a vizuális információk megértésének szintje,
 - esztétikai értékek felismerése a társadalmi, természeti és tárgyi környezetben,
 - a látvány egyéni értelmezésének, elemzésének minősége.
- **Kreativitás**
 - a képzelőerő elevensége,
 - a képi gondolkodás fejlettsége,
 - az asszociáció könnyedsége,
 - a konstruálás bátorsága, eredetisége,
 - a kifejezés árnyaltsága, egyedisége.
- **Önismeret, önértékelés, önszabályozás**
 - az érzelmek, gondolatok megjelenése a tanuló munkájában,
 - értékek felismerése a társak munkájában, az önálló ízlésben és az alkotó tevékenységben megnyilvánuló igényesség, az alkotó folyamatban való elmélyültség,
 - a megvalósításhoz szükséges érzelmi és akarat jellemzők fejlettsége és szabályozottsága.

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL

1-4. évfolyam

Célok és feladatok

A technika és életvitel tantárgy a világ tapasztalati megismerésére és gyakorlati tudás szerzésére nyújt lehetőséget, egyben hozzájárul a tanulás és a munka megszerettetéséhez, a tudás megbecsüléséhez.

A technika és életvitel tantárgy olyan ismereteket ad, képességeket, készségeket és beállítódásokat alakít ki, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak ennek torzító hatásaitól.

Célja az, hogy segítse a gyermekeket a technikai környezetbe való beilleszkedésben, a tájékozódásban és az aktív alkotó tevékenységben egyaránt. Konkrét problémahelyzetekből indul ki, életszerű megoldásokkal, eljárásokkal dolgozik, végső soron kapcsolatot teremt az iskolai tanulás és az iskolán kívüli világ között.

A kisiskolás korosztály technikai nevelése a technikai műveltség alapozását, a kezűgyesség fejlesztését és a mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus elemi ismeretek és tevékenységek elsajátítását, begyakorlását foglalja magában. A technikai műveltség alapozása gyakorlati tevékenységekhez kapcsolódó elemi ismeretek szerzését, megfelelő technikai szemléletmód formálását jelenti.

A tantárgy oktatásában a manualitás központi helyet foglal el, a játékos kezűgyességet fejlesztő célok dominálnak.

A kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek-és ifjúkor a legalkalmasabb, nem feledkezhetünk meg arról, hogy később már nem pótolhatók az itt elkövetett mulasztások.

Az életviteli ismeretek körébe tartoznak a háztartásban, az egészségnevelés, a szűkebb lakóhelyi környezet, a lakás és környéke, a gazdálkodás, és a szolgáltatások területei. Az életvitelhez sorolhatók a helyes közlekedés, és a közlekedési szabályok ismeretei is.

A technika és életvitel tantárgy a technika bonyolult kapcsolatrendszerét elméleti, gyakorlati, manuális, tervezési és modellezési feladatokon keresztül mutatja be.

Tanításának feladata, hogy optimális feltételeket teremtsen a természetes és mesterséges környezet anyagainak megismeréséhez, anyagvizsgálati tapasztalatok szerzéséhez érzékszervi tapasztalással, összefüggések felismeréséhez az anyagok és a belőlük készült tárgyak között. Gyakoroltassa az anyagfeldolgozás alaplépéseinek alkalmazását. Tájékoztasson az anyagokhoz kötődő mesterségekről és szakmákról.

Tegye lehetővé az emberi alkotással létrehozott terek esztétikai értékeinek, a szerkezet és a forma kapcsolatának felismerését, az épített környezet anyagainak és szerkezeteinek tapasztalati megismerését.

Gyakoroltassa a becslést, a mérést, az egymás mellé rendezést, a méretazonosság megállapítását, az önálló tervezést és kivitelezést az építésben és a tárgyalakításban. Tervek, elképzelések rajzi megjelenítését egyéni elképzelés szerint, egyszerű makett elemzését és készítését terv alapján, a munkaeszközök rendeltetésszerű, balesetmentes használatát.

Ismertesse meg a szárazföldi, a vízi és légi közlekedés kialakulásának történetét. Készítsen fel a városi, országúti, vasúti, vízi és légi közlekedés szerepének átlátására és használatára eszközeinek bemutatásával, szabályainak megismertetésével és gyakoroltatásával. Gyakoroltassa a kerékpározást forgalomtól elzárt területen, ne csak tanítsa meg, hanem teremtsen is feltételeket a kerékpáros közlekedés szabályainak, valamint az utazással kapcsolatos illemszabályoknak az alkalmazására.

Az egészséges táplálkozás, öltözködés és napirend elemi ismereteinek és szokásainak elsajátíttatását, az egyszerű házimunkákban való részvételre való felkészítést az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenységek keretében szervezi meg, és a balesetmentes szabadidőtöltés és játék tanításával is segíti az egészséges életmód és életvezetés megalapozását, a környezetkímélő és a természet szeretetére épülő magatartásformák és szokások kialakítását.

Fejlesztési követelmények

/ Feladatok és tevékenységformák/

1. A munka és a technika szükségessége, jelentősége és szerepe az ember életében, haszna és veszélyei.

Érdeklődés a közvetlen mesterséges környezet (a lakás, az iskolai és a lakókörnyezet) iránt, arról szóló tapasztalatszerzés.

Szabálykövető magatartás a közvetlen mesterséges környezetben.

A közvetlen környezet birtokbavétele a tapasztalati megismerés és annak élvezete, az élő és élettelen anyaggal végzett tevékenység élménye.

2. Az alkotás folyamata, a gyakorlati problémafelismerési és problémamegoldó folyamat részei.

Problémafelismerés

Személyes igények, szükségletek megnevezése. Az egyéni indíttatású probléma felismerése és megértése segítségével. A technikai probléma megfogalmazása.

Tervezés

A megoldáshoz vezető út kitalálása, megtervezése.

Kommunikáció: a terv megjelenítése szóban, írásban, rajzban, anyagban.

A terv, elképzelés értékelése, megfeleltetése az igénynek és a lehetőségeknek.

A munka megszervezése és kivitelezése

A konstruáláshoz, kivitelezéshez szükséges terv megértése (szövegértés, rajzolvasás, mintakövetés). Egyszerű megoldás kiválasztása és megvalósítása.

Alapanyagok alakítása kézzel, egyszerű eszközzel. Az anyagalakítás örömforrásként való megélése.

A tevékenység és az eredmény értékelése

Az elemi alkotó-, kritikai (önértékelő), megfigyelő-, ítélő és kommunikációs képességek működtetése az alkotó- és elemzőmunka folyamatában.

Munkavégzési és tanulási szokások

Rend, tisztaság, szabálykövetés, időbeosztás.

3. Általános képességek és készségek fejlesztése

Kognitív képességek és készségek:

A szükségletek és lehetőségek felismerése, belátás (összefüggés - felismerés); problémafelismerés és megoldás (kreativitás), rendszerezés; tervezési képesség (térérzékelés, ábraolvasás); alkotóképesség; konstruáló képesség (modellalkotó képesség); tájékozódó, helyzetfelismerési képesség, kommunikatív képesség.

Pszichomotoros képességek és készségek:

Kivitelezés; kombinatív képesség; önellenőrzés, utánzás; kiválasztás; mozgáskoordináció; helyzetváltoztatás; helyzetfelismerés.

Személyes képességek és készségek

Az önismeret, az önfejlesztés, az önkiszolgálás, az önellátás képessége; önvédelmi képesség (baleset megelőzés, közlekedés); kitartás; céltudatosság; szervezés, kezdeményezés, akaraterő.

Szociális képességek és készségek

Felelősségtudat, felelősségvállalás, kötelességtudat; segítőkészség; alkalmazkodás, együttműködés; kapcsolatteremtés.

1. évfolyam

Évi óraszám: 37

Anyagok és alakításuk	13 óra
Épített és szerelt modellek	5 óra
Életvitel – háztartás	9 óra
Közlekedési ismeretek	4 óra
Jeles napok	6 óra

Belépő tevékenységformák

Tartalmak

Anyagok

Ismerkedés a természetes anyagokkal, például agyag, fa, termések, levelek, szalma, nád, és a feldolgozott (átalakított) anyagokkal, például papír, fonal, textília. A természetes és a mesterséges környezet anyagai. A lakás, az iskola, a játszótér tárgyai és anyagaik.

Az anyagok tulajdonságainak vizsgálata anyagok. A természetes és a feldolgozott (átalakított) anyagok.

Az anyag felhasználása. Kézművesség

Összefüggések felismerése érzékszervi tapasztalással az anyagok tulajdonságai és a belőlük készíthető tárgyak között, az anyagok alakítása során. Például anyag gyúrása, lapítása, gömbölyítése, formázása; a fa tördelése, csiszolása, ragasztása; a papír tépése, sodrása, nyírása, hajtogatása; a fonal sodrása, csomózása, bojtolása. Kézműves szakmák jellemzőinek megfigyelése, például fazekas, kosárfonó.

A természetes és a feldolgozott (átalakított) anyagok tulajdonságai.

Az eszközök és szerszámok rendeltetésszerű és balesetmentes használata.

Az anyagokhoz kötődő mesterségek és szakmák.

Mérés

Becslés, mérés, egymás mellé rendezés, Körvonalrajz, alaprajz méretazonosság megállapítása, méretre alakítás.

Építés

Építés, alkotás minta, fénykép, látszati rajz vagy egyéni elképzelés alapján. Építés síkban és térben.

Közlekedési ismeretek

A gyalogos közlekedés szabályai. A

A közlekedés irányított megfigyelése, biztonságos tömegközlekedés. szabályainak értelmezése.

A közlekedésben való részvétel gyakorlása.

Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása. A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése, megelőzési stratégiák kialakítása.

Életvitel - háztartástan

Házimunkák megfigyelése, a munkamegosztás jelentőségének és módjának felismerése a családban, rajzos napirend készítése.

Házimunkák, munkamegosztás.

Az egészséges táplálkozás és öltözködés.

Az egészséges ételek és ruházat kiválasztása, és indoklása.

Fogalmak

Anyagok és megmunkálásuk, felhasználásuk: természetes és feldolgozott (átalakított) anyagok, alak, alakíthatóság, képlékeny, kemény, simaság, gömbölyű, hengeres, lapított, nyomott, tömörszerű, érdes, hajlékony, sodrott, tépett, hajtogatott, vonalszerű, lapszerű, merev.

Építés: építmény, építőelem, alaprajz, körvonalrajz becslés, méret, magasság, mélység, szélesség, távolság, terv.

Közlekedési ismeretek: gyalogos közlekedés, közlekedési szabályok, gyalogátkelőhely, járda, járdaszegély, jel, jelzés, jelzőlámpa, zebra, tömegközlekedés.

Életvitel, háztartástan: házimunkák, munkamegosztás, egészséges táplálkozás, egészséges öltözködés.

2. évfolyam

Évi óraszám: 37

Anyagok és alakításuk	16 óra
Épített és szerelt modellek	5 óra
Életvitel – háztartás	6 óra
Közlekedési ismeretek	4 óra
Jeles napok	6 óra

Belépő tevékenységformák

Tartalmak

Ember és környezete

Az évszakok és az időjárási elemeinek (pl. Védekezés a környezet kellemetlen hatásai napsütés, derült idő, eső, havazás, szél) ellen. A természetes és mesterséges felismerése és tulajdonságaik bemutatása. A környezet. A lakóhely és a lakótér. Az ember lakóhely szűkebb földrajzi környezetének természetátalakító munkája. bemutatása. A környezet káros hatásainak

felismerése és a védekezés módjainak felsorolása (pl. öltözködés, kunyhóépítés, házépítés). A természetes és az ember alkotta környezet megkülönböztetése, jellemzőik elmondása.

Anyagok és megmunkálásuk, felhasználásuk

A képlékeny anyagok megmunkálása, a henger- és a kúpforma összehasonlítása. Természetes anyagokból játékkészítés utánzással, majd önállóan, egyéni elképzelés alapján.

A fához kötődő mesterségek megfigyelése (fafaragó, faesztérgályos).

A papírgyártás folyamatának megismerése. Különböző papírfajták megismerése anyagvizsgálat és megmunkálás során.

A fonal és a textília tulajdonságainak vizsgálata érzékszervi tapasztalással.

Csomózások, hurkolások, sodrások, fonások, nemezelés alkalmazása játékkészítés közben.

Kézi varrás gyakorlása.

Mérés

A becslés és a méretmegadás gyakorlása. Körvonalrajzok készítése.

Tervezés, építés

Építés térben egyéni elképzelés alapján építőelemekből. Makettek építése látszati rajzok alapján.

Közlekedési ismeretek

A veszélyhelyzetek felismerése, elemzése és elkerülésük módjainak megbeszélése, modellezése.

A közlekedési eszközök használati szabályainak értelmezése, alkalmazásuk gyakorlása.

A tömegközlekedési eszközök használatának gyakorlása.

Életvitel, háztartástan

Az otthoni és az iskolai környezet és tevékenységek jellemzőinek összevetése. Az osztályterem díszítése.

A ház körüli (otthoni) teendőkben való részvétel, lehetőségeinek gyűjtése, a teendők

Az anyagok vizsgálata, anyag-tulajdonságok. Az anyagok alakítása, célszerű és takarékos anyagfelhasználás. Mesterségek, gyártási folyamat. A helyes eszköz és szerszámhasználat.

A mérés szerepe a technikában. Látszati rajz, vázlatrajz. A kicsinyítés és a nagyítás szükségessége, jellemzői, eljárásai.

A makett. Az elrendezés, az esztétikum és az egyensúly szerepe.

A biztonságos közlekedés. A forgalomirányítás szerepe a közlekedés biztonságában. A forgalomirányítás jelzései. Jelzőtáblák, jelzőlámpák, gyalogátkelőhelyek. Vasúti átjáró, sorompó, fénysorompó.

Az utazásról. Viteldíj.

A mozgólépcső használata. A biztonsági sáv szerepe a balesetek elkerülésében.

A házimunkák fajtái.

A házimunkák veszélyforrásai.

Az egészséges táplálkozás ismeretei.

megbeszélése. a házimunkákban való szerepváltás elmondása. A takarékoság fontossága.
A házimunkák veszélyforrásainak elemzése, a Szolgáltatások.
megelőzés lehetőségeinek megbeszélése.
Az egészséges táplálkozás, a helyes és a helytelen étkezési szabályok bemutatása, értelmezése.
A takarékosággal kapcsolatos tapasztalatok gyűjtése. Az iskola közelében lévő szolgáltató egységek felkeresése és megismerése. (például: posta, fodrászat, bevásárló helyek).

Fogalmak

Ember és környezete: lakóhely, lakótér, természetes környezet, mesterséges környezet.
Anyagok és megmunkálásuk, felhasználásuk: alapanyag, anyag - átalakítás, anyagtakarékoság, hengerforma, kúpforma, fafaragó, faesztergályos, papírgyártás, nyersanyag, termék, csomózás, hurkolás, sodrás, fonás, nemezelés.
Tervezés, építés: látszati rajz, vázlatrajz, méret, makett.
Közlekedési ismeretek: forgalomirányítás, átjáró, biztonsági sáv, fénysorompó, jelzőlámpa, jelzőtábla, sorompó, mozgólépcső.
Életvitel, háztartástan: háztartás, házimunkák veszélyforrásai, helyes étkezés, helytelen étkezés, takarékoság, szolgáltatás.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

Az ember természetátalakító munkájával kapcsolatos tapasztalatokból példák sorolása (lakóhely és lakótér). Az megfigyelt anyagok vizsgált tulajdonságainak felismerése, megnevezése konkrét tárgyakon. A tulajdonságokkal kapcsolatos tapasztalatok felhasználása a megmunkálás során. Az elvégzendő munkákhoz szükséges eszközök és szerszámok biztos, balesetmentes használata. Látszati rajz, vázlatrajz készítése. A rajzelemek helyes alkalmazása. Egyszerű modell tervezése és építése. A biztonságos gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.
A háztartás ismert feladatainak és veszélyforrásainak megnevezése, védelmi stratégiák ismertetése. Peldák sorolása az egészséges táplálkozásról és annak fontosságáról az ember életében. A takarékoság lehetőségének felismerése egyszerű problémaszituációban.

3. évfolyam

Évi óraszám: 37

Anyagok és alakításuk	18 óra
Házak – lakások - otthonok	5 óra
Életvitel – háztartás	5 óra
Közlekedési ismeretek	4 óra
Jeles napok	5 óra

Belépő tevékenységek

Tartalmak

Az ember és környezete

A környezet tárgyait anyagai és eredetük megismerése.

Élővilág és tárgyi környezet. A biológiai élőhelyek hasznosítható anyagai. A hasznosítható élettelen anyagok.

Anyagok megmunkálása, felhasználása

Természetes anyagok (fa és a természet kincsei), és feldolgozott (átalakított) anyagok (papír, fonal, textil) vizsgálata, alakítása. A szerkezet, tulajdonság, funkció összefüggéseinek felfedezése a tárgyalakításban. Az előkészítő, alakító és kiegészítő műveletek elvégzése.

Az anyagok vizsgálata. Az anyag látható szerkezete.

Formálhatóság és terhelhetőség.

Az anyagok átalakítása. A szerkezet, a tulajdonság és a funkció összefüggése. A népművészet hagyományaihoz kapcsolódó tárgyalakítás, mintakövetéssel. Fához kötődő mesterségek.

Tárgy készítése, saját ötletek megvalósítása, a funkció, forma és esztétikum együttes figyelembevételével.

Darabolás, hegyezés, faragás (rovásfaragás), papírhajtogatás, karcolás, vágás, fonás, szövés, kézi varrás gyakorlása konkrét feladatokban.

A szükséges szerszámok és eszközök balesetmentes használatának gyakorlása.

Fához kötődő mesterségek megismerése, például ács, asztalos.

Tervezés, építés

Az építészet történeti fejlődésének tanulmányozása. Egyszerű épület makettek irányított és önálló tervezése, építése. A népi építéssel kapcsolatos tapasztalatok felhasználása tervező és építő feladatokban.

Építészet fejlődése.

Népi építészet.

Építés térben.

A lakás szerkezete.

Az emberi alkotással létrehozott belső terek esztétikája.

Mérés, műszaki ábrázolás

A mérési eredmények feljegyzése.

A méretek leolvasása a rajzokról. A rajz és a tárgy megfeleltetése. Ismerkedés a méretmegadás elemeivel. Alaprajzkészítés.

Mérés centiméter pontossággal. Mérési eredmények.

A méretmegadás elemei.

Rajzolás.

Alaprajz.

Közlekedési ismeretek

A közlekedési eszközök használatának szabályai, ezek ismerete és gyakorlása. A biztonságos közlekedés gyakorlása tömegközlekedési eszközök használatával. A kerékpáros közlekedés gyakorlása.

A közlekedés kialakulása, a kerék szerepének fontossága. Városi tömegközlekedés.

Kerékpáros közlekedés. Utazás vasúton.

Közlekedésbiztonság.

Életvitel, háztartástan

A háztartást megkönnyítő eszközök

Háztartási eszközök és biztonság

megismerése és használatuk gyakorlása. használatuk. Testápolás. Egészséges
 Az életkornak megfelelő önkiszolgáló táplálkozás.
 tevékenység algoritmusának bemutatása. A Lakóhelyi szolgáltatások.
 háztartási balesetek veszélyeinek felismerése A mosó- és mosogatószerek használati
 és megelőzési módjuk bemutatása konkrét utasításainak betartása.
 helyzetekben.
 A korszerű táplálkozás szabályainak
 értelmezése. A testápolás alapvető A zsebpénz.
 szabályainak alkalmazása Takarékoság, gazdálkodás, megtakarítás.
 helyzetgyakorlatokban Példák gyűjtése a.
 helyes idő-, anyag - és pénzbeosztásra. A
 zsebpénz felhasználásának és
 megtakarításának megtervezése. A telefon
 használatának gyakorlása.

Fogalmak

Ember és környezete: élőhely, élővilág, tárgyi környezet.

Anyagok megmunkálása, felhasználása: formálhatóság, terhelhetőség, előkészítő műveletek, alakító műveletek, kiegészítő műveletek, rovásfaragás, ács, asztalos.

Tervezés, építés: építőanyagok, építkezés sorrendje, a lakás szerkezete, belső tér, település, népi építészet, méretmegadás elemei.

Közlekedési ismeretek: közlekedés, a kerék, közlekedésbiztonság, a kerékpár, közlekedési eszközök.

Életvitel, háztartástan: háztartási eszközök, napirend, testápolás, használati utasítások, zsebpénz, takarékoskodás, gazdálkodás.

A következő tanévi fejlesztés feltételei

Az élő és a tárgyi környezet kapcsolatának megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása feladathelyzetben. Az anyag, a szerkezet, a forma, a funkció és az esztétikum összefüggéseinek érvényesítése a tárgykészítés folyamán. Szakszerű és biztonságos szerszámhasználat. Egyszerű makett irányított tervezése és elkészítése. Egyszerű ábra olvasása és értelmezése. Mérés centiméter pontossággal. A biztonságos gyalogos közlekedés és tömegközlekedési eszközhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása szituációs játékokban. Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység bemutatása társaknak.

4. évfolyam

Évi óraszám: 37

Anyagok és alakításuk	12 óra	Épített környezet	4 óra
Az ember és környezete	2 óra	Életvitel – háztartás	2 óra
Tervezés, építés	4 óra	Közlekedési ismeretek	4 óra
Mérés, műszaki ábrázolás	3 óra	Jeles napok	6 óra

Belépő tevékenységek

Tartalmak

Az ember és környezete

Természetes és mesterséges környezet szempontokkal irányított megfigyelése.

A technikai érdekességek, természeti "találmányok" megfigyelése, bemutatása.

A városi és falusi élet összehasonlítása, vélemény megfogalmazása a tapasztalatokról.

Épített környezet, korszerű építmények: épületek, utak, alagutak, hidak, felüljárók, toronyházak, tornyok.

Anyagok megmunkálása, felhasználása

Természetes és feldolgozott (átalakított) anyagok csoportosítása. Az anyagvizsgálatok elemi módszerének megismerése (fa és a természet kincsei, fém, fonal, textília, műanyag) és alkalmazása feladathelyzetben.

Az alapanyagok célszerű kiválasztása és a legkevesebb hulladékra törekvés a munkafolyamatokban.

A technológiai lépések alkalmazása, önálló tervezés és kivitelezés.

A problémamegoldó döntések rövid indoklása.

Az anyagok csoportosítása. Az anyagok vizsgálata. Az anyagok átalakítása (feldolgozása).

Az alapanyag, a résztermék, a termék, a hulladék és a melléktermék fogalma. Cserélhetőség, szabvány. Hagyományos technológiák a ház körül és a kézművességben.

Tervezés, építés

A feladat elképzelése, megoldási tervek készítése. A forma, a funkció és a méret közötti összefüggések megállapítása és felhasználása a tervezés során. A műveleti sor önálló megalkotása és végrehajtása.

A cél megfogalmazása: a rendeltetés, a célszerűség, a szerkezet, a tulajdonságok és a forma összhangja.

Mérés, műszaki ábrázolás

A mérés és a rajzeszközök használatának gyakorlása. A tárgy jellemzése alaprajz és vázlatrajz alapján. Rajzolás gyakorlása.

Alaprajz és nézet.

Nézeti ábrázolás, nézetrajz.

Épített környezet

Egyszerű makettek készítése és a kész munka összehasonlítása a tervekkel.

A terv funkcionális és formai megfelelésének megállapítása.

Az emberi alkotással létrehozott terek esztétikai követelményei. A szerkezet és a forma kapcsolata. Az elrendezés szabályai. Működőképesség és esztétikum. A szín, a forma és a harmónia hatása a közérzetre.

Közlekedési ismeretek

A tömegközlekedési szabályok értelmezése, alkalmazása szituációs játékokban. A kerékpáros közlekedés gyakorlása, táblák, lámpák, útburkolati jelek megismerése.

A modern közlekedés eszközei. Szárazföldi, vízi és légi közlekedés.

Szabálykövető magatartás gyakorlása Helyi és távolsági közlekedés. élethelyzetekben.

Életvitel, háztartástan

Egyszerű háztartási munkák bemutatása.

Megoldásmódok keresése az idővel való gazdálkodás bemutatására.

A munkaterület tisztán tartása, rendszeretett fejlesztő gyakorlatok.

Az egészséges és kultúrált étkezés szabályainak bemutatása, megbeszélése, alkalmazása.

Szabadidős programok összeállítása. A takarékosággal kapcsolatos példák felismerése, gyűjtése. .

A szolgáltatások használata, például telefonos tudakozó, mentők, tűzoltók, rendőrség, pályaudvarok hívása.

Háztartási munkák. Kultúralt, egészséges étkezés.

Balesetmentes szabadidőtöltés és játék.

Öltözködési szabályok. Takarékoság Mosó- és mosogatószeres biztonságos használata.

A magatartás esztétikuma.

Értékrend alakítása.

A lakásból elérhető legfontosabb szolgáltatások.

Fogalmak

Ember és környezete: épített környezet, korszerű építmények, technikai érdekességek.

Anyagok megmunkálása, felhasználása: cserélhetőség, hulladék, melléktermék, műanyag, résztermék, szabvány, szerkezeti anyagok, technológia, termék.

Tervezés, építés: cél, célszerűség, esztétikum, műveleti sor, rendeltetés, stabilitás, termék, terv, nézet, nézeti ábrázolás, elrendezés, harmónia.

Közlekedési ismeretek: helyi közlekedés, irányítási rendszer, szárazföldi közlekedés, távolsági közlekedés, vízi közlekedés, légi közlekedés.

Életvitel, háztartástan: háztartási munka, tervszerűség, időbeosztás, tisztaság, rendszeretett, kultúralt étkezés, szabadidő, öltözködési szabályok, takarékoság, legfontosabb segélyhívószámok.

A továbbhaladás feltételei

Épített környezet, korszerű építmények megnevezése. Az anyagfeldolgozás általános jellemzőinek bemutatása. Az anyagvizsgálatok elemi módszereinek ismerete és használata. A technológiai lépések helyes alkalmazása konkrét feladatokban. Az anyagok takarékos és célszerű felhasználása a munkadarab elkészítésekor. Önálló tervezés és kivitelezés az építésben és a tárgyalakításban. A tervek és elképzelések rajzi megjelenítése. Egyszerű makett készítése és elemzése a terv alapján. A közlekedés szabályainak felhasználása problémahelyzetek megoldásához, elemzéséhez. A kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete. Kultúralt közlekedési magatartás modellezése szituációs játékokban, helyzetgyakorlatokban. Beszámoló egyszerű háztartási munkák elvégzéséről. A takarékoság fontosságának és lehetőségének felismerése konkrét helyzetekben. Időjáráshoz, évszakhoz, napszakhoz, alkalomhoz kapcsolódó életviteli szokások értelmezése, indoklása.

Szemponatok a tanulók tevékenységének értékeléséhez

Probléma felismerés és tervezés

- a technikai problémák felfedezésének és szóbeli megfogalmazásának képessége,
- a probléma megoldásához vezető út/utak kitalálása,
- a tervekészítésben való gyakorlottság,
- a terv értelmezhetősége /szóbeli megfogalmazásban, írásban, anyagban),
- a terv egyedisége, az elképzelés ötletessége,
- a terv megvalósíthatósága, illetve ennek megítélése (pl. a feltételek és a kivitelezési lehetőségek, a képzelet és a megvalósítás realitásainak összevetésével),

A munka megszervezése és kivitelezése

- a technikai szövegek értelmezésében, a rajzolvasásban, a mintakövetésben való gyakorlottság,
- a megfelelő (kivitelezhető) megoldási terv felismerése,
- az anyagalakítás és szerszámhasználat fogásainak, a kettő megfeleltetésének elsajátítási szintje,
- a munkafolyamatban való elmélyültség,
- a munkatevékenység örömtelisége,
- az ésszerűségi, a takarékosági és az esztétikai szempontok érvényesítése a tevékenység folyamatában,
- a kész munkadarab működőképessége, funkciónak való megfelelése.

A megvalósítás értékelése

- a megfigyelőképesség, a folyamatkövetés és a kritikai érzék fejlettsége,
- a régebbi tapasztalatok és a megszerzett tudás felhasználása a tevékenység (saját és másoké) és a munkadarabok értékelésekor,
- a megfigyelési szempontokra figyelés a vélemény kialakításakor, a megfogalmazás értelmessége.

A munka-és a tanulási szokások

- a rend iránti igény a munkafolyamatban,
- a szabálykövetés fejlettsége,
- a kontroll és a hibajavítás készségeinek kialakultsága,
- gazdálkodás az idővel, az anyaggal,
- az eszközök funkcionális és kíméletes használata,
- saját és mások testi épségének, egészségének megóvása,
- együttműködés, a segítségadás és a munkamegosztás módjának ismerete, egymás segítése a megvalósítás folyamatában.

INFORMATIKA

KEZDŐ SZAKASZ

4. évfolyam

ÁLTALÁNOS IRÁNYELVEK ÉS CÉLKITŰZÉSEK A 4. ÉVFOLYAMON

A NAT felülvizsgálatának egyik fontos eredményeként a kerettantervben megvalósult az informatikai műveltséganyag reformja. Az oktatási folyamatban egyfelől a tartalmilag korszerű, a technológiai fejlődéssel lépést tartó ismereteket kell biztosítani, másfelől a mindennapi életünk szerves részévé vált, és egyre bővülő eszköztár gyakorlati alkalmazhatóságát – mind az oktatási környezetben, mind a tanulókat körülvevő külső világban – is el kell fogadtatni.

Mivel az informatikai termékek átszövik világunkat, és a számítógép mellett intelligens eszközök sokasága jelent meg, és jelenik meg folyamatosan, és csak azok fogják tudni jól kihasználni az információs társadalom adta lehetőségeket, akik ismerősként, rendszeresen alkalmazzák ezeket az újabb és újabb eszközöket. Az új médiumok és a hozzájuk fűződő kapcsolataink minden korábban feltételezett elképzelésünkhöz képest gyökeresen átalakították világunkat. A műveltségfelfogás pragmatikus-praktikus irányba változott: ki kell alakítani az élethosszig tartó tanulás készségét, és ennek alapfeltételeként a tanulás iránti pozitív beállítódást. Az élethosszig tartó tanulás igénye az oktatási intézmények kapuin is bezörgetett. A tanulás iránti pozitív beállítódás viszont csak a multimédiával támogatott oktatási intézményi környezetben valósítható meg. A digitalizált taneszközök használata már eddig is formálta, de a jövőben alapvetően át fogja alakítani a közoktatást. Az iskolában klasszikus értelemben oktató tanár helyzete csaknem reménytelen, és a tanulni vágyó diáké sem rózsás: „a multimédiát használó gyermeknek éppen az oktatás kezdetén nem kis fáradságot jelent, hogy abból a rengeteg médiumból, ami őt éppen körülveszi, pontosan egyetlenre figyeljen, és csak egyetlenegyre koncentráljon - és ez az egyetlen médium rendszerint valamilyen idősebb úr vagy idősebb hölgy, aki kifejtve beszél, és ennyiben a modern médiával képtelen konkurálni" (W. Bergmann). A régi pedagógiai módszerek és eszközök már nem alkalmasak az ismeretközvetítésre sem. A gyorsan változó világ, a napi tájékozottság megköveteli a világháló használatát. A digitalizált taneszközök használata is egyre terjed, szinte nincs olyan tantárgy, amelynek ne lenne saját oktatási szoftverbankja. Persze azt is figyelembe kell vennünk, hogy nemcsak kifejezetten tananyagokat feldolgozó szoftvereket, hanem a szórakoztató elektronika egyéb eszközeit is sikerrel alkalmazhatjuk az oktatásban, nevelésben. Az elektronikus játékok éppen úgy, mint a különböző TV csatornák programjai - tapasztalati élmények formájában - részévé válnak a tanulási feltételrendszernek, és elég gondot okozhatnak az iskolák falain belül. Képes lesz-e az intézményi struktúra a rengeteg érzelmi és értelmi adat kanalizálására?

Az informatika tantárgy, amely magában foglalja a számítástechnikát, a multimédia, az internet- és a könyvtár használatát, hivatott első sorban arra, hogy rendet vágjon ebben a dzsungelben. Éppen ezért nagyon fontos a tantárgyi oktatás indítása. A bevezető foglalkozások hangulata, az érzelmi azonosulás vagy elutasítás életre szóló élményként megmarad. A diákok természetes kíváncsiságának, nyitottságának megőrzése, kezdeményező készségük, kreativitásuk hasznosítása több mint kívánatos. Némi túlzással azt is állíthatjuk, hogy ez a néhány óra szélesre tárhatja vagy akadályokkal töltheti meg a digitális kompetencia fejlesztésének sztrádáját. Itt dőlhet el, hogy diákjaink majdan elsajátítják-e az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a

szabadidő terén. Készek lesznek-e az: információ felismerésére, visszakeresésére, értékelésére, tárolására, előállítására, bemutatására és cseréjére; továbbá kommunikációra és hálózati együttműködésre az interneten keresztül? Képesek lesznek-e az információ megkeresésére, összegyűjtésére és feldolgozására, a kritikus alkalmazásra, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetésére? Az alsó tagozatos informatikaoktatás legfontosabb célja, hogy a diákok örömmel kapcsolódjanak be a virtuális világot megérteni, és okosan használni tudók „hálópolgárok” közösségébe.

A NAT 2007 jelentős módosításokat hozott az alsó tagozatos informatikaoktatás területén. Az első négy évfolyamon eddig projektként vagy kerettantervi modulként létező tárgyat egyenjogúsította, és a felsőbb osztályok fejlesztési követelményeinek szerkezetébe beillesztette.

A kimeneti kritériumait is úgy adta meg, hogy azok az ötödik évfolyamtól induló alapozó szakaszhoz szervesen illeszkednek. A kerettanterv informatikából lineáris szerkezetű, így - a matematikához hasonlóan – nagyon komolyan kell venni a számon kérést. Ez azonban nem okozhat gondot, mivel a géphasználat messzemenően támogatja a differenciált fejlesztést: ha van kellő számú gyakorló feladatunk, illetve megfelelő oktatóprogramunk, a gyengébben teljesítők felzárkóztatása viszonylag egyszerűen megoldható.

Ugyanakkor a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó, az ún. kezdő szakasz, más vonatkozásban az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető szakasznak felel meg, hiszen ez a periódus valójában az informatikai írni-olvasni tudás, a digitális eszközök használatának a kezdete. Itt ismerik a számítógépes nyelv betűkészletének egy részét, itt alkotják az első „szavakat”, a legegyszerűbb algoritmusokat. És itt éri őket az az élmény, hogy igaz mondatokat is tudnak állítani, a tervezett program működik

Általános fejlesztési követelmények a 4. évfolyamon

Az általános fejlesztési követelmények szerkezete a NAT 2007 szerint:

1. Az informatikai eszközök használata
 2. Informatika-alkalmazói ismeretek
 - 2.1 A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása, igény a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására
 - 2.2 Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, keresés az adatbázisban
 3. Infotechnológia (problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel)
 - 3.1 Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása
 - 3.2 Algoritmizálás, adatmodellezés (a hétköznapi életben és az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteinek felismerése és különféle formákban történő megfogalmazása)
 - 3.3 Egyszerűbb folyamatok modellezése, a paraméterek módosítása
 4. Infokommunikáció
 - 4.1 Információkeresés, információközlés
 - 4.2 Információs technológián alapuló kommunikációs formák
 5. Médiainformatika
 6. Az információs társadalom
 7. Könyvtári informatika
- Ennek megfelelően:

A tanuló ismerje meg az informatikai eszközök használatának szabályait, tartsa be a számítógépes környezet, a gépteremben végzett munka előírásait

A balesetek megelőzése érdekében a tanári utasításokat pontosan betartva, fegyelmezetten dolgozzon.

Sajátítsa el a számítógépnek és perifériáinak kezelési tudnivalóit:

a számítógép bekapcsolásának és kikapcsolásának helyes sorrendjét

a hálózatra való bejelentkezés menetét (azonosító, jelszó) és a kilépés folyamatát.

Vegye észre a számítógép sokoldalú alkalmazhatóságát, és azt is, hogy hálózat esetén e lehetőségek kiszélesednek, új probléma megoldási lehetőséget nyújtanak a felhasználók számára. Válgass igényévé az informatikai környezet célszerű felhasználása.

Legyen képes játékos didaktikai szoftverek, a több érzékszervre ható, de egyszerű kezelésű, „felhasználóbarát”, gyermekeknek készített multimédia-programokon keresztül a számítógéppel való interaktív kapcsolattartásra.

Ismerjen meg számítógépes oktatójátékokat, olyan nyitott programok, amelyekkel alkotni lehet.

Törekedjen önálló számítógépes alkotások elkészítésére (szövegek, rajzok, animációk, dallamok, stb.)

Szerezzen jártasságot a megismert szoftverek kezelésében, ismerje meg annak kezelőfelületét, menürendszerét, legfontosabb funkcióit.

Tudjon minta után egyszerűbb dokumentumokat (pl. faliújság-szöveg, felirat, plakát, illusztráció) létrehozni. Legyen igénye az esztétikus külalak kialakítására

Gyűjtsön adatokat a mindennapi életből, törekedjen ezek megkülönböztetésére, lejegyzetelésére, adott szempont szerinti rendezésére.

Keressen a különböző tantárgyakhoz kapcsolódóan tematikusan adatokat, illetve szerezzen információkat az iskolában vagy otthon rendelkezésre álló dokumentumokból.

Értse meg, hogy az információknak változatos megjelenési formája van. Legyen képes a különféle módon megjelenő információt felismerni (szöveg, ikon, kép, hang...), értelmezni, és szerezzen jártasságot az információk kezelésében. Lássa, hogy nem öncélúan gyűjtötte az adatokat, kereste az információkat, tapasztalja meg, hogy ezeket felhasználják. Érezze az információszerzés és feldolgozás gyakorlati hasznát, előnyeit

Ismerjen fel és értelmezzen mindennapi algoritmusokat, és tudja annak adatait, folyamatát megfelelő eszközkészlettel rögzíteni, leírni. Vegye észre az algoritmusokban a sorrend fontosságát, értse meg az ismétlések szerepét és a változások mértékét. Törekedjen önállóan algoritmusok készítésére vagy ezek értelmezésére. Tudjon megfelelő fejlesztőrendszer használatával egyszerű algoritmusokat a számítógép számára megfogalmazni.

Ismerkedjen meg a világháló információszerzési lehetőségével. Keressen fel a rendelkezésre álló böngészőprogrammal olyan honlapokat, amelyeket érdekesnek, szórakoztatónak tart, illetve az egyes tantárgyak ismeretszerzésében segíti őt. Tudja önállóan elérni az iskola honlapját, keressen kapcsolatot a diák honlapfejlesztőkkel. Legyen tudomása a világhálón való szörfölés kockázatairól, veszélyeiről is, és óvakodjon a túlzott számítógép-használat káros hatásaitól.

Ismerkedjen meg valamilyen gyermekújság internetes változatával. Tájékozódjon a média szerepéről, esetenként használja a hagyományos és modern eszközöket a tanulási folyamatban és a szabadidőben

Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat. Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit.

Tapasztalatai alapján lássa a könyvtár szerepét az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében. Az iskolai könyvtár rendszeres igénybevételén túl ismerje meg és használja a lakóhelyi közkönyvtárat is.

A műveltségi terület fejlesztésének kiemelt területei a 4. évfolyamon

Az esélyegyenlőséget biztosító életvitelhez szükséges informatika eszközhasználati technikák elemi szintű elsajátítása

A gyermekek időnként párosan is dolgozzanak-alkossanak a számítógépnél, elosztva a feladatokat, ezzel is segítve az együttgondolkodást, a munkamegosztás kialakulását.

Az egyéni feladatmegoldáson alapuló géptermi tevékenységgel párhuzamosan az egyéni munkák eredményeit közösen értékeljük, a legjobb munkákat dicsérjük, jutalmazzuk, hasznosítsuk.

Azok a gyermekek, akik otthon vagy másutt már találkoztak a számítógéppel, sőt esetleg használták is azt, ismereteiket osszák meg „kezdő” társaikkal, segítve azok első próbálkozásait.

A tantárgy célja

Az Informatika c. tantárgy egyik legfőbb célja olyan tanulási környezet kialakítása, amely segíti a felfedezést, fejleszti a kreativitást, a multimédiás kommunikációt, a távoli partnerekkel való együttműködést, az egyéni vagy csoportos munkát, a megszerzett tapasztalatok adaptációját, ezáltal erősíti az ismeretszerzést, a tudásanyag elsajátítását és a képességfejlesztést.

Mivel az informatikai eszközök alkotó használata és az informatikai eszközökkel elérhető szolgáltatások révén életminőség-javulás érhető el, az egyén érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához, életvitele alakításához szükséges információkhoz, hogy képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. A digitális kompetencia birtoklásával elérhető érdekérvényesítés a tantárgy másik alapvető célkitűzése. A tanórákon megoldott feladatok, és a kapcsolódó otthoni munkák lehetővé teszik a megfelelő információszerzési, -feldolgozási, adattárolási, -szervezési és -átadási technikáknak valamint az információkezelés jogi és etikai szabályainak elsajátítását, ami közvetlen tantárgyi célként értelmezhető.

Cél továbbá annak bemutatása is, hogy figyelmet kell fordítani az informatikai ismeretek folyamatos megújítására, és ebben egyre nagyobb szerepet kell kapnia az intelligens és interaktív hálózati technológiának, valamint a vizuális kommunikációnak.

Végül azért is oktatandó a tárgy, hogy a földrajzi elhelyezkedésből, származásból és az anyagi lehetőségek különbözőségéből adódó esélyegyenlőtlenségek csökkenjenek, és az informatikai eszközök elterjedésével a nagyobb társadalmi nyilvánosság révén a demokratikus intézményrendszer működése erősödjék.

3. évfolyam

Éves óraszám: 37 - heti óraszám: 1

Témák	Új tananyag feldolgozása	Gyakorlás	Összefoglalás, ellenőrzés	Teljes óraszám
Az informatikai eszközök használata	2	3	1	6
Informatika alkalmazói ismeretek	3	8	2	13
Infotechnológia	3	5	1	9
Infokommunikáció	1	2	0	3
Médiainformatika		2		2
Könyvtári informatika	1	2	1	4

Az informatikai eszközök használata (6 óra)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
Ismerkedés az adott informatikai környezettel	A számítógépes tanterem különössége Teremrend Munka és balesetvédelem A számítógép és perifériái, A számítógép fő részei.	Irányított beszélgetés, pl: engedély nélküli géphasználat, a gép „megjavítása”, a problémás szituáció korrigálása „lefagyás” és ennek értékelése. a számítógép és a monitor helyes be- és kikapcsolása	a gépterem rendjének elfogadása a munka és balesetvédelmi előírások megértése.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül.	Az egér használata A billentyűzet használata. Egyéb adatbeviteli eszközök megismerése	Adatok kódolása, jelátalakítása. Kódtábla fogalma. Billentyűzet használata, billentyű kombinációk. Gépelés gyakorlása. Egyéb eszközök	Billentyűzetten található jelek ismerete, szöveg begépelése. Speciális billentyűk ismerete, használata.

		használata, pl. játékkonzol, kormány, vonalkód olvasó, scanner működése.	Egyéb beviteli eszközök felismerése, működési elvének megértése.
Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése	Fejlesztő játékok	A rendelkezésre álló oktatójáték programok, egyszerű fejlesztő szoftverek alkalmazása	Lehetőleg minden órán 5-10 perc játék

Informatika alkalmazói ismeretek (13 óra)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
2.1 A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok gépi megvalósítása, igény a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására	Egyszerű rajzos dokumentumok készítése Személyes dokumentumok készítése Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata	Rövid szöveges dokumentum készítése. A szöveg begépelése, javítása, színezése önállóan, mentése és nyomtatása segítségével Egyszerű rajzok, ábrák, elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása. Mintafeladatok, irányított feladatok megoldása. Tanári demonstráció (pl.: kivetítéssel), a technikai kérdések megoldásában. Szövegkezelés fontos feladatainak nyomon követése a gyakorlati munka során.	Készítsen a számítógéppel: egyszerű rajzos dokumentumokat, az iskolai és mindennapi élethez kapcsolódó tematikus rajzokat, szövegeket. Mentse el és nyomtassa ki segítségével. a dokumentumokat
2.2 Adatbázisok, adattáblák alkalmazása, adatbázisban keresés	Közhasznú információforrások megismerése Pl. menetrend használata, (MÁV) Adattábla felépítése, oszlopok sorok. Egy elem helye az adattáblában.	Adatok gyűjtése, értelmezése, csoportosítása és feldolgozása	Végezzen kereséseket, adjon meg feltételeket a találatok szűkítéséhez. Rendszerezze, csoportosítsa, értelmezze a kapott adatokat.

Infotechnológia (9)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
3.1 Az adott probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel Informatikai eszközökkel történő problémamegoldás gyakorlása Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	állítások, kérdések, kérések, utasítások, parancsok, közvetlen és közvetett információ átadás, pl. beszédhelyzetek: párbeszéd meghatározott helyen, és vonalas telefon ill. mobil telefonon ill. skype-on	Tudjon példát mondani az információ különböző megjelenési formáira Tudjon egyszerű titkosírást készíteni, és az írást alkalmazni (kódolni és dekódolni)
3.2 Algoritmizálás, adatmodellezés	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Az algoritmusokban használt adatok értelmezése Mindennapi adatok leírása (pl. számok, szövegek, rajzok) Egyszerű, összetett keresések algoritmusai. Adatok csoportosítása, értelmezése, keresési feltételek megadása, programozási tételek alkalmazása	cselekedetek időbeli sorrendbe állítása kódírás Képek elemekre, algoritmusokra bontása tevékenység elemekre, algoritmusokra bontása Csoportok létrehozása, értelmezése, és feldolgozása: keresés algoritmizálása.	. Ismerje fel, fogalmazza meg, jegyezze le és/vagy játssza el a mindennapi élet algoritmusait Értelmezze és írja le az algoritmus adatait, logikáját (számmal, betűvel, rajzzal...).

Infokommunikáció (4 óra)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
Információszerzés az internetről, irányított keresés	Keresőprogram használatának bemutatása Közvetlen kapcsolattartás (pl. chat)	Google, Yahoo, MSN,	web oldalak megtekintése együtt adatok, információk magtálálása, rendszerezése

Médiainformatika (2 óra)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
Az új, informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismertetése	A digitális fényképezés bemutatása mobil telefonnal és összehasonlítása az „elődökkel” - a hagyományos fényképezőgépek két lehetőségével (negatív és diaposzitiv filmre rögzített jelek) és a hagyományos polaroid fényképezőgéppel	Négy osztálykép készítése és (ha van még régi típusú fotolabor, a negatívok és diaposzitivok előállítását is meg lehet mutatni – ha nincs, valamilyen filmet lehet erről fölhasználni) „visszanézése” (adó – kódoló – közvetítő – dekódoló – vevő kapcsolat modell konkrét bemutatása) A kódolt információ megőrzésének kérdése Az információ tárolás korlátainak kérdése További példák: higanyos és digitális lázmérő, mechanikus szerkezetű, kvarckristályos, digitális kijelzésű órák, stb.	Értse meg, hogy minőségi változást jelent a digitális eszközök használata

Könyvtári informatika (4 óra)

Képességfejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható minimum eredménye
Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban	Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében való eligazodás A főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, tartalmának és adatainak megállapítása	Tanóra az iskolai könyvtárban A szolgáltatások – a helyben olvasás és kölcsönzés szabályai, audiovizuális eszközök	Tudja aktívan használni a könyvtár gyermekirodalmát a tanulásban. Tudjon célszerűen információt keresni adott könyvtári környezetben.

SZEMPONTOK A TANULÓI TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

- az egyéni tevékenység megfigyelése és közvetlen vagy (ha dicsérhető) nyilvános szóbeli megbeszélése,
- az elkészített dokumentumok előre megadott szempontok szerinti elemzése és értékelése,
- a gyűjtőmunka bemutatása, közös értékelése,
- játékos feladatlapok, „tudáspróbák” összeállítása, pl. hiányzó szavak beírása, kép és szöveg összekapcsolása, kifejezések csoportosítása, kakukktojás kiválasztása,
- a tanév végi szöveges értékelés a tanév során végzett időszakos ellenőrzések eredményein alapuljon.

Milyen mértékben felelt meg az alábbi követelményeknek:

- Ismerje a számítógép üzemeltetésének rendjét.
- Ismerje és tartsa be az egészség-, vagyon- és balesetvédelemmel kapcsolatos szabályokat.
- Tudjon egyszerű folyamatokat algoritmikus elemekre bontani.
- Tudjon a megismert programokkal egyszerű produktumot (szöveget, rajzot) létrehozni.
- Ismerjen és értelmezzen egyszerű jeleket, piktogramokat.
- Ismerje a számítógép legfontosabb részeinek nevét, a legalapvetőbb informatikai fogalmakat.
- Tudja az alkalmazott programokat elindítani, használni, bezárni.
- Ismerje az alfanumerikus billentyűzetet, tudja az egeret kezelni.
- Alapszinten tudjon tájékozódni grafikus környezetben.

ANGOL ÉS NÉMET NYELV

Bevezető és kezdő szakasz

1–4. évfolyam

Célok és feladatok

A negyedik évfolyamon kezdődő kisgyermekkorai idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

A kerettanterv az 1–4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Természetes része a gyerekek órai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.

A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. Az olvasás és írás bevezetésével célszerű várni, míg a gyerekekben felmerül erre az igény.

Európa népei sok, egymástól különböző nemzetből, közösségből, kultúrából és nyelvi csoportból egy egységes uniót alakítanak ki. Ez az unió a gondolatok és hagyományok egyenlő alapon történő cseréjére épül, és azon alapul, hogy a különböző történelmi múlttal, ám közös jövővel rendelkező népek kölcsönösen elfogadják egymást. Ezért még soha nem volt ennyire fontos az, hogy polgárai rendelkezzenek azokkal a képességekkel, amelyek szomszédaik megértéséhez és az azokkal való kommunikációhoz szükségesek. Tehát *el kell sajátítanunk az egymással való eredményes kommunikációhoz és egymás megértéséhez szükséges készségeket*. Más nyelvek ismerete arra ösztönzi az embert, hogy nyitottabb legyen mások, illetve mások kultúrája és szemlélete iránt.

A gazdasági, társadalmi és környezeti megújulás 2000. márciusában elindított lisszaboni stratégiájának keretében az Unió az évtized végére a világ legversenyképesebb tudásalapú gazdasága kíván lenni. Ennek eléréséhez kulcsfontosságú egy tudásalapú társadalom építése. A nyelvtanulás ehhez a célhoz azáltal járul hozzá, hogy fejleszti a kognitív készségeket és

megegerősíti a nyelvtanuló anyanyelvi készségeit, ezen belül az írás- és olvasási készséget. Az állampolgárok nyelvi készségeinek fejlődése sok más, európai szintű politika számára is hasznos lehet. Röviden szólva, *más nyelvek megértésének és kommunikációban való használatának a képessége minden európai polgár számára alapvető készség.*

Az Európai Parlament 2001. december 13-i határozata a nyelvtanulást és nyelvi sokszínűséget támogató intézkedésekre szólított fel. 2002. február 14-én az Oktatási Miniszterek Tanácsa felkérte a tagállamokat arra, hogy tegyenek konkrét lépéseket a nyelvi sokszínűség és a nyelvtanulás elősegítése érdekében, és kérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki javaslatokat ezeken a területeken. Az akcióterv elkészítése során az Európai Bizottság széleskörű nyilvános konzultációt folytatott, majd ezt a civil társadalom képviselőinek konferenciája zárta, amelyre 2003. április 10-én került sor Brüsszelben.

A konferencián a válaszadók elfogadták a Bizottság jelenlegi helyzetről szóló elemzésének legfontosabb üzenetét és a jövőre vonatkozó javaslatait. Egyetértés volt például abban, hogy *kívánatos lenne az élethosszig tartó tanulás jegyében a kisgyermekkortól kezdve minden európai polgár számára lehetővé tenni, hogy élvezhesse a soknyelvűség előnyeit.* Széles körű támogatást nyert az, hogy emelni kell a nyelvtanítás színvonalát, mivel *a nyelvi kompetencia azok közé az alapvető készségek közé tartozik, amelyekre mindenkinek szüksége van a képzésben, a foglalkoztatásban a kultúrák találkozása során és az önmegvalósításhoz.*

A tagállamok számára *elsődleges fontosságú az, hogy már az óvodában és az általános iskolában eredményes nyelvtanulás folyjon,* mivel ezeken a helyeken alakul ki, hogyan viszonyul majd az egyén más nyelvekhez és kultúrákhoz, sőt *a későbbi nyelvtanulás alapjai is itt rögzülnek.*

A kisgyermekkorai nyelvtanulás előnyei – amelyek a jobb anyanyelvi készségeket is magukban foglalják – csak akkor jelentkeznek, ha a pedagógus megfelelő képzettséggel rendelkezik ahhoz, hogy kicsi gyerekeknek nyelvet tanítsa, ha az osztálylétszám elég alacsony ahhoz, hogy a nyelvtanulás eredményes lehessen, ha megfelelő tananyag áll rendelkezésre, és ha a tanterv elegendő óraszámot biztosít a nyelvtanuláshoz. Azok, akik gyermekkorban kezdik a nyelvtanulást, jobban tudatában lesznek saját kulturális értékeiknek, saját kultúrájuk hatásainak, nagyobb megbecsülést mutatnak más kultúrák iránt, nyitottabbak és érdeklődőbbek lesznek mások iránt.

A tagállamok egyetértenek abban is, hogy *a hangsúly a hatékony kommunikáció képességére, azaz az aktív készségekre, és ne a passzív tudásra helyeződjön.* A cél nem az anyanyelvi szint elérése, hanem a megfelelő szintű olvasási, szövegértési, írás- és beszédképesség elsajátítása. Az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy az európai szintű akcióknak a következő kulcsterületekre kell irányulniuk: a nyelvek befogadó jellegű szemléletének támogatása, nyelvbarát közösségek kialakítása, a nyelvtanulási kínálat és a nyelvtanulási lehetőségek igénybevételeének a javítása.

Magyarországon az általános iskolában minden diáknak legalább egy idegen nyelvet kell tanulnia az anyanyelvén kívül. A közoktatásban szabadon történik a nyelvválasztás, a helyi igények és lehetőségek alapján. Fontos, hogy a követelményrendszert az iskolák rugalmasan, a helyi sajátosságoknak és igényeknek megfelelően alkalmazzák.

Az idegen nyelv általános követelményrendszerének kidolgozásánál az Európa Tanács ajánlásait követtük. Az Európai Unió országaiban ezeket az alapelveket alkalmazzák minden idegen nyelvi tanterv kidolgozásánál.

Célok és feladatok

Magyarországon az élő idegen nyelvet a közoktatásban részt vevő minden diáknak kötelező tanulnia a negyedik évfolyamtól a tankötelezettség végéig. Az idegen nyelv tanításának és tanulásának alapvető célja a *használható nyelvtudás* megszerzése. Ez az adott szituációnak

megfelelő nyelvhasználati képességet, a sikeres kommunikációt jelenti, amelyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen (*beszédkészség, beszédértés, olvasásértés és íráskészség*) keresztül valósulhat meg. Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival.

A kerettantervben szereplő gondolatokra utalva a következők lehetőséget kínálnak egy szóbeli bevezető szakasz vagy előkészítő időszak bevezetésére:

- A kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást.
- Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt, bepillantanak egy másik nép kultúrájába.
- A célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólalnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.
- Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.
- Ha az életkori sajátosságoknak megfelelő anyagot biztosítunk a tanulóknak, olyan eredményt érhetünk el, amely a későbbi nyelvvoktatást segíti.

A sok információ elraktározásának kulcsa a *játék*. Játékokkal izgalmasan, érdekesen, gyorsan kötődik az információ. Ha ezt a kulcsot jól használjuk, csodás siker lesz az eredmény. A gyerekek akarnak idegen nyelven tanulni, de igazából a versek ritmusa, játékossága, a dalok zenéje, a mesék eljátszhatósága izgatja őket. Az a szó, kifejezés, dal vagy vers marad meg emlékezetükben, amelyhez valamilyen *élmény, érzélem* kapcsolódik. Ez az izgalmas, érdekes, érdeklődés csomagolás rögzíti be agyukba a tanultakat. Ez a katalizátor. Az így tanult szavak jól rögzülnek, könnyen felidézhetőek. Ezekhez lehet a későbbiekben további ismereteket kapcsolni. Ha csak szavakat, száraz mondatokat tanítunk, a gyerekek igyekezete, erőlködése ellenére sem jutunk eredményre. Sikerül a tanár után elismételniük, fejből is elmondaniuk, de igen hamar el is felejtik. Ne a nyelvtani szabályok oktatása legyen a cél.

Adjunk *mintákat*! A gyakorlatban ezek segítségével fejezzék ki magukat! Így a helyes mód vésődik be. Javítsunk! Ne zavaróan, korholón, de mondjuk el utánuk jól, hogy ez maradjon a fülükben! Ha megszokják a gyerekek, hogy a tanár folyamatos háttér-hibajavítással mondja a helyes alakokat, nem zavarja meg őket a játékban, a jelenet előadásában.

Sok szót, kifejezést ismernek meg a gyerekek *a dalokon* keresztül. Aktív és passzív szókincsük is gyarapodik, nyelvtani fordulatokat kapnak készen, és könnyedén jön nyelvükre sok életszerű, sokat használt kifejezés. Szeretnek énekelni a gyerekek, szívesen és könnyen tanulják a dalokat. Tanításukkor segítségünkre lehet a fülbemászó dallam, az izgalmas ritmus, a mulatságos történet, könnyen felismerhető szavak, az ismétlések, tetszetős fordulatok, mókás mozdulatok. Mondjuk el magyarul, hogy miről szól a dal! Ne értelmetlenül vésődjön be a szövege! Használjuk fel a megismert szöveget egy-egy cselekvés kifejezésére!

A mesék varázslatos világa is olyan motiváló erő ebben az életkorban, amit kár nem

felhasználni az idegen nyelv oktatásában. A mesékben előforduló sok ismétlődés nagyon megkönnyíti a megtanulásukat. Folyamatos beszédre készíti a gyerekeket. Élő, eredeti nyelvtani fordulatokat tartalmazó mondatokból állnak. Ezek a mondatok az élőbeszédben is felhasználhatók. Sokszor és szívesen hallgatják meg és játsszák el a gyerekek. Előadhatók műsoros rendezvényeken is, amik nemcsak sikerélményt adnak, de magabiztosságot is az idegen nyelv használatában.

Az írás-olvasás előtti bevezető szakaszban is megfigyelhetjük, hogy a gyerekek szavakat, mondatokat képesek az írott szöveg után elmondani. Az előzőleg hallás után megismert és megtanult szöveget könnyen idézik fel a jól megfigyelt sorokról.

Nyelvet tanulni nem ugyanaz, mint egy hagyományos tantárgyat. Itt beszélni tanítunk. Saját gondolatok kifejezésére kell használniuk majd az idegen nyelvet. A kisgyermek világában a játék, ezen keresztül ismerik meg a nagyvilágot is.

Fejlesztési feladatok

Legelőször is azt kell leszögezni, hogy a 4. évfolyamon nyelvoktatás csakis nyelvelsajátítás, és nem nyelvtanulás formájában mehet végbe. A készségek közül *a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb*, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. *A beszéd* eleinte az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, játék, dal), de később a követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan. Ne féljünk tehát néha mi is magyarul megszólalni, de természetesen törekedjünk az idegen nyelvű óravezetésre, és biztassuk a gyerekeket, hogy ők is minél többet beszéljenek a tanult idegen nyelven.

A kerettanterv az anyanyelven megismert témakörökre, beszédszándékokra, fogalomkörökre és tévékénységekre épül.

A legfontosabb feladatok a következők:

- Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzsvilágának, zenéjének megismerése.
- Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócsereivel, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.
- Az együttműködési készség fejlesztése. (A tanuló tudjon részt venni pár- és csoportmunkában.)
- Néhány alapvető nyelvtanulási stratégia megismerése.

A **tanulói tevékenységi formák** közül elsősorban olyanok ajánlottak, amelyek összhangban vannak a 9-10 éves gyermek tanulási, ismeretszerzési jellemzőivel. Ebben az életkorban a gyermek ismeretszerzése a világról és saját magáról három fő úton történik: cselekvés közben, a felnőttekkel és társaival való interakció közben, illetve az érzékszervekkel való megismerés útján. A kisiskolás diákok hatékony tanulásában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a mozgásos, játékos tevékenységek. Az ilyen és ehhez hasonló, érzélemileg átélt szituációk megjelenítése mélyebben rögzül és forrása a későbbi biztos nyelvhasználatnak.

Ezeknek a figyelembevételével kell megtervezni a tevékenységformákat és a feladatokat, amelyeknek nagy része olyan, amelyek a hagyományos értelemben nem minősülnek nyelvi jellegű feladatnak.

- Mozgásos-ritmikus feladatok: éneklés, körjátékok, mondókák, mozgással kísért versek, szóbeli utasításra végzett cselekvések
- Manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, gyurmázás, ragasztás, hajtogatás stb.
- Idegen nyelven történő tanári utasítások végrehajtása
- Szerepjátékok, játékok, társasjátékok
- Mondókák, versek, dalok, körjátékok memorizálása
- Mesehallgatás, a mese eljátszása

A 4. évfolyam tanulói számára olyan munkaformákat célszerű bevezetni a tanítási gyakorlatba, amelyekben a nyelvtanulás mint élvezetes közös tevékenység jelenik meg. A későbbi évektől eltérően a kezdeti szakaszban nem az egyéni teljesítmény számít elsősorban. Ezen a fokon, ahol az érdeklődés felkeltése és ébrentartása a fő, előtérbe kerülnek a *kooperatív, páros és csoportos munkaformák*. Ezen munkaformák mind nyelvi, mind általános nevelési haszonnal járnak. A nyelvi haszon az, hogy a rendelkezésre álló idő alatt több tanuló kap lehetőséget arra, hogy a célnyelven megszólaljon.

A nyelvtanulás kezdeti szakaszában is elengedhetetlen a tanulók *megfelelő mennyiségű autentikus hanganyaggal* való ellátása. Az órai anyagok bemutatásán kívül helyes, ha sok kapcsolódó *dal, vers vagy rigmus* is segíti a nyelvi fordulatok beépülését és fejleszti a kiejtést.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGJELENÉSE

Az *idegen nyelvi kommunikáció* az *anyanyelvi kommunikáció* elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése (vö. *szociális és állampolgári kompetencia*). Az ehhez szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását), valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően.

A fentiekén kívül a nyelvtanítás és -tanulás lehetőleg járuljon hozzá a gyermek személyiségének alakításához a holisztikus, vagyis az egész személyiséget figyelembe vevő általános nevelési célok szem előtt tartásával. A nyelvi nevelés csupán egy területe a személyiségfejlesztésnek, a nyelvórán azonban gondot kell fordítanunk a *testi, érzelmi, társas fejlesztésre* is.

Ha a tanulói tevékenységekből indulunk ki, fontos szerephez jut az *esztétikai-művészeti tudatosság és (főként) kifejezőkészség kompetencia*, pl. projektmunka, daltanulás, szerepjátás során.

A nyelvoktatás alkalmas terep egyéb általános készségek és kompetenciák (például: *gondolkodási, szövegértési készségek, a koncentráció képességének alapozása, az önismeret elmélyítése*) elsajátítására és begyakorlására is:

- Tágítsa a gyermek látókörét, nyisson ablakot a világra!
- Segítse hozzá a gyermeket a nyelvi tudatosodáshoz!
- A gyermek legyen tudatában annak, hogy anyanyelvén kívül más nyelvek is léteznek, és azokon éppúgy kifejezheti gondolatait!
- A több csatornán (anyanyelven és célnyelven) történő ismeretszerzés az ismeretet megerősíti.
- A nyelvek iránti fokozott fogékonyság pozitívan hat *anyanyelvi fejlődésére* is.

ANGOL NYELV

4. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 92,5 – heti óraszám: 2,5

JAVASOLT TÉMAKÖRÖK ÉS ÓRASZÁMOK

<i>Témakör</i>	A témakör feldolgozására javasolt óraszám
1. BEMUTATKOZÁS, KÖSZÖNÉSEK; ÁBÉCÉ, SZÍNEK, SZÁMOK	8-10 óra
2. A CSALÁD ÉS AZ OTTHON (Én és a családom, bemutatkozás, a család bemutatása; a szűkebb környezet: a lakás bemutatása; helyiségek a lakásban, a lakószoba bemutatása; kedvenc játékok)	10-12 óra
3. ÁLLATOK A LAKÁSBAN ÉS A HÁZ KÖRÜL (Kedvenc állatok)	8-10 óra
4. VÁSÁRLÁS, ÉTKEZÉS, RUHADARABOK (Napi étkezések, kedvelt és kevésbé kedvelt ételek, italok; öltözködés: ruhadarabok télen és nyáron, testrészek)	12-15 óra
5. MINDENNAPI ÉLETÜNK, SZABADIDŐ, SZÓRAKOZÁS (Egy átlagos nap napirendje, szabadidős tevékenységek, hobbi, kedvenc időtöltés, a hét napjai, az iskola és az osztályterem tárgyai)	12-15 óra

6. ÁLLATOK A VILÁG KÜLÖNBÖZŐ TÁJAIN	8-10 óra
7. MESEK, ÜNNEPEK, JÁTEKOK	8-10 óra

1. BEMUTATKOZÁS, KÖSZÖNÉSEK; ÁBÉCÉ, SZÍNEK, SZÁMOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló tudjon bemutatkozni, másokat bemutatni. Tudjon köszönni (ismerősnek, ill. napszak szerint). Ismerje az angol ábécé betűit és a számokat 1-től 20-ig. Képes legyen a színek megnevezésére. Tudja elbetűzni saját és mások nevét, és szavakat betűzés után leírni. Ismerje a személyes névmásokat és a létige <i>am/are/is</i> formáit.	Betűzés, számolás, színek megismerése. Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, igenlő és nemleges válasz. Létezés kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása. (Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	Ismerje a számokat 1-től 20-ig és a legfontosabb színeket. Tudjon köszönni és bemutatkozni, a saját nevét betűzni.

Tevékenységek

Listening	Reading	Speaking	Writing
- számok leírása hallás után - számok színezése hallás után	- egy angol gyerek bemutatkozása	- bemutatkozás, egymás bemutatása	- néhány mondatos bemutatkozás

2. A CSALÁD ÉS AZ OTTHON

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló legyen képes a közvetlen családtagok és az otthon főbb részeinek megnevezésére. Tudjon a családdal és az	A családtagok nevei és a hozzájuk kapcsolódó hagyományos szerepek, cselekvések kifejezése.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása.	Tudja megnevezni és bemutatni a közeli családtagokat, valamint a ház legfontosabb helyiségeit

otthonnal kapcsolatos egyszerű kérdéseket feltenni, és azokra válaszolni. Ismerje a birtoklás kifejezését: a <i>have got/has got</i> szerkezetet.	A család bemutatása, érdeklődés a testvérek felől. A birtoklás kifejezésének megismerése. Néhány szoba, a ház főbb részeinek megismerése. Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, igenlő és nemleges válasz. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.	(Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	és néhány tárgyat.
---	--	---	--------------------

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
- számok leírása hallás után - tárgyak színezése hallás után - mi hol van (párosítás)	- egy angol és magyar család - a ház helyiségei	- köszönés, bemutatkozás - családtagok bemutatása - családtagok külső jellemzése néhány mondatban	- néhány mondatos bemutatkozás - családtagok rövid bemutatása (hogyan hívják, hány éves)

3. ÁLLATOK A LAKÁSBAN ÉS A HÁZ KÖRÜL

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló ismerje fel és tudja megnevezni a lakásban és a ház körül élő állatokat. Legyen képes megmondani, hogy milyen állata van, illetve tudjon mások állatairól érdeklődni (<i>Have you got...?</i>).	Kinek milyen állata van: érdeklődés és bemutatás, az állatok legfőbb jellemzői. Információkérés, információadás, bemutatás, tetszés, nemtetszés, dolgok, személyek megnevezése. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása. (Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	Tud megnevezni néhány állatot. Meg tudja mondani, milyen állataik vannak. Ismer néhány alapvető melléknevet.

Tevékenységszabványok:

Listening	Reading	Speaking	Writing
- állatok nevének leírása hallás után - kinek milyen állata van (párosítás hallás után)	- kedvenc állatok a lakásban és a ház körül	- kinek milyen állata van, kedvenc állatok	- képek alapján állatokat felismerni és nevüket leírni - állatok jellemzése

4. VÁSÁRLÁS, ÉTELEK, RUHADARABOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységszabványok Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló tudjon megnevezni ételeket, italokat, játékokat és ruhadarabokat. Tudja azokat elkérni és megköszönni. Szerepjátékokban részt véve tudjon „vásárolni” (<i>Can I have..., please? Thank you.</i>). Tudja megnevezni a testrészeket. Tetszését, nemtetszését ki tudja fejezni (<i>I like/I don't like...</i>).	Gyümölcsök, egyszerű ételek, ruhák, játékok nevének megismerése s egyszerű formában való kérése vásárlásnál. Életszerű helyzetekben való eligazodás, pl. üzletben. A ruhadarabok nevének megismerése. Az egyes és többes számú ruhadarabok megkülönböztetése. A megszámlálható és nem megszámlálható ételek fogalmának bevezetése. A gyermekeket a valós életben körbevevő tárgyak megismerése. Köszönés, elköszönés, köszönet. Információkérés, információadás, bemutatás, tetszés, nemtetszés, dolgok, személyek megnevezése. Cselekvés, történet, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása. (Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	Tud megnevezni néhány ételt, használati tárgyat, ruhadarabot. Tud valamit elkérni és azt megköszönni.

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
- tárgyak nevének leírása hallás után - kinek mi van (párosítás hallás után)	- tárgyak (pl. ruhadarabok, játékok) és azok leírásainak párosítása	- ki milyen ruhát visel - kedvenc ételek	- képek alapján tárgyakat, (pl. ruhadarabokat, játékokat) felismerni és nevüket leírni

5. MINDENNAPI ÉLETÜNK ÉS TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló értse meg a napirenddel kapcsolatos mondatokat, tudjon kifejezni egyszerű tevékenységi formákat, megnevezni szokásos cselekvéseket. Tudjon érdeklődni mások szokásos cselekvései iránt. Ismerje az egyszerű jelen időt.	Egy szokásos napunk programjai. Az egyszerű jelen idő nyelvtani elemeinek bevezetése. Heti elfoglaltságaink, különórák. Az egyes szám harmadik személyű alakok bevezetése, a tagadás, kérdés formai elemeinek megfigyelése, gyakorlása. Információkérés, információadás, bemutatás, tetszés, nemtetszés, dolgok, személyek megnevezése. Igenlő vagy nemleges válasz adása. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, időbeli, mennyiségi és minőségi viszonyok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása. (Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	Tud néhány, a napirenddel kapcsolatos cselekvést megnevezni egyszerű mondatban. Ismeri a hét napjait.

Tevékenységformák

Listening	Reading	Speaking	Writing
- étkezéssel kapcsolatos szavak, napirenddel kapcsolatos mondatok hallás utáni kiválasztása. Napok és szabadidős programok párosítása.	- ki mit eszik reggelire, ebédre - egy angol család egy napja	- egy átlagos nap elmesélése röviden - délutáni és/vagy szabadidős tevékenységekről pár mondatos beszámoló és érdeklődés	- napirend egyszerű leírása - egy ebéd fogásainak összeállítása - napok neve

6. ÁLLATOK A VILÁG KÜLÖNBÖZŐ TÁJAIN

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló ismerje fel és tudja megnevezni a vadon élő és az állatkertekben található (a világ távolabbi tájain élő) állatokat és	Érdeklődés és bemutatás, az állatok legfőbb jellemzői. Információkérés, információadás,	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjáték, „mingling”. Dalok, versek tanulása, eljátszása.	Tud megnevezni néhány (vadon vagy állatkertben élő) állatot. Ismer néhány külső jellemzésre

azokról egyszerű jellemzést adni.	bemutató, tetszés, nemtetszés, dolgok, személyek megnevezése. Cselekvés, történet, létezés kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok.	(Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	szolgáló melléknevet.
-----------------------------------	---	---	-----------------------

Tevékenységszervezők

Listening	Reading	Speaking	Writing
- állatok nevének felismerése hallás után	- sétát az állatkertben	- állatok felismerése, megnevezése jellemzői - kedvenc állat bemutatása	- képek alapján állatokat felismerni és nevüket leírni - állatok rövid jellemzése

7. MESÉK, ÜNNEPEK, JÁTÉKOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységszervezők Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló képes legyen részt venni összehangolt csoportmunkában és egy mese vagy érdekes történet megismerésében, előadásában. Ismerje meg egy másik ország néhány szokását, kultúráját, nevezetességét. Meg tudja nevezni legfontosabb ünnepeinket.	A mese vagy történet életszerű mondataival folyamatos, összefüggő szöveg reprodukálása. Az ezekben szereplő kifejezések, nyelvi elemek megismerése, használata. A mesék, történetek eljátszása szereposztással, összehangolt csoportmunkával. Információ megértése, gyűjtése egyszerű szövegeken keresztül. Köszönés, elköszönés, bemutatkozás, bemutatás, köszönet, tetszés, nemtetszés, dolgok és személyek megnevezése, információkérés, információadás.	Összehangolt csoportmunka, szerepjáték. A meséhez vagy történethez kapcsolódó dalok, versek tanulása. (Részletesebben lásd a külön táblázatot.)	Megért és tud reprodukálni néhány mondatot elemzés nélkül.

	Cselekvés, történet, létezés kifejezése birtoklás kifejezése. Térbeli, időbeli, mennyiségi, minőségi viszonyok.		
--	--	--	--

Tevékenységszabványok

Listening	Reading	Speaking	Writing
- a történet szövegének kirakása hallás után - a történet lényegének megértése képek segítségével	- mese vagy történet olvasása - események sorba állítása - képek mondatokkal való párosítása	- mese vagy történet eljátszása szerepek szerint - a megismert nyelvi elemekkel rövid párbeszéd eljátszása	- szavak behelyettesítése a történetbe - szövegbuborék kitöltése megadott mondatokból

A TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Listening	A tanult szavak hallás utáni felismerése. Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése.
Speaking	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid válasz adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Reading	Tanult kifejezéseket tartalmazó szöveg megértése, magyarra fordítása. Ismert szöveg megközelítően helyes kiejtéssel való, érthető felolvasása.
Writing	Kis segítséggel néhány mondat leírása, lemásolása.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÖSSZEFOGLALVA

Hallott szöveg értése

A tanuló megért

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

Beszédkésztség

A tanuló

- egy szóval vagy hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre,
- ismert dolgokat megnevez,
- néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése (a szóbeli kezdő szakasz után)

A tanuló

- felismeri a tanult szavak írott alakját,
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot megért;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Íráskésztség (a szóbeli kezdő szakasz után)

A tanuló

- helyesen lemásol ismert szavakat.

TARTALMAK

a) Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Köszönés	<i>Good morning. Hello Tom. Hi! Hello, how are you?</i>	<i>Good morning. Hello Mary. Hi! Very well, thank you.</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye.</i>	<i>Goodbye. Bye!</i>
Bemutakozás	<i>My name is...</i>	<i>Hello. Hi!</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thank you very much.</i>	<i>No problem.</i>

Személyes beállítódás és vélemény kifejeződésére szolgáló kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Tetszés, nemtetszés	<i>Do you like it?</i>	<i>I like it. I don't like it. Yes, I do. No, I don't.</i>

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Dolgok, személyek megnevezése	<i>What is it? Who's that?</i>	<i>It's...</i>
Információkérés	<i>How old are you? Where is he?</i>	<i>I'm ten. He is in the classroom.</i>
Információadás	<i>What is she doing?</i>	<i>She is sleeping.</i>
Igenlő vagy nemleges válasz	<i>Where is it?</i>	<i>I don't know.</i>

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök		Nyelvi kifejezések	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Jelenidejűség	<i>Present forms of verb 'be'</i>	<i>I'm a boy. Are you... ?</i>
Kérés, felszólítás kifejezése		<i>Imperatives</i>	<i>Sit down, please.</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Possessive adjectives</i>	<i>My book...</i>
		<i>Present forms of 'have got'</i>	<i>I've got a cat.</i>
			<i>Have you got...?</i>
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás		<i>Where? Here / there; left / right</i>
			<i>In, on, under</i>
Időbeli viszonyok			<i>What time is it? It's 9 o'clock.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singular/plural forms</i>	<i>How many...?</i>
		<i>Cardinal numbers</i>	<i>1–20 (20–100)</i>
Minőségi viszonyok			<i>It's big/small.</i>
			<i>What colour is it?</i>
			<i>It's red/blue...</i>

NÉMET NYELV

4. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 92,5 – heti óraszám: 2,5

JAVASOLT TÉMAKÖRÖK ÉS ÓRASZÁMOK

Témakör	A témakör feldolgozására javasolt óraszám
1. BEMUTATKOZÁS, KÖSZÖNÉSEK, SZÍNEK, SZÁMOK (Szóbeli bevezető, ismerkedés az idegen nyelvvel)	
Bemutakozás, köszönések	6-8 óra
Színek	4-6 óra
Számok	6-8 óra
2. A CSALÁD ÉS AZ OTTHON	
Család	8-12 óra
Ház, szobák	7-10 óra
Bútorok, tárgyak	7-10 óra
3. ÁLLATOK A LAKÁSBAN ÉS A HÁZ KÖRÜL	
Állatok	7-10 óra
4. VÁSÁRLÁS, ÉTELEK, RUHADARABOK	
Testrészecskék	2-4 óra
Ruházat	5-7 óra
Ételek, italok, gyümölcsök	3-5 óra
5. MINDENNAPI ÉLETÜNK ÉS TÁGABB KÖRNYEZETÜNK	
Járművek	2-3 óra
Évszakok, hónapok, napok	2-4 óra
6. MESÉK, ÜNNEPEK, JÁTÉKOK	2-3óra

1. BEMUTATKOZÁS, KÖSZÖNÉSEK, SZÍNEK, SZÁMOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló tudjon bemutatkozni, másokat bemutatni. Tudjon köszönni (ismerősnek, ill. napszak szerint). Ismerje a színeket és a számokat és meg tudja azokat nevezni.	Bemutatkozás, bemutatás. Köszönések (ismerősnek, ill. napszak szerint). A színek és a számok megnevezése, azokkal kapcsolatos kérdések és válaszok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjátékok. Dalok, versek tanulása, eljátszása. Hallás utáni értési gyakorlatok (pl. színezés, számok felismerése).	Tud köszönni és bemutatkozni. Felismeri az alapszíneket és a számokat (legalább 1-től 12-ig). Reagál a témával kapcsolatos egyszerű felszólításokra.

2. A CSALÁD ÉS AZ OTTHON

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló legyen képes a közvetlen családtagok megnevezésére, bemutatására, az otthon főbb részeinek felismerésére és megnevezésére.	A családtagok nevei, a család bemutatása, érdeklődés a testvérek felől. Néhány szoba, a ház főbb részeinek megismerése. Létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok, kérés, felszólítás kifejezése.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjátékok. Projekt: <i>Az én családom</i> . Dalok, versek tanulása, eljátszása. Hallás utáni értési gyakorlatok (pl. melyik családtag melyik helyiségben van – párosítás).	Értse meg és tudja megnevezni a közeli családtagokat, valamint a ház legfontosabb helyiségeit.

3. ÁLLATOK A LAKÁSBAN ÉS A HÁZ KÖRÜL

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló ismerje a leggyakrabban lakásban tartott és háziállatokat és tudja őket megnevezni.	Az állatok nevei, érdeklődés egymás háziállatai felől. Létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok. Kérés, felszólítás kifejezése.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjátékok. Projekt: <i>A mi állataink</i> vagy <i>Kedvenc állatom</i> . Dalok, versek tanulása, eljátszása. Hallás utáni értési gyakorlatok (pl. állatok felismerése).	Tud megnevezni néhány állatot, és értse meg ezek nevét.

4. VÁSÁRLÁS, ÉTELEK, RUHADARABOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló tudjon megnevezni ételeket, italokat, játékokat és ruhadarabokat. Tudja azokat elkérni és megköszönni. Szerepjátékokban részt véve „vásárolni”. Ismerje a testrészeket. Tetszését, nemtetszését ki tudja fejezni.	Gyümölcsök, ételek, ruhák, játékok, testrészek, ruhadarabok nevének megismerése, megnevezése és egyszerű formában való kérése. Életszerű helyzetekben való eligazodás, pl. üzletben, étteremben. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése, mennyiségi és minőségi viszonyok. Kérés, felszólítás kifejezése.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjátékok. Projekt: <i>Szeretem / Nem szeretem...</i> Dalok, versek tanulása, eljátszása. Hallás utáni értési gyakorlatok (pl. színész, párosítás).	Ismer néhány testrészt és ruhadarabot. Reagál a témával kapcsolatos egyszerű felszólításokra. Tud egyszerű formában kérni és valamit megköszönni.

5. MINDENNAPI ÉLETÜNK ÉS TÁGABB KÖRNYEZETÜNK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló ismerje és tudja megnevezni a hónapokat és a napokat. Az iskola és az osztályterem tárgyait ismerje fel és nevezze meg. Egyszerű tevékenységi formákat ki tudjon fejezni, szokásos cselekvéseket megnevezni. Tudjon megnevezni távolabbi tájakon élő állatokat.	A hónapok, a hét napjai nevének felismerése, megnevezése. A gyermekeket az iskolában körbevevő tárgyak megismerése. Egy szokásos nap programjai. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, időbeli, mennyiségi és minőségi viszonyok.	Láncjáték, pármunka, csoportmunka, szerepjátékok. Projekt: <i>Az én születésnapom.</i> Dalok, versek tanulása, eljátszása. Hallás utáni értési gyakorlatok (pl. napok és cselekvések párosítása).	Tud megnevezni néhány tárgyat az osztályban. Értse meg a hónapok és napok nevét. Reagál a témával kapcsolatos egyszerű felszólításokra.

6. MESÉK, ÜNNEPEK, JÁTÉKOK

Fejlesztési célok	Tananyag	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A továbbhaladás feltételei
A tanuló képes legyen részt venni összehangolt csoportmunkában és egy mese vagy érdekes történet megismerésére.	A mese vagy történet életszerű mondataival folyamatos, összefüggő szöveg reprodukálása.	Összehangolt csoportmunka, szerepjáték. A meséhez vagy történethez kapcsolódó dalok, versek tanulása.	Tud reprodukálni néhány mondatot elemzés nélkül.

résében, előadásában. Ismerje meg egy másik ország néhány szokását, kultúráját, nevezetességeit. Meg tudja nevezni legfontosabb ünnepeinket.	Az ezekben szereplő kifejezések, nyelvi elemek megismerése, használata. A mesék, történetek eljátszása szereposztással. Cselekvés, történés, létezés kifejezése, birtoklás kifejezése. Térbeli, időbeli, mennyiségi, minőségi viszonyok.		
--	--	--	--

TARTALMAK

a) Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Köszönés	<i>Guten Morgen/Tag! Hallo, wie geht's?</i>	<i>Guten Morgen/Tag! Danke, gut. Und dir?</i>
Elköszönés	<i>Auf Wiedersehen! Tschüs!.</i>	<i>Auf Wiedersehen! Tschüs!.</i>
Bemutatkozás	<i>Ich heiße...</i>	<i>Hello. Hi! Mein Name ist...</i>
Köszönet	<i>Danke!</i>	<i>Bitte!</i>

Személyes beállítódás és vélemény kifejeződésére szolgáló kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Tetszés, nemtetszés	<i>Wie findest du....?</i>	<i>Ich finde es gut/ blöd!</i>

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

	Kezdeményezés és válasz	
Dolgok, személyek megnevezése	<i>Was ist das? Wer ist das?</i>	<i>Das ist...</i>
Információkérés és információadás	<i>Wie ist...? Wie alt bist du?</i>	<i>Prima. Ich bin zehn.</i>
Igenlő vagy nemleges válasz	<i>Bist du Peter? Ist das die Torte?</i>	<i>Ja./ Nein./ Nicht.</i>

b) Fogalomkörök

Fogalomkörök			Nyelvi kifejezések
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Jelenidejűség	Präsens	<i>Ich bin zu Hause. Die Sonne scheint schön.</i>
Kérés, felszólítás kifejezése		Imperativ	<i>Steht auf! Komm her, bitte!</i>
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás		<i>hier, dort</i>
			<i>links, rechts,</i>
			<i>oben, unten</i>
Időbeli viszonyok	Időpont	um, am, wann?	<i>Um 8 Uhr Am Freitag</i>
Mennyiségi viszonyok	Határozott mennyiség		<i>eins, zwei.../1-12/ ein Ball, eine Schülerin</i>
Minőségi viszonyok		Wie?	<i>Ich bin groß. Meine Freundin ist klein.</i>
Esetviszonyok	Névszók a mondatban	Nominatív	<i>Die Katze ist schwarz.</i>
Szövegösszetartó eszközök	Kötőszók, névmások		<i>und, oder, aber; das; ich, mein</i>

A TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Hallott szöveg értése	A tanult szavak hallás utáni felismerése. Ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg hallás utáni megértése.
Beszéd	Egyszerű kérdés feltevése és arra rövid válasz adása. A tanult mintamondatokban egy-egy szó cseréjével önálló mondatalkotás.
Olvasott szöveg értése	Néhány szóból álló, ismert nyelvi elemeket tartalmazó mondat megértése.
Írás	Kis segítséggel egy-egy szó leírása, lemásolása.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI ÖSSZEFOGLALVA

Hallott szöveg értése

A tanuló megért

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést.

Beszédkésztség

A tanuló

- egy szóval válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre,
- ismert dolgokat megnevez,
- néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése:

- felismeri a tanult szavak írott alakját.

Íráskészség (a szóbeli kezdő szakasz után)

A tanuló

- segítséggel helyesen lemásol egy-egy ismert szót.

SZEMPONTOK A TANULÓI TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A tanulói teljesítmények értékelésének három célja van:

- visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról;
- a tanulók nyelvtanulási motivációját fenntartani és tovább erősíteni;
- hozzájárulni reális önértékelésük kialakításához.

Fontos, hogy a követelményrendszert az iskolák rugalmasan, a helyi sajátosságoknak és igényeknek megfelelően alkalmazzák. Mivel az élő idegen nyelvek tantervfelépítése eltér a többi műveltségi terület követelményrendszerétől, a tananyagot, a fejlesztési követelményeket és a teljesítményt nem lehet táblázatban egymás mellé rendelni.

Bármilyen módot is választunk az értékelésre, gyakran dicséjünk a jó szereplésekért! Elmarasztalás helyett adjunk új lehetőséget a próbára! Ebben az életkorban még a pozitív megerősítés hoz eredményt, ellenkező esetben bezárkóznak a gyerekek a beszéd elől, és kialakulnak a felnőtteknél oly jól ismert gátlások. Az értékelő, gyakorló feladatok megoldásánál ne hagyjuk még magára a gyermekeket! Ha, bár segítséggel, de megoldja, jutalmazzuk szóveges dicsérettel, szóval, piros ponttal, képekkel (pl. mosolygó arcokkal, „hangulatjelekkel”); inkább, mint osztályzással.

Nem kell nagy mennyiségű szót, anyagot belesulykolnunk a tanulóba. Inkább keveset, de azt alaposan. A szavakat kérdezzük szóban! Írásban még adjunk lehetőséget a helyes szókép megkeresésére! A megértés ellenőrzésére jó módszer a rajzolás, összekötés, bekarikázás, kiválasztás.

Hogy optimális ütemben fejlődhessenek, vegyük figyelembe egyéni képességeiket is! Az osztályok között is nagy lehet a különbség, ezért követelményeinkben ne legyünk túl szigorúak, de túl keveset se kérjünk számon, hiszen ezzel nem támogatjuk fejlődésüket.

Ne feledjük, hogy tudásuk még csak most épül. Egy ház alapjai alig látszanak, de a biztos alapozásra szükség van!

Alapelv, hogy értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységeket kell használni, és a tanulók értékelése folyamatosan történjen. Legalább minden hónapban kapjanak visszajelzést az előrehaladásról, hogy megértsék, miben és hogyan fejlődhetnek tovább. Azt értékeljük, amit a gyerekek tudnak, ne a hiányosságokat hangsúlyozzuk! Mivel ennek a korosztálynak a beszédértésben és beszédkésztség területén is a folyékonyág az erőssége, csak tapintatosan és nagy türelemmel törekedhetünk a hibátlan megoldásokra.

Az értékelés történhet csoportban, párban vagy egyénileg, a gyakorláshoz hasonlóan. A gyengébb teljesítményt nyújtó gyerekeknek több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak. Lehetőleg kerülni kell a hagyományos „felelés”-jellegű számonkérést, mivel ez egyértelműen hozzájárul a gátlások erősödéséhez.

A bevezetésben arról volt szó, hogy a tanulók teljesítményének mérése és értékelése a négy nyelvi alapkésztségen (beszédértés, beszédkésztség, olvasásértés és íráskésztség) keresztül valósulhat meg. A két utóbbival nincsenek is nehézségek, hiszen ezekből a legkönnyebb a számonkérés, míg a hallás utáni értést és a beszédkésztséget hajlamosabbak vagyunk elhanyagolni. Pedig ez nem helyes, hiszen ha ezeket a készségeket nem értékeljük rendszeresen, a gyerekekben kialakulhat az a téves elképzelés, hogy ezek nem is olyan fontosak.

9-10 éves életkorban már számíthatunk a tanulók önértékelésére is. Fontos, hogy tisztában legyenek saját fejlődésük menetével, azzal, hogy hol kell még jobban teljesíteniük, milyen területen igazán jók.

A teljesítmények értékelésekor is fontos alapelv: ne a nyelvről való tudást, hanem a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük.

TESTNEVELÉS

1-4. évfolyam

1-2. évfolyam

Évi óraszám: 111

A tantárgy korosztályra lebontott céljai és feladatai

Egészségvédelem:

Az iskolapadba kerülés, életmód, életritmus változására való átállás tudatos irányítás.

A mozgékonyság megőrzése, fejlesztése, mindennapos testmozgás fenntartása, a testi fejlődés támogatása és összehangolása a családdal.

A sportos életmód egy-két alapvető elvének (pl. reggeli gyakorlatok, hétféle mozgásprogramok, TV nézés idejének maximálása) rögzítése, a prevenció fogalmának konkretizálása egyszerű példákkal. A természetben való testmozgás előnyei megértése alapfokon. A helyes testtartás tudatosítása, kialakítása. A biomechanikailag helyes testtartás tudatosítása, kialakítása, automatizálása és fenntartása.

Edzettség, teherbírás fejlesztése:

A testi és szellemi terheléshez való fokozatos szoktatás, az alkalmazkodás kiváltása a lelki és fizikai erőfeszítéshez.

Kondicionálás az ügyességi, koordinációs feladatok mennyiségének helyes kiválasztásával, a természetes fáradással járó nehézségek leküzdése.

Az edzettség mérhetőségének alapfokú megismerése (egyszerű felmérések), a saját fejlődés követése, az arra való igény kialakítása. A lelki és fizikai gyengeségek megfogalmazása és segítő eljárásokkal, a család bekapcsolásával felzárkózási program készítése.

A fizikai és szellemi terhelés egymást kiegészítő funkciója, az egyenlőtlenségek mérséklése, elfogadtatása az életkornak megfelelő egyszerű magyarázatokkal.

Sport- és mozgáskulturális tanulás

A testnevelés tantárgyi keretei: szervezés, formák, higiénia, tartalmak, elszámoltathatóság megteremtése.

Az életkornak megfelelő terhelés, tevékenységek által a használható testkulturális, pszichomotoros képességek, készségek (kompetenciák) feltérképezése, alakítása, felzárkóztatása.

Alapvető mozgásformák tanulása motoros, kognitív és emocionális harmóniában. Elsősorban a pontos koordináció sokoldalú fejlesztése a fegyelem, önfegyelem jelenlétében, az erős biológiai mozgásszükségletet szem előtt tartva, a verbális és motoros összetevőket együtt alkalmazva.

A fentiek értelmében a megfigyelés, (mozgás) érzékelés, utánpótlás funkciók által a lazasság, tágasság, izomérzékelés, (mozgás) ritmus, reakciógyorsaság és kiemelten a térérzékelés és téri tájékozódás fejlesztése, tervezetten, az „oldalasság” feltérképezése.

Pozitív személyiségfejlődés

Az egész gyermek fejlesztése tanulási, játék, sport és verseny élmények által, a helyes kommunikáció és motiválás jelenlétében, a külső és belső értékeléssel összhangban.

Az egyéni sajátságokkal való szembenézés, az értékelési eljárásokkal párhuzamos nagyon egyszerű önértékelési eljárásokhoz való szoktatás. A tanár-diák kommunikációs szokások kialakítása.

A pozitív hozzáállás megteremtése, támogatása által az örömteli teljesítés, a szabálykövető versenyzés, közös siker átélése a tanítás-tanulás folyamatában.

Értékes személyiségtulajdonságok megerősítése a mesehősök, híres emberek példái közvetítése által.

A tanulók fizikai, fittségi mérésének rendszerét az Intézményi Minőségirányítási Program tartalmazza.

Képzési tartalom és metodika		
A lányok és fiúk terhelhetősége azonos, személyiségfejlődésük kezelhető együtt a specialitások szem előtt tartásával		
Módszertanilag javasolt, hogy a játékoság, a pozitív megerősítés, a jutalmazás, a dicséret és az önállóság engedése segítse a folyamatba való érzelmi bevonódást. A szükséges minimális frontális hatás mellett a csoportos és csapatban történő együttműködés, együttmozgás kialakítása		
Fejlesztési témakörök, tartalmak, kulcsfogalmak	Ellenőrzési, értékelési lehetőségek	A következő tanévi fejlesztés feltételei (pszichomotoros, kognitív, emocionális)
Alaki képzés a tanóra rendjének alapozásához: Sorakozás oszlopban, vonalban, jelentésadás, kommunikációs szabályok ismertetése és gyakorlása; vigyázz és pihenj állás; kétsoros vonal, kettős oszlop kialakítása; testfordulatok helyben; vonal alakzatból oszlopalakzat kialakítása helyben fordulással; oszlop alakzat megindítása vezényszóra; járás kettős oszlopban; köralakítás (mellső és hátsó) kézfogással és kézfogás nélkül; az egyenletes térelosztás, helyezkedés	Állandó megerősítést követően (pl. öltözői pontszerző folyamat); játékos és versengő feladatokkal (pl. sorakozó, szőnyegcipelő verseny); önellenőrzési feladatokkal (karóra, rágógumi, igazodás stb.).	<i>A tanult tanári terminológiához tartozó motoros válaszcselekvések ismerete, emlékezetben tartása és előhívása az elvárásoknak megfelelően az órakezdés sajátos elvárásainak, vagy tudatosan vagy engedelmisségből történő megfelelés; a kialakított verbális és non verbális kommunikációs formák betartása</i>

játékai a térben; vonulások ütemtartással, dobbantással, zenére, énekkel; játékok a térbeli formák (sor, oszlop, kör, lánc) változatos alkalmazásával; az órakezdés és az öltözőrend kialakítása; a gyakorlóhely rendjének kialakítása.		rend az öltözőben, felszerelésben; tisztálkodás az óra után; célszerűen tájékozódás a tornatermi (udvar stb.) térben; a tanult néhány önellenőrzési gyakorlat elvégzése felszólítás nélkül.
Egyszerű 1–4 ütemű alapgimnasztika. A fogalmak megismerése, a mozgásképp megértése és motoros rögzítése; szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok; egyszerű 1-4 ütemű kéziszer (labda, babzsák, gombolyag)-, társas-, bordásfal-, padgyakorlatok; utánzó gyakorlatok, játékok helyes tartással; ritmikai és dinamikai variációk a 4 ütemben; a biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító, automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva, a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyaggal, a tanévek során folyamatosan ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására valamint a lassú és pontos kivitelezésre ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez; a térirányok felismerése változó testhelyzetekben, bekötött szemmel; utánzás azonos térirányban állásnál és szemben a tükrözés szabályai szerint.	A pontos végrehajtása a terminológia megértésének ellenőrzése a folyamatos munkában A verbális formák számonkérése a mozgással párhuzamosan A tér tájékozódás zavarainak kiűzése A helyes testtartás bemutatása egyénenként, lehetőleg tükrözéssel (képpés önkontroll)	Az ismeret szintjének súfított terminológiai fogalmak, tanári emlékeztetésre helyes válaszok elhárítása. A bemutatott az egyre Abemlőttott, a fogó díj fogólt nek, a szögltanári foglaltak, szögltől nélkül körtés, a segítség nélküli mozgás alakításait a képek kialakítását a vitás Arányú, a hájak követése nyitását követése. A tükrözés képessége.

Járások, futások Járások saját ritmusban és ritmustartással, szituációs formában is (menetelés, pipiskedés, dobogás, trappolás, osonás, lopakodás, masírozás stb.); rövid távú gyors futások (10-30 m), futás saját tempóban (400-1000 m) külső kényszer nélkül; sarok- talpgördülés kihangsúlyozása; irányváltoztatások kis távolságon járás és futás közben kötetlenül, vezényszóra, követéssel, bekötött szemmel verbális és érintéses társvezetéssel; futás térformákban; egyszerű futóiskolai gyakorlatok;	A versengés élményének értékelése; egyéni különbségek megállapítása; ismerkedés a mérhetőséggel, objektív eredmény rögzítése 10-30 m-en	A megfelelő mozgástechnika alkalmazása a különféle futásoknál a tanult tananyaggal való elszámoltatásnál n egyéni, számszerűsített fejlődés
<u>Egyszerű szabályokon alapuló fogójátékok.</u> A szerepek tisztázása; a játék szabályainak megismerése, megértése és alkalmazása játék közben; szocializációs feladatok.	Önértékelés a játékban alkalmazott motoros, emocionális teljesítmény mentén.	<i>A szerep elfogadása, szabály betartása, kudarc elviselése, együttműködés a társakkal és a tanár irányító, bírói szerepének elfogadása.</i>
<u>Rövid idejű, kis erő kifejtésű szökdelések és ugrások.</u> Ugrások egy-, váltott-, páros lábon 5-20 mp-ig; fel-, le-, átugrások változatos terepen; távolba és felfelé ugrások a két lábat váltva használva az elrugaszkodáskor; áthajtások különféle módokon ugrókötéssel; szökdelő és ugró játékok; Dobások kis súlyú szerrel (maroklabda, rongylabda, teniszlabda stb.) célba dobások helyből, mozgásból, lengésből, különböző testhelyzetekből (pl. fejjel lefelé, bekötött szemmel) álló és mozgó célra; <u>Kúszások, mászások, statikus jellegű egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes mozgások.</u> Kúszások, mászások, egyéb természetes (generális) mozgások; helyváltoztatás utánzó gyakorlatokkal (kutya-futás, pókjárás, sánta róka, fókajárás, nyuszi ugrás stb.). Helyváltoztatás vízszintes és rézsútos padon, hason- és hanyattfekvésben, kéz-láb támaszban, rákjárással, pókjárással,	Áthajtások időre; koordinált szökdelési feladatsor diagnosztikus mérése. Célbadobó versenyek. Versengések utánzó gyakorlatokkal.	<i>A természetes mozgások területén elfogadhatóan jó végrehajtási technika, harmonikussá váló külső kép, más-más gyakorlati variációban alkalmazhatóság.</i>

különböző keménységű felületeken. Statikus gimnasztikai gyakorlatok helyzetmegtartó gyakorlása talajon és nehezített körülmények között (padon, zsámolyon, szekrénytetőn, vonalon, keskeny felületen, padlón, filcen, szivacsban, bekötött szemmel stb.); járások, helyváltoztatások, előre-hátra, fel-le, nehezített körülmények között; hely és helyzetváltoztatások bizonytalan egyensúlyi helyzetben; a biomechanikailag helyes testtartás tudatosítása, kialakítása, automatizálása és fenntartása; gurulóátfordulás előre-hátra különböző testhelyzetekből indulva és érkező; gurulóátfordulás előre-hátra lejtős felületen; gurulások, fordulatok fekvésben és állásban a test hossz tengelye körül; felugrások kéztámasszal szerekre; akadálypályák leküzdése a változatos térirányok, magasságokhoz, mélységekhez, felületekhez stb. alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel.	A pontos, fegyelmezett megoldások, a „tornászosság” jutalmazása. Visszatérő, egyszerű, lazaságot kontrolláló önellenőrzési feladatok. Akadálypályán időre, helyezésre, pontos kivitelre kiterjedő ellenőrzés.	<i>A tornászos tartás, mint mozgáskoordinációs specialitás megmutatása.</i> <i>Helyes téri tájékozódás a hosszanti és a kereszt tengely körüli forgásokban és a térirányokban.</i> <i>Célszerűen összerendezett mozgások az akadályversenyeken való alkalmazás során.</i>
<u>A rúd-, kötélmászás technikája.</u> 1-3 fogással mászások; függőgyakorlatok tornaszereken, természetes akadályokon; függőállásba, függésben tovalaladás; vándormászás bordásfalón.	A mérhető, megtett út, önmagához mért fejlődés; nem versengő helyzetben.	<i>A függesztő öv funkcionális fejlődésében felmutatható előrelépés.</i>
A labdakezelés alapjai Alapgyakorlatok (egy-két) kézzel., lábbal (fogás, megtartás, pörgetés, gurítás; görgetés, elkapás, dobás, labdavezetés); labdakezelés nehezített körülmények között, különböző távolságokba és magasságokba, egyénileg és társsal, váltakozó tempóban; guruló, mozgó labda elfogása; célzás álló és mozgó tárgyra; testnevelési, népi és kreatív játékok labdával; labdakezelés szövegmondás, számsor stb. közben sorban, körben, párban.	Önellenőrzésre is alkalmas labdatechnikai gyakorlatok időszakos bemutatása. Egyszerűsített labdás játékok csapatokban.	<i>Biztonságos, többnyire automatizált labdakezelés.</i> <i>Elemi szintű labdatechnikai készlet célszerű alkalmazása egyszerűsített sportjátékokban. a játékok elemi szabályainak megértése.</i>
<u>A tanultak beillesztése</u> egyszerű testnevelési játékokba, sor- és váltóversenyekbe szerek nélkül és szerekkel (labdával); küzdő feladatok párokban a természetes mozgások alkalmazásával (kakasviadal, húzd el a párod stb.); versengések a gyors	Versenyek; a csoporttal, csapattal való együttműködés	<i>A testkulturális elemek mind ösztönös, mind nyílt utánzást követő visszaadása versenyhelyzetben.</i>

reagálás, helyzetfelismerés, a helyzetnek megfelelő cselekvésbiztonság fejlesztésére.	mege erősítése, önértékelési eljárásokkal is a versenyben elért eredmények jutalmazása.	
Egyszerű koreografált játékok Mozgás- és zenei ritmus összehangolása, ritmusgyakorlatok tapssal, topogással, dobogással, járással, futással, ugrással; gyermek-, népi játékok, táncok, gyermekmondókákra, gyermekversekre, mesés gyermekdalokra épülő táncmotívumok, etűdök és koreografált mozgássorok, gyermektánc koreográfiák; egyszerű történetek, mesék állóképek (rögzített mozdulat), képsorok (mozdulat és mozgássor) előadásával csoportban és egyénileg.	Kétnegyedes ütemben egyszerű motívumok kitáncolása tapsra, zenére. Etűdök sorrendiségének ellenőrzése.	<i>A motorikus emlékezet működése a koreografált mozgássorok bemutatásakor, a kreatív produktum létrehozása a mozgáskészlet kifejező alkalmazásával.</i>
Vízhez szoktatás, az úszás technikai alapjai. – a létesítményhelyzettől függően egy úszásnem választása (mell vagy hátúszás) előkészítő gyakorlatok szárazföldön (rávezető és célgyakorlatok); a vízhez szoktatás alapgyakorlatai (vízbe fújás, vízben mozgás, víz alá merülés, szemnyitás a víz alatt, lebegés, versengések a fenti gyakorlatokkal, labdával, eszközökkel, egyéb játékok, pl. halacskázás; siklás hason, háton; siklás kar- és lábtempóval és azok összekötésével; siklás levegővétellel; úszási kísérletek.	A siklás távolsága, a víz alatt tartózkodás ideje, az úszási kísérlet hossza a mérhető sportági jellegnek megfelelően.	<i>Vízbiztos, automatizált cselekvések, használhatóság az úszásoktatásban történő előrelépésben.</i>
Higiéniai, egészségvédelmi ismeretek, feltárása, növelése. Az öltözék, az egyéni felszerelés gondozása; tisztálkodás az óra után; balesetvédelmi alapismeretek; edzés a természetben; csoportos kirándulás, hógolyózás, az időjárásnak megfelelő öltözködés; a közlekedés és a környezetvédelem legalapvetőbb szabályai szerinti cselekvések begyakorlása.	Felszerelés ellenőrzése, önellenőrzése. Közlekedés akadálypályán.	<u>A foglalkoztatás hatására ellenállás a megbetegedésekkel szemben, balesetmentes mozgáscselekvések; a szabad levegőn végzett testmozgáshoz valós természetes hozzáállás, alkalmazkodás hideghez, meleghez.</u>

A rendelkezésre álló időkeret elosztása:

1-2. évfolyam:

alaki képzés	5
előkészítő gyakorlatok és gimnasztika	15
járások, futások, ugrások, dobások, versenyek	20
támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok	15
labdás gyakorlatok-játékok, versenyek, mérkőzések	20
mozgásos kifejező-, speciális- képességfejlesztés	15
egyéb képesség-készségfejlesztés	10
úszás (2. tanévben) az arányok szükséges átalakításával	-
100 %	
<i>A harmadik évfolyamba lépéshez szükséges minimum:</i> <i>Az ismeret szintjén elsajátított terminológiai fogalmakra, tanári emlékeztetésre helyes válaszreakciók. A bemutatott testkultúráis elemek mind ösztönös, mind nyílt utánnézéssel történő visszaadása. A tanult mozgásos cselekvések gyakorlása során további fejlődés felmutatása. Az iskolai közlekedésben tudatosság.</i>	

3-4. évfolyam

Évi óraszám a 3. évfolyamon: 111

Évi óraszám a 4. évfolyamon: 92,5

A tantárgy korosztályra lebontott céljai és feladatai

Egészségvédelem:

A testkultúra oktatásának folyamata magától érthetően épüljön be az életritmusba. A biomechanikailag helyes testtartás tudatosítása, kialakítása, automatizálása és fenntartása, és légzőtorna.

A mozgékonyság fenntartása és az aktív élet rutinja mellett a szükséges testnevelés tantárgy szempontú szervezeti, higiéniai és formai elvárásoknak megfelelés szokás szintjére emelkedjen. Kezdődjön el a prevenció fogalmának kiteljesítése, megértése, alkalmazása a mindennapokban a családdal együtt, a szabad természetben végzett mozgásformák rekreációs előnyeinek rendszerezése tanári közreműködéssel és a gerinctorna több mozgásformát tartalmazó gyakorlatainak rendszerbe foglalása, a növekedés során a deformitások, rendellenességek feltérképezése, a korrekció természetes elfogadása.

Edzettség, teherbírás fejlesztése:

Növekedjen harmonikusan a test és a szellem, az edzettség a testmozgással járó testi és lelki terhekhez való alkalmazkodási folyamatok során, erőfeszítések által.

Az edzettség követése, a saját fejlődés iránti elkötelezettségre való igény kialakítása a visszatérő mérésekkel. A lelki és fizikai gyengeségek folyamatos megfogalmazása, felzárkózási programok aktuális használata ön- és családi kontroll mellett. A fájdalom, a fáradtság, a félelem személyes korlátainak meghaladása, a saját határok leküzdése, a munkabírás, mint testkultúrális érték tisztelete. Az edzés hatása a tanulásra és a szellemi teljesítményre, mint pozitív összefüggés tapasztalatainak rendszerezése személyes példákkal, egyszerű tudományos ismeretterjesztő magyarázatokkal.

Sport- és mozgáskultúrális tanulás

Fejlődjenek a begyakorolt keretek közt a mindenféle mozgáskoordinációs képességek. A sportági mozgásrendszerek játékos előkészítése jelentősen örömet, szórakozást a tanítási-tanulási folyamatban.

A nemek tekintetében a terhelés adagolása még nem válik külön, de előfordulnak biológiai érésbeli jelentős különbségek. Továbbra is súlyozottan a mozgáskoordinációs képesség fejlesztése a cél: a növekvő mozgásfegyelem segítségével az izomérzékelés, a statikus és dinamikus

egyensúlyozás, a jelre való gyors reagálás változó szituációkban, ritmus érzékelés és visszaadása, a térben a saját és idegen testmozgás viszonyainak érzékelése, ciklikus és aciklikus mozgások, a labdás ügyesség fejlesztése. A lazaság, tágasság fenntartása, kontrollja mellett igen óvatosan kezdődjön el a nagy izmok erősítése.

Pozitív személyiségfejlődés

Az egész gyermeki személyiség fejlődjön a szabálykövető tanulási, játék, sport és versenytapasztalatok által, a sikerélmény motivációjával, a külső és belső értékeléssel összhangban, a nemi azonosságtudat kezdődő megfogalmazása mellett.

Az egyéni fejlődési és nemi sajátosságokkal való szembenézés, az önértékelési eljárásokban való jártasság megszerzése. A nyílt és kulturált kommunikáció gyakorlata, viták, összeütközések kezelésének, konstruktív mintáinak bemutatása. Pozitív hozzáállást felmutatása (főleg a fiúk) a szabálykövető versenyzésben, a fiú-lány együttműködésben (pl. táncok esetén), és a gyengébb képességűek felzárkózásában, segítésében. A testkulturális ideál tulajdonságainak rendszerezése: Milyen egy olimpiai bajnok?

A tanulók fizikai, fittségi mérésének rendszerét az Intézményi Minőségirányítási Program tartalmazza.

Képzési tartalom és metodika
A szocializációs folyamatokban, nevelésben a nemek elkülönülése megindul, ezt szem előtt tartva a tananyag lehet azonos, fizikailag még általában egyforma a terhelhetőség
Módszertanilag javasolt a tanári nyugalom, az erős személyes kapcsolódás. A pozitív megerősítés, dicséret mellett az önkontroll, önértékelés, önfegyelem vegye át a gyakori jutalmazás helyét. A csoportok spontán alakulhatnak, az extrém megnyilvánulásokat kezelni kell szelíd türelemmel. A szabályok betartásában egyéni elszámoltathatóság legyen, a siker lehet egyéni és közös is. A többletmunka elvégzése csak a jutalom fogalmához kapcsolódjon.

Fejlesztési témakörök, tartalmak, kulcsfogalmak	Ellenőrzési, értékelési lehetőségek	Kimeneti követelmények (pszichomotoros, kognitív, emocionális)
Alaki képzés Az órakezdés megszokott alaki rendjének automatikus gyakorlása (soralakítás, igazodás, köszönés, jelentésadás, balesetmentesítés –rágógumi, karóra, ékszerek, cipőfűző stb.); alaki mozgássorok automatizálása; testfordulatok helyben; kétsoros vonal, kettes oszlop; vonalból oszlopba alakulás; menet megindítása megállítása egyes és kettes oszlopban; járás helyben és átmenet járásba és vissza; vonalból, oszlopból köralakítás; nyitódás, zárkózás, távköz; játékok a kialakult készségek alkalmazásával.	Állandó megerősítést követően a gyorsaság elérése csoportos játékos és versengő feladatokkal a tiszta formák dicsérete; önellenőrzési feladatok elvégzésének verbális és non verbális bemutatása (verses forma, gesztusok felerősítése stb.)	<i>A tanult tanári terminológiához tartozó motoros válaszcselekvések előhívása az elvárásoknak megfelelően; az órakezdés rendjének tudatos, önkontroll szabályozta megfelelés; a kialakított verbális (a helyes nyelvhasználatot megkövetelve) és non verbális kommunikációs formák betartása; balesetmentesen, másokra való tekintettel célszerűen közlekedés a tornatermi (udvar stb.) térben.</i>
Egyszerű alapformájú 1–8 ütemű gimnasztika, esetleg rövidebb gyakorlatsorrá kapcsolva, statikus egyensúlyviszonyok gyakoroltatása talajon és szereken is. A fogalmak bővítése, a mozgáskép megértése és motoros rögzítése; 1-8 ütemű egyszerű szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok; helyes, kontrollált testrész- és testtartással rövid sorokká alakítva, törekedve a folyamatos ütemtartásra; egyszerű 1-8 ütemű kéziszer társas-, bordásfal-, padgyakorlatok; utánzó gyakorlatok, játékok helyes tartással; ritmikai és dinamikai variációkkal a 8 ütemben; esetenként tükörnél (kép és önkontroll) tükrözések bonyolultabb térirányokkal; a verbális formák gyakorlása páros gyakorlatoknál, egymás tanítása egy-két elemi helyzetet, mozgást megfogalmazva. a biomechanikailag helyes testtartást tudatosító, kialakító,	A verbális formák számonkérése a mozgással párhuzamosan. A helyes testtartással végzett mozgássor bemutatása egyénenként, lehetőleg tükörnél (kép és önkontroll).	<i>A diák által értelmezett és használt terminológia jelentős bővülése, mozgásos cselekvések végzése, szervezése esetén önálló használ.</i> <i>A tanári, önálló és társ által közvetített hibajavítás irányításának követése.</i> <i>A változatos térirányokban való tükrözés képessége.</i>

automatizáló és fenntartó gyakorlatok rendszeres végzése (valamint légzőgyakorlatok) a gimnasztika részeként, testtájanként végighaladva, a testtartásért felelős valamennyi izomcsoport erősítését és nyújtását szolgáló mozgásanyaggal, a tanévek során folyamatosan ismételve, a kiindulási és véghelyzetek pontos megtartására valamint a lassú és pontos kivitelezésre ügyelve, a hibás kivitelezés javításával, valamint a korosztály jellemzőinek megfelelő illesztéssel a testnevelési óra többi eleméhez; <u>Játékos testtartást javító feladatok és játékok, talpboltozatot erősítő testgyakorlatok.</u> A még erős utánzási motiváltság segítségével pozitív hangulatú, játékos izolált izomzati erősítés a célnak megfelelően	„Kis gerinctorna” 3-4 gyakorlat összeállításával, szülőkkkel együtt is gyakorolva (cicahát, gyíkhelyzet, macskatalp stb.)	<i>A tartási rendellenességek prevenció</i> <i>megközelítése otthoni gyakorlatokkal, saját (családi) felelősséggel is</i>
Rövid távú vágtafutások, gyors futások irányváltoztatással. Járások változó ritmusban és ritmustartással, változó távokon és irányokkal; hátrafelé, ütem- és lépéshossz-szabályozással, oldalirányban keresztlépéssel, magas térdemeléssel; szituációs formában („mintha” mozgások); rövid távú gyors futások (10-40 m), saját tempóban 60 m-en; gyors futások irányváltoztatással-, térformák alakításával, követésével 10-80 m-en; vezényszóra, követéssel, bekötött szemmel verbális és érintéses társvezetéssel; futás térformákban; egyszerű futóiskolai gyakorlatok; <u>Hosszú távú futások saját tempóban.</u> Futás saját tempóban (2-3000 m lányok, 4-5000 m fiúk);	A versengés élményének értékelése; egyéni különbségek megállapítása; ismerkedés a mérhetőséggel, objektív eredmény rögzítése 10-30 m-en.	A megfelelő mozgástechnika alkalmazása a különféle futásoknál; a tanult tananyaggal való elszámoltatásnál n egyéni, számszerűsített fejlődés.

<u>Fogó játékok, különböző sor- és váltóversenyek, fokozatosan nehezedő szabályokkal</u> A szabályok megértése, a kérdéses kultúrájának kialakítása, a szabályok etikai vonatkozásai (előnyszerzés, becsületesség, a kudarc elviselése stb.), önkontrollra kondicionálás	Szabályok verbális elszámoltatása; önértékelés a mások értékelésének túlsúlya helyett a játékban alkalmazott motoros, emocionális teljesítmény mentén.	Erősödő önfegyelem a saját gyengeségek legyőzésében, a versengésben <i>a játékszerep feltétel nélküli szerep elfogadása, szabály betartása, kudarc elviselése, együttműködés a társakkal és a tanár és esetenként a társak irányító, bírói szerepének elfogadása.</i>
<u>Rövid idejű, fokozatosan növekvő erőszükséglet jellegű szökdelések, ugrások saját erőbeosztással.</u> Ugrások egy-, váltott-, páros lábon 5-30 mp-ig saját beosztással;; fel-, le-, átugrások változatos terepen; távolba és felfelé ugrások megkülönböztetése az erőközlés irányát tudatosan irányítva; mindkét a két láb váltott használata az elrugaszzkodáskor; áthajtási technikák különféle módokon ugrókötéllel (előre, hátra, keresztezve, hosszú kötél alatt szövegmondással csoportosan, párban, egyénileg); szökdelő és ugró játékok filcen, szivacsba. Egy- és kétkezes dobások, hajítások, vetések kis súllyal (gyorserejű fejlesztése). Gyorserejű célbadobások kis súlyú szerrel távolságba függőlegesen és vízszintesen, dobások két kézzel kis súlyú szerrel, vetések, hajítások helyből, kilépésből, 2-3 lépéses koordinált lendületszerzéssel; dobásformák mozgulatai különböző testhelyzetekből, bekötött szemmel. Célzás álló és mozgó tárgy(ak)ra, vízszintes és függőleges célirányokat képezve, a céltárgy mozgásának bonyolítása, a mozgás sebességviszonyainak variálása, a kiszámíthatatlansági tényezők növelése. A futások, ugrások, szökdelések, dobások alkalmazása egyéni, sor és váltóversenyekben, testnevelési játékokban	Áthajtasok időre; önálló kombináció bemutatása, otthoni gyakorlási lehetőség (házi feladat) után; koordinált szökdelési feladatsor egyéni variációkkal diagnosztikus mérése. A dobásformák fogalmi és mozgásos azonosságának ellenőrzése. Célbadobó versenyek. Versenyek, az eredményhirdetés szokásainak, formáinak megkövetelése.	<i>A természetes mozgások területén elfogadhatóan jó végrehajtási technika, harmonikus, gazdaságos izommunka, más-más gyakorlati variációban alkalmazhatóság, siker az egyéni variálás során.</i> <i>Az alaptechnikák, mozgásstílus pontos rögzítése.</i> <i>A dobásformák megkülönböztetése, képi megjelenése.</i> A pillanatnyi koncentráció alkalmazása. <i>A mozgulatok tiszta formáinak alkalmazása a játékokban, versengésekben.</i>

Kidobó-, fogyasztó-, döngető-, bombázó-, halászó-, fogó-, szituációs játékok. <u>Támasz-, függés és dinamikus egyensúlygyakorlatok, egyéb természetes gyakorlatok.</u> Kúszások, mászások, egyéb természetes mozgások; helyváltoztatás utánozó gyakorlatokkal (kutya-futás, pókjárás, sánta róka, fókajárás, nyuszi ugrás stb.); helyváltoztatás vízszintes és rézsútos, különböző keménységű felületeken, labdakezelés közben is változatos téri tájékozódással; statikus gimnasztikai gyakorlatok helyzetmegtartó gyakorlása talajon és nehezített körülmények között (padon, zsámolyon, szekrénytetőn, vonalon, keskeny felületen, padlón, filcen, szivacsban, bekötött szemmel stb.) biomechanikailag helyes testtartással; járások, helyváltoztatások, előre-hátra, fel-le, nehezített körülmények között; hely és helyzetváltoztatások bizonytalan egyensúlyi helyzetben; a tornászos tartás mellett (lányoknál a legelőnyösebb életkor); gurulások, fordulatok fekvésben és állásban a test hossz tengelye körül; felugrások kéztámasszal szerekre; gurulóátfordulás előre-hátra különböző testhelyzetekből indulva és érkezve; gurulóátfordulás előre-hátra-oldalra lejtős felületen. <u>Torna sportági alaptechnikák</u> Az 1–2. évfolyamon felsoroltak; bakugrás társon át; tarkóállás és zsugor fejállás 2 mp-ig és lábmozgásokkal; kézállási és kézenátfordulás oldalt kísérletek; előbbi bordásfalnál önállóan és társ segítségével; az előre és hátra buk fenceknél a kéz- és lábtámasz közötti távolság növelése;	Versengések utánzó gyakorlatokkal. A gyorsaság, fürgeség dicsérete. A pontos, fegyelmezett megoldások, a „tornászosság” jutalmazása. Visszatérő, egyszerű, lazaságot kontrolláló önellenőrzési feladatok. Bemutatások társak előtt, alaptechnikák értékelése differenciált ütemben.	<i>A körülményeknek, szituációnak legjobban megfelelő mozgásos cselekvéstípus alkalmazása.</i> <i>Helyes téri tájékozódás a hosszanti és a kereszt tengely körüli forgásokban és a térirányokban</i> <i>A tanult tananyag elsajátításában fejlődés felmutatása, a gyakorlás és siker összefüggései tapasztalásán át.</i> <i>Erősödő önfegyelem a saját gyengeségek legyőzésében, a gyakorlásban.</i> <i>Célszerűen összerendezett mozgások az akadályversenyeken való alkalmazás során.</i>
--	--	--

mellső mérlegállás; bátorugrás; függőleges repülés zsámolyról és 2-3 részes szekrényről; fordulatok; 2-3 részes szekrényre felugrás kéztámaszon át. Akadálypályák leküzdése a változatos térirányok, magasságokhoz, mélységekhez, felületekhez stb. alkalmazkodó mozgáscelekvésekkel	Akadálypályán időre, helyezésre, pontos kivitelre kiterjedő ellenőrzés.	
<u>Rúd-, kötélmászás fokozódó gyorsasággal; mászóversenyek.</u> 2-5 fogással fokozódó gyorsasággal, mászások; versenyek, függőgyakorlatok tornaszereken, természetes akadályokon; függőállásba, függésben tovahaladás; vándormászás bordásfalon növekvő távolsággal.	A mérhető, megtett út, önmagához mért fejlődés; esetenként már versengő helyzetben.	<i>A technikákban, a gyorsaságban és a függesztő öv funkcionális fejlődésében felmutatható előrelépés.</i>
Nehezedő labdakezelési gyakorlatok kézzel és lábbal, sor-, váltóversenyek részeként is gyakoroltatva; labdakezelés elmélyítése. A cselezés, a másik társ mozgással való becsapásának tanítása. Nehezített labdakezelési gyakorlatok (egy-két) kézzel, labdakezelés nehezített körülmények között, különböző távolságokba és magasságokba, egyénileg és társsal, váltakozó tempóban; guruló, mozgó labda elfogása; a mozgás sebességviszonyainak variálása; a kiszámíthatatlanság, állandóan változó helyzet megteremtése által a helyzetfelismerés alkalmainak növelése; labdakezelés osztott figyelemmel pl. szövegmondás, számsor stb. közben sorban, körben, párban, a látás korlátozásával; különböző sebességgel repülő, guruló, pattogó különböző fajtájú labdák elfogása, kezelése.	Önellenzésre is alkalmas labdatechnikai gyakorlatok időszakos bemutatása. A rontások okainak önértékelésre alapuló megfogalmazása.	<i>Biztonságos, automatizált labdakezelés.</i> <i>A bővülő labdatechnikai készlet célszerű alkalmazása egyszerűsített sportjátékokban. a játékok szabályainak automatikus alkalmazása.</i>
<u>Tanulási, testgyakorlási-edzési anyag ágyazása játékokba, testnevelési játékokba, sportágakat előkészítő, egyszerűsített szabályú játékokba.</u> Bonyolultabb testnevelési játékokba, sor- és váltóversenyekbe szerek nélkül és szerekkel (labdával);	Versenyek; a csoporttal, csapattal való együttműködés megerősítése, önértékelési	<i>A testkultúrális elemek mind ösztönös, mind nyílt utánpótlást követő visszaadása versenyhelyzetben.</i>

küzdő feladatok párokban; a küzdősportágak elemi sportági alaptechnikái, (természetes mozgások); versengések a gyors reagálás, helyzetfelismerés, a helyzetnek megfelelő cselekvésbiztonság fejlesztésére; <u>Eszközhasználatú sportági technikák tanulása (labda, karika, szalag, kislabda stb.) a gyermek méreteihez és erejéhez igazodó szersúly kiválasztásával; sportágit előkészítő játékok tanulása</u>	eljárásokkal is a versenyben elért eredmények jutalmazása; egyszerűsített labdás játékok csapatokban. Megerősítés.	<i>A bővülő technikai és labdatechnikai készlet célszerű, gyors alkalmazása a sportági jellegű feladatokban, labdajátékokban.</i>
Tanulási, testgyakorlási-edzési anyag kreatív játékokba, gyermektáncokba Mozgás és zenei ritmus összehangolása, négynegyedes és háromnegyedes ritmusgyakorlatok tapsal, topogással, dobogással, járással, futással, ugrással. Rövidebb, egyszerű mozgásrendszerű koreográfiák betanulása Gyermek-, népi játékok, táncok, gyermekmondókákra, gyermekversekre, mesés gyermekdalokra épülő táncmotívumok, etűdök és koreografált mozgássorok, gyermektánc koreográfiák; egyszerű történetek, mesék állóképek (rögzített mozdulat) , képsorok (mozdulat és mozgássor) előadásával csoportban és egyénileg; a táncstílus követése.	Négynegyedes, háromnegyedes ritmusban bonyolultabb motívumok kitáncolása tapsra, zenére. Koreográfia bemutatása iskolai programon, szülők előtt. Tánc házszerű utánzással történő folyamatos táncolás.	<i>A motorikus emlékezet működése a koreografált mozgássorok bemutatásakor. A kreatív produktum létrehozása a mozgáskészlet kifejező alkalmazásával. Az esztétikus stílusos előadás képi megjelenése, „nézhetőség”.</i>
Az úszás technikája, két biztonságot nyújtó úszásnem megtanulása. (létesítményhelyezettől függően) mell-, hát-, vagy gyorsúszás Előkészítő gyakorlatok szárazföldön (rávezető és célgyakorlatok); a vízhez szoktatás alapgyakorlatai (vízbe fújás, vízben mozgás, víz alá merülés, szemnyitás a víz alatt, lebegés, versengések a fenti gyakorlatokkal, labdával, eszközökkel, egyéb játékok pl. halacskazás; siklás hason, háton; siklás kar- és lábtempóval és azok összekötésével; siklás levegővétellel; úszási kísérletek;	Szabad és kötött technikájú úszások távolságának mérése. A bátorság dicsérete.	<i>Vízbiztos, automatizált cselekvések, használhatóság az úszásktatásban történő előrelépésben.</i>

Egyszerűbb sportági technikai elemek tanítása (szertorna, RG, atlétikai jellegű technikai elemek). A tanár képzettsége és a helyi adottságok függvényében az életkori adottságok, lehetőségek szigorú szem előtt tartásával a helyi tantervben megjelenítve (kerülve a túl korai specializációt, lelki és testi deformításokat).	Kisebb versenyek formájában a sportági jellegnek megfelelően.	<u>A tehetséggondozás elvárásainak megfelelés; az élsport iránti affinitás megerősödése, támogatása; a saját tehetség iránti felelősség tisztázása.</u>
Higiéniiai ismeretek növelése, szoktatás az alkalmazásukra 1-2. évben tanultak további következetes gyakorlása; balesetvédelmi alapismeretek; felelősség a társnak nyújtott segítségadásban; a helyi adottságok függvényében edzés a természetben; csoportos kirándulás, hógolyózás, szánkózás, korcsolyázás, síelés, evezés, falmászás stb.; az időjárásnak megfelelő öltözködés; a közlekedés és a környezetvédelem legalapvetőbb szabályai szerinti cselekvések begyakorlása.	Felszerelés ellenőrzése, önellenőrzése. Közlekedés akadálypályán.	<i>A tisztaság, a fittség külső és fizikai megjelenése elfogadása értékeiként.</i> <u>A gyengébbek felkarolása, segítségadás feltétel nélkül.</u> <u>A foglalkoztatás hatására ellenállás a megbetegedésekkel szemben, balesetmentes mozgáscselekvések; a szabad levegőn végzett testmozgáshoz valós természetes hozzáállás, alkalmazkodás hideghez, meleghez.</u>

A rendelkezésre álló időkeret elosztása:

3. évfolyamon

alaki képzés	3
előkészítő gyakorlatok és gimnasztika	15
járások, futások, ugrások, dobások	15
támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok	12
mozgásos kifejező-, speciális- képességfejlesztés	15
sportági technikák és taktikák	20
egyéb képesség-készségfejlesztés, tn. játékok	20
100%	
A negyedik évfolyamba lépéshöz szükséges minimum: <i>Az egyre bővülő terminológiai fogalmak, szóbeli tanári közlések kis tanári segítséggel mozgásos cselekvésekké alakítása. A tanári hibajavításra való figyelem megteremtése, annak elfogadása. A tanult tananyag visszaadásában önmagukhoz mért fejlődés. A természetes mozgások területén a gazdaságos és jellemző technika megjelenése a külső képen. A sorrend megtanulása kisebb mozgássorok esetén.</i>	

4. évfolyamon

alaki képzés	3
előkészítő gyakorlatok és gimnasztika	15
járások, futások, ugrások, dobások	15
támasz-, függés- és egyensúly-gyakorlatok	12
mozgásos kifejező-, speciális- képességfejlesztés	10
sportági technikák és taktikák	20
egyéb képesség-készségfejlesztés, tn. játékok	25
100%	
Az ötödik évfolyamba lépéshez szükséges minimum: <i>Az egyre bővülő terminológiai fogalmak, szóbeli tanári közlések segítség nélkül mozgásos cselekvésekké alakítása. A tanári hibajavítás irányításának követése. A tanult tananyag visszaadásában önmagukhoz mért fejlődés. A természetes mozgások területén elfogadhatóan jó végrehajtási technika, harmonikussá váló külső kép. Motorikus emlékezet működése a koreografált mozgássorok bemutatásakor.</i>	

OSZTÁLYFŐNÖKI

4. osztály

A negyedik osztályba lépő gyerekekben elmélyül és differenciálódik a közösséghez való tartozás érzése, és már gazdag, rokonszenven alapuló kapcsolatrendszere van. Kiépült az osztály szerkezete és ez szociometria már nem is nagyon változik. A barátok, baráti csoportok egyre erősebben kapcsolódnak össze. A felnőtt (szülői, pedagógusi) tekintély helyett, az egykorú társak felé fordulás folyamata felgyorsul. Egyre fontosabb a társak értékelése, elfogadása, elutasítása. Formáljuk tovább az osztály arculatát a hagyományok megőrzése, tudatosítása útján! Ugyanakkor engedjünk teret az osztály saját elképzeléseinek, új hagyományok teremtésének.

Ebben a korban már kitűzhetünk eléjük távlati célokat is, de ezeket újabb és újabb ösztönzéseken keresztül valósítsuk meg. Az egyéni megbízatások mellett igénylik a csoportos feladatokat, melyben az egyre fejlődő önállóságukra alapozhatunk. Ezért egyik legfontosabb feladatunk, hogy bevonjuk a tanulókat nem csak a végrehajtásba, hanem a tervezésbe is. A prepubertás megkezdődik, és nő a változatosság iránti igényük.

Ez fennáll a tanulásban is. A máskor szívesen végzett feladatokat unalmasnak találják. Ezért növeljük a játékos, a megfigyelési és a tanulmányozó feladatok számát. Hagyjuk őket többször csoportokban dolgozni. Ilyenkor az ellenőrzésben kapjon szerepet a közös érdekből végzett segítség, és az egymás iránt érzett felelősség. Erősítsük a képesség szerinti tanulás követelményét. Ennek alapján ismerjük el a fejlődést és az erőfeszítést. A tanulók ekkorra már teljesen érettek a munkavállalásnál és az értékelésnél is ennek figyelembe-vételére.

A játék szervezésében már nem igénylik a felnőtt segítségét, mi csak külső szemlélőként vegyünk részt benne. Mindig álljunk készen a vitás ügyek tisztázására, ha erre megkérnek, illetve igény szerint a közös játékra. Nagy „megtiszteltetés” ha játékba hívják a pedagógust. A kirándulásokat, osztályrendezvényeket szívesen szervezik meg maguk- a szülők kizárásával. A fiúk és a lányok fejlődése, érdeklődése ebben is eltér egymástól. Pl. a fiúk már nem szívesen szerepelnek, táncolnak.

Erkölcsei fogalmaik tartalma és terjedelme bővül. Az erkölcsi normákat már nemcsak a tekintélyelv alapján fogadják el, tudnak erkölcsi ítéletet alkotni. Erősödik a csoportban kialakult normák, szabályok tisztelete, sőt sokszor már a közösség is megfogalmaz a maga számára szabályokat, követelményeket.

A pedagógus már csak irányít. Mintát és követelményeket közvetít, de a háttérbe húzódik. Egyrészt biztosítja a kíváncsi normák és értékrendek kialakulását, fenntartását, másrészt olyan struktúrát alakít ki, amely alapján minden gyermek megtalálja a helyét, és valahol kibontakozhat.

Óraszám: 18,5 óra/év, 0,5 óra/hét

[illegible]

Élethelyzetek Önismeret- önértékelés 1,5 óra	- <i>Egészséges életmód</i> - <i>Testi-lelki egészség</i> - <i>Ép testben ép lélek</i>	Milyennek látnak a társaim? Miben kell fejlődnom? Önértékelés fejlesztése. Mások véleményének önkritikus elfogadása „Hiába füröszköd önmagad, Csak másban moshatod meg arcodat” „A barát kritizál, az ellenség dicsér.” „Ne ítéld, hogy ne ítéltess!”	Erkölcsei ítéletek alkotása szituációkban további fogalmak megismerése.	Törekedjen megismerni mások életkörülményeit, és megérteni őket. Ne ítélkezzen, a bűn mögött mindig lássa az embert.	<i>K Fogalmazás-leírás</i> <i>Szólás és közmondás magyarázat</i> <i>Játék Háromszor három</i> <i>Ki vagyok én? Szinkronizálás</i>
Jellemfejlesztés 2 óra	- Szavahihetőség - Megbízhatóság - Elfogadás - Önfeláldozás- - Következetesség - Hit - Megértés - Önuralom - Kötelesség	Az eddigi kiemelt jellemvonások további tudatos fejlesztése mellett, az újabb erkölcsi tartalmak megismerése, gyakoroltatása, ítéletalkotás. A tanulók egyéb tevékenységeinek értékelése önértékeléssel és a társak értékelésével, előzetes szempontok szerint. Templomi szolgálat-ministrálás elősegítése. Kis közösségekben való tevékenységek támogatása. Bocsánatkérés napi gyakoroltatása Példakép „A nevelés mindenekelőtt példaadás” Teleki Pál	A barátság alapja az őszinteség. A hazugságok indítékai. A felnőttek sem mondanak néha igazat. Hiteles és hiteltelen személyek	Tudja, hogy vállalt feladatai egyben kötelességek is. Személyes és olvasmányélményei alapján válasszon példaképet magának.	<i>K:Testnevelés</i> <i>Napközi</i> <i>A farkast kiáltó juhász</i> <i>Közmondásgyűjtés</i> <i>Szülők, és híres emberek példaképpé állítása.</i> <i>Anyák napi megemlékezés</i> <i>Játék:Füllentős</i>
Helyem és feladatom a világban 2 óra	- Természetes és épített környezet ismerete, védelme. - Hazaszeretet	A főváros felszíni formái, jellegzetességei. Márciusi ifjak példája Kirándulás Budapestre, a Szent Korona és a Nemzeti Múzeum megtekintése „A nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely”	Egészséges nemzeti büszkeség, nagy történelmi alakok példája Használja a térképet.	Ismerje az ország nevezetességeit, ismeri a jelképeket, és az ünnepeket, tudja, hogy a jelent csak akkor építhetjük, ha ismerjük a múltat.	<i>K:Környezetismeret</i> <i>Ünnepélyek</i> <i>Szentmisék</i> <i>Tanulmányi kirándulás</i> <i>Játék: Ország, város, Hottentották</i>

					<i>királya</i>
Közösségfejlesztés 3 óra	- Mindennapi élet és a közösségben végzett munka készségeinek további fejlesztése. - Közös tevékenység vallási kisközösségben	Helyem az osztályban, csoportok együttműködése, szabályainak kialakítása „Hibázni emberi dolog, de a hibát kijavítani emberi kötelesség.”	Reálisan értékelje magát és társait. Önellenőrzés, önértékelés gyakoroltatása.	Társaival működjön együtt az osztályért. Vállaljon feladatot, és azt végezze el maradéktalanul.	<i>K:Csoportmunkák Testnevelés Táborok Erdei iskolák Lelkigyakorlatok Iskolai és osztály ünnepélyek, szereplések Játék:A játszma szabálya Versfaragó</i>
Illemkódex 1,5 óra	- Étkezés, társas viselkedés - Az orvosnál	Elképzelte és valós helyzetekben az illemszabályok betartásának gyakorlása	Illedelmes viselkedés étkezéskor, színházban, moziban. szórakozásnál.	Ismerje és tartsa be a kultúrált étkezés szabályait. Tudja, hogy viselkedésével is tiszteletet mutat a lányok felé. Tudja, hogy illik viselkedni az orvosnál.	K:Környezetismeret Napközis foglalkozás Színház látogatás Kirándulások Szerepjátékok
Ünnepekre való felkészülés 1,5 óra	- Az iskola közössége előtt megtartott ünnepek, megemlékezések	Felkészülés az ünnepre önállóan, de segítséggel. Versek, dalok, kisebb jelenetek betanulása bemutatása. Osztályrendezvények megtartása önálló szervezéssel.	Az ünnepek tartalmának , és a hozzá kapcsolódó jelképeknek ismerete, tisztelete.	Ismerje a parancsolt és ajánlott egyházi két nemzeti ünnep tartalmát. Gyakorolja közösség előtti szereplést.	K:Környezetismeret Rajz Technika Magyar irodalom Ünnepélyek
A barátság 1,5 óra	Mi a barátság alapja?	„Nem mind barátod, aki rád mosolyog”	Azonos érdeklődési körűek barátsága	Az osztálytárs nem biztos, hogy barát. A	Irodalmi szemelvényekből –

			tartós.	barátok jóban-rosszban kitartanak egymás mellett.	igaz barátság. pl. Arany - Petőfi
Az alkalmazkodás és személyiség 1 óra	A mindennapi élethez, a közösséghez való alkalmazkodás.	Lehet-e mindenkinek a kedvére tenni?	Alkalmazkodj, de ne légy megalkuvó!	Otthon és az iskolában is légy alkalmazkodó!	Szemelvények az olvasókönyvből az alkalmazkodással kapcsolatban.
A hiba, a bűn és a lelkiismeret 1 óra	Harmónia-díszhamónia fogalma. Mi a jóvátehetetlen?	Petőfi Sándor: A világ és én című verse.	Tudja megállapítani, mikor követett el bűnt, azt megbánni és jóvátenni.	Nincs hibátlan ember. törekedjünk hibáinkat jóvá tenni..	Isten megbocsátja bűneinket, ha őszintén megbánjuk.

Illemteszt 4. osztályosoknak

1. Melyik a leghelyesebb köszönési forma gyerek esetében, ha felnőttel találkozik?

1 Napszaknak megfelelő 2. Szia X. Mindkettő

2. Illik- e a telefonbeszélgetést bemutatkozással kezdeni?

1. Igen 2. Nem X. Csak ha ismerőst hívunk.

3. Illik- e gyereknek tegeznie a felnőttet?

1.Igen 2. Nem X Csak a szomszédot

4. Illik- e közbeszólni mások beszédébe?

1.Igen 2. Nem X Ha unalmas a beszéde

5. Ha egy jobbkezes késsel, villával eszik, melyik kezében legyen a kés?

1.Bal 2. Jobb X Mindegy

6. Ha nem főétel a kenyér, akkor hogyan együk?

1. Harapjuk 2. Vágjuk X Törjük

7. Milyen evőeszközzel kell enned a rántott szeletet burgonyával

1 Villával 2. Kanállal és késsel X Késsel és villával

8. Hányszor kell naponta fogat mosni?

1. Egyszer 2. Kétszer X Minden étkezés után

9. Figyelembe kell –e venni az öltözködésnél a napszakokat és az évszakokat?

1. Nem 2. Igen X Néha

10.Az iskolában a lányok tisztán, rendesen vagy divatosan öltözzenek?

1 Tisztán, rendesen 2. Divatosan X Mindkettő

11.Illik- e színházba sportcipőbe menni?

1. Igen 2. Nem X. Csak ha farmert veszek fel

12.Illik- e a kölcsönzött könyvbe beleírni, jegyzetelni?

1. Nem 2. Igen X Ha sokat kell kimásolni

13.Mire kell az ajándékozásnál odafigyelni?

1. Olcsó legyen 2. Drága legyen X Örömet szerezzünk vele

14. Illik-e öltönyhöz fehér sport zoknit viselni?

1. Nem

2. Igen

X. A fehér öltönyhöz

15. Át kell-e adnod a helyet a buszon egy nálad idősebb (25-30 éves) felnőttnek?

1. Igen

2. Nem

X. Ha kisgyerekekkel utazik

16. A gyalogosok közlekedését mi határozza meg?

1. KRESZ

2. A forgalom

X. Az egyén

17. Mikor illik az ismerősöknek telefonálni?

1. Bármikor

2. Korán reggel

X. Reggel 8 és este 9 között

18. Mit illik vinni ajándékba egy betegnek?

1. Virágot

2. Hanglemezt

X. Üdítőt és édességet

19. Melyik süteményt illik elvenni a tálról?

1. A legközelebbit

2. A legnagyobbat

X. A legtávolabbt

20. Kinek kell kezét nyújtani bemutatkozásnál, ha egy fiú és egy lány találkozik?

1. Az idősebbnek

2. A lánynak

X. Mindkettőnek

21. Illik-e a színház nézőterén enni?

1. Nem

2. Igen

X. Ha éhes vagyok

22. Illik-e étkezés közben beszélgetni?

1. Igen

2. Nem

X. Csak halkan a

szomszédokkal

23. Illik-e más vallásáról becsmérően nyilatkozni?

1. Nem

2. Igen

X. csak a templomban

24. Illik-e a kapott ajándékot megnézni?

1. Igen

2. Nem

X. Csak otthon

25. Illik-e a sorban előre menni, tolakodni?

1. Nem

2. Igen

X. Igen, mert gyerek vagyok

VÉLEMÉNYEZÉS, ELFOGADÁS, JÓVÁHAGYÁS

A Diákönkormányzat a Pedagógiai program mellékletének módosítását (Helyi tanterv 1-4. osztályosok számára) véleményezte és elfogadásra javasolja.

Sárvár, 2008. június 15.

.....
DÖK segítő tanár

A Szülői Munkaközösség a Pedagógiai program mellékletének módosítását (Helyi tanterv 1-4. osztályosok számára) véleményezte és elfogadásra javasolja.

Sárvár, 2008. június 15.

.....
SZM elnök

Az iskola nevelőtestülete a Pedagógiai program mellékletét (Helyi tanterv 1-4. osztályosok számára) egyhangú szavazással elfogadta.

Sárvár, 2008. június 15.

.....
igazgató

A fenntartó a Pedagógiai program módosított mellékletét (Helyi tanterv 1-4. osztályosok számára) jóváhagyta:

Szombathely, 2008. hó nap

.....
Dr. Veres András
megyés püspök
fenntartó